

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

5-6

Květen – červen

2009

29. ročník

- Fejeton: **Tajný jazyk čeština** / Jindřich Lion
- Rozhovor: **S novou riaditeľkou Slovenského inštitútu vo Viedni**
PhDr. Vierou Polakovičovou, Ph.D. / Kvetta Ozábalová
- Příloha: **Významná výročí českých dějin**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

18. 05. v 19:30

Občan Havel (ČR, 2007, 120 min., OmdU)

Režie: Pavel Koutecký, Miroslav Janek

Film *Občan Havel* nahlíží do zákulisí politických i soukromých dramát prezidentského období Václava Havla. Diváci uvidí jeho nervozitu při první volbě českého prezidenta či trápení při nácviu prezidentské děkovací řeči, poznají, že umí recitovat Šrámkův *Stříbrný vítr* nebo nalít Miloši Zemanovi becherovku. Kamera jej ale sleduje i v situacích, kdy se dokáže pěkně rozčillit a zanadávat na špatně ušité košile. Ve filmu bude také konečně rozluštno několik dlouholetých záhad české politiky – jak se podařilo Václavu Klausovi proniknout do jazzového klubu a kdo posadil Jacquese Chiraca vedle první dámy. Stejně jako v životě Václava Havla hrají ve filmu důležitou roli obě jeho manželky, Olga a Dagmar, objeví se zde jeho přátelé a spolupracovníci, světoví i čeští politici, ale i členové skupiny Rolling Stones. Režisér Pavel Koutecký začal film natáčet v roce 1992 a sledoval prvního českého prezidenta více než třináct let. Premiéry svého nejzajímavějšího a největšího filmu se bohužel Koutecký nedočkal. Po jeho tragické smrti na jaře 2006 se dokončení filmu ujal režisér Miroslav Janek spolu se svou ženou, stříhačkou Toničkou Jankovou.

08. 06. v 19:30

Hledači pevného bodu (ČR, 2001, 120 min., režie: Pavel KOUTECKÝ)

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2009:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 11. 5., 8. 6., 14. 9., 12. 10., 9. 11. a 14. 12.

Začátek představení vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti. Změna vyhrazena.

Jubilejní rok 2009:
150. výročí založení kongregace Salesiánů
Dona Bosca (1859-2009)

Jubiläumsjahr 2009:
150. Jubiläum der Ordensgründung der Salesianer
Don Boscos (1859-2009)

Weitere Fotos unter www.rozhledy.at im Fotoalbum

Auf den Spuren Don Boscos

Die tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien hat eine Wallfahrt nach Mailand und Turin organisiert. Im Zuge des Festjahres 2009: 150 Jahre der Ordensgründung der Salesianer Don Boscos – 75 Jahre Heiligsprechung Don Boscos, wurde die Idee geboren, als eine der Festlichkeiten eine Reise nach Turin anzubieten. In der Karwoche war es dann soweit: Ein ganzer Reisebus voll, also eine Gruppe von 40 Leuten aller Altersstufen machte sich unter der routinierten Organisation von Pass. Paula Carmignato SMDB, und unserem Pfarrer P. Dr. Jan Horák SDB auf, die Heimat Don Boscos kennen zu lernen.

Wir besuchten Don Boscos Geburtsort Becchi – der heute als „Colle Don Bosco“ bezeichnet wird, – und natürlich das Zentrum seines Wirkens den Turiner Stadtteil Valdocco. Jene, die schon vor einigen Jahren die Orte bereist besucht hatten, waren beeindruckt, wie stark die Stätten weiter ausgebaut wurden. Jene, die zum ersten Mal dort waren, konnten die im Gedächtnis vorhandenen Geschichten aus dem Leben Don Boscos mit authentischen Bildern ergänzen. Beim Stadtbummel durch Turin gab es zwar genügend Gelegenheiten auch das weltliche Turin kennen zu lernen, aber Don Bosco und seine Mitstreiter begegneten einem immer wieder. Am Abend haben wir das 66. Lebensjubiläum von Pater Jan gefeiert. Solche Geburtstage könnte es ruhig öfters geben. Am Ostersonntag haben wir das Hochfest der Auferstehung des Herrn am Colle Don Bosco gefeiert. Im Anschluss daran hat unsere gesamte Reisegruppe Ostereier in einem abgelegenen Waldstück gesucht und gefunden.

Bei den Zwischenstopps auf Hin und Rückreise besuchten wir unter anderem Mailand, Asti und Lazise am Gardasee. Das Wetter war (von einem Platzregen in Turin abgesehen) wie man es vom sonnigen Italien erwartet. Und das bekannte gute italienische Essen rundete unsere sehr erholsamen und familiären Tage ab.

Für unseren Pater Jan zum 66. Geburtstag

Ref.: Mit 66 Jahren, da fängt das Leben an
Mit 66 Jahren, da hat man Spaß daran
Mit 66 Jahren, da kommt man erst in Schuss
Mit 66 Jahren, ist noch lang noch nicht Schluss

Wir haben einen Pater, der ist ein echter Hit,
er macht bei vielen Dingen von Herzen gerne mit o-ho..
Er ist ein Mann der Kirche und Mensch in jedem Sinn,
auf alle Fälle ist er für die Gemeinde ein Gewinn o-ho..
Sieht fast aus wie Don Bosco und liebt die Jugend sehr,
nimmt Zeit sich stets für jeden, was will man da noch mehr o-ho..

Tschechischsprechende Don Bosco-Familie / Salesiáni Dona Bosca ve Vídni a v Linci

Vážené čtenáři a členové Klubu,

v tomto čísle představujeme dalšího umělce, a to Ondřeje KOHOUTA, který vystavil svá díla na výstavě „40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration“, organizované Kulturním klubem v závěru loňského roku.

Klubové pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci Českého velvyslanectví a Českého centra, pokračuje každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin, rezervace není možná. V měsících červenci a srpnu se Klubové kino nekoná.

V jednom rakouském deníku jsem se dočetla, že i Státní vídeňská opera na sebe nevydělá, a tudíž potřebuje veřejnou podporu, v jejím případě „pouhých“ 56 % celkových nákladů. Jiní potřebují i daleko více. Nechceme se sice přirovnávat k Opeře, ale i my bez podpory nemůžeme vycházet. Jelikož jsme do dnešního dne žádnou podporu, i když jsme včas žádost odevzdali, nedostali, nezbylo nám nic jiného než toto číslo Kulturního klubu vydat jako dvojčíslo květen – červen. Děkujeme za pochopení.

Upozorňujeme členy Klubu, že v členském příspěvku je zahrnut i odběr časopisu. Zároveň **se omlouváme všem členům a čtenářům**, kteří již zaplatili, za vložení složenky i do jejich čísla časopisu. Ukázalo se (a z praxe víme), že někteří z Vás první složenku z různých důvodů nedostali, nebo zapoměli zaplatit a složenku založili. Proto také již po několik let přikládáme složenku – automaticky podle okresů – do každého čísla časopisu ještě jednou. Proč do každého čísla? Aby se složenky dostaly pouze do čísel těch, kteří ještě nezaplatili, musely by naše neplacené a dobrovolné pomocnice přikládat složenky, a to nejen podle okresu, ale hlavně podle jména, což je práce zdlouhavá a náročná. Věříme, že jsme naše pohnutky dostatečně vysvětlili, a děkujeme Vám za pochopení.

Hezké chvíle nad stránkami časopisu Vám přeje

Helena Basler, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: květen – červen 2009	4
Církevní kalendář: květen – červen 2009	7
Rozhovor	8
Kultura	11
Události	28
Humor	34
Zajímavosti	35
Fejeton	40
Ekonomika	41
Správy ze Slovenska	49
Sokol & sport	52
Úvahy & postřehy	54
Z české a slovenské Vídně a okolí	60
Oznámení	68
Informace & inzerce	75
Příloha: Významná výročí českých dějin a české kulturní a hudební historie	I-XII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,
Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,
Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams,
Ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

VÝSTAVY:

22. 05. – 14. 06. Otakar SLAVÍK

21. 05. v 18:00 vernisáž

Künstlerhaus (k/haus), Galerie, Karlsplatz 5, 1010 Wien

do 25. 05. Osemdesiate. Postmoderna v slovenskom výtvarnom umení. Retrospektíva 1985-1992 (kurátorka: PhDr. Beáta JABLONSKÁ)

Výber zo slovenského výtvarného umenia druhej polovice 80. rokov. Hlavná výstava sa koná v SNG v Bratislave do 30. 08. 2009.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

25. 05. – 30. 06. Josef Hlávka – vídeňský staviteľ, český architekt, evropský mecenáš

Wiener Staatsoper – foyer na druhom balkóně. Výstavu je možno shlédnout pouze před představeními a v jejich přestávkách.

24. 05. v 10:30 a 13:30 Den otevřených dveří v rámci slavností 140 let vídeňské státní Opery. Omezený počet účastníků – na prvni termín je možné se přihlásit v Českém centru, tel.: 535 2360, e-mail: ccwien@czech.cz.

Pořádají Národní muzeum, Ministerstvo kultury ČR, Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, České centrum ve Vídni a Státní opera ve Vídni.

27. 05. – 22. 06. 19.00 Blažej BALÁŽ

27. 05. v 19:00 vernisáž

Výstava z tvorby slovenského maliara, grafika, tvorcu inštalácií, objektov a vysokoškolského pedagóga Blažeja Baláža. Napriek rôznosti použitých materiálov a výtvarných prostriedkov udrzuje autor kompaktnosť výstavného projektu jednotnou škálou odkazov.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

28. 05. – 30. 09. Hans a Erich LEDWINKA: Světoběžníci a automobiloví konstruktéři

28. 05. v 18:00 vernisáž

Exponáty z muzea v Kopřivnici.

KOLLER-Oldtimermuseum – Heldenberg, www.koller-oldtimer.at

28. 05. – 26. 06. Český šperk a sklo

28. 05. 17:00-22:00 vernisáž – dr. Tatjana Langášková (ČC), Veronika Schwarzingler (Galerie V&V) a Jiří Šibor (kurátor)

Výstava tvorby současných předních českých šperkařů (Petr Dvořák, Stanislava Grebeníčková, Jaroslav Kodejš, Martin Papcún, Jiří Šibor, Markéta Šílená, Blanka Šperková). Pod záštitou MK ČR.

Galerie V&V + České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

www.kunstnet.or.at/V+V

do 01. 06. Alfons MUCHA

Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

www.belvedere.at

do 18. 06. Oliver Morgenstern MALINA: vybraná díla k „sametové revoluci“ (fotografie, film)

Tagasyl/Nachtasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

18. 06. – 02. 07. 1989-2009: 20 Years After

Spoločná výstava stredoeurópskych krajín pod záštitou ministerstva zahraničných vecí Rakúskej republiky. Za Slovensko sa zúčastní výtvarník Svätopluk Mikyta. Projekt Stredoeurópskej kultúrnej platformy.

MOYA (Museum of Young Art), Löwelstr. 20, 1010 Wien

24. 06. – 31. 07. Textilný dizajn

24. 06. v 19:00 vernisáž

Katedra priemyselného dizajnu v Ružomberku prezentuje práce študentov, ktorí vyhľadávajú nové spôsoby výtvarného spracovania materiálov

a netradičných realizácií. Výstava je zameraná na textilné návrhárstvo – na návrhy odevov, pletenín, tkanín a textilnej podlače.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

30. 06. – 14. 08. Československý filmový plakát 1960-1989

30. 06. v 18:00 vernisáž

Výstava predstaví práce předních českých výtvarníků (Karel Vaca, Adolf Born, Josef Vyletal, Milan Grygar, Karel Teissig, Zdeněk Ziegler a další).

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 01. 11. „geteilt – getrennt – vereint“

Dolnorakouská krajská výstava 2009 ve spolupráci Rakouska a České republiky (Horn – Raabs – Telč). U příležitosti 20. výročí pádu železné opony.

www.noelandesausstellung.at

JEDNOTLIVÉ AKCE:

18. 05. v 19:00 divadelní představení *Petrolejové lampy*

Pořádá Kontakt-Forum.

Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

18. 05. v 19:30 *Občan Havel* (ČR, 2007, 120 min., OmdU)

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

19. 05. v 18:00 Miroslav SINGER: České hospodářství a jeho budoucí vývoj po vyhodnocení ČNB

Přednáška viceguvernéra ČNB, pořádá český velvyslanec v Rakousku Jan Koukal u příležitosti předsednictví ČR Evropské unii. Pouze na pozvánky.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21. 05. v 19:30 Freiburger Barockorchester

Jaroslav Rouček – trubka, Gottfried von der Goiz – violine. Z děl skladatelů Josepha Haydna, Carla Ditterse von Dittersdorf, Franze Ignaze Becka.

Velký sál, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien, tel.: 242 002, www.konzerthaus.at

23. 05. v 17:00 přednáška *Kuba očima českých a rakouských turistů*

Hovoří dr. SCHLEMEROVÁ a ing. BOSÁKOVÁ. Pořádají Akademický spolek a České srdce.

Slovanská beseda, Drachengasse, 1010 Wien, tel.: 58 78 308

26. 05. v 17:00 Lubica SOMOLAYOVÁ: Mesianizmus v slovenskej literatúre

Prednáška Mgr. Lubice Somolayovej, Ph.D., ktorá sa venuje literatúre 19. storočia (romantizmus a mesianizmus), dejinám a teórii poézie, ako aj kritickej reflexii súčasnej literatúry.

Inštitút slavistiky, Altes AKH, Spitalgasse 2-4, Hof 3, 1090 Wien

28. 05. 17:00-22:00 Galerienrundgang

V ČC probíhá výstava *Český skleněný šperk / SELECTION*.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

28. 05. v 19:00 Literárny večer: *Hlavička štátu. Fragment občianskej výchovy* (2009)

Dado NAGY uvádza Magdu VÁŠÁRYOVÚ. Dobrovoľný príspevok.

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

29. 05. v 19:00 Zázajzd – doprava individuálna – divadlo ASTORKA v Bratislave Vás pozýva na inscenáciu ruskej klasiky v režii Romana Poláka: *Mesiak na dedine*

Vstupenky, prosíme, rezervovať na tel.: 5961315. Vstupné: 5 EUR

Divadlo ASTORKA KORZO '90, nám. SNP 33, Bratislava

Vstupenky si možno vyzdvihnúť v pokladni divadla pol hodinu pred predstavením.

03. 06. v 19:00 Duo Cordefiato

Duo Cordefiato tvoria dve mladé umelkyne – flautistka Ivica Gabrišová-Encingerová a gitaristka Miriam Rodriguez Brülllová. Začali spolupracovať už na konzervatóriu v Bratislave. Neskôr sa ich cesty rozišli, ale po štúdiách na univerzite v rakúskom Salzburgu (Ivica) a kanadskom Montreale a Québecu (Miriam) začali znova spolu koncertovať doma i v zahraničí. Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

04. 06. Koncert z díla Bohuslava MARTINŮ

Bližší informácie: www.musikverein.at

05.-06. 06. Slavnosť EU – Länderstraße se zaměřením na ČR

Landstraßer Hauptstraße
www.immpuls.at

07. 06. v 10:00 Jarní veselice na zahradě české školy

Pořádá Sokolská jednota Tyrš XII/XV.
Škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

08. 06. v 19:30 Hledači pevného bodu (ČR, 2001, 120 min., režie: Pavel KOUTECKÝ)

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

12. 06. v 20:00 Gipsy.CZ (koncert)

Ottakringer-Brauerei, Ottakringerstr. 91, 1160 Wien
www.ost-klub.at

14. 06. v 17:00-21:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

14. 06. a 15. 06. v 19:30 Antonín DVORŽÁK: Violoncellový koncert h moll, op. 104

Wiener Symphoniker, Heinrich Schiff – violoncello, dirigent Sakari Oramo
Velký sál, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien
Tel.: 242 002, www.konzerthaus.at

15. 06. v 19:30 film Marjika nevěrnice (ČSR 1934, 72 min, OF)

Režie: Vladislav VANČURA, hudba: Bohuslav MARTINŮ.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

17. 06. v 17:00 Kremnica

Prezentácia mesta Kremnica za účasti primátorky mesta RNDr. Zuzany Balážovej a rodáka, husľového virtuóza Petra Michalicu, zakladateľa festivalu komornej hudby „Hudba pod diamantovou klenbou“
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

20. 06. v 17:00 Rozloučení před prázdninami – gril, plzeň, víno

Schützengasse 30, 1030 Wien
Tel.: 710 90 93, JSM, VII. odbor

22. 06. v 19:00 koncert – Kristína CHALMOVSKÁ (violončelo)

V rámci výstavy 1989-2009: 20 Years After sa predstaví mladá slovenská violončelistka Kristína Chalmovská, študentka 4. ročníka Konzervatória v Žiline.
MOYA (Museum of Young Art), Löwelstr. 20, 1010 Wien

Podrobnosti a ďalší programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

BOHUSLAV MARTINŮ FESTIVAL

15.-20. června 2009

Pod záštitou ministrů zahraničí Michaela Spindeleggera (Rakousko) a Karla Schwarzenberga (ČR), s podporou Aktion Österreich (ČR)

po 15. 06. v 19:00 Univ. für Musik und darst. Kunst Wien:

Konzert mit Werken von B. Martinů

19:30 Marjika nevěrnice (film, Velvyslanectví ČR)

út 16. 06. v 19:00 Haus der Musik:

Konzert mit Werken von B. Martinů:

L. Šabaka (Klavír), M. Cukrová (Mezzosopran), J. Ostrý (Flöte)

st 17. 06. v 10:30 Tschechisches Zentrum Wien:

Tisková konference a film: *Návrat z exilu / Out of Exile*

Martinů-Symposium „BOHUSLAV MARTINŮ REVISITED“

Zahájení: velvyslanec ČR v Rakousku dr. Jan Koukal

st 17. 06. 14:00-18:30

Referují: Aleš Březina, Tomáš D. Svatoš, Philippe Olivier

Luděk Šabaka (klavír): z díla Bohuslava Martinů

Round table: Aleš Březina, David Pountney, Alfred Wopmann

Universität für Musik u. darstellende Kunst Wien, Internationale Musikforschungsgesellschaft

Vstup volný

st 17. 06. 20:00 Koncert z díla B. Martinů:

U. Anton (flétna), R. Ryan (klavír), J. Luitz (violoncello)

Schönberg-Saal: Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien, tel.: 242 002, www.konzerthaus.at

Vstup volný – Zählkarten u pořadatele, tel.: 1 71155-3533

čt 18. 06. 10:30-13:30 Pokračování Martinů-Symposium

Referují: Gabriele Jonté, Dietfried Berner, Jiří Kopecký

Veronika Böhmová (klavír), z díla B. Martinů

Round table: Milan Slavický, Ivana Rentsch, Michael Wittmann

15:30-18:00 – referují: Martin Flasar, Mikuláš Bek, Christopher Widauer

Round table: Miroslav Srnka, Martin Anderson, Jarmila Gabrielová

20:00 Koncert: B. Martinů und A. Dvořák: Panenka Piano Quartet

Schönberg-Saal: Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien

Tel.: 242 002, www.konzerthaus.at

Vstup volný – Zählkarten u pořadatele, tel.: 1 71155-3533

Universität für Musik u. darstellende Kunst Wien, Internationale Musikforschungsgesellschaft

pá 19. 06. Fachexkursion nach Polička (Tschechien)

Weitere Infos: Veronika Fousková, tel.: 1 71155-3533

Universität für Musik u. darstellende Kunst Wien, Internationale Musikforschungsgesellschaft

So 20. 06. v 11:00 Schloss Weitra

Konzert mit Werken von B. Martinů und W. A. Mozart:

Panenka Piano Quartet

Ein Projekt von: Tschechisches Zentrum Wien, exil.arte, Universität für Musik und darstellende Kunst Wien, Wiener Konzerthausgesellschaft, Bohuslav Martinů Institut Prag und Institut für Musikwissenschaft der Palacký-Universität Olmütz.

Infos und Broschüre: www.martinu.cz

www.exilarte.at/downloads/martinu_programmog.pdf

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rskv@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: siwien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út - 50, 20:00

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Daší důležité adresy a kontakty naleznete v oddílu *Inzerce*.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Kath. Religion – ORg

Die katholische Religion an dem Oberstufenrealgymnasium „Komensky“ wird nach dem österreichischen Lehrplan unterrichtet. Zu Beginn des Schuljahres wurde eine verstärkte Öffentlichkeitsarbeit (Plakate, Schulforum und persönliche Gespräche) im Schulhaus eingeleitet.

In der Übergangsstufe wurden die Themenfelder vertiefend behandelt, in denen die SchülerInnen Wissenslücken aufweisen. Dabei wird den SchülerInnen die Gelegenheit gegeben, alles das einzubringen, was sie aus den verschiedenen Hauptschulen (in Österreich, aus der Tschechischen und Slowakischen Republik) mitgebracht haben. In diesem Jahr wurde das Sachthema „Paulusjahr“ vorgestellt. Auch altersspezifische und entwicklungsbedingte Probleme wurden behandelt. Am Schulanfang nahmen die SchülerInnen des Gymnasiums zusammen mit den SchülerInnen der Sekundarschule an der Schulmesse in der tschechischen Erlöserkirche, Wien 3, teil. Im Advent, zur Fastenzeit und am Schulschluss waren dort alle Schulen zusammen. Auch die Beichtgelegenheit ist gegeben.

Der schulische Religionsunterricht ist die größte „Schnittstelle von Kirche und Gesellschaft“. Keine andere Einrichtung erreicht so viele getaufte und zunehmend auch ungetaufte Jugendliche. Der Religionsunterricht genieße nach wie vor bei SchülerInnen, Eltern und Lehrern große Akzeptanz und Wertschätzung. Eine interessante und positive Entwicklung gibt es auch bei ungetauften Jugendlichen. Der qualifiziert geleistete Religionsunterricht bleibe ein Eckpfeiler und sichere so dieses Fach in der Schule. Die Schule entwickle sich immer stärker auch zu einem „Lebensraum für Schüler“. Die Hauptschule und Gymnasium werden sich zunehmend hin zu einer Ganztagschule entwickeln. Diese Entwicklung müsse auch von kirchlicher Seite aufmerksam beobachtet, begleitet und mit schulpastoralen Angeboten unterstützt werden. Welches Glaubenswissen Jugendlichen von heute brauchen: Relevanz für ihrer Lebenssituation, Gestaltung der Berufsbiografie, Stützung der sozialen Einbettung, kritisches Bewusstsein, Wahrnehmung der politischen Verantwortung, interreligiöse und interkulturelle Begegnungen.

In diesem Kontext gewinnen die kirchlichen Angebote an SchülerInnen, zum Beispiel für die „Meditative Schiwoche in Fulpmes“ und die „Studententage in Mariazell“, die Sinn- und Lebensfragen junger Menschen behandelten, eine neue Aktualität. Die dazu von der Tschechischen kath. Gemeinde in Wien vermittelten verschiedenen Angebote und Impulse sollten verstärkt aufgegriffen und nach Möglichkeit auch mit pfarrlichen Aktivitäten, zum Beispiel das Projekt „72 Stunden ohne Kompromiss“, vernetzt werden. Wir tun den Jugendlichen einen großen Dienst, wenn wir sie mit solchen Angeboten immer wieder aus dem Schulalltag herausholen. In diesem Sinn haben wir die Ausstellung „500 Jahre Paramente und Vasa sacra“ im Stephansdom und der Altwiener Ostermark auf der Freyung besucht. Bei der Fastenmeditation in der Kapelle im Stephanushaus haben wir vieles gelernt und auch meditiert. Eine lange Tradition haben die Hirtenlieder in der tschechischen Erlöserkirche am 25. Dezember und die Einstudierung und Balleröffnung des tschechischen Repräsentationsballes mit Polonaise und Volkstanz „Česká beseda“. Seit 2002 auch mit den SchülerInnen des Gymnasiums.

Die kirchlichen Stellen nehmen immer wieder zu diskutierten „multireligiösen Feiern“ aus schulischen Anlässen Stellung. Es wird ausdrücklich empfohlen an konfessionellen Schulgottesdiensten festzuhalten. Laut Schulordnung habe jede Konfession das Recht, die Schüler ihrer Konfession zu solchen Gottesdiensten einzuladen. Sicher seien auch ökumenische Gottesdienste richtig und gegebenenfalls auch einmal multireligiöse Feiern. Es gibt aber die dringende Bitte, dies nicht zur Regel werden zu lassen. Auch die Frage über „das Kreuz im Schulzimmer“ wird diskutiert. Im Religionsunterrichtsgesetz liest man, dass in den Schulen, an denen Mehrzahl der Schüler einem christlichen Religionsbekenntnis angehört, ist in allen Klassenräumen vom Schulerhalter ein Kreuz anzubringen.

Seit Anfang des Jahres 2007 gibt es die Möglichkeit der Nutzung der Internet-Lernplattform auf der Internetseite <http://www.orgkomensky.at>. Für den Religionsunterricht gibt es einen eigenen Link unter „Weitere Schulseiten“: Lernplattform Religion.

Prof. P. Dr. Jan Horák SDB – Michal Klučka SMDB

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

- So 16. 05.** SLAVNÁ MŠE SVATÁ v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3, v **16:00**. – Hlavním celebrantem je Msgr. Dr. Walter MICK, který udělí SVÁTOST BÍRMOVÁNÍ.
- So 06. 06.** PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ – dětský den: SLAVNÁ MŠE SVATÁ v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3, v **16:00**. – Následuje slavnostní pohoštění pro děti.
- Ne 14. 06.** 150. VÝROČÍ ZALOŽENÍ KONGREGACE SALESIÁNŮ Dona Bosca (1859-2009): SLAVNÁ MŠE SVATÁ v bazilice Maria Puchberg. – Hlavním celebrantem je salcburský arcibiskup Msgr. Dr. Alois Kothgasser. – Následuje společné agapé a zábavný program.
- So 20. 06.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v **18:00**, St. Veit-Gasse 25, Wien 13.

Z CÍRKEVNÍ KRONIKY

Lehrausgang – Fastenmeditation

Das Leben vieler Menschen ist von Leistungsdruck, Hektik und Stress geprägt, daher suchen sie Entspannung und Ruhe, um sich selber zu finden. Stille und Spiritualität sind heute „in“. Was heißt jedoch echte Spiritualität? Wie kann man heute auf authentische Weise spirituell leben? Wie kann man aus der Tiefe heraus eigenen Glauben leben?

Am 17. 03. 2009 besuchte die 8. ORg und dann die 7. ORg die Kapelle im Stephanushaus, Ungargasse 38, Wien 3. Begleitung: P. Dr. Jan Horák, Pass. Pavla Carmignato. Wir waren von dieser Exkursion sehr angenehm vom Schulalltag erlöst worden, und hatten dabei noch vieles gelernt und auch meditiert.

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Rozhovor s novou riaditeľkou Slovenského inštitútu vo Viedni, PhDr. Vierou Polakovičovou, Ph.D.

1) Prosím, predstavte sa našim čitateľom: odkedy ste vo funkcii riaditeľky Slovenského inštitútu a čo predchádzalo tejto funkcii?

Na post som nastúpila 1. marca 2009. Vzdelaním som muzikologička a cez hudbu a kultúru som sa dostala k diplomacii. Som absolventkou Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v odbore hudobná veda. V oblasti hudby som pôsobila ako dramaturg medzinárodného festivalu Bratislavské hudobné slávnosti a Medzinárodnej tribúny mladých interpretov UNESCO (1980-1985) a riadila som Hudobné informačné stredisko, ktorého poslaním bola propagácia súčasnej hudby smerom do zahraničia (1985-1993). Po zmene režimu som sa na návrh vtedajšieho ministra kultúry Ladislava Snopka začala orientovať na oblasť kultúrnej diplomacie a odišla som na ročnú stáž v oblasti medzinárodných vzťahov na Národnú školu štátnej správy do Paríža (1992-1993). Potom som už naštartovala v slovenskej diplomacii a medzinárodných organizáciách – najprv ako zástupkyňa stáleho delegáta SR pri UNESCO v Paríži (1993-1997) a po pôsobení v aparáte UNESCO v Paríži a pre Európsku komisiu som sa vrátila na Ministerstvo zahraničných vecí SR, kde som viedla oddelenie slovenských inštitútov a bola zástupkyňou riaditeľa odboru kultúrnych stykov a krajanov (2000-2003). Moja druhá parížska misia bola v oblasti bilaterálnej diplomacie – vykonávala som funkciu kultúrnej radkyne slovenského veľvyslanectva vo Francúzsku a riaditeľky Slovenského inštitútu v Paríži (2003-2007). Dva roky pred nástupom do Viedne som na Ministerstve zahraničných vecí SR pôsobila ako generálna tajomníčka Slovenskej komisie pre UNESCO (2007-2009).

2) V roku 2005 ste dostali ocenenie. O aké ocenenie išlo a za čo ste ho dostali?

Išlo o medailu mesta Paríž, ktorú som dostala za rozvoj bilaterálnych francúzsko-slovenských vzťahov v oblasti kultúry. Tesne pred vstupom Slovenska do Európskej únie vrcholil záujem Francúzska a hlavne Paríža o našu kultúru, históriu a umenie. Uskutočnil sa napríklad trojtýždenný medziná-

rodný festival *Montmartre en Europe*, na ktorom sa Slovensko prezentovalo hudbou, filmami a výstavami. Ocenenie mi navrhol prezident festivalu za usporiadanie operného galakonzertu a spoločných džezových koncertov krajín strednej Európy. Najväčším zadosťučiním pre mňa bol veľký záujem Francúzov o koncerty súčasnej hudby. Nebolo výnimkou, že publikum čakalo na vstup na koncerty aj hodinu. Zväčša išlo o prestížne sály ako kostol Madeleine, Invalidovňu, Salle Cortot a ď. Najviac mi utkvel v pamäti koncert, ktorý sme usporiadali spoločne s Francúzmi a 10 novými krajinami Európskej únie v Dome svetových kultúr v Paríži 1. mája 2004. Trval od 14,00 do polnoci a prišlo naň asi 4 000 poslucháčov. I keď príprava kultúrnych podujatí vo Francúzsku nebola vždy jednoduchá, zostal vo mne obdiv voči toľkému záujmu a porozumeniu k Slovensku.

3) Chcete vo svojej terajšej funkcii využiť skúsenosti z minulosti – predchádzajúceho pôsobenia?

Pokúsim sa, hoci si myslím, že to nebude jednoduché. Rakúsko mám rada a teším sa na možnosť prispieť k hlbšiemu spoznávaniu Slovenska a Slovákov a naopak. Moju prácu považujem za poslanie, ktoré sa dá robiť iba s láskou a odvahou. Ani jedno mi nechýba, pretože v láske k obom krajinám a ich tradíciám som vyrastala a verím, že dokážem prispieť k poznaniu Slovenska a vzbudiť hlbší záujem Rakúšanov o nás. S Rakúšanmi máme spoločné korene, tradície, historickú skúsenosť, podobné zvyky a azda i jazykovú zrozumiteľnosť, nakoľko staršie generácie sa nemecký jazyk učili v rámci klasického vzdelávania gymnáziu. V minulosti pracovali v Rakúsku mnohí Slováci v jednoduchších pozíciách, dnes sú Slováci plne integrovaní nielen v skupine stredných kádrov, ale zastávajú aj významné pozície. Isté klíše pretrváva vo vnímaní Slovákov Rakúšanmi, ktorí si myslia, že nás dostatočne poznajú, ale nie je tomu vždy tak. My sa hlásime sa k našej spoločnej minulosti a k hodnotám, ktoré sa v minulosti vytvorili. Obdobie rozkvetu Bratislavy napríklad za čias, kedy bola hlavným mestom Uhorska a kedy za vlády Márie Terézie v 18. storočí

Riaditeľka Slovenského inštitútu vo Viedni, PhDr. Viera Polakovičová, Ph.D.

vrcholil kultúrny život v palácoch Viedne i Bratislavy, hrali sa diela autorov úzko zviazaných so Slovenskom, medzi nimi i osobností patriacich aj do dejín hudby na Slovensku, ako napríklad Jozefa Pantaleóna Roškovského, Juraja Družeckého, Franza Paula Riglera, Antona Zimmermana, Jozefa Pazelta a ďalších. Ich objavovanie a priblíženie sú šancou Slovenského inštitútu rovnako ako blízkosť našich hlavných miest, unikátna v európskom kontexte. Umožňuje vytvoriť dlhodobé putá nielen v oblasti kultúry, ale vo všetkých životne dôležitých oblastiach. Chcela by som poskytnúť naše priestory pre spoločné rakúsko-slovenské podujatia, pre vedecké sympóziá, okrúhle stoly, diskusie, pre partnerov aj z iných krajín, s ktorými máme spoločné záujmy a vyznávame podobné hodnoty, aby Rakúšania spoznávali naše myslenie, aby mali chuť ísť ďalej, za hranice svoje i nášho hlavného mesta, aby odhalili to, čo ich obohatí, napríklad súčasnú tvorbu a literatúru. Veľkou devízou Slovenska a Bratislavy je, že vždy bola viacjazyčná. Jazyková rôznorodosť je istou zárukou tolerancie. Popri sebe žili v zhode občania hovoriaci po slovensky, po nemecky a po maďarsky. V rodinách a na uliciach sa plynule prechádzalo z jedného jazyka do druhého. S tým pravdepodobne súvisí, že Rakúšania cestujú za kultúrou do Bratislavy a Bratislavčania do Viedne. Obyvateľstvo sa premiešava. Vedomá si tejto devízy by som rada pokračovala v práci mojich predchodcov. Pri koncipovaní činnosti Slovenského

inštitútu považujem za dôležitú súčasť so Zastupiteľským úradom SR, hlavne jeho obchodným oddelením, so zastúpením Slovenskej agentúry pre cestovný ruch, Inštitútom slavistiky a so spolkami našich krajanov v Rakúsku. Teším sa, že aj mnohí Slováci radi prichádzajú na podujatia do Slovenského inštitútu.

4) Porozprávajte mi niečo o vašom pôsobení pri UNESCO...

UNESCO je mimoriadne zaujímavá organizácia. Mala som možnosť zažiť prácu na Stálej delegácii Slovenskej republiky v Paríži, zúčastňovať sa generálnych konferencií, výkonnej rady, zasadnutí medzivládnych výborov a spoznať aj prácu generálneho tajomníka Slovenskej komisie pre UNESCO, to znamená prácu priamo v teréne – na Slovensku. Som plná obdivu voči vysokej profesionalite, s akou naši experti pracujú v oblastiach svetového dedičstva, ochrany životného prostredia, hydrológie a ďalších. UNESCO je najmä v ostatných rokoch dôležité pre ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva, v súčasnosti sa napríklad tvoria tzv. národné registre. Pre diskusie na témy UNESCO by som tiež rada otvorila dvere Slovenského inštitútu.

5) Aký máte vzťah k hudbe a kde ste spoznali M. Theodorakisa?

Hudba je mojím životom. Nikdy som sa od nej nevzdialila a je i motorom mojej diplomatickej aktivity. Počas parížskej misie v r. 2005 ma požiadalo UNESCO, aby som bola členkou poroty pre cenu UNESCO za hudbu. Vybrali sme M. Theodorakisa. Teší ma, že z celého sveta sa na druhom mieste sa ocitol slovenský etnomuzikológ Prof. Oskar Elsček.

6) Ktoré slovenské hudobné osobnosti a spisovateľov chcete predstaviť vo Viedni?

Rada by som v Rakúsku predstavila starú hudbu Slovenska a hlavne súčasných tvorcov. Na budúci rok sa dožije 80 rokov skvelý skladateľ Roman Berger, nositeľ Herderovej ceny, o rok na to budeme oslavovať storočnicu Jána Cikkera. Naši klavíristi budú hrať aj diela jubilujúceho Chopina a už dnes prispievajú k veľkolepým oslavám Haydna. Predstavíme diela slovenských poetiek Lýdie Vadkerti-Gavorníkovej, pripomenieme si Margitu Figuli, budeme prezentovať mladých, ale i zreých tvorcov každej oblasti.

7) Aké ďalšie plány máte, chcete užšie spolupracovať s Českým centrom alebo s inými organizáciami a s ktorými?

Myslím, že je dôležité, aby sa slovenská kultúra a umenie dostali do dôležitých inštitúcií a na najrôznejšie pódia v celom Rakúsku. Popri príprave podujatí v Slovenskom inštitúte sa budem snažiť umiestniť väčšie projekty slovenskej prezentácie v Salzburgu, Grazi, Linzi a ďalších mestách. Ak sa mi podarí pripraviť 3-4 veľké projekty počas môjho pôsobenia, prípadne pripraviť ich na neskôr, budem profesionálne spokojná. Rada by som v inštitúte privítala mladých Rakúšanov a Slovákov, ktorí tu študujú a pracujú. Pripravujem výstavu o stredovekých kláštoroch na Slovensku, archeologickú výstavu Limes Romanus, spoločné koncerty viacerých krajín. K 20. výročiu Nežnej revolúcie organizujem okrúhly stôl s jej aktérmi. S Českým centrom uvažujeme o diskusiách k roku 1989 a máme spoločné výstav-

né projekty. Sme v sieti zahraničných kultúrnych inštitútov a spolu s nimi a Rakúskom máme sériu rozpracovaných výstav – karikatúry v Kremsi, súčasné výtvarné umenie v galérii Moya vo Viedni, európsky festival poézie vo Viedni a Linzi, festival dokumentárnych filmov vo Viedni a ďalšie.

8) Akých máte obľúbených spisovateľov, hudobníkov, skladateľov?

To je naozaj ťažké... s láskou čítam Paula Claudela, obdivovala som Luciu Popp a fascinuje ma Leoš Janáček.

9) Kde a ako oddychujete a aké máte hobby?

Najviac si oddychnem v opere, ale veľmi rada športujem. Mám rada prírodu a viem si vychutnať cestovanie za architektúrou, kultúrou a k moru. Mojm hobby ostala hudobná a kultúrna publicistika pre rozhlas, televíziu a tlač.

10) Ktoré slovenské mesto, dedina sa vám páči, alebo je vaše obľúbené?

Som šťastná Bratislavčanka a milujem Veľké Borové, kde sme sa s manželom a synom pridali k ochranným aktivitám a rekonštruujeme storočnú drevenicu.

Pripravila: K. Ozábalová

Minirozhovor s Ondřejem Kohoutem

1) Proč jste se rozhodl pro odchod – emigraci? Jaké pohnutky Vás k tomu vedly? Kolik Vám bylo let?

Jako signatář Charty 77 jsem neměl šanci na práci v oboru – vystudoval jsem scénografii na DAMU a nemohl jsem sehnat ani pomocnou práci, takže mi nezbývalo, než požádat o vystěhování do Rakouska, které jsem obratem dostal. Psal se rok 1981 a bylo mi 28 let.

2) Vaše umělecké šance v ČSSR?

Nebyly žádné.

3) Proč jste zvolil Rakousko jako zemi pro emigraci? Chtěl jste jít jinam?

Bruno Kreisky tehdy nabídl všem signatářům Charty politický azyl a navíc už v Rakousku musel zůstat otec, kterého nepustili zpět do Československa.

4) S jakými představami jste do emigrace odcházel?

Že to nemůže být horší než v Československu.

5) Jak jste hledal první cesty k zapojení do umělecké práce v nové zemi?

Díky náhodným kontaktům jsem začal vystavovat a také jsem se částečně uplatnil jako jevištní a filmový výtvarník.

6) V čem se lišily Vaše práce od prací rakouských výtvarníků?

Pravděpodobně byly poznamenány zkušenostmi z totalitního Československa.

7) Jak jste byl přijímán rakouskou společností jako cizinec (Ausländer)?

V zásadě bych řekl, že mě Rakousko přijalo dobře, i když se někdy stalo

a stává se to dodnes, že je mi dáváno najevo, že jsem se tu nenarodil.

8) Co jste se emigrací – životem v jiné zemi – naučil?

Nelpět na jedné vlasti.

9) Měl jste, máte kontakty s rakouskými umělci? Navázal jste i přátelství?

Kontaktů mám hodně, v mnoha případech se dá mluvit o přátelství.

10) Měl jste kontakty s československými umělci v zahraničí v době emigrace?

Měl jsem a stále mám kontakty s československými umělci, kteří mají podobný osud.

11) Kde se cítíte být doma?

Tam, kde mohu pracovat, kde mám přátele a rodinu, takže to nemusí být bezpodmínečně jedno místo.

Ondřej KOHOUT

Geboren am 20. Mai 1953 in Prag, Tschechien
1968-1972 Klassisches Gymnasium in Prag
1972-1980 Akademie der musischen Künste in Prag, Fach Bühnenbild
1978 Unterzeichnung der »Charta 77«
1981 Auswanderung nach Österreich
1982 Tätig als freier Maler und Bühnenbildner

Ausstellungen

1983 Raiffeisen Bank, Zell/See, A Atelier II., Villach, A
1984 Amtsgericht, Bad Vilbel, D Alte Schmiede, Wien, A
1985 Galerie Kratzer, Hamburg, D Wallgrabentheater, Freiburg, D CA Bank, Linz, A TZ Galerie, Wien, A t'klein Raamteater, Antwerpen, B
1986 Volksbank, Villingen, D Dehoniana Galeria, Napoli, I
1987 CA Bank, Wien, A Katholische Hochschulgemeinde, Wien, A 1988 Laboratorium Dr. Gauss, Wien, A IHA, Hergiswil, CH Galerie De Magiers, Antwerpen, B Management Club, Wien, A
1989 Galerie von Below, Meckenheim, D Galerie Rahmel, Köln, D Kunstmuseum, Bochum, D
1990 Xtra Galerie, Zürich, CH Albanese Arte, Vicenza, I Galerie Freund, Klagenfurt, A Gallery 22, Antwerpen, B Galerie Rahmel, Köln, D 1991 Glashuus Galerie, Zug, CH
1992 Národní muzeum, Praha, CZ Galerie Villa Rolandseck, Remagen, D
1993 Galerie Rahmel, Köln, D Repräsentanz der Stadt Hamburg, Praha, CZ Deutscher Herold, Bonn, D Berenberg, Anwaltskanzlei, Hamburg, D TPA Wirtschaftsberatung, Wien, A Art, Kunstmesse, Hamburg, D
1994 Klinik am Ring, Köln, D Galerie Rahmel, Köln, D CAC Leasing, Praha, CZ
1995 t'Elzenveld, Antwerpen, B Tabakmuseum, Wien, A Studio Maschmann, Hamburg, D P.S.K. Bank, Wien, A Galerie sv. Marka, Soběslav, CZ Kunst Wien, Kunstmesse, A 1996 Kulturzentrum, Kapfenberg, A Galerie bratří Čapků, Praha, CZ
1997 Management Club, Wien, A Galerie Plank, Wien, A Coopers & Lybrand, Wien, A Aktualität des Schönen, Liberec, CZ
1998 Ordination Lhotka, Wien, A t'klein Raamteater, Antwerpen, B
1999 Raiffeisen, Praha, CZ Kratzer, Hamburg, D Galerie Hofstätter, Wien, A Galerie bratří Čapků, Praha, CZ 2000

Galerie Gabriel, Wien, A Galerie Malostranská beseda, Praha, CZ Kulturbrücke, Fratres, A Galerie 21, Plzeň, CZ 2002 Galerie Gambit, Praha, CZ Dell Arte, Schloss Honhardt, D 2003 Investkredit, Wien, A Centre Tcheque, Brussel, B
2004 Galerie Gut Gasteil, Prigglitz, A Blaugelbegalerie, Zwettl, A
2005 Radniční galerie, České Budějovice, CZ EU Parlament, Brüssel, B Schlosshotel, Gabelhofen, A
2006 McKinsey & Co., Wien, A Indigo Space, Praha, CZ Stable Gallery, Wien, A Praxis Dr. Geml, Wien, A Galerie de la Tour, Klagenfurt, A CZ Botschaft / CZ Zentrum, Wien, A
2007 Gallery Corina Steiner, Wien, A Galerie Nová síň, Praha, CZ
Galerie Ausstellungsbrücke, St. Pölten, A

Pavel Kohout

foto: Prof. Gero Fischer

Bühnenbilder / Ausstattungungen

1980 Theater in der Josefstadt, Wien, A Bühnenbild / Kostüme für *August August, august* von Pavel Kohout
1983 Fernsehfilm ZDF/ORF, Ausstattung für *Das Ohr* von Jan Procházka Berliner Tournee, D, Bühnenbild / Kostüme für *Der Spieler* von Pavel Kohout
1984 Kammeroper, Wien, A, Bühnenbild / Kostüme für *Kontrabass* von Gerhard Schedl

1985 Akademietheater, Wien, A, Bühnenbild / Kostüme für *Erinnerung an die Biskaya* von Pavel Kohout
 Volkstheater-Aussenbezirke, Wien, A, Bühnenbild für *Das Nes* von F. X. Kroetz
 Raamteater, Antwerpen, B, Bühnenbild / Kostüme für *Adi-Edi* von Jelena Kohout
 1987 Raamteater, Antwerpen, B, Bühnenbild / Kostüme für *Geschichten aus dem Wienerwald* von Öden von Horvath
 Berliner Tournee, D, Bühnenbild / Kostüme für *Geschichten aus dem Wienerwald*
 1991 Ernst Deutsch Theater, Hamburg, D, Bühnenbild für *Eine kleine Bluttrache* von Pavel Kohout
 1992 Staatstheater Braunschweig, D, Bühnenbild für *Eine kleine Bluttrache*

1994 Theater „Ka“, Praha, CZ, Bühnenbild für *Der Spieler* von Pavel Kohout
 Studio Molière, Wien, A, Bühnenbild für *Der arme Cyrano* von Rostand / Kohout
 2003 Kammerspiele, Hamburg, D, Bühnenbild / Kostüme für *Brand im Souterrain, Krieg im 3. Stock* von Pavel Kohout

Ungargasse 27/1/23
 A-1030 Wien
 Tel./Fax: 0043/1/713 57 18
 E-mail: o.kohout@gmx.at
 www.ondrej-kohout.at

VÝTVARNÉ UMĚNÍ, ARCHITEKTURA

Poslední expozice na Zbraslavi

V přízemí zámku Zbraslav otevřela pražská Národní galerie svoji poslední výstavu. Instalace *Japonské vize krajiny* má jako hlavní motto vztah Japonců ke ztvárnění skutečnosti v krajinomalbě. Ta má, na rozdíl od evropské, řadu specifik. Vystaveno je zde na 150 děl ze sbírek Národní galerie, Národního muzea a Náprstkova muzea.

Expozice je rozdělena do několika celků, které zahrnují nejpodstatnější okamžiky japonského výtvarného umění. Návštěvník má tak možnost seznámit se s estetickými principy japonského krajinářství a s jeho výtvarnými tradicemi od 18. do 20. století.

Jedna z kapitol výstavy je například věnována vlivu čínské malířské tradice na formování japonského krajinářství. Expozice představuje kromě tušových obrazů, grafik a dřevořezů také několik desítek předmětů od krabiček Inrō, přes misky, kabinety na šperky, po talíře a jiné exponáty. Vedle celkem známých motivů krajiny, například pohledů na horu Fudži, může návštěvník spatřit i řadu velmi zajímavých výpravných scénérií – *Obraz Buddhovy smrti* nebo *Obrazová legenda o životě Buddhy* atd.

K výstavě je již tradičně připraveno i několik doprovodných pořadů. Výstava japonských krajiny bude na zámku Zbraslav k vidění **do 6. července** a stejně tak i stálá instalace asijského umění.

Nová expozice asijského umění ze sbírek Národní galerie v Praze (NG) se otevře v paláci Kinských na Staroměstském náměstí. Zrušení expozice na Zbraslavi plánuje galerie delší dobu, za pronájem zámku platila podle ředitele Milana Knížáka příliš vysoký nájem. (mk)

V Liberci na německou a rakouskou klasiku

Oblastní galerie v Liberci se již dávno může pyšnit velice zajímavou a cennou kolekcí prací předních německých a rakouských malířů 19. století, jejímž základem se stala sbírka zdejšího proslulého textilního továrníka Heinricha Liebiga. I k 170. výročí jeho narození a k 105. výročí úmrtí připravila galerie novou stálou expozici, která na rozdíl od dosavadní koncentrace na holandské mistry 16. až 18. století stojí především na německé a rakouské tvorbě předminulého století. Veřejnosti se tak představí velmi zajímavý soubor, který zůstával očím návštěvníkům dosud většinou skryt. Přitom se v kolekci skrývají obrazy takových proslulých autorů, jako byl například autor populárních žánrových měšťanských výjevů Carl Spitzweg, jeden z hlavních představitelů nastupujícího německého realismu Adolf von Menzel, portrétovaním německého ministerského předsedy Otto von Bismarcka proslulý Franz von Lenbach nebo krajináři Eugen Jettel či August von Pettenkofen. Chybět nebude ani jeden z nejpозорuhodnějších německých pražských malířů Gabriel von Max. Sbírkou liberecké galerie navíc po část roku doplní obrazy německých malířů 19. století ze sbírek muzea v Augsburgu. Povědomí o německé a rakouské malířské tradici v českých zemích je v současnosti mimořádně slabé, což souvisí s vlnou mohutného odstraňování veškerých stop německé a do značné míry i rakouské kultury v období po druhé světové válce. V jejím rámci se obvykle opomíjely odrazy vlivů některých německých či rakouských mistrů na dobovou českou produkci, například na tvorbu slavného realistického malíře Karla Purkyně. Již v meziválečném období se naopak velmi zdůrazňoval význam nepochybně velmi důležité francouzské inspirace zprostředkované například v samotné Francii velmi úspěšným Václavem Brožíkem,

opěvovatelem hrdinných Černohorců a Černohek Jaroslavem Čermákem, citlivým krajinářem Antonínem Chittusim nebo později jedním z králů secese Alfonsem Muchou. Z tohoto hlediska může jistě nová expozice v Liberci ukázat některé zajímavé a dosud málo známé aspekty i českých dějin výtvarného umění. Zároveň může pomoci znovu začlenit do povědomí některé německy mluvící umělce, kteří pocházeli z území dnešní České republiky. Vedle staršího rodáka z Ústí nad Labem Antona Raphaela Mengse stojí za zmínku určitě již uváděný Eugen Jettel narozený v Janovicích v Podještědí, autor žánrových výjevů s vojenskými veterány Friedrich rytíř von Friedländer-Malheim, jehož rodnou obcí byly Uhlířské Janovice nebo syn pražského sochaře Josefa Maxe a absolvent pražské výtvarné akademie Gabriel Cornelius von Max či další pražský rodák a autor četných výjevů z Benátek Franz Leo Ruben. A našly by se samozřejmě ještě desítky dalších tvůrců různé umělecké úrovně. Podobně jako v jiných oblastech není samozřejmě možné tyto tvůrce nějak uměle řadit mezi české umělce, zejména když přinejmenším někteří z nich prakticky celý život žili mimo české země a s českým národem se nijak neidentifikovali. Ale přesto představují zajímavou spojnici mezi českým a rakouským či případně německým světem, na kterou by bylo škoda pozapomínat. A snad i v tomto směru přinese nová expozice v Oblastní galerii v Liberci změnu. Pravda, z Vídně je to na sever Čech trochu daleko, ale přesto výlet právě do dřívějšího centra německví v českých zemích nemusí být ani pro krajany nezajímavou a neplodnou alternativou. (MaFr)

Pražská Národní galerie zakoupila Škrétu a Brandla

Pražská Národní galerie z prostředků ministerstev kultury a financí ČR zakoupila soubor devíti významných obrazů starých mistrů z bývalé sbírky, kterou na začátku 19. století shromáždil Antonín Isidor, kníže z Lobkovic. Obrazy byly delší dobu vystaveny ve Schwarzenberském paláci jako zápůjčka. Vzhledem k celkové sumě, za niž byl soubor zakoupen, jde o finančně nejnáročnější akvizici Národní galerie v Praze na poli starého umění po roce 1989 (27,3 milionů Kč).

Karel Škréta: *Sv. Martin se dělí o plášť se žebřákem*

Sochař Zoubek namluvil pro svoji expozici audioprůvodce

Více než stovku soch Olbrama Zoubka ve sklepení litomyšlského zámku okomentuje sám autor. Návštěvníci si jej mohou poslechnout prostřednictvím audioprůvodce. Zoubek, narozený v roce 1926, tvoří komorní plastiky, volně stojící sochy i reliéfy. Je autorem sochařského portrétu Jana Palacha nebo hrobky rodiny Havlových. Rád pracuje s olovem, cínem, působivost díla zvyšuje polychromováním a zlacením. Odborníci zařazují Zoubka do moderního proudu, s čímž on sám také souhlasí. Zároveň ale dodává, že ctí tradici a ohlíží se do dávné minulosti. „Vracím se k pramenům evropské kultury. Vracím se do Středomoří. K mýtům řeckým, k mýtům křesťanským,“ napsal na svých stránkách.

Velká výstava Josefa Čapka na Slovensku

Začátkem dubna byla zahájena v Galerii města Bratislavy největší výstava obrazů jednoho z nejvýznamnějších českých malířů moderní doby Josefa Čapka. Výstava má název *Tajemství obrazů* a podle vyjádření galerie byla pojištěna na nejvyšší sumu v dějinách slovenského výstavnictví – na více než sedm milionů eur. Na výstavu, kterou bude možné vidět pouze na Slovensku, bylo dovezeno z České republiky 130 autorových děl. Většina vystavovaných exponátů pochází ze soukromých sbírek a jejich majitelé je údajně již nedovolí znovu vyvézt. Zbytek byl zapůjčen z jedenácti českých galerií. (mk)

Newyorské MoMA vystavují v unikátní expozici dílo Jána Mančušky

V newyorském Muzeu moderního umění (MoMA) byla otevřena unikátní výstava poválečné a soudobé kresby ze sbírek nadace Judith Rothschildové. V této největší expozici kreseb v osmdesátileté historii muzea je zastoupen svojí instalací také pražský výtvarník se slovenskými kořeny Ján Mančuška. Nyní sedmatřicetiletý autor se tak zařadil po bok malíře Františka Kupky a fotografů Františka Drtikola a Antonína Kratochvíla, kteří patří mezi nemnoho zástupců českého umění, jejichž díla se dostala do stálé kolekce MoMA. Nadace Judith Rothschildové sestavila před čtyřmi lety ojedinělou sbírku 2 500 kreseb od 650 autorů, kterou věnovala MoMA. Na výstavu se dostalo asi 300 prací 150 umělců. Ve sbírce jsou tři Mančuškova díla, z nichž muzeum vystavuje instalaci s názvem *Konference*. Autor ji vytvořil před sedmi lety během umělecké stáže ve Štýrském Hradci.

Byla udělena Boudníkova cena

Cenu Vladimíra Boudníka za rok 2008 obdržel devětaosmdesátiletý umělec Zdeněk Sýkora. Zdeněk Sýkora je především malířem a při této příležitosti byla otevřena výstava jeho děl v pražském Clam-Gallasově paláci. Návštěvníci této výstavy mohli také shlédnout 200 prací z 15. ročníku soutěže Grafika roku – do této soutěže bylo přihlášeno téměř 400 děl, porota udělila 8 cen a 25 čestných uznání. Mezi oceněnými byli například Miloš Michálek nebo Dalibor Smutný. (mk)

Výstava v Domě U Zlatého prstenu

Vyvrálou tvorbu jedenácti významných českých autorů druhé poloviny 20. století připomíná výstava v pražském Domě U Zlatého prstenu, Týnská 6, Praha 1, nazvaná *V spektru rozmanitosti 11 + 1*. Průběžně v nově zrekonstruovaném přízemí probíhá projekt Start-Up s cílem představit mladé začínající umělce.

V horních patrech vystavují **do 28. června** autoři Boštík, Boudník, Grygar, Kmentová, Kolíbal, Kučerová, Malich, Nepraš, Sopko, Svobodová a Šimotová. Kromě samotných děl umístěných v jakýchkoli kabinetech je také každý z nich představen textem a fotografií. Autorem snímků, jež zachycují umělce v jeho typickém pracovním prostředí, je Jaroslav Brabec. Kurátorkou výstavy je Hana Larvová.

Jako první se v projektu Start-Up do 3. května přestavuje student pražské AVU Jakub Janovský. Projekt *Kango mortale* autor připravil jako site spěcífié pro Dům U Zlatého prstenu, jenž je umístěn v prostoru s určitou industriální minulostí – za socialismu v něm byla umístěna naddimenzovaná trafostanice sloužící celému bloku okolních domů.

Jakub Janovský: *Kango mortale*, 2008

Po Janovském budou následovat Jakub Lipavský, Adam Vačkář a další až do září letošního roku. Vstup na výstavu mladých umělců je zdarma.

Info: www.gmhpcz

VÝSTAVY V KRÁTKOSTI:

Retrospektiva Františka Mertla

V Egon Schiele Art Centru v Českém Krumlově byla otevřena výstava česko-francouzského malíře Franty-Františka Mertla, který patří v západní Evropě k uznávaným umělcům druhé poloviny 20. století a počátku 21. století. Nakladatelství Gallery vydalo také jeho monografii.

Jiří David – Předběžná retrospektiva

V Městské knihovně na Mariánském náměstí v Praze 1 proběhla výstava Jiřího Davida nazvaná *Předběžná retrospektiva*. Umělec Jiří David je představitelem českého postmodernismu a člen už neexistujících Tvrdohlavých. Kurátorem výstavy je M. Pokorný.

Retrospektiva

Malíř, sochař a kreslíř Stanislav Judl (1951-1989) patřil v osmdesátých letech do pražského okruhu neoficiální výtvarné scény. Pro jeho tvorbu je příznačná myšlenková závažnost. Galerie U Bílého jednorožce v Klatovech touto výstavou připomněla 20. výročí umělcova úmrtí. Kurátorkou je Pavla Pečínková.

Komunikace písmem a obrazem

Eduard Ovčáček (1933) patří v českém poválečném umění k nejdůležitějším umělcům zabývajícím se vztahem mezi písmem a obrazem. Toto osobité dílo v sobě spojuje expresivní malbu a experimentální poezii. Kurátorem výstavy je Ladislav Daněk.

Muzeum moderního umění, Denisova 47, Olomouc. Výstava trvá **do 2. srpna**.

Stolní kultura 16. až 18. století

Jak se stolovalo a jaký byl vývoj nožů, lžic a vidliček v době od 16. do 18. století? Na to odpovídá část výstavy pražského Uměleckoprůmyslového muzea ve Schwarzenberském paláci, Národní galerie v Praze, Hradčanské nám. 2. Výstava je stálou expozicí.
www.ngprague.cz

Památník Vojna vystavuje obrazy německé malířky M. Kurzokové

V lešetickém Památníku Vojna je otevřena výstava německé malířky Marie Kurzokové nazvaná *Popel a déšť – obrazy proti zapomnění*. Jejím prostřednictvím se autorka pokusila umělecky vyrovnat s nacistickou minulostí své rodiny. Její dědeček byl dozorcem v koncentračním táboře Mauthausen. Vystavené obrazy malířka poprvé prezentovala v někdejší koncentračním táboře Dachau. V lešetickém památníku budou k vidění do 31. května.

Barokní sklo Ignáce a Davida Preisslerových

Práce barokních sklářů a malířů na skle a porcelánu Ignáce a Davida Preisslerových představuje Uměleckoprůmyslové muzeum. Expozice zahrnuje díla ze sbírek muzea, jejichž kolekci tvoří především dary Vojtěcha Lanny, sběratele, mecenáše a spoluzakladatele muzea, i předměty ze soukromých sbírek. Za autora zmíněných prací bývá většinou označován pouze Ignác Preissler (1676-1741), nejnověji také jeho otec Daniel Preissler (1636-1733). Oba umělci byli činní ve východočeském Kunštátu. Výstava představuje jejich dílo poprvé v celé jeho šíři. Potrvá **do 14. června**.

Daniel a Ignác Preisslerové: *Konvice s přímořskou krajinou*

Kapličtí vystavují

Pražská Galerie Zdeněk Sklenář uspořádala výstavu z děl otce nedávno zesnulého architekta Jana Kaplického společně s obrázky jeho syna. Jan Kaplický se chtěl v tomto svém projektu zamyslet nad odkazem předka, dědečka Josefa vnukovi Josefovi. Galerista Zdeněk Sklenář uvedl, že od nápadu po realizaci tohoto projektu uběhlo více než šest let. Konečnou podobu dal pak výstavě Jan Kaplický. V této souvislosti je třeba také zmínit zprávu z Muzea designu v Londýně, které oznámilo, že vzdá hold českému

architektovi Janu Kaplickému expozicí ve svých prostorech. Ta potrvá od července letošního roku do listopadu a bude zaměřena především na dílo samotného českého architekta a v menší míře bude obsahovat i některé prvky jeho spolupráce s bývalou ženou, architektkou Amandou Leveteovou. (mk)

Výstava jako zajímavý dokument o Tomáši Baťovi

Ve Veletržním paláci v Praze byla zahájena expozice pod názvem *Fenomén Baťa – zlínská architektura 1910-1960*, která je zajímavým dokumentem o architektuře Zlína.

Do dnešní doby je město Zlín spojováno se jménem podnikatelské rodiny Baťových. A to nejen kvůli zavedené výrobě obuvi, která se stala světovou značkou, ale také pro jedinečnou architekturu. Tomáš Baťa nevybudoval pouze továrny na boty, ale má také zásluhu na vybudování obchodních a bytových domů, řadových domků pro zaměstnance a kulturních center. Architektonický charakter Zlína vychází vždy z tvorby jeho dvorních architektů, kterými byli například Gočár nebo Kotěra.

Celá expozice je podle jejich autorek Radomíry Sedlákové a Ladislavy Horňákové prezentována tak, aby zaujala širokou veřejnost. To by v tomto případě neměl být velký problém, neboť se zabývá impériem jednoho z největších a nejúspěšnějších českých podnikatelů.

Výstava seznámí návštěvníky s podstatou zlínské architektury a jejími originálními prvky. „V jejím základu stojí jedno z nejpromyšlenějších užití standardizace a typizace, maximální ekonomizace pořízení stavby a maximální zjednodušení a omezení počtu stavebních prvků pro všechny typy staveb,“ uvedly kurátorky. Vznikla tak architektura rychlá, úsporná, racionální a dokonale funkční.

Výstava také obsahuje velkou kolekci dobových fotografií, z nichž jsou některé pro větší efekt nazvětšovány do obřích rozměrů.

Expozice také předkládá návštěvníkům velkou chronologickou tabuli, která připomíná nejdůležitější události v životě rodiny a firmy Baťa. Stejným způsobem sledují tuto dobu vystavené exponáty, z nichž některé jsou vystavovány úplně poprvé.

Součástí celé instalace, kterou zajistil Stanislav Kolíbal, jsou také plány a snímky Baťovy slavné vily a dalších významných staveb Zlína – Správní budova, památník T. Bati, tovární areál, nemocnice, známé rodinné dvojdomky atd.

Expozice využila nejrůznější dostupné exponáty od originálních architektonických studií, plánů, maket, modelů, fotografií až po zmiňované obří záběry a také výrobky firmy.

Výstava bude přístupná veřejnosti **do 31. května** letošního roku. (mk)

Kaplického rejnoka v Českých Budějovicích možná převezme Eva Jiříčná

Návrhem koncertní síně přezdívané rejnok, který pro České Budějovice připravil architekt Jan Kaplický, se možná bude zabývat jeho kolegyně Eva Jiříčná. Zástupci Jihočeské společnosti přátel hudby, která chce sál za dvě miliardy korun postavit, s ní o tom budou jednat. Kaplický se svým týmem Future Systems navrhl pro Budějovice originální černý objekt organických tvarů. Moderní a dostatečně velký prostor s vyhovující akustikou a důstojným zázemím zatím stotisícovému městu chybí. Jihočeská společnost přátel hudby, která v Českých Budějovicích už uspořádala 19 ročníků Hudebních slavností Emy Destinnové, chce v nové budově vytvořit Koncertní a kongresové centrum Antonína Dvořáka se dvěma koncertními sály pro 1 000 a 400 posluchačů. Vejit by se měl dovnitř i stočlenný symfonický orchestr s velkým sborem, počítá se také s tanečním parketem. Nejbližší podobná koncertní síň s kvalitní akustikou, která tyto nároky splňuje, je v Berlíně.

Meteorologická stanice

Soběstačnou meteorologickou stanicí v chráněné oblasti Králický Sněžník podle poroty soutěže Revit Open nejlépe vymysleli Marek Příklad a Martin Prokeš z fakulty architektury ČVUT. Vítězný návrh – bělostná aerodynamická věž, odolná proti náporům větru a sněhu, by měla poskytnout útočiště pro trojici vědců. energii má získávat z větrné elektrárny, tepelného zemního čerpadla a několika solárních kolektorů. Návrh nebude asi realizován.

Marek Příklad a Martin Prokeš z fakulty architektury ČVUT

Ocenění pro nejlepší designéry

Sedm českých designérů, grafiků, fotografů nebo firem, kteří se věnují designu, převzalo Křišťálovou kouli jako ocenění pro nejlepší designéry v roce 2008. Podobu ceny, kterou obdrželi laureáti třetích výročních cen Akademie designu ČR Czech Grand Design, navrhla Zuzana Lednická ze Studia Najbrt, které v loňském roce dostalo hlavní cenu. V letošním roce se jejich nástupcem a držitelem titulu Grand designér roku stal Jan Čtvrtník a jemu také náleží právo vytvořit podobu ceny pro příští rok. Kromě vítězů v sedmi kategoriích akademie vyhlásila i toho, kdo vstoupil do designérské „síně slávy“, stal se jím Jan Kaplický.

(mk)

FOTOGRAFIE

Ota Richter v Praze

V Galerii Josefa Sudka v Úvozu v Praze probíhala ještě v dubnu zajímavá výstava, která představila tvorbu fotoreportéra Oty Richtra.

Fotografie z exilu, tak se jmenovala výstava Oty Richtra (nar. 1936), který patřil koncem padesátých let k nastupující generaci reportážní a dokumentární fotografie a jehož osobnost určitě stojí za povšimnutí. Tento fotoreportér byl u zrodu malých divadel, jakými bylo například Divadlo Na zábradlí, Semafor aj., a jejich začátky zachytil na svých fotografiích.

V roce 1963 Ota Richter emigroval, přičemž jeho rozhodnutí bylo silně ovlivněno pracovním pobytem v tehdejší Sovětské svazu, kde mimo jiné pořídil snímky z jednání Nixona a Chruščova. Na cestu exulanta nastoupil v Řecku ze sovětské výletní lodě, v doprovodu manželky Jarmily. Jeho cílovým místem byla Amerika, kde však nikoho neznal a neuměl ani anglicky. Začátky byly tedy velmi těžké, donedávna tam však ještě s rodinou žil. Několik desetiletí spolupracoval s agenturou Associated Press v New Yorku, fotografoval pro časopisy *Life*, *Quick*, *Look* nebo *Bravo*. Na svých snímcích se zaměřoval především na osobnosti politického a kulturního života – jeho archiv obsahuje asi čtyři sta padesát.

V roce 1963 Ota Richter emigroval, přičemž jeho rozhodnutí bylo silně ovlivněno pracovním pobytem v tehdejší Sovětské svazu, kde mimo jiné pořídil snímky z jednání Nixona a Chruščova. Na cestu exulanta nastoupil v Řecku ze sovětské výletní lodě, v doprovodu manželky Jarmily. Jeho cílovým místem byla Amerika, kde však nikoho neznal a neuměl ani anglicky. Začátky byly tedy velmi těžké, donedávna tam však ještě s rodinou žil. Několik desetiletí spolupracoval s agenturou Associated Press v New Yorku, fotografoval pro časopisy *Life*, *Quick*, *Look* nebo *Bravo*. Na svých snímcích se zaměřoval především na osobnosti politického a kulturního života – jeho archiv obsahuje asi čtyři sta padesát.

Ota Richter fotografoval pět amerických prezidentů – Cartera, Nixona, Johnsona, Clintona a také Eisenhowera, portrétoval také hollywoodské hvězdy, politiky i například krále Husseina nebo anglickou princeznu Ann.

Pražská expozice obsahovala 24 fotografií, které Ota Richter pořídil koncem šedesátých let v New Yorku. Jednalo se o portréty celebrit, ale i reportážní záběry z newyorských ulic.

Ota Richter, který již osm let žije opět v Praze, uvedl, že je to jeho poslední výstava a připomněl, že přesně před padesáti lety – v lednu 1959 – otevíral svou první fotografickou výstavu. Bylo to v Praze, v Divadle D 34 E. F. Buriana. Jako správný fotoreportér se v rodné Praze ocitl již 24. listopadu 1989.

V současné době Ota Richter stále fotografuje, účastní se nejrůznějších soutěží. Uměleckoprůmyslovému muzeu v Praze věnoval všechna svá portfolia a šedesát samostatných snímků. (mk)

Zajímavá výstava fotografování

Josefa Zemana a Ludvíka Vaculíka cesta někam, tak byla pojmenována výstava, která probíhala v malé výstavní síni Památníku národního písemnictví v Praze na Strahově. Spisovatele Ludvíka Vaculíka pojilo s Josefem Zemanem, který se živil především jako ošetřovatel koní, hluboké přátelství. Oba se znali od mládí a zůstali nerozlučnými přáteli až do smrti Josefa Zemana před deseti lety. V jednom

období spolu také intenzivně fotografovali, a jak Ludvík Vaculík zdůraznil, současná expozice neměla být výstava fotografií, které zde mohli návštěvníci spatřit, ale výstava fotografování. Doprovod k fotografiím zajistily právě texty Ludvíka Vaculíka, které vybral jeho syn Ondřej. (mk)

V Bonnu byla otevřena největší letošní výstava českého umění

Josef Sudek: *Zátěší* z cyklu *Růže*

Karel Teige: *Koláž č. 326* z roku 1947 (výřez)

Bonnská Kunsthalle, největší výstavní síň v Evropské unii, otevřela reprezentativní expozici české fotografie 20. století. Zastoupeno je 451 děl od 200 autorů. Výstava je doplněna objemným katalogem, vydaným nakladatelstvím Kant. Výstava, kterou spolupořádá pražské Uměleckopřemyslové muzeum, se připravovala šest let a je letos největší prezentací českého a moravského umění ve světě. Bude v Bonnu otevřena do 20. července. Do výstavy je také zařazena tvorba německých a rakouských fotografů, kteří působili v Česku nebo se zde narodili, seznámili se

s fotografií a pak odešli do zahraničí. Expozice nabízí výběr toho nejlepšího z třiceti českých i zahraničních institucí a od mnoha desítek soukromých majitelů. Paralelně tu jsou ukázány dva světy. Fotografie jako umělecký experiment a fotografie jako dokument doby. Autoři výstavy Vladimír Birgus a Jan Mlčoch se nezalekli i kontroverzních témat jako dobové fotografie Hitlera s jeho generály na pražském Wilsonově nádraží, snímky z totálního nasazení českých dělníků v Německu i popravy kolaborantů nebo odsun sudetských Němců z pohraničí.

LITERATURA

Byla udělena cena Českého PEN klubu

České básnířce, prozaičce, překladatelce a autorce rozhlasových her a knih pro děti Bohumile Grögerové byla slavnostně udělena cena Českého centra Mezinárodního PEN klubu za celoživotní dílo pro rok 2009.

Bohumila Grögerová se narodila 7. srpna 1921 v Praze. Od roku 1951 pracovala v nakladatelství Naše vojsko a v roce 1972 přešla do Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací. V roce 1952 se seznámila s Josefem Hiršalem a na půl století spolu vytvořili nerozlučnou překladatelskou a tvůrčí dvojici. Josef Hiršal zemřel v roce 2003 a Bohumila Grögerová se s jeho odchodem vyrovnávala v knize *Čas mezi a teď*.

Zatím posledním literárním dílem této autorky je básnická sbírka *Rukopis* z roku 2008, která od kritiky sklídila vysoké ohodnocení a byla nominovaná v letošním ročníku výročních knižních cen Magnesia Litera.

Český PEN klub uděluje od roku 1994 každé dva roky Cenu Karla Čapka za mimořádné literární dílo. V roce 1996 rozhodl výbor PEN klubu, že bude s touto cenou udílet také Cenu PEN klubu za celoživotní dílo. Od roku 2000 však tato cena udělena nebyla.

V loňském roce bylo rozhodnuto o obnovení udělování ceny PEN klubu s názvem Vlastní cestou, a to v každém lichém roce. Letos tedy tuto cenu, která je spojená s odměnou 100 000 korun, obdržela Bohumila Grögerová.

(mk)

Havlova knihovna přesídlila na Staré Město

Knihovna Václava Havla je jedinou institucí v České republice, která se podobá americkým prezidentským knihovnám, nabízejícím školám i veřejnosti poučení o jednotlivých amerických prezidentech.

Podle tohoto vzoru byla otevřena expozice, která dokumentuje život Václava Havla a jeho prostřednictvím i proměny české společnosti. Tato expozice nazvaná *Václav Havel – český mýtus* byla dočasně umístěna v Hergertově cihelně na Malé Straně.

Od začátku dubna se novým sídlem výstavy a současně novým centrem aktivit Knihovny Václava Havla stala

Galerie Montmartre v Řetězové ulici na Starém Městě. V prvním patře nad kavárnou Montmartre je ve dvou místnostech zřízena nová expozice. Řetězová ulice na Starém Městě byla dávným centrem pražské česko-německo-židovské avantgardy, které s oblibou navštěvovali například Jaroslav Hašek nebo Franz Kafka.

Expozice zachycuje v kostce jednotlivá období života Václava Havla, která jsou doplněna i souborem exponátů – často unikátních dokumentů ze soukromých archivů.

Celý prostor umožňuje konání různých doprovodných programů, vzdělávací programy pro střední školy nebo pro poslední ročníky základních škol a současně se v expozici konají semináře, časové výstavy fotografií a dokumentů a vernisáže knih, které vydává Knihovna Václava Havla.

(mk)

Cesta na jih Michala Ajvaze

Po románu *Prázdné ulice* (2004) stvořil spisovatel a filozof Michal Ajvaz (1949) další obří prozaické bludiště, komplikovanou skládačku příběhů zasazených do sebe na způsob matřošky. „Ta kniha je bludiště, ale není nutné se ho bát. Jeho stěnami prosvítá slunce jihu a smyslu, ke kterému nelze sejít jinak, než hledáním sebe sama po cestě,“ zakončuje svou recenzi románu Jiří Peňás – *Týden*. Knihu ocenila i porota cen Magnesia Litera a nominovala ji v kategorii Próza.

Cesta na jih

Michal Ajvaz

Vydalo nakladatelství Druhé město, Brno 2008

552 stran.

VÍTĚZOVÉ MAGNESIA LITERA 2009

Absolutním vítězem cen Magnesia Litera se stala básnická skladba Bohumily Grögerové *Rukopis*. Autorka za ni dostala Literu za poezii (z rukou Dagmar Havlové) i hlavní cenu za knihu roku.

Litera za poezii

Bohumila Grögerová: *Rukopis* (Pavel Mervart)

Litera za přínos české literatuře

Vladimír Forst, Jiří Opelík a Luboš Merhaut za *Lexikon české literatury*

Litera za knihu pro děti a mládež

Pavel Šrut: *Lichožrouti* (Paseka)

Litera za publicistiku

Radka Denemarková: *Smrt nebudeš se báti aneb Příběh Petra Lébla* (Host)

Litera za prózu

Martin Ryšavý: *Cesty na Sibiř* (Revolver Revue)

Litera za naučnou literaturu

Josef Vojvodík: *Povrch, skrytost, ambivalence. Manýrismus, baroko a (česká) avantgarda* (Argo)

Litera pro objev roku

Pavel Göbl: *Tichý společník* (Dauphin)

Litera za překladovou knihu

Sándor Márai: *Deníky I. a II.* (přeložily Estera Sládková a Dana Gálová, Academia)

Litera za nakladatelský čin

Spisy Františka Langera (Akropolis / Divadelní ústav / Kvarta)

V Paříži vyšla nová knížka Milana Kundery

Pod názvem *Une rencontre*, pro který je podle autorových záměrů nejvýstižnější překlad *Setkání*, vyšla nová sbírka esejů Milana Kundery. Soubor článků navazuje na předchozí Kunderova díla jako *L'Art du roman* (*Umění románu*) nebo *Le Rideau* (*Opona*). Autor, který 1. dubna oslavil 80. narozeniny, opět analyzuje literární úvahy a postavy velkých spisovatelů. Tentokrát se zamýšlí nad existenciálními a estetickými otázkami v dílech velikánů, jako jsou François Rabelais, Anatole France, Fjodor Dostojevskij nebo Gabriel García Márquez. Nechybí ani pozastavení nad malířskými vyjádřeními Francise Bacona nebo Henriho Matisse.

Podle literárních odborníků Kundera jako obvykle provádí erudovanou sondu do obskurních stránek světa a lidstva. Probírá se otázkami, které většinu čtenářů ani nenapadnou – například proč postavy velkých románů zpravidla nemají děti, nebo kdy a kolikrát se Anna Kareninová milovala s Vronským. Podle francouzského týdeníku *Le Point*: „Autor *Žertu* nemá v úmyslu reagovat na obvinění. Hrdý a ironický, vydává raději novou knihu *Une rencontre*. Kunderova strategie odjakživa byla držet se

stranou, spíše než se rvát. Nicméně ho baví objasňovat duševní a sociální mechanismy pomluv, děsu, sentimentalismu a hloupostí. V současné době nenajdete ucelenějšího spisovatele. Ani víc pesimistického,“ píše ve své recenzi Jean-Paul Enthoven.

80. narozeniny Věroslava Mertla

Před nedávnem oslavil osmdesáté narozeniny jihočeský prozaik, esejista a básník Věroslav Mertl. Věroslav Mertl se narodil v Chráštaněch u Týna nad Vltavou v rodině četnického strážmistra. Vystudoval obchodní akademii v Českých Budějovicích, kde pak dlouhá léta pracoval jako úředník. V letech 1968-1970 byl redaktorem nakladatelství Růže a jeho literárního měsíčníku *Arch*. Děj většiny próz Věroslava Mertla je umístěn na venkov a autor se v jeho textech většinou zabývá hledáním nadčasových hodnot, v jejichž absenci vidí jeden z největších problémů současnosti. Vydal více než dvě desítky prozaických, esejistických i básnických knih a dva svazky deníkových zápisků a glos *Kruhy pod očima*. Za román *Hřbitov snů* a za esejistickou tvorbu z devadesátých let získal Věroslav Mertl v roce 2001 Státní cenu za literaturu. (mk)

Kniha *Jihlava – první ucelené dílo o dějinách tohoto města*

Nakladatelství Lidové noviny vydalo v edici Dějiny českých a moravských měst již několik děl, žádné není však tak obsáhlé a zpracované tolika významnými historiky působícími na univerzitách v Praze, Brně a Českých Budějovicích, vedle nichž se úspěšně zařadili i mladí historici regionální, jako se to stalo v knize o dějinách Jihlavy.

Zleva: Nestor nejen jihlavské historie František Hoffmann, primátor města Jihlavy Jaroslav Vymazal, vedoucí kolektivu autorů ředitelka Státního okresního archivu Jihlava Renata Pisková, další významný historik a archeolog Zdeněk Měřinský a historik Zdeněk Jaroš

Foto: Petr Klukan

Celý kolektiv devatenácti historiků úspěšně vedla ředitelka jihlavského Státního okresního archivu PhDr. Renata Pisková. Šest let trvající práce na tomto díle byla zakončena koncem března slavnostním křtem knihy v gotickém sále jihlavské radnice. Velkolepou prezentaci knihy připravila

Rada města Jihlavy s primátorem ing. Jaroslavem Vymazalem. Přítomni byli všichni autoři a politická reprezentace z celostátních institucí i kraje Vysočina za obrovské účasti jihlavské veřejnosti.

Dílo poprvé udává ucelený obraz o počátcích osídlení tohoto místa, vzniku města, jeho rozkvětu v 13. století a dalších jeho osudech, včetně vzniku vzácných uměleckých památek, a to až do konce 20. století. Kniha *Jihlava* má 880 stran a je nejen čtivá, ale obsahuje mnoho fotografické dokumentace a v neposlední řadě bohatý poznámkový aparát i s rejstříky. Předmluvou ji obdařila spisovatelka Ludmila Klukanová. -/kl-

Výstava rukopisů

V Galerii Klementinum byla zahájena expozice pod názvem *Čechy – křižovatka Evropy*, která se koná u příležitosti předsednictví České republiky EU. Výstava představuje sbírky Národní knihovny zapsané na seznam UNESCO. První část přehlídky ukazuje rukopisy české reformace, v druhé části jsou pak periodika vydávaná porevolučními emigranty z Ruska. Podle vyjádření odborníků je sbírka nejbohatším souborem, který zprostředkovává vědomosti o takzvaném českém náboženském hnutí a české reformaci první poloviny 15. století a následujícího období, která předcházela světovou reformaci.

Expozice bude přístupná veřejnosti do **31. května**.

(mk)

Bible21

Před Velikonocemi se na knižním trhu objevil nový český překlad Bible. Jmenuje se *Bible21*, jeho autoři se skrývají za Nadací Nové Bible kralické, kolektiv autorů veřejně zastupuje Alexandr Flek. Bible je přeložena moderním jazykem, vyvolává velký zájem věřící i sekularizované veřejnosti, ale Česká biskupská konference k němu vydala nedoporučující stanovisko.

Zemřela Gertrud Fussenegger

Ve věku šestadevadesát let zemřela v kruhu rodiny v domově St. Anna-Heim v Linci rakouská spisovatelka takzvané „přechodové generace“ a bývalá nacionální socialistka **Gertrud Fussenegger**. Narodila se 8. května 1912 v Plzni do důstojnické rodiny a německého prostředí. Byla žačkou historika Haralda Steinackera a stala se již v mladém věku přesvědčenou nacionální socialistkou. Tehdy spolupracovala na *NS-Blättern* a za některé její texty, jako např. popis Židovského hřbitova v Praze, se musela celý život stydět. Po roce 1945 oslovila autorka svými romány orientovanými na tradici a křesťanství *Das Haus der dunklen Krüge* (1951), *Die Pulvermühle* (1968), autobiografií *Ein Spiegelbild mit Feuersäule* (1979) daleko širší publikum než před válkou. V knihách *Die Brüder von Lasawa* (1948) a *Das verschüttete Antlitz* (1957) na pozadí české historie se kriticky distancuje od

každé formy nacionálního socialismu. V posledních letech působila jako porotkyně v různých literárních soutěžích, literárních výběrech v zájmu podpory mladých autorek a autorů, přednášela, besedovala, např. *G. Fussenegger. Gespräch über ihr Leben und Werk mit Rainer Hacker*, 2005 aj.

Elfriede Gerstl

Po dlouhé nemoci zemřela ve věku 76 let rakouská lyrička Elfriede Gerstl, držitelka Erich-Friedl-Preis 1999. Své první básně publikovala v časopisu *Neue Wege*. Časopis byl distribuován na školách a byl kolébkou tehdejší rakouské avantgardy.

loslassen

loslassen –
ich weiß schon,
ich soll mich von meinem Bücherberg trennen
von meinem Kleiderwust,
meinen Stammcafes
meinen Gewohnheiten
meiner Wohnung
anstrengenden Gesprächspartnern
Askese ist angesagt!
in der modischen Modifikation
einer buddhistischen Überlegung

Mag reduzieren, wer vernünftig sein will.

Loslassen ist Ideologie
oder Trotzgebärde gegen das große NICHTS
noch bevor der Körper uns loslässt.

Ve věku 61 let zemřel v Praze 22. března 2009 redaktor a novinář Karel Moudrý

Karel Moudrý byl dlouholetým redaktorem a komentátorem Rádia Svobodná Evropa. V roce 1989 se vrátil zpět do vlasti. V roce 1996 získal novinářskou Evropskou cenou za objektivní žurnalistiku. Naposledy připravoval pro Český rozhlas Leonardo cyklus *Tajemství Dáblovy bible* a *Tajemství evropských dějin*.

DIVADLO

Letní scéna pražského divadla Ungelt

Letní scéna pražského divadla Ungelt nabídne již pátý ročník přehlídky (tři přestavení a sérii komorních orchestrů Marty Kubišové a jejích hostů) mezi 22. červnem a 21. srpnem. Na programu je hra Williama Douglase *Ledňáček* (od 26. 6. do 7. 7.) v obsazení: Alena Vránová, František Němec a Petr Kostka – další představení *Jeffreymu je šoufl* podle hry Keitha Waterhouse, které v Ungeltu nastudoval Julek Neumann (od 22. do 25. 6. a od 8. do 31. 7.), hrají: Oldřich Kaiser, jeho dcera Karolína Kaiserová, Rostislav Novák a Jaroslav Hanuš – a třetím přestavením je inscenace hry Sama Sheparda *Láskou posedlí* (od 10. do 21. 8.) – Vilma Cibulková, Miroslav Etzler, Ladislav Mrkvička v alternaci s Martinem Štěpánkem a Vilém Udatný. Hosté Marty Kubišové s klavírním doprovodem Petra Maláska či Karla Štolby jsou: Jiří Schmitzer, Václav Neckář a Yvonne Přenosilová, Petr Janda, Hana Hegerová, Věra Špinarová a Lucie Bílá. Letní scéna Divadla Ungelt se nachází pod širým nebem ve starobylé části Hradčan pod Loretou na Novém Světě.

Karolína Kaiserová, Oldřich Kaiser, Marta Kubišová,
Milan Hein a Petr Kostka

Foto: Deník – Ivan Babej

Ceny Thálie převzali herci regionálních divadel Hřebíčková a Lichý

Herci Petra Hřebíčková a Norbert Lichý, tanečníci Nataša Novotná a Vladimír Gončarov a také muzikálová zpěvačka Zuzana Kolářová byli mezi umělci, kteří převzali v Národním divadle v Praze ceny Thálie za mimořádné jevištní výkony v roce 2008. Herecká asociace udělila Thálie po šestnácté, celkem jich od roku 1994 rozdělila už téměř dvě stě. Zvláštní poctu získaly v přímém přenosu České televize osobnosti spjaté s pražským Divadlem Za branou režiséra Otomara Krejči, které vzniklo v roce 1965. Thálii za celoživotní činoherní mistrovství převzala Marie Tomášová. Cenu komunistickým režimem pronásledované herečce předal předseda Senátu Přemysl Sobotka. Kolegium pro udělování cen Thálie udělilo svou zvláštní cenu „básníkoví jeviště“ – dramatikovi Josefu Topolovi. Vzhledem k jeho zdravotnímu stavu převzal tuto poctu jeho syn Filip, který přečetl děkovný dopis svého otce.

Ceny Alfréda Radoka za rok 2008

V pražském Divadle Kolowrat byly uděleny divadelní Ceny Alfréda Radoka za rok 2008. Mezi oceněnými je například představení *Obludárium* Divadla bratří Formanů, hra *Odcházení* Václava Havla nebo pražský Činoherní klub.

Matěj Forman

Petr Forman

Prestižní ocenění každoročně uděluje Nadační fond Cen Alfréda Radoka ve spolupráci s Agenturou Aura-Pont a časopisem *Svět a divadlo*. Letos byla udělena už po sedmnácté. O inscenačních cenách v osmi kategoriích rozhodlo svými hlasy celkem šestašedesát divadelních kritiků a recenzentů. Hlavní cenu, inscenaci roku, získalo *Obludárium* Ivana Arsenjeva, Veroniky Švábové a Petra Formana. Těžko zařaditelné cirkusové představení uvádí Divadlo bratří Formanů. V kategorii ženský herecký výkon získala ocenění Soňa Červená za účinkování v opeře *Zítřka se bude...* Aleše Březiny a Jiřího Nekvasila. Cenu za mužský herecký výkon dostal Jaromír Dulava za roli předsedy v Kunderově *Ptákovině* v režii Ladislava Smočka v Činoherním klubu. Divadlem roku se stal Činoherní klub v Praze, oceněná česká hra je *Odcházení* Václava Havla, Divadlo Archa v Praze, vítězná hudba: Aleš Březina, *Zítřka se bude...*, Národní divadlo, talentem roku: Štěpán Pácl, režisér.

Soně Červené gratuluje ředitel ND v Praze Ondřej Černý

Národní divadlo se stalo členem Unie evropských divadel

Pražské Národní divadlo bylo přijato za člena Unie evropských divadel (UTE). ČTK to oznámil mluvčí jeho činohry Tomáš Staněk. K přijetí Národního divadla došlo na tradičním zasedání unie ve Wroclavi. Ta ještě loni sdružovala 23 členských divadel z 15 zemí. Praktické důsledky tohoto členství prý na sebe nenechají dlouho čekat. V delším časovém horizontu by se totiž měl v Praze uskutečnit festival za účasti divadel sdružených právě v této mezinárodní organizaci. Unie evropských divadel byla založena v březnu 1990 za podpory francouzského ministerstva kultury. Úkolem tohoto společenství je podílet se na rozvoji Evropské unie prostřednictvím kultury a divadla a povzbuzovat kulturní pohyb, který bourá jazykové bariéry. Unie propaguje inscenace a představení připravená v partnerské spolupráci.

P.S. Snad se konečně po jedenácti letech dočkáme české produkce na programu Vídeňských slavnostních týdnů – Wiener Festwochen – či na prknech velkých vídeňských divadel.

V Praze zemřel Miroslav Doležal, nejstarší člen činohry ND

V Praze zemřel Miroslav Doležal (v únoru t. r. oslavil devadesáté narozeniny), nejstarší člen činohry Národního divadla (ND). Miroslav Doležal na jevišti Národního divadla stanul poprvé 25. června 1948, kdy ještě pohostinsky účinkoval v představení *Jan Hus* Josefa Kajetána Tyla. Jeho umělecká dráha je pozoruhodná i tím, že od roku 1952 celých dvaadvacet let na Karlštejně ztvárňoval Karla IV. v letních představeních známé *Noci na Karlštejně*. Celkem tam odehrál kolem pěti set repríz. Spolupracoval s filmaři (*Vlčí jáma*, *Mikoláš Aleš*, *Proti všem*) i s rozhlasem, absolvoval stovky recitačních vystoupení. Od poloviny šedesátých let až do roku 1990 vyučoval hlasovou výchovu na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy.

Ve věku 70 let zemřel populární herec Miroslav Moravec

Ve věku sedmdesáti let zemřel populární herec a dabér, laureát Ceny Františka Filipovského za celoživotní mistrovství, Miroslav Moravec. Exceloval v dabingu, kde svůj zvučný basbaryton propůjčil inspektoru Kojakovi, komisaři Moulinovi, Jeanu Maraisovi, Alainu Delonovi, Jeanu-Paulu Belmondovi i Henrymu Fondovi. Ztvárnil stovky rolí na divadelním jevišti, ve filmu, v rozhlase i v televizi. Byl hercem Divadla Za branou, tehdejšího Divadla S. K. Neumanna, Městských divadel pražských a naposledy Divadla na Vinohradech. Začátkem tohoto roku oslavil v pražském klubu Mat sedmdesátiny.

V anketě TýTý letos zvítězil moderátor Novy Karel Voříšek

Absolutním vítězem 18. ročníku televizní ankety popularity TýTý za rok 2008 se s největším počtem hlasů stal moderátor televizního zpravodajství Novy Karel Voříšek. Navíc obhájil i loňské prvenství v kategorii osobnost televizního zpravodajství. Nejoblíbenějším seriálem se stala *Ordinace v růžové zahradě*, kterou vysílá rovněž Nova. Kategorii zpěváků vyhrál čtyřiatřicetinasobný Zlatý či Český slavík Karel Gott, který v této kategorii vítězí pravidelně od vzniku ankety v roce 1991. Překvapením naopak skončila kategorie zpěvaček – vyhrála ji Iveta Bartošová. V mužské a ženské herecké kategorii zvítězili Hana Maciuchová a Rudolf Hrušínský, kteří spolu hrají v seriálu *Novy Ulice*. V kategorii pořad roku zvítězila stejně jako loni zábavná soutěž televize Prima *Hádej, kdo jsem*. Vítězství v kategorii televizní publicistiky obhájil novinář a moderátor Václav Moravec z České televize. Osobností televizní zábavy se stal herec Martin Dejdar. Diváci večer svými hlasy rozhodli i o titulu Objev roku. Stala se jím herečka Dana Batulková, kterou nominovala Česká televize. Do Dvorany slávy byla letos uvedena herečka Jiřina Jirásková. Anketu TýTý vyhláše tradičně časopis *Týdeník Televize*.

KINEMATOGRAFIE

Největší přehlídka českých filmů

Od 19. do 25. dubna se v Plzni a v Praze uskutečnila největší přehlídka českých filmů festival *Finále*. Kolem 150 filmových projekcí, besedy, výstavy, koncerty i pocty osobnostem české kinematografie – to vše nabídne 22. ročník festivalu *Finále*. O ceny Zlatého ledňáčka bude v letošním roce soutěžit dvanáct nových českých celovečerních filmů z celkového počtu 23 snímků, které byly vyrobeny v uplynulém festivalovém roce. V soutěži dokumentů se utká 24 nových snímků z 62 přihlášených. O vítězích bude rozhodovat porota. Festival *Finále* se letos také vrací k roku 1969. Pro jubilující režiséru Věru Chytilovou připravil festival velkou retrospektivní poctu, další bude patřit režiséru Františku Vlácilovi. *Finále* také poprvé představí i nedávnou minulost – v sekci Zapadlá arcidíla představí vynikající filmy, které byly natočeny v devadesátých letech.

Součástí slavnostního zahájení bude předpremiéra filmu *Proměny* nejmladšího (21 let) českého režiséra Tomáše Řehořka. (mk)

Zemřel Jiří Ployhar

Krátce před svými dvaosmdesátými narozeninami zemřel v Praze kameraman, režisér a fotograf Jiří Ployhar. Jiří Ployhar patřil mezi první studenty pražské FAMU. V letech 1950-1974 natočil více než 100 dokumentárních filmů, například *Československo země neznámá*, *Hrdinové, na které nezbyl čas*, *Afgánistán* nebo *Sokolovo*. Po roce 1968, po normalizačních čistkách, se jeho jméno nesmělo objevovat v titulcích, takže Jiří Ployhar našel později svoji obživu v oboru výtvarné a užité fotografie. Nakladatelství Karolinum má v plánu v nejbližších měsících vydat Jiřímu Ployharovi monografii *Roky a vteřiny*. (mk)

Nový film režiséra Zdeňka Tyce *El Paso*

Koncem března měl premiéru nový film s romskou tematikou režiséra Zdeňka Tyce nazvaný *El Paso* (titul odkazuje ke slangovému výrazu, který romské děti používají pro přepadení). Tyce zaujal příběh romské vdovy, která po smrti manžela přijde nejen o byt, ale i možná o svoje děti. Páteř filmu tvoří střed romské a gadžovské mentality: matka (hraje ji zpěvačka skupiny Gulo Čar Irena Horváthová) se stará o děti, jak nejlépe jí to daná situace a její přirozenost dovolují. „Vlídne“ sociální pracovnice vidí situaci v rodině docela jinak. Romská menšina a kulturní odlišnost je tu zachycena velice věrně, stejně jako marná gadžovská snaha zkrotit ji a nacpat do „bílých“ norem.

ČR 2009, režie: Zdeněk Tyc

Hrají: Irena Horváthová, Linda Rybová, David Prachař, Igor Chmela aj.

Vdova (Irena Horváthová) a její děti

Film *Hlídač č. 47* získal čtyři ceny na festivalu v Tiburonu v USA

Český film *Hlídač č. 47* získal na festivalu v Tiburonu nedaleko San Franciska čtyři ceny. Snímek režiséra Filipa Renče byl vyhlášen nejlepším snímkem přehlídky, kterou také zahajoval. Renč si odnesl cenu za režii, představitelka hlavní ženské role Lucia Siposová cenu pro nejlepší herečku a ocenění získal i debutující kameraman Karel Fairaisl. Informovala o tom Česká televize, v jejíž produkci snímek vznikl. Festivalu, který se letos konal poosmé, se zúčastnila více než stovka snímků z devadesáti zemí světa.

Zapomenuté transporty do Polska

Režisér dokumentárního filmu *Zapomenuté transporty do Polska* Lukáš Příbyl se kdysi rozhodl, že vypátrá, kam byl v jednom z prvních transportů z Československa deportován jeho děda. A tak se zrodil projekt *Zapomenuté transporty*, který významem a precizností zpracování, píše kritička Darina Křivánková – *Týden*, dalece překračuje české hranice a snese srovnání s nejvýraznějšími světovými dokumenty o holocaustu. Lukáš Příbyl strávil přes deset let bádáním v archivech, po celém světě hledal

hrstku přeživších, získal si jejich důvěru a zaznamenával výpovědi. V místech někdejších koncentráků pak často bizarně získával dobové zašlé fotky, na institucích se pí-dil po fragmentech filmových materiálů. V dokumentu se autenticita a bezprostřednost snoubí s množstvím často lapidárně sdělovaných, a přitom drsných a šokujících informací.

Zapomenuté transporty do Polska

ČR 2009, režie: Lukáš Příbyl

Premiéra: 12. 3. 2009

Řada českých Židů byla deportována do zbídačených vesnic v okolí Lublinu, postarat se o ně měl hladomor a tyfus

Vyšla monografie Ivana Passera

V nakladatelství Host Brno vyšla zajímavá publikace, která ukazuje dílo jedné z nejvýznamnějších osobností čs. nové vlny. *Ivan Passer – Filmový vypravěč rozmanitostí*, tak se jmenuje biografie z pera Jiřího Voráče, která představuje jeho dílo v celé šíři.

Ivan Passer natočil v Čechách pod svým jménem pouze povídku *Fádní odpoledne*. Zcela zásadní vklad však přinesl do filmů svých tehdejších spolupracovníků Miloše Formana a Jaroslava Papouška. Jeho film *Intimní osvětlení* se stal jedním z nejlepších českých filmů historie.

Po srpnu 1968 emigroval Ivan Passer s Formanem do USA. Jeho filmová kariéra zde nebyla tak úspěšná jako jeho kolegy Miloše Formana – zatímco Forman se dokázal přizpůsobit americkému vkusu, Passer zůstal věrný svému střeoevropskému vidění světa.

Jiří Voráč z Masarykovy univerzity se již dlouhodobě věnuje československým exilovým režisérům a Ivanu Passerovi zvláště. Jeho publikace je v podstatě sestavena ze tří částí – první, která je nejrozsáhlejší, detailně analyzuje Passerovu filmografii. Druhá je sestavena z rozsáhlého rozhovoru, který vedle nejrůznějších historek do detailů rekapituluje režisérovy životní osudy a nabízí pohled do výrobních podmínek na Barrandově i v Hollywoodu. V přílohách pak čtenáře seznámí se svými pohledy na tuto osobnost například jeho sestra Eva nebo režisér Vojtěch Jasný.

(mk)

Janáčková *Věc Makropulos* opět zazní v Paříži

Na scéně pařížské Opery Bastille zazní v květnu znovu opera Leoše Janáčka *Věc Makropulos*. Dílo, které bylo uvedeno poprvé ve francouzské metropoli v roce 2007, se dočká šesti představení. Oznámila to Pařížská národní opera. Operu režiruje polský režisér Krzysztof Warlikowski, orchestr povede znovu český dirigent Tomáš Hanus. Roli Janka zazpívá opět sólista pražského Národního divadla Aleš Briscean. Premiéru tříaktového díla z roku 1926 označil francouzský tisk před dvěma roky za jednoznačný úspěch, o který se prý postarala především Hanusova taktočka. Představení budou od 4. do 18. května.

Vyšlo album Karla Kryla

Jako vzpomínka na dvě výročí, které jsme si v souvislosti se jménem Karla Kryla v letošním roce připomněli (zemřel 3. března 1994, narodil se 12. dubna 1944), vyšlo album *Karel Kryl To nejlepší*.

Jedná se o kompilaci, kterou v roce 1993 pro Bonton Music sestavil Petr Dorůžka. U výběru písniček pro tuto sestavu Karel Kryl ještě byl a posvětil ji. Jsou zde tituly, které již do zlatého fondu české populární hudby vstoupily. Písně z jeho prvních alb *Bratříčku, zavírej vrátka* (1969), *Rakovina* (1969) a *Maškary*, kde je ještě patrný jeho mladý projev a lehkost zpěvu. V dalších, například *Carmina resurrectionis* (1974) nebo *Karavana mraků* (1979), ve svém projevu spěje k dospělosti a v posledním CD *Tekuté písčky* (1990) překvapí posluchače hlubší polohou s tušením vlastních životních zkušeností, které rozhodně nebyly radostné.

Při poslechu Krylových notoricky známých písní nelze než i po letech obdivovat jejich obsah i formu a určitě není na škodu si čas od času Karla Kryla pouštět a vnímat jeho obavy i varování. Jsou sice staré čtyřicet nebo dvacet let, ale nic z nich nezestárla a jsou stále aktuální. Jak již Petr Dorůžka v dovětku pro letošní supraphonskou reedici připomíná, že Karel Kryl je jedním z mála zpěváků-autorů, jimž se poštěstilo, že jejich písničky žijí nezávisle na jejich přítomnosti a jejich dílo je nezníčitelné.

CD *To nejlepší* doprovází pět olejomalb na plátně a jeden barevný pastel z let 1970-1973. Jsou to jediné barevné obrazy, které se v Krylově osobním archivu dochovaly.

(mk)

Karel Kryl se narodil v Kroměříži, hrdě se však k němu hlásí ještě jedno moravské město – Nový Jičín, s nímž byla rodina Krylů úzce spjata. „Můj dědeček Karel Kryl nejstarší založil v sudetoněmeckém městě Neutitchein, dnes Nový Jičín, českou tiskárnu. Knihtiskárna Kryl a Scotti se postupně stala předním podnikem, v němž bylo možno tisknout krásné knihy, bibliofilie, nejnáročnější tisky všeho druhu. Dědeček, kterého už jsem nezažil, korespondoval a stýkal se s umělci ne menšími Josefa Čapka, Jana Zrzavého, Václava Špály, posléze Svolinského, Dillingera a vím já koho ještě. Tiskl zde Florian, vycházel Hyperion a nesčíslné další edice, Nezval i Halas, Reynek i Gogol, Čapek i Deml. V osmatřicátém, kdy Henleinovi křiklouni konečně dostali příležitost k oné vyžadované pouti domů do Říše, nezbylo českým tiskařům nic jiného, než si zabalit svých 17 švestek a vyhledat náhradní místnosti ve městě méně německém, než byl Neutitchein, a pokračovat v začaté práci a čestné tradici podniku. Hrou osudu vedla cesta na Kojetínskou ulici v Kroměříži. Dědeček, tehdy už nemocný, předal žezlo mému tatínkovi, Karlu Krylovi, tehdy mladšímu. Tiskárna existovala po celý protektorát, s početnými výslechy, jimž byl podrobován otec i děd. Tisklo se leccos a šlo i o šibenici. Víam o té době pramálo, neexistoval jsem dosud. Ve čtyřiatřicátém zemřel dědeček a narodila se sestra, o rok jsem následoval já.“ Takto Karel Kryl vzpomínal na historii své rodiny v rozhlasovém pořadu z roku 1992. Nejslavnější český písničkář zemřel v bavorském Mnichově.

Londýnští diváci připravili ovace *Julietě Bohuslava Martinů*

Druhé provedení v Británii se dočkala opera Bohuslava Martinů *Juliette aneb Snář*. V londýnské koncertní síni Barbican ji za ovací obecnstva koncertně představil český dirigent Jiří Bělohlávek se Symfonickým orchestrem BBC a sólisty Magdalenou Koženou a Williamem Burdenem v hlavních rolích. *Juliettu* Bělohlávek v Barbicanu uvedl jako připomínku letošního 50. výročí úmrtí Bohuslava Martinů. Poprvé byla tato zřejmě nejznámější opera českého skladatele v Británii nastudována před třiceti lety na jevišti Anglické národní opery v Londýně. Bělohlávek se operu na surrealistický námět rozhodl zařadit na program Symfonického orchestru BBC „po loňském úspěchu koncertních provedení *Výletů pana Broučka* a *Osudu* Leoše Janáčka“.

Národní divadlo Brno uvedlo operu *Juliette* se snovou atmosférou

Opera brněnského Národního divadla uvedla novou inscenaci náročné opery *Juliette* od Bohuslava Martinů. Pro dílo je příznačná hravost a snová nálada. Divadelníci tak publikum zavedli například do podivuhodného městečka, halucinogenního lesa obřích makovic a do kanceláře, jež řídí lidské sny. Inscenaci připravil tým vedený operním režisérem Jiřím Nekvasilem. Po hudební stránce nastudoval operu dirigent Tomáš Hanus. Věř, že *Juliette* může oslovit

nejen znalce a obdivovatele Martinů, ale také širší publikum a milovníky klasické opery. Scénu inspirovanou surrealismem navrhl Daniel Dvořák.

Rusalka jako morytát

Brněnské Divadlo Husa na provázku parafrázuje operní klasiku. Představení se hraje i na divadelních pavlačích. Bratři Formanové se pustili společně se souborem brněnského Divadla Husa na provázku do inscenace Dvořákovy romantické pohádkové opery *Rusalka. Ubohá Rusalka bledá* v režii Petra Formana zcela opanovala budovu divadla na Zelném trhu. Ukázala, že možnosti jeho prostoru vlastně dosud ležely ladem. „Na dřeh zkrácené Kvapilovo libreto slavné opery se mění v oživlé obrazy z barvotiskového leporela. Všechny krouží kolem tématu lidské vášně a lidské duše, smrti, jež je přítomná v lásce. Zvou přítom i na výlet do hlubin podvědomí. Ve vtipných projekcích sexuálních podtextů do snových, pohádkových výjevů lze bez obtíží rozpoznat humorně nadsazenou psychoanalytickou inspiraci či jungovské archetypy,“ píše kritička Marie Reslová ve své recenzi premiéry. Inscenace má jedno zranitelné místo, doplňuje kritička, které vzhledem k tomu, že se přece jen jedná o operu, není úplně zanedbatelné, je často slyšet, že jinak muzikální soubor se necítí při zpěvu zrovna svobodně. Ještěže nekrásnější árie, včetně té závěrečné, znějí z operní nahrávky.

Moritát-morytát: jarmareční písnička o vraždě – Slovník cizích slov. Nakladatelství SPN, Praha 1998

Tony Ducháček – Garage – Black!

Kapela Garáž (dnes Tony Ducháček & Garage) byla cool ještě dávno předtím, než se v Československu začalo tohle slovo používat a nadužívat. Definovala také jakýsi velmi pražský způsob bytí „cool“. Spojení ležérnosti projevu a ostrosti zvuku, pivní vláčnost a přesného tanečního rytmu... Hudby, jež přes všechny snadno rozpoznatelné – hlavně zaoceánské – vlivy byla tak místní jako ošlapaná dlažební kostka z žižkovského chodníku, sděluje ve své recenzi na novou právě vydanou desku hudební kritik Ondřej Štindl (*Týden*). „Z dvanácti písniček na albu *Black!* je více než polovina moc pěkných a zbytek se dá bez úhony přežít – velmi slušná bilance. Kapele se povedlo zůstat sama sebou, aniž přitom zní jako vlastní revival, na to je našťástí příliš bezprostřední a málo rutinérská. Producent

desky Ondřej Ježek se šťastně rozhodl nechat kapelu hrát prakticky na živo.“ „Tony Ducháček svou nezaměnitelnou dikcí napůl zpívá a napůl deklamuje texty, které by nemohl napsat nikdo jiný než právě on, sesumírované s nonšalancí, jež na slovo nehledí,“ doplňuje autor článku. Tony Ducháček, žižkovská rockstar, pokřtil novou desku *Black!* v polovině března t. r.

V pražském kostele sv. Ludmily začaly koncerty pro opravu varhan

Sérii koncertů pro opravu varhan v kostele sv. Ludmily v Praze zahájila hudba Wolfganga Amadea Mozarta, Georga Friedricha Händela a Johanna Sebastiana Bacha. Přednesli ji flétnista Jakub Klögner a varhaník Martin Moudrý. Varhany pocházejí z konce 19. století a podle odborníků patří mezi historicky nejcennější nástroje v tuzemsku. Jsou však ve špatném technickém stavu a potřebují celkově zrestaurovat. Unikátní nástroj, který zvukově odpovídá romantickému ideálu, postavil v roce 1898 Emanuel Štěpán Petr. Jde o jeho jediné dochované, hrající a původní dílo. Varhany s opusovým číslem 117 stojí na hlavním kůru v bohatě zdobené dubové skříni navržené v novogotickém stylu. Je pravděpodobné, že na návrhu varhanní skříně spolupracoval i architekt kostela Josef Mocker. Varhany byly stavěny přímo na míru tohoto kostela. Na třech manuálech a pedálech mají varhany celkem 46 rejstříků, ve varhanní skříni se nachází kolem 2 800 píšťal a největší z nich měří přes pět metrů. Na tomto nástroji předvedl jejich stavitel mistrovskou práci v umělecké intonaci v romantickém stylu.

Mezinárodní pěvecká soutěž Eurosong

Eurosong, který se koná jednou za rok od roku 1956, patří k nejsledovanějším televizním přehlídkám populární hudby v Evropě. Loni vyhrál ruský zpěvák Dima Bilan s písní

Believe, proto se letošní soutěž koná v Moskvě. Soutěže se zúčastní celkem třiadvacet zemí. Finále se bude vysílat 16. června. Českou republiku bude zastupovat skupina Gipsy.cz a Slovenskou republiku duet Kamil Mikulčík a Nela Pocisková s písní *Let tmou*.

JUBILEUM

Evžen ZÁMEČNÍK

(*5. 2. 1939, Frýdek-Místek)

Český skladatel, houslista a dirigent Evžen Zámečník pochází z rodiny lidového hudebníka, po maturitě studoval na brněnské konzervatoři (1956-1961) hru na housle u Josefa Holuba a Aloise Melezinka a od 3. ročníku skladbu u Zdeňka Blažka. Po ukončení povinné vojenské služby, kterou vykonával v Armádním uměleckém souboru

v Praze (1961-1963), byl angažován jako houslista ve zpěvoherním orchestru tehdejšího Státního divadla (nyní Národní divadlo) v Brně (1963-1964), odkud přešel do orchestru opery téhož divadla (1964-1971) a poté do tehdejší Státní filharmonie Brno, nyní Filharmonie Brno (1971-1981). Ve studiu skladby pokračoval na JAMU (1963-1968) u Jana Kapra. Absolvoval trvale úspěšnou jednoaktovou buffo operou *Fraška o kádi*. Dále ještě studoval skladbu při stipendijním pobytu na Státní hudební vysoké škole v Mnichově u Güntera Bialase (1968-1970) a na AMU absolvoval externí aspiranturu u Jiřího Dvořáčka (1974-1979). V roce 1982 založil Evžen Zámečník soubor Brno Brass Band (10 žestových nástrojů a bicí), jehož je uměleckým vedoucím a dirigentem. Pro něj vybírá a upravuje již existující skladby a komponuje nové. V letech 1994-2002 byl ředitelem brněnské konzervatoře a dirigentem jejího studentského dechového orchestru. Jeho profese houslisty ho vedla k vytvoření velkého počtu skladeb pro sólové smyčcové nástroje, mezi nimiž je kupříkladu unikátní sbírka *12 etud pro sólové housle*. Početné jsou též skladby pro soubory smyčcových nástrojů. Mezi zvlášť úspěšné skladby tohoto okruhu patří *Musica*

giocosa pro smyčcový orchestr a *Koncert pro housle a orchestr*. Od počátku sedmdesátých let začala vznikat dlouhá řada skladeb pro dechový orchestr, převážně velkého obsazení. Některé jsou kombinovány se sólovými nástroji, jiné s vokální složkou. Řada jich je tematicky spjata s jeho rodným krajem. Humor má významné místo zejména v Zámečníkově operní tvorbě, počínaje *Fraškou o kádi*, která se dočkala již mnoha inscenací, byla uvedena v rámci Mezinárodního hudebního festivalu v Brně 1970, v rámci oslav 250. výročí české opery v Jaroměřicích nad Rokytnou 1980, byla nahrána na gramofonovou desku Panton (1983) a uvedena v Československé televizi. Dětská opera *Ferda Mravenec* dosáhla od své premiéry za dva roky devadesát repríz a v roce 1979 získala cenu Svazu českých skladatelů a koncertních umělců. Další dětská opera *Brouk Pytlík* byla napsána na objednávku Národního divadla v Praze a byla uvedena roku 1988 na scéně tehdejšího Smetanova divadla (nyní Státní opera). Řadu hudebně dramatických děl Evžena Zámečníka prozatím uzavírá muzikál *Rychlé šípy* podle knih Jaroslava Foglara, jehož premiéra se uskutečnila v rámci Pražského jara 2000. Zámečník věnoval některá svá díla památce velkých umělců: *Elegie na smrt André Bretona pro 11 smyčcových nástrojů* (1969), *In memoriam Igor Stravinskij pro velký orchestr* (1971), *Meditace* (Památce Jiřího Trávnička) pro smyčcové kvarteto (1974), *Musica per Pablo Casals pro violoncello sólo* (1975), *Duo pro housle a violoncello In memoriam Dmitrij Šostakovič* (1975) i *Dětská symfonie Hommage à Joseph Haydn* (1996), evokující stejnojmennou skladbu Leopolda Mozarta, často připisovanou J. Haydnovi. Projevem uznání Zámečníkově nové symfonické tvorbě bylo provedení jeho symfonického obrazu *Babí hura* v dubnu 2005 na festivalu Pražské premiéry a provedení skladby *Concerto giocoso* v lednu 2006 Českou filharmonií jako první ze skladeb, objednaných k oslavám 110. výročí jejího vzniku.

Ladislav SIMON**(*3. 4. 1929, Klánovice u Prahy)**

Skladatel, dramaturg, dirigent a klavírista Ladislav Simon studoval na Státní konzervatoři Praha obor klavír u Kláry Jiráňkové v letech 1943-1950. V letech 1944-1945 studoval soukromě kompozici u Aloise Háby. Od roku 1948 do 1950 byl posluchačem na filozofické fakultě Univerzity Karlovy (hudební věda a fonetika) a v letech 1950-1954 studoval na HAMU v Praze obor klavír u Františka Raucha. V letech 1951-1953 byl lektorem výuky klavíru a hudební nauky na loutkářské fakultě DAMU v Praze a v letech 1953-1954 působil jako hudební redaktor Československého rozhlasu v Praze. Mezi lety 1954 a 1958 byl dramaturgem a režisérem Československé televize Praha. V letech 1959-1970 byl šéfem činoherního orchestru a hudebním dramaturgem Divadla na Vinohradech; v roce 1962 zde založil studio pro elektronickou hudbu a o rok později komorní soubor pro novou hudbu *Sonatori di Praga*. V letech 1966-1968 učil hudební teorii na konzervatoři v Ostravě (se specializací na teoretické základy elektronické hudby). Mezi lety 1966-1968 byl tajemníkem Svazu skladatelů v Ostravě. 1970-1974 byl šéfem činoherního orchestru a hudebním dramaturgem činohry Národního divadla v Praze, kde za jeho působení vznikl Jazzový orchestr Národního divadla. 1974-1976 působil jako dramaturg a dirigent opery Národního divadla v Praze, 1982-1990 profesorem na Státní konzervatoři v Praze (hudební teorie, skladba a klavír). V letech 1976-1993 byl rovněž dramaturgem a dirigentem baletu Národního divadla v Praze, v sezóně 1993/94 působil jako ředitel Uměleckého studia ministerstva obrany; zde inicioval založení Pražské komorní filharmonie. V letech 1996 až 2002 byl ředitelem Divadelní a literární agentury (DILIA) v Praze.

Jako autor scénické hudby spolupracoval s Národním divadlem, Divadlem na Vinohradech, Divadlem E. F. Buriana, Divadlem S. K. Neumanna, Jihočeským divadlem v Českých Budějovicích, Divadlem J. K. Tyla v Plzni, Divadlem F. X. Šaldy v Liberci, Divadlem pracujících Most, Divadlem bratří Mrštíků v Brně, Státním divadlem Brno, Státním divadlem Ostrava, Divadlem Petra Bezruče v Ostravě, Slezským divadlem Opava, Těšínským divadlem ad. Ve svých skladbách se často nechával ovlivnit jazzem. Je autorem znělky k *Večerníčku* a více než dvou set titulů scénické hudby k televizním inscenacím. První veřejné provedení jeho skladby bylo v roce 1944 na večeru Pražské konzervatoře a první zahraniční provedení jeho kompozice proběhlo roku 1961 ve Vídni (*Sonatina pro flétnu a klavír*). V roce 1968 byla premiérově uvedena skladba *Missa non sacra* v Antverpách v podání souboru *Sonatori di Praga*. V roce 1974 se uskutečnila premiéra jeho nastudování Fibichova melodramu *Hippodamie* v Národním divadle (celá trilogie byla na programu Národního divadla až do roku 1979). V roce 1987 se na scéně Národního divadla konala premiéra jeho tanečního dramatu *Jennifer*. V roce 1989 nahrál jeho syn Jan, známý klavírista a pozdější ředitel Symfonického orchestru Českého rozhlasu, jeho *Klavírní koncert*. V roce 1991 byly premiérovány jeho symfonicko-dramatické variace na témata opery *La Traviata* Giuseppe Verdiho v Národním divadle. Významné bylo také provedení jeho *Requiem za zemřelé, pro které byla hudba životem* se sólisty Lucíí Bílou, americkým ba-

rytonistou Jessem Webbem, Kühnovým dětským smíšeným sborem a dvěma big bandy, dirigoval Vladimír Válek (7. 11. 1993, Rudolfinum).

Jaroslav KRČEK**(*22. 4. 1939, Čtyři Dvory u Českých Budějovic)**

Soudobý český skladatel, režisér a dirigent. V kompozici žák M. Kabeláče. Pracoval jako hudební režisér a dirigent komorního orchestru v plzeňském rozhlase, poté zaměstnan v Supraphonu. Spoluzakladatel souboru Chorea Bohemica (1967), umělecký vedoucí komorního souboru Musica Bohemica FOK (1975). Hraje na celou řadu hudebních nástrojů, zpívá a vyrábí nové hudební nástroje pro potřeby souboru Musica Bohemica. Jeho tvorba vychází z tradice klasické a lidové hudby. Zajímá se o folklór a o anonymní hudební projevy české kultury. To je jeho oblíbené hudební odvětví, a proto mají jeho úpravy a adaptace lidových předloh zcela osobitý styl a výrazně se odlišují od prostých úprav vysokým stupněm stylizace. Je i spolupracovníkem Českého rozhlasu a na stanici Praha 2 bývá častým hostem nedělního pořadu o lidových písních. Jihočeský rodák Krček se vedle lidové hudby též věnuje kancionálům ze 16. století nebo barokním hudebním památkám, ale také soudobé hudbě. Působí i jako etnograf, hudební režisér, skladatel hudby symfonické a komorní. Autor čtyř symfonií, elektroakustické opery *Nevěstka Raab*, *Rozmluv s časem* ad.

Poznámka redakce: Vídeňští diváci mohli Jaroslava Krčka společně se souborem Musica Bohemica nejednou vidět a slyšet na mnohých koncertech ve Vídni. S radostí si vzpomínám, že po jednom takovém jistě namáhavém představení, po pozdní večeři v hospůdce, ještě za života hospodského Knížka, s hudebním zapálením, vervou a nakažlivou dobrou náladou za nadšené podpory náhodných přítomných hostů „koncertoval“ na dudy jen pro naše a své potěšení do pozdních, skoro ranních hodin.

Václav KUČERA

(*29. 4. 1929)

Český hudební skladatel a pedagog.

Po maturitě na reálném gymnáziu v Praze-Michli (1948) studoval hudební vědu a estetiku na filozofické fakultě Univerzity Karlovy (1948-1951), přičemž se soukromě učil hře na klavír u Františka Maxiána a skladbě u Miroslava Krejčího. Ve studiích pokračoval na Moskevské státní konzervatoři P. I. Čajkovského (1951-1956, skladba u V. J. Šebalina, hudební věda u L. A. Mazela, V. A. Zuckermana a N. V. Tumaninové). Po návratu do Prahy pracoval jako redaktor hlavní redakce hudebního vysílání Čs. rozhlasu (1956-1959) a vědecký tajemník Kabinetu pro studium soudobé hudby při Svazu čs. skladatelů (1959-1962). Po založení Ústavu pro hudební vědu Čs. akademie věd pokračoval v činnosti jako odborný a pak vědecký pracovník této instituce. Přešel do nově ustaveného Svazu českých skladatelů jako jeho zvolený vedoucí tajemník (1969-1971), po jeho rozpuštění pak pracoval jako vedoucí tajemník nového Svazu českých skladatelů a koncertních umělců (1971-1983). V roce 1973 zahájil svou pedagogickou činnost na katedře skladby Hudební fakulty Akademie múzických umění, kde realizoval zprvu externě, pak interně ve vedlejších pracovních poměru výuku novodobých kompozičních principů. 1. 10. 1975 byl jmenován docentem pro zaměření novodobé skladebné směry a hudební estetika. Krátkodobě (1976) přednášel na New York University (téma: Principy soudobé hudební tvorby v Československu), na HAMU zaměstnán v hlavním pracovním poměru od 1983 pro výuku novodobých skladebných principů, teorii skladby a kompozici elektroakustické hudby, v roce 1988 byl jmenován profesorem pro obor hudební skladba; v letech 1990-1994 působil jako proděkan. Od roku 1997 externě pedagogicky působí na katedře muzikologie filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (výuka teorie skladby a kompozičních praktik), od roku 1999 je profesorem HAMU v externím pracovním poměru.

Jako skladatel napsal více než 150 děl rozličného typu. Za svou skladatelskou tvorbu získal řadu ocenění: cenu královny Marie-José za skladbu *Obraz pro klavír a velký orchestr* (Ženeva 1970), Prix d'Italia za hudebně dramatickou fresku *Lidice* (Italský rozhlas 1972), cenu Svazu českých skladatelů a koncertních umělců za smyčcový

kvartet *Vědomí souvislostí* (Praha 1983), cenu Čs. rozhlasu za kvadrofonní reliéf *Spartacus* (Praha 1977), 3. cenu v mezinárodní soutěži sborové tvorby Cori di Trentino za dětský sbor s klavírem *Son tre noti che non dormo* (1995), cenu Municipalidad Gran Canaria za smíšený sbor *Esta noche* (2002) aj.

Bohumil KULÍNSKÝ

(*5. 5. 1959, Praha)

Český dirigent. Dirigování studoval na JAMU, soukromě u J. Bělohávků a L. Peška. Dlouholetý sbormistr Bambini di Praga. Vystudoval dirigování na Pražské konzervatoři (žákem J. Kasala, absolvoval 1981) a na Janáčkově akademii múzických umění v Brně (žákem F. Jílka a O. Trhlíka, absolvoval 1987). Dirigoval mnohá hudební tělesa, například Komorní filharmonii Pardubice (stálým dirigentem od roku 1986, šéfdirigentem v sezóně 1989/90), Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK (spolupráce od roku 1984), Orchester opery Národního divadla v Praze (šéfdirigentem v letech 1997-2002). Krátkou dobu dirigoval i některé zahraniční orchestry: od roku 1995 pravidelně hostoval v Japonsku (například Tokio Philharmonic Orchestra), od roku 1997 u Symfonického orchestru Bavorského rozhlasu.

25. listopadu 2004 byl Bohumil Kulínský zatčen pro pohlavní zneužívání nezletilých sboristek počátkem devadesátých let; obvinění bylo během vyšetřování rozšířeno na 49 případů v letech 1984-2004. Po propuštění z vazby se Kulínskému nějakou dobu nedařilo najít místo dirigenta v žádném jiném tělese. Od roku 2006 byl druhým sbormistrem Pražského filharmonického sboru, krátce archivářem partitur v Pražské komorní filharmonii. Pro Bambini di Praga pracoval na dálku jako dramaturg a manažer. Před dubnem 2007 opustil místo archiváře v PKF a začal pracovat jako asistent kamery dokumentaristek Olgy Špátové a Olgy Sommerové. Od června 2007 Kulínský pracoval jako řidič taxislužby. V březnu 2008 vydal Kulínský knihu vzpomínek *Volný pád* (Nakladatelství XYZ, spoluautorka Jitka Škápíková), v níž se zabývá i svým stíháním a zveřejňuje řadu dopisů, jež psal manželce z vazby. Dne 6. dubna 2009 nastoupil Kulínský do vězení, kde si má odpykat pět a půlletý trest. Podle tvrzení České televize plánuje za mřížemi založit pěvecký sbor.

IN MEMORIAM**Dne 22. března 2009 zemřel v Brně ve věku 74 let přední houslista a dirigent Bohumil Smejkal**

Po studiu na konzervatoři nastoupil (1956) do Brněnského rozhlasového orchestru lidových nástrojů a od roku 1969 se stal jeho uměleckým vedoucím. Byl také primáři Janáčkovy kvarteta (dvacet let), profesorem houslové a komorní hry na JAMU a v letech 1993-1999 děkanem Hudební fakulty. Vystupoval s hercem Ladislavem Chudíkem v klubovém pořadu *Setkání*, hrál také například s Ivou Bittovou na jejím CD *Classic* (1998). Karel Fuksa o něm natočil televizní medailon *Primáři* (1985).

Praha žila světovou politikou

Praha krátce žila ve znamení vrcholné světové politiky, na summit EU – USA přicestoval americký prezident Barack Obama. Jeho projev na Hradčanech si přišlo poslechnout přes 10 000 lidí. Do Prahy zavítali na summit i představitelé unijní sedmadvacítky. Návštěvu provázela přísná bezpečnostní opatření i několik demonstrací, které měly poklidný průběh.

Zlatým hřebem Obamova pobytu se stal projev na Hradčanském náměstí. Americký prezident v něm vyzval k vytvoření světa bez jaderných zbraní, které označil za nejnebezpečnější dědictví studené války, a potvrdil závazek USA snížit jaderný arzenál. Řekl také, že přestože jsou nyní iránské hrozby reálné, odstoupí-li Teherán od svého vojenského jaderného programu, nebude nutné vybudovat v Evropě americký protiraketový štít. Na summitu EU – USA také Obama potvrdil, že Spojené státy začínají brát vážně boj proti klimatické změně a vyzval Evropskou unii k výraznějšímu zapojení v Afghánistánu. Zástupci EU si výsledky summitu pochvalovali jako nový start euroamerických vztahů. Předseda Evropské komise José Barroso Topolánkovi jako zástupci předsednické země EU ke zdařilému summitu blahopřál.

Ráno před projevem Obamu s chotí přijal na Hradě prezident Václav Klaus. Za účasti ministrů financí Miroslava Kalouska, životního prostředí Martina Bursíka a zahraničí Karla Schwarzenberga jednali o výstavbě protiraketového štítu a změnách klimatu, Obama také poděkoval za českou účast na vojenských misích v Afghánistánu.

Po summitu se americký prezident vpodvečer sešel s bývalým prezidentem Václavem Havlem. Hned poté odjel na letiště a odletěl do Turecka. Tato návštěva uzavřela jeho evropskou misi, při které pobýval kromě Česka také v Británii, Francii a Německu.

Obamová se zajímala o židovské památky a vzkázala: Vráťím se

„Bylo to skvělá návštěva. Vráťím se,“ to byla děkovaná slova americké první dámy Michelle Obamové, když se ve Staronové synagoze loučila se svými hostiteli po prohlídce významných židovských památek v Praze. Obamová si na židovskou čtvrť vyčlenila asi hodinu. Přijela z Pražského hradu, kde ji manželka českého prezidenta Livia Klausová provedla svatovítskou katedrálou a bazilikou svatého Jiří. „Michelle Obamová se o navštívené památky a jejich historii velmi zajímala a kladla nám mnoho dotazů,“ řekla ČTK kurátorka Židovského muzea v Praze Michaela Sidenberg, která americkou první dámu provázela. Z Pinkasovy synagogy pokračovala tradiční cestou na Starý židovský hřbitov. Zastavila se u nejstaršího náhrobku učence Avigdora Kary či významného mecenáše Mordechaje Maisla. Na hrob rabiho Löwa položila podle tradice kvítí, malý stočený papírek se svým vlastním přáním. „Měla ho předem promyšlené a učinila tak s velkou nadějí,“ uvedla Sidenberg. Prohlídku zakončila v jedné z nejstarších evropských synagog, Staronové synagoze, která se stále užívá k bohoslužebným účelům. Při vstupu ji uvítal ji rabín Karol Sidon. Od předsedy Židovské obce v Praze Františka Bányaije dostala pamětní medaili synagogy k jejímu sedmistému výročí.

Spojené státy se k Čechům neobráťí zády, jako to udělaly jiné mocnosti

Českou republiku Obama ujistil, že se k ní Spojené státy neobráťí zády tak, jak to v minulosti udělaly jiné velmoci. „Mnohokrát ve 20. století byla přijímána rozhodnutí bez vás u jednacího stolu, velké říše vás nechaly bez pomoci a nebylo vám nasloucháno,“ řekl Obama. „Já vám chci říct, že Spojené státy se nikdy neobráťí zády k lidem tohoto národa, protože sdílíme společné hodnoty, společné dějiny,“ vzkázal Obama. Česku, které je deset let členem NATO, připomněl, že platí, že útok na jednu členskou zemi znamená útok na celou alianci. Lidé České republiky podle něho svůj slib pomoci splnili po útocích na Spojené státy z 11. září 2001. Prahu, kde Obama přednesl svůj první veřejný projev v zahraničí, označil za „zlaté město, které je mladé i starobylé“. Ocenil boj Čechů za svobodu jak během Pražského jara, tak při sametové revoluci, jejíž název vyslovil česky. „Naučila nás mnoho věcí, ukázala, že mírové protesty mohou otřást základy říše a ukázat prázdnotu ideologie,“ řekl Obama o politických změnách v roce 1989 v tehdejším Československu.

Dozvuky návštěvy amerického prezidenta

Nynější summit EU – USA je symbolem nové úrovně eu-roamerických vztahů. Řekl to český premiér Mirek Topolánek. „Jsem velmi spokojen, že svoji evropskou misi (Obama) zakončil právě v Praze,“ dodal. Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg ocenil především „čerstvý, velmi neformální přístup“ nového amerického prezidenta Baracka Obamy k řešení problémů. Podle Schwarzenberga byly při návštěvě amerického prezidenta nejvýznamnější tři momenty. Prvním je fakt, že se Obama rozhodl setkat s Evropskou unií jako celkem, nejen tedy s bohatými a silnými hráči v rámci G20 nebo v rámci Severoatlantické aliance. „Významné je, že to udělal u nás. V malé zemi, která ještě před dvaceti lety byla politicky úplně jinde,“ připomněl český ministr. Třetím významným bodem podle něj bylo Obamovo vystoupení na Pražském hradě, kde prezident USA vytyčil svou zahraniční politiku do budoucnosti. Schwarzenberg přitom Obamova slova chápe jako podporu plánům na vznik radaru americké protiraketové obrany v České republice, pokud se Írán nevzdá svého jaderného programu. Šéfovi české diplomacie přišla zajímavá i Obamova starost o globální změny klimatu. Podle něj americký prezident dopoledne při jednáních na Pražském hradě na toto téma „ladil noty“ i s vicepremiérem české vlády v demisi a ministrem životního prostředí Martinem Bursíkem. „Podivné: ne bavili se o klimatu,“ odpověděl pak s úsměvem na otázku, zda Obama o změnách počasí na planetě hovořil i s českým prezidentem Václavem Klausem. Ten je v této věci velmi skeptický.

Bývalý československý a český prezident Václav Havel cítil jako svou povinnost varovat amerického prezidenta Baracka Obamu, že do něj jsou „vkládány bezmezné naděje“ a mnoho lidí s ním spojuje svá očekávání na rychlý vznik lepšího světa. V případě zklamání se pak hněv lidí může obrátit proti němu, upozornil Obamu Havel. Řekl to novinářům po jejich asi půlhodinové schůzce. Obama prý reagoval úsměvem, poděkováním a slovy, že už tento posun začíná sám pozorovat. „Mohou si lidé myslet, že je

oklamal, že jim dodával víc nadějí, než bylo oprávněno," vysvětlil Havel, který to prý Obamovi řekl jako reflexi své osobní zkušenosti. „Je to člověk opravdu neobyčejně milý a bezprostřední, charismatický. Já se nedivím té celosvětové obamomanii,“ prohlásil někdejší československý a český prezident s tím, že měl pocit, jako kdyby se dávno znali. Potěšilo jej, že Obama ještě „dávno předtím“, než se stal prezidentem, četl některé jeho texty. Daroval mu kromě jiného všechny své publikace vydané v USA.

Přenosy dlouho očekávané návštěvy amerického prezidenta Baracka Obamy v Praze přebíraly živě všechny významné televize světa v čele se CNN, Sky News, BBC či Euronews. Celkem šlo vysílání České televize, která zajišťovala veškeré přenosy jako hlavní broadcaster, do více než stovky zemí světa.

Topolánek varoval před protekcionismem a regulacemi

Před protekcionismem a přehnanou regulací varoval v souvislosti s ekonomickou krizí český premiér Mirek Topolánek na úvod summitu Evropské unie a Spojených států. Vyslovil se také pro aktivní protiraketovou obranu proti

hrozbám, jaké představuje vypuštění severokorejské rakety. V souvislosti se světovou ekonomickou krizí připustil, že její sociální důsledky jsou hrozné. Ale ještě mnohem větším nebezpečím je podle něj ochranářství, izolacionismus, státní paternalismus a stále rozsáhlejší regulace. Americký prezident Barack Obama v následujícím vystoupení zdůraznil, že nejdříve je potřeba se dostat z ekonomické krize. „Ale teprve na tom začínáme pracovat,“ řekl. Zdůraznil, že je potřeba pomoci zemím, které jsou nejvíce postiženy krizí, včetně států ve střední a východní Evropě.

ÚVAHA

OBAMA: veni, vidi, vici

Vzpomínám na dobu, kdy jsem byl jako dítě školou ještě nepovinně poslán otcem ke známému lékárníkovi v domě, kde jsme tehdy v Praze žili, aby mu poslal 10 deka rodinného štěstí. Zpátky jsem byl poslán se vzkazem, že žádané nemá na skladě, ale až dojde, pošle. Nevěděl jsem, proč se tomu všichni smějí, a až později jsem byl poučen, že šlo o aprílový žertík a co ten pojem znamená. V mém dětství byl zvyk aprílových žertíků velmi populární a nebylo novin či rodiny, aby nebyl 1. duben patřičně využit k vyvolání smíchu a veselí. V Americe je dodnes i mimo tento den zvykem přidávat humorné poznámky k opepření i tématicky vážných přednášek a projevů, a proto jsem očekával tento postup i od prezidenta Baracka Obamy v jeho projevu na 1. apríla k Pražanům. Ale nedočkal jsem se. Téma bylo pro tvůrce přece jen příliš vážné.

Dějištěm takové události nebylo tentokrát obvyklé Staroměstské nebo Václavské náměstí, nýbrž náměstí Hradní, před Arcibiskupským palácem. Bylo v tom – ať už úmyslně, nebo neúmyslně – něco symbolického: nynější hlava nejdůležitější světové velmoci se obrátila ke světové veřejnosti s výzvou ke sjednocení za účelem úspěšného boje proti současné světové hospodářské krizi a proti nebezpečí ze zemí, ohrožujících mírový vývoj ve světě, v nejbližším sousedství sochy TGM.

Nechci zde mluvit o obsahu projevu, o němž psal světový tisk velmi podrobně a který jistě všichni čtenáři znají z místních novin. Chci si spíše všimnout dění kolem, jak se jevil pozorovateli z poměrně blízké Vídně díky televizní obrazovce. A musím začít událostí, která postavila Českou republiku před světovou veřejností do velice nepříznivého světla: právě v době, kdy se do Prahy poprvé v historii

chystaly hlavy 27 států EU, byla vláda České republiky donucena několika vedoucími politiky vlastní země k demisi, takže se světově tak důležitá konference musela konat v zemi bez vlastní fungující vlády. I když na papíře zůstali všichni ministři po dobu sjezdových dnů ve funkcích, byla tato skutečnost kritizována celým světem jako nepochopitelný projev nedostatku politické zodpovědnosti právě v době jedné z největších hospodářských a politických krizí, kdy lidstvo hledá východisko z nebezpečné situace společnou akcí.

Je vlastně záhadou, jak mohla tato událost přesto neohrozit úspěch tohoto špičkového setkání. Organizace probíhala téměř bez kazu a s výjimkou malé skupinové demonstrace kolem Nuselského mostu, kterou většina účastníků setkání asi vůbec nezpůsobovala, se protestovalo v různých zahraničních státech víc a hlasitěji než v Praze. Město nezměnilo svůj vzhled (jako za minulého režimu) nařízením nedobrovolné vlajkoslávy, pořádek ve městě nebyl nikde porušen a 30 000 přítomných, většinou mladistvých posluchačů, přijímalo Obamův projev s velikým nadšením. Posluchači přicházeli již od páté hodiny ranní a zaplnili náměstí do posledního místečka.

Řečník zahájil svůj projev chválou krásy Prahy, uznáním osobnosti zakladatele státu TGM a bývalého prezidenta Václava Havla a po skončení často souhlasem přerušovaného proslovu sešel z tribuny a koupal se v nadšeném davu potřásáním rukou a několika slovy s nejbližšími jednotlivci. Tak, jak je to zvykem ve Spojených státech.

Celá atmosféra byla díky charismatické osobnosti řečníka nesmírně pozitivní a přátelská. Tentokrát se bezpečnostní orgány nebály pustit řečníka mezi dav, v němž se za jeho projevu neozval jediný projev nesouhlasu. Stejně

jako by jej jistě neprojevil ani muž, jehož socha stála jen několik kroků od řečnickovy tribuny a byla často v televizním záběru. Nikde nebyly organizovány špalíry v ulicích, kudy hosté projížděli, žádné kaširované projevy nadšení, jak jsme je znali z ne tak vzdálených dob. Vládlo přátelské prostředí a připravované zásahy bezpečnosti pro případ potřeby byly zbytečné. Byl krásný jarní den a Pražané dávali najevo svou touhu po klidu a proti jakékoli rušivé činnosti teroristů a nepřátel míru. Také celodenní doprovod televizních kamer, které nahradily osobní účast na všech událostech po dobu celých 24 hodin, zaslouží jedničku za dobrou práci.

Zkrátka všechno klapalo bez chyby a ani nezodpovědné jednání některých politických činitelů hostitelské země nemohlo veliký úspěch vzrušujícího dne ovlivnit. Teď už jen aby mírové síly světa našly prostředky, jak utlumit snahy narušitelů, kteří právě ve dnech pražského jednání vystřelili v Severní Koreji svou první raketu dálkového doletu a dali tak najevo, odkud světu a nám všem hrozí nebezpečí.

Jindřich Lion

Premiérem úřednické vlády je šéf ČSÚ Fischer, volby v první polovině října

Jan Fischer

Premiérem úřednické vlády, která Česko přivede k podzimním předčasným volbám, je dosavadní šéf Českého statistického úřadu Jan Fischer. Mandát Fischerovy vlády však bude velmi omezený, zdůraznil Topolánek. Bude se soustředit na dokončení českého předsednictví Evropské unie, přípravu rozpočtu na příští rok, boj s ekonomickou krizí a běžnou administraci státního aparátu. Osmapadesátiletý Fischer bude vybírat z návrhů stran končící koalice a ČSSD; podle Topolánka bude muset svůj výběr se stranami konzultovat. Končící koalice vybere lidi k obsazení osmi resortů, ČSSD sedmi. V novém kabinetu nebude nikdo ze současných ministrů, prohlásil předseda ČSSD Jiří Paroubek.

Schwarzenberg popsal Fischerovi problematiku předsednictví EU

Jan Kohout

Zdárné dokončení českého předsednictví EU a projekt Východního partnerství unie se šesti postsovětskými zeměmi označil za důležité nynější ministr zahraničí Karel Schwarzenberg při svém rozhovoru s designovaným premiérem Janem Fischerem. Svého předpokládaného nástupce ve Fischerově úřednické vládě a nynějšího náměstka Jana Kohouta označil za

vynikajícího diplomata, který ministerskou práci zvládne. Kohouta do funkce nominovala ČSSD. Sociální demokraté zásadně odmítli, aby nestraník Schwarzenberg ve funkci pokračoval i ve Fischerově vládě. ČSSD vadí především podpora současného ministra pro vznik radaru amerického protiraketového deštníku v ČR.

Premiér Fischer jednal s posledními kandidáty na posty ministrů

V Hrzánském paláci v Praze jednal designovaný premiér Jan Fischer s posledními kandidáty na post ministrů ve své vládě. Všichni navržení kandidáti se chtějí v příštích měsících soustředit hlavně na tvorbu rozpočtu na rok 2010 a realizaci protikrizových opatření. Fischer o svých jednáních informoval prezidenta Václava Klause a má se sejít se šéfy ODS, ČSSD a Strany zelených, které mu kandidáty na ministry navrhly. Jeho vláda povede zemi od 9. května do předčasných voleb v říjnu letošního roku.

Topolánek představil Fischera předsedovi EK Barrosovi

Premiér v demisi Mirek Topolánek představil svého nástupce v čele české vlády Jana Fischera předsedovi Evropské komise José Barrosovi. Barroso přijel do Prahy na dlouho plánovanou akci Senátu. S premiéry a také kandidátem na post ministra zahraničí Janem Kohoutem se setkal na snídani v Kramářově vile. Tématem rozhovoru politiků bylo zřejmě dokončení českého předsednictví EU. Pád Topolánkovy vlády podle analytiků poškodil obraz České republiky v zahraničí. Odstupující politici nicméně jednohlasně tvrdí, že jejich nástupci předsednictví i nadále zvládnou. Fischerův úřednický kabinet má Topolánkovu vládu v demisi nahradit 9. května. Řídit tak bude poslední třetinu předsednictví, kterou ovlivní i pořádání evropských voleb počátkem června.

Gruša kritizuje české předsednictví EU

Český spisovatel, básník a bývalý diplomat Jiří Gruša v rakouském listu *Kurier* kritizuje české předsednictví Evropské unie a vystupování prezidenta Václava Klause na evropském fóru. Za hloupé pak označuje vyslovení nedůvěry vládě Mirka Topolánka (ODS) uprostřed vedení unie. „To, že budeme jednat tak hloupě, jsme nepovažoval za možné,“ zhodnotil někdejší velvyslanec v Německu a Rakousku dosavadní průběh předsednictví. „Co dělá můj starý kolega Václav Klaus, je znepokojující,“ kritizoval i českého prezidenta, v jehož vládě kdysi působil jako ministr školství. V otázce ratifikace lisabonské smlouvy, o níž má v České republice rozhodovat ještě Senát, si ale nemyslí, že Češi schválení tohoto dokumentu zablokují.

Podržme Mirka Topolánka

Byl jsem ve Švédsku, když 27. listopadu 1981 sovětská jaderná ponorka U-137 najela na pobřežní skály nedaleko Karlskrony. Na palubě měla jaderné zbraně.

Neutrální Švédsko, které bez konfliktu „proplulo“ přes první a druhou světovou válku, se náhle cítilo ohrožené.

Problémy věčně rozhádaných šesti politických stran šly okamžitě stranou a všichni včetně komunistů se začali radit, jak z nečekané šlamastyky ven. Jejich postoje snad byly příliš opatrné.

Ale Švédsko, ve stavu skutečného či domnělého ohrožení, se sjednotilo a jednotné zůstalo, dokud švédské válečné námořnictvo U-137 nesundalo z kamenů a nesekortovalo ji do neutrálních vod.

Nechci nikterak přirovnávat české předsednictví k incidentu s U-137. Ale obě události byly pro Švédsko i Česko velice významné: musely řešit nestandardní situace. Švédsko po 180 letech bez cizích vojsk na svém území muselo řešit možný válečný konflikt.

Česko, jako první z postkomunistických střeoevropských zemí, mělo řídit celou Evropskou unii. To je výzva, challenge, jak říká náš premiér. Buď to zvládneme, nebo si na dlouhých třináct až čtrnáct let uřízneme ostudu.

Nejsem žádným velkým přítelem Topolánkova kabinetu. Mnohé z věcí, zvláště způsob, jakým přišel k vládě, či způsob, jakým zmanipuloval volbu prezidenta, mi vůbec nejsou po duši. I když jsem ze Švédska zvyklý na podstatnou spoluúčasť pacientů na zdravotní péči, způsob, jakým to Topolánkův kabinet zaváděl, mi připadal humpolácký. Tak to, nakonec, ocenili naši občané v podzimních volbách.

U Topolánkovy kvazistabilní vlády jsem však ocenil, jak vážně a odpovědně se na české předsednictví připravovala. Již při svolání Evropského jaderného fóra 2008 vláda ukázala, že dokáže perfektně zvládnout velké evropské projekty. Lednový start našeho předsednictví byl nečekaně složitý. Gaza, Gazprom a ukrajinští kozáci dali našemu premiérovi zabrat. Nezáviděl jsem mu. Ale zvládl to. Když ne s vyznamenáním, tak alespoň na jedničku s minusem.

Uprostřed našeho předsednictví a těsně před návštěvou Baracka Obamy a evropského summitu v Praze parlament rozhodl hlasovat o nedůvěře Topolánkově vládě: bylo to pro mne horší než hororový sen. Na rozdíl od hororových snů však nepřicházelo osvobozující probuzení.

Skutečně nemáme v naší zemi žádné politiky? Mám na mysli politiky s velkým P. Třeba takové, jakým se ukázal František Kriegel v tragických srpnových dnech 1968 v Moskvě?

Osvobození od noční mury však nepřicházelo ani po vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě. Zdravý selský rozum (jaký projevil švédský sedlák Fäldin, který se nevyzpytatelností osudu stal v roce 1981 švédským premiérem) jako by zmizel z malostranských sálů.

Doufal jsem alespoň, že vyslovením nedůvěry se naši politici ukojí a uklidní, začnou připravovat podzimní volby a nechají Mirka Topolánka v demisi dovládnout alespoň do konce našeho předsednictví. Zase jsem se přepočítal. Naše země dala světu dva laureáty Nobelovy ceny, na půltuctu velkých spisovatelů, řadu velkých vědců a vynálezců, jednoho velkého podnikatele a dva prezidenty, kteří vešli do dějin.

Politiky však, na rozdíl od mléka a strdí, neoplývá. Neodvažují se tvrdit, zda jde o nějaký národní genetický efekt, nějakou náhodnou, dočasnou genetickou fluktuaci, či o fenomén, který se v našich dějinách vyskytuje již po staletí pod různými názvy: čecháčkovství, kondelíkovství...

Koho budu volit v předčasných volbách, věru nevím. Kdybych mohl jít k volbám a vhozením prázdné obálky vyslovit nedůvěru všem politickým stranám, rád bych tak učinil. Jsem přesvědčen, že bych pro tento svůj „program“ získal velmi mnoho přívrženců. Do voleb je ještě daleko. Zatím musíme bez ostudy a bez intervencí nepřátel evropské integrace zakončit naše předsednictví.

Zakončit, aniž se musíme za naši zemi stydět. Proto podržme Topolánka alespoň do konce června!

MF DNES: 11. 04. 2009 – Prof. František Janouch

Pozn.: František Janouch – jaderný fyzik, bývalý disident.

Pád české vlády problémem hlavně kvůli Václavu Klausovi

Vegetování české vlády po ztrátě důvěry v parlamentu podle očekávání u některých lidí v Bruselu vyvolalo obavy a malomyslnost. Ale význam předsednictví Evropské unie se v hlavních městech členských zemích přeceňuje a v Bruselu panuje jiná skutečná obava – že se dostane do popředí euroskeptický a klimatickou změnu popírající prezident Václav Klaus, napsal komentátor britského listu *Financial Times* Quentin Peel. Někteří se bojí toho, že se provoz unie zastaví, jiní nařikají nad ztrátou vedení v Evropě. Ale to je přehnané. Zkušení matadoři v Evropské komisi a Radě EU jsou více v klidu. Podle nich národní vlády přicházejí a odcházejí, ale tvorba politiky a vyjednávání 27 členských států má svou vlastní dynamiku, ať předseda kdokoli, uvedl komentář. „Defenestrace Mirka Topolánka je větší nepříjemností doma než v Bruselu.“

Vicenová: Kolegové trochu nerozumí tomu, co se v ČR stalo

Evropští diplomaté podle české velvyslankyně při EU Mileny Vicenové příliš nerozumějí tomu, proč se Česká republika ponořila zrovna během šest měsíců trvajícího předsednictví EU do vnitropolitických problémů, které zemí právě otrásají. Vicenová to řekla při setkání s českými novináři. „Nerozumí, proč v tak důležité době, jako je předsednictví, se stalo to, co se stalo,“ řekla Vicenová.

Černý chce *Entropa* odstranit z Bruselu už 10. května

Sochař David Černý, autor kontroverzní plastiky *Entropa*, již se v bruselském sídle Rady EU prezentuje české před-

sednictví sedmadvacítky, chce dílo odstranit již 10. května. Skládačka měla přitom být v Bruselu až do konce českého předsednictví v červnu. Dřívějším odstraněním díla autor protestuje proti způsobu, jakým byla před měsícem odvolána vláda Mirka Topolánka (ODS). „České předsednictví podle mě skončilo s touto vládou a já se na něm dál podílet nehodlám,“ řekl Černý ČTK. Upřesnil tak interpretaci svých slov, která přinesla agentura DPA. Uvedla, že Černý je proti vládě designovaného premiéra Jana Fischera. S touto Černý spokojen není zejména proto, že by v ní mělo zasedat několik lidí, kteří za sebou mají členství v předlistopadové komunistické straně. „Ale především je to protest proti tomu, jakou ostudu udělal odvoláním vlády v době předsednictví České republiky a všem jejím občanům (prezident Václav) Klaus spolu se sociálními demokraty a komunisty,“ řekl Černý.

Gašparovič zůstává slovenským prezidentem na dalších pět let

Slovenským prezidentem na další pětileté období zůstává Ivan Gašparovič. Podle oficiálních výsledků ve druhém kole porazil kandidátku opozice Ivetu Radičovou o 11 % hlasů. Gašparovič se stal prvním v historii Slovenské republiky, kdo obhájil post hlavy státu a stane se prezidentem na druhé funkční období. Účast voličů ve druhém kole dosáhla 51,67 %. Podle konečných výsledků získal Gašparovič 55,53 % hlasů a Radičová 44,46 % hlasů, to oznámila Ústřední volební komise. Současná hlava státu získala 1 234 787 hlasů, jeho opoziční protikandidátka 988 808 hlasů. Staronový slovenský prezident zdůraznil, že v současné ekonomické krizi je důležitá spolupráce vlády a prezidenta. Gašparovičovi osobně blahopřáli předseda parlamentu Pavol Paška a premiér Robert Fico.

Iveta Radičová a Ivan Gašparovič

Českou republiku navštívil jordánský král

Na dvoudenní návštěvu Česka přijel na pozvání prezidenta Václava Klause jordánský král Abdalláh II. Abdalláh II. je v krátké době už čtvrtou hlavou státu, kterou Klaus na Pražském hradě přijal. Klaus se krátce po sobě setkal s ukrajinským prezidentem Viktorem Juščenkem, s izraelským prezidentem Šimonem Peresem, s americkým prezidentem Barackem Obamou a jordánským králem Abdalláhem II.

Prezident Klaus se na Pražském hradě setkal s českými a moravskými biskupy

Prezident republiky Václav Klaus s manželkou Livií přijal na Pražském hradě české a moravské biskupy a zástupce ženských a mužských řádů. Na pracovním obědě, který pro ně prezidentský pár uspořádal, se hovořilo o očekávané návštěvě papeže Benedikta XVI. v České republice. Uskutečnit by se měla od 26. do 28. září, přesné datum však ještě nepotvrdil Vatikán. Vztah státu a církve není v ČR dořešen, mezi hlavou státu a pražským arcibiskupem kardinálem Miloslavem Vlkem panují chladné vztahy. Schůzky se zúčastnil i například kardinál Vlk, litoměřický biskup Jan Baxant, plzeňský biskup František Radkovský, světitel biskup pražský Václav Malý i předseda Konference vyšších představených mužských řádů opat Michael Pojezdny a předsedkyně Konference vyšších představených ženských řádů Václava Dudová. Plánuje se také setkání Klause s papežem na Hradě, v katedrále svatého Víta by měl následovat duchovní program a hlavní bohoslužba by se měla uskutečnit v neděli 27. září v Brně. „V pondělí pak bude následovat návštěva Staré Boleslavi, pouť ke svatému Václavu,“ upřesnil Graubner.

Kardinál Vlk: Mám ověřené, že letos můj mandát skončí

Kardinál a pražský arcibiskup Miloslav Vlk má ověřeno, že tento rok skončí ve své funkci. Řekl to na Velký pátek, po skončení pobožnosti křížové cesty v Praze novinářům. Do návštěvy papeže Benedikta XVI. v České republice, která se uskuteční na konci září, ve svém úřadu setrvá. „Já čekám a myslím si, že to je reálné, a mám to i ověřené, že v tomto roce mandát skončí. Myslím, že asi do papežovy návštěvy se přepřáhat nebude, a po papežově návštěvě se i tato moje žádost vyřeší a budu moct jít na zasloužený odpočinek,“ uvedl. V sedmasedmdesáti letech, které kardinál oslaví 17. května, si to člověk podle něho zaslouží. Podle informací ČTK se také naplno rozběhla takzvaná terna, vybírání budoucího arcibiskupa, a k možným kandidátům se vyjadřují biskupové, vybraní kněží i laici, jejichž jména jsou tajná. Zná je pouze Apoštolská nunciatura. Na otázku, zda se tak děje, kardinál odpověděl, že všechno je možné. Před

dvěma lety, kdy Vlkovi bylo pětasedmdesát let, podal jako všichni katoličtí biskupové v tomto věku podle církevního práva papeži Benediktu XVI. rezignaci na svůj úřad. Papež ji ale tehdy nepřijal a prodloužil mu mandát o dva roky, které vyprší letos.

Vláda mimořádně projednala postup proti extremismu

Odstupující premiér Mirek Topolánek na jednání vlády zařadil jako mimořádný bod postup proti extremismu. Předseda vlády v demisi je znepokojen nárůstem extremismu v Česku. Ve svém prohlášení se zmínil o útoku na dům obývaný romskou rodinou ve Vítkově, po němž je dvouleté dítě v kritickém stavu. Topolánek požaduje důkladné vyšetření této události. Policisté a žalobci mají objasnit, zda má případ rasový podtext. Podle premiéra je ale také třeba bojovat s ideologickým extremistickým podhoubím, z něhož se podobné útoky rodí. Prezident Václav Klaus tento útok označil za „surový, odporný zločin“ a „zrůdný čin“. Událost odsoudili i šéf ČSSD Jiří Paroubek a ministr financí Miroslav Kalousek (KDU-ČSL), který ji přirovnal k teroristickému útoku.

Špidla bude dočasně i eurokomisařem pro regionální politiku

Eurokomisař pro práci a sociální věci Vladimír Špidla převezme od 17. května do 7. června zodpovědnost i za oblast regionální politiky EU. Dočasně tak zastoupí Danutu Hübnerovou, která bude kandidovat v červnových volbách do Evropského parlamentu. Uvedla to Špidlova mluvčí Katharina von Schnurbeinová. Podle ní o to Špidlu požádal šéf Evropské komise José Barroso. Ten také o této skutečnosti informoval europoslance. Volby do Evropského parlamentu se uskuteční mezi 4. a 7. červnem. Polka Hübnerová v nich kandiduje za Občanskou platformu polského premiéra Donalda Tuska.

Ženevské konference o rasismu

Evropská unie ostře odsoudila prohlášení íránského prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda, který na světové konferenci OSN proti rasismu v Ženevě označil Izrael za zemi s rasistickou vládou. Uvedlo to české předsednictví EU na svých internetových stránkách. Ahmadínežádova slova kritizovaly také další státy. Navzdory odsouzení íránských slovních útoků na Izrael 22 z 27 členských států unie podle českého předsednictví na konferenci zůstalo přítomno. Eurokomisař pro rozvoj a humanitární spolupráci Louis Michel nepřímou kritizoval české předsednictví EU za to, že údajně nebylo schopno sjednotit postoj a postup členských států EU na konferenci OSN o rasismu v Ženevě. Michel to uvedl v rozhovoru pro belgický list *La Libre Belgique*. Zklamaly ho hlavně ty státy, které kontroverzní konferenci a priori bojkotovaly. Svou účast už předem odmítly například USA, Izrael či Austrálie, z unijních zemí Německo, Polsko, Itálie a Nizozemsko. Rakousko se na úřednické úrovni konference zúčastnilo. Ženevské konferenci se přitom, i když bez české účasti, podařilo přijmout závěrečnou deklaraci. Dokument mimo jiné vyjadřuje politování nad celosvětovým nárůstem projevů nesnášenlivosti a raso-

vého a náboženského násilí, a to včetně antisemitismu, nenávisli vůči islámu, nesnášenlivosti vůči křesťanské víře a protiarabského nepřátelství. Připomíná také, že nikdy nesmí být zapomenut holocaust.

Památku židovských obětí holocaustu připomněla akce v Praze a Terezíně

Památku šesti milionů Židů zavražděných za druhé světové války připomněla akce Jom ha šoa – Den vzpomínání na oběti holocaustu. Na pražském náměstí Míru četli dobrovolníci tři hodiny jména židovských obětí. V databázi je vedeno víc než 130 000 obětí. Ke jménům těchto lidí se snaží tvůrci portálu www.holocaust.cz přiřazovat také autentické fotografie a údaje o jejich životě. Jom ha šoa, který letos podle židovského kalendáře připadá na 21. duben, připomíná povstání ve varšavském ghettu (1943), při kterém zahynulo na 56 000 lidí.

Asi dvě stovky lidí se zúčastnily Pochodu dobré vůle. Jeho účastníci happeningem v ulicích bývalého židovského města dali najevo nesouhlas s rasismem, antisemitismem a neonacismem. Tanečníci a bubeníci v jednotlivých zastaveních symbolicky ukázali cestu z poroby ke svobodě. Došli až do Valdštejnské zahrady, kde pokračovalo setkání s názvem Všichni jsme lidi. Zazněla na něm mimo jiné zpráva o antisemitismu v ČR v loňském roce a výzva Stop antisemitismu a neonacismu, kterou přijala v Praze mezinárodní konference Antisemitismus a současnost. Setkání se zúčastnili předseda Senátu Přemysl Sobotka, zástupci židovských obcí, izraelský velvyslanec v Praze, europoslankyně Jana Hybášková a další. Ve svých vystoupeních upozorňovali na nebezpečí xenofobie i prorůstání neonacismu do společnosti prostřednictvím politických stran.

V terezínském Muzeu ghetta zazněla jména sta Židů, kteří během druhé světové války zahynuli v terezínském ghettu. Místopředseda vlády v demisi Alexandr Vondra před zahájením pietní akce řekl, že je důležité si připomínat šest milionů obětí, které během války zahynuly při holocaustu. Součástí pietní akce byla i vernisáž Knihovna zachráněných vzpomínek. Výstava prostřednictvím rodinných fotografií a dobových materiálů přibližuje osudy lidí, kteří holocaust přežili.

V Ústí nad Labem pochodovaly stovky radikálů

V Ústí nad Labem došlo k ohlášenému pochodu několika set pravicových extremistů. Kromě českých radikálů se pochodu zúčastnili i Němci, Slováci nebo Maďaři. Autonomní nacionalisté původně ohlásili hned tři akce, během dne však byl ve městě klid. Policie kontrolovala vjezdy do města i nádraží. Nasazeno bylo více než 1 400 policistů, z toho zhruba 900 těžkooděnců a příslušníků zásahových jednotek. Stovky radikálů se vydaly na pochod po deváté hodině večer. Došlo přitom ke střetům s anarchisty, policie ale oba tábory oddělila. Shromáždění bylo rozpuštěno před půlnocí. Pochod nacionalistů se obešel bez zranění. Noc po pochodu byla klidná, život ve městě se pomalu vrací do normálních kolejí. Jezdí MHD, majitelé obchodů odstraňují bedně na výlohách. Ve městě byla mimořádná bezpečnostní opatření, Ústí bylo vylidněné, obchody i restaurace zůstaly většinou zavřené.

Miroslav Kalousek je pro vznik nové konzervativní strany

Lidovecký ministr financí Miroslav Kalousek uvažuje o založení nové středoprávní konzervativní strany. Rozhodne se podle toho, zda bude v KDU-ČSL pokračovat současný vývoj, kdy má podle Kalouska navrch socialistické rovnostářství. Zda nová strana vznikne, se rozhodne do konce května. Při vyjednávání o přechodné úřednické vládě designovaného premiéra Jana Fischera se dostal do ostrého sporu s vedením KDU-ČSL, protože se rozhodl Fischerův kabinet podpořit.

ODS si připomněla 18. výročí svého založení

Vedení ODS uspořádalo zahradní slavnost, kterou si připomnělo osmnácté výročí založení své strany. Stranický předseda a premiér vlády v demisi Mirek Topolánek zdůraznil, že ODS je od roku 1918 jedinou masovou liberálně-konzervativní stranou, hodnou tohoto označení. ODS popřál, aby i nadále byla jedinou silou schopnou bránit svobodu před „socializujícími a populistickými proudy“. Zakladatel strany, prezident Václav Klaus, který se loni v prosinci vzdal čestného členství v ODS, na oslavu do hlavního sídla strany v Praze na Jánském vršku nedorazil.

Umučeného pátera Toufara v Číhošti připomíná turistická cesta

Nová turistická cesta v Číhošti na Havlíčkobrodsku připomíná kněze Josefa Toufara, který se v roce 1950 stal obětí komunistického režimu kvůli takzvanému číhoštskému zázraku. Cesta vede z Leštiny u Světlé přes Číhošť do Smrčné a měří 18,5 kilometru. Takzvaný číhoštský zázrak se stal v místním kostele Nanebevzetí Panny Marie před téměř šedesáti lety. Při mších farář Toufar se prý hýbal kříž nad oltářem. Státní bezpečnost kvůli tomu kněze uvěznila, ten na následky mučení zanedlouho zemřel. Pochován byl do

společného hrobu v pražských Ďáblicích. Jeho osud a další faráře stíhané komunistickým režimem v Číhošti od roku 1990 připomíná památník u kostela.

Disident a novinář Jiří Pelikán pracoval pro StB

Jeden z nejznámějších československých disidentů, novinář Jiří Pelikán, prý pracoval na začátku šedesátých let pro Státní bezpečnost. Podle *Mladé fronty Dnes (MfD)* jí pomáhal unést německého představitele studentského hnutí Dietera Konieckého, který byl v roce 1961 v Česku odsouzen k deseti letům za špionáž. Policie se na Konieckého zaměřila, protože často cestoval do zahraničí a angažoval se ve studentském hnutí po celé Evropě. Pro StB to byl jasný důkaz, že je špiónem německé tajné služby. Žil ale v západním Německu. StB se proto podle *MfD* spojila s Pelikánem, který byl v té době předsedou Mezinárodního svazu studentstva, a společně připravili plán, jak dostat Konieckého do východního Berlína. Tam ho poté zatkla východoněmecká policie a tajně dopravila do Prahy. V květnu 1961 byl student v neveřejném procesu odsouzen, uvedl list. Pelikán opustil KSČ po roce 1968 a následně emigroval. Když později mluvil o své komunistické minulosti, přiznával se i k politickým čistkám. To, že aktivně pomáhal StB, se nevědělo. Dokumenty, které to potvrzují, objevil historik Vojenského historického ústavu Prokop Tomek.

KOLIKRÁT VÁM TO MÁM OPAKOVAT? STŘEDNÍ! STŘEDNÍ EVROPA!!
NE VÝCHODNÍ...

Čeští pacienti se bouří proti rannímu vstávání

Český deník *Mladá fronta Dnes* se pokusil ve čtyřech českých nemocnicích zmapovat hlavní stížnosti pacientů. Výsledek znalce poměrů ve zdravotnických zařízeních v České republice příliš nepřekvapil – nejvíce stížností směřovalo především proti dennímu režimu, který je zde obzvláště nesmyslný. Jistě jste už někdy slyšeli, že brzký začátek dne v bývalé rakousko-uherské monarchii souvisí s návyky císaře Františka Josefa I., který začínal velmi časně úřadovat. Jenže zatímco v rakouských zařízeních se už přece jen trochu naučili tento zlovyk udržet v lidských mezích, v Čechách nadále bují v obludných rozměrech. V nemocnicích například měří ráno teplotu pacientům v doslova nelidských 5:30. Půl hodiny na to se už zde začíná rozdělovat snídaně. Naopak večer zde začíná klid už od osmi hodin nebo někde dokonce i v sedm hodin večer. To samozřejmě mnoha pacientům silně vadí, zvláště když v posledních letech řada institucí pomalu přechází na pozdější začátek pracovní doby. Zdravotnictví však dosud tvrdě vzdoruje. Narazil i bývalý sociálnědemokratický ministr zdravotnictví David Rath, který se poměry pokoušel změnit již před dvěma roky. Podle něj se management vymlouval například na autobusové spojení apod. Ministr prý ovšem cítil jen naprostou nechuť ke změně zaběhaných zvyklostí. Přitom neexistuje žádný důvod, který by bránil změně termínu směn zdravotních sester, od kterých se ranní režim dne odvozuje. Samozřejmě dlouhá desetiletí bylo v Čechách zvykem, že lidé chodili brzo do práce, aby brzo mohli odejít a ještě zvládnout nutné nákupy apod. Překonat rutinu se zdá nadlidským úkolem, nicméně v některých nemocnicích, například v Praze na Homolce nebo ve Střešovicích, to už zkusili a s překvapivě dobrým výsledkem. A ostatní zařízení by mohl v brzké době inspirovat nový zákon o zdravotních službách, který teď leží v českém parlamentu. Ten má zmírnit dosud extrémně přísný režim v českých nemocnicích. Snad tak i do těchto míst zavane nový vítr a při případném pobytu v nemocnici v České republice se už nebudete muset obávat, že vás budou nemilosrdně budit už v půl šesté. (MaFr)

Z Brna do Znojma na třech pruzích

Spojení Brna s dalším jihomoravským městem Znojmem v současné době vázne. I když z Brna do Pohořelic vede rychlostní silnice, dalších několik desítek kilometrů až do Znojma musí řidiči absolvovat po věčně přetížené dvouprouté silnici, kde prakticky není možnost předjíždět pomalu jedoucí automobily či nákladní vozy. Inspiraci pro řešení letitého problému teď snad našli silničáři v sousedním Rakousku v podobě nové silnice se třemi proudy, ve variantě dva plus jeden. Ještě v loňském roce přitom se takto koncipované silnice v České republice nemohly stavět, protože by neodpovídaly stávajícím normám. Ale i nyní se počítá s jejich využitím jen na nejvypjatějších úsecích, což představitelé příslušného Ředitelství silnic a dálnic vysvětlují tím, že pro stavbu kompletního třípruhu není na úseku dostatečný provoz. Skutečným důvodem však možná budou finanční náklady, i když na dvouproutých částech silnice mají vzniknout rovněž poměrně nákladné mimoúrovňové křižovatky. Někteří pozorovatelé v České republice však obecně varují, že zejména kraje nebudou mít dostatek

peněz na udržování a vylepšování silnic, protože převedly z rozpočtu na dopravní infrastrukturu velké prostředky, aby mohly splnit svůj slib a odpouštět svým obyvatelům v krajských nemocnicích a lékárnách třicetikorunový poplatek. Výstavba nového úseku mezi Pohořelicemi a Znojmem však zůstává stejně huďbou budoucnosti – do konce roku by měla vzniknout teprve koordinační studie a v roce 2010 snad dojde k přípravě projektové dokumentace. Takže pokud se těšíte na plynulejší provoz při výletu mezi Znojmem a Brnem, musíte se ještě obrnit trpělivostí. Ale snad se pak dočkáte alespoň obstožné kvality, pokud kvůli snaze ušetřit nevznikne v českých podmínkách bohužel stále dosti obvyklý hybrid, který dokáže umně sloučit nevýhody dvouprouté silnice s potížemi spojenými se stavbou třípruhu. Snad k tomu však nakonec nedejde. (MaFr)

Italské stopy první světové války v Čechách

Z rakousko-uherského Tridentska se po vstupu Itálie do první světové války v roce 1915 mělo evakuovat obyvatelstvo před očekávaným vznikem bojové fronty. Jako jejich útočiště byly zvoleny české země, snad i proto, že celé území má dlouhé historické vazby k českému království – koneckonců i v tridentském znaku najdeme svatováclavskou orlici. Původně se předpokládalo, že zhruba tři tisícovky obyvatel tridentských vesnic a městeček stráví v Čechách pouze několik málo týdnů, nakonec se však jednalo o víceletý pobyt. V cizích krajích, ať již se jednalo o Příbramsko, Kladensko, Turnovsko nebo okolí Stříbra, našli mnozí Italové i svou smrt. Jejich památku si teď připomíná Příbram, kam za první světové války dorazili především lidé z městečka Valle di Ledro. Letos se počítá i s účastí několika set přímých potomků exulantů z Tridentska na tradičních oslavách na poutním místě Svatá Hora. V současné době také příbramská radnice mapuje hroby zemřelých Italů a snaží se je opravit. Obyvatelé Tridentska údajně na svůj pobyt v Čechách přes všechny útrapy vzpomínali většinou v dobrém – místní obyvatelstvo vidělo v Italech stejně oběti světového válečného konfliktu, za jaké se považovalo samo, takže k nim mělo podstatně odlišný vztah než k „národním hostům“ z Německa na konci druhého světového válečného konfliktu 20. století. Rakousko-Uhersko sice někdy bývalo s trochou nadsázky označováno jako „žalář národů“, ale v jeho rámci někdy vznikaly zajímavé svazky mezinárodní solidarity, které mohou i dnes být odrazovým můstkem k přátelským stykům. (MaFr)

Plzeňské pivo je značkou již 150 let

Historie produkce plzeňského měšťanského pivovaru sahá až do roku 1842 a již v prvních letech své existence se jeho sláva rychle šířila. To však s sebou neslo i napodobování a první plagiáty čím dál oblíbenějšího produktu. Proto také hned v roce 1859, kdy začal platit v habsburské monarchii císařský patent o ochranných známkách, tedy přesně před sto padesáti lety, přihlásil plzeňský pivovar svou první ochrannou známku Pilsner Beer. Teprve v samotném závěru 19. století ji nahradila dodnes používaná označení Pilsner Urquell a Plzeňský Prazdroj. Jak však ukázaly nedávné rozborů českých a švýcarských laboratoří, plzeňské pivo si přes změnu značek udržovalo stále svou tradiční chuť i složení. Za zmínku však stojí, že samotné označení pilsner

či pils si plzeňský měšťanský pivovar nakonec pro sebe neudržel – těmito výrazy je v současnosti označován nejrozšířenější pivní druh na světě, do kterého spadá zhruba sedmdesát procent veškeré pivovarnické produkce. Císařský patent o ochranných známkách zkrátka nemohl vyřešit vše dokonale. (MaFr)

Po stopách ústupu

Prusko-rakouská válka v roce 1866 se nesmazatelným způsobem zapsala do tváře české krajiny. Vždyť právě zde proběhly rozhodující střety nešťastného konfliktu, který výrazně ovlivnil podobu střední Evropy v následujících desetiletích. Zejména v Královéhradeckém kraji na východě Čech, kde došlo k rozhodující bitvě, připomíná střet několik památníků a dalších objektů. Do nové turistické sezóny také hradecké Muzeum východních Čech společně s Komitétem pro udržování památek z války v roce 1866 připravilo novou naučnou stezku Bitva u Hradce Králové v roce 1866 s poněkud smutným podtitulem Ústup rakouské armády. Na stezce se návštěvníci seznámí s nejvýznamnějšími místy na trase ústupu rakouských vojsk na pravém křídle bojiště u Hradce Králové. Je reflektován přesun rakouských jednotek přes Labe i královéhradecká pevnost. Na stezce se návštěvníci podrobně seznámí s historií a současností této bastionové pevnosti a dostanou se i na místa, kde jsou vidět její zbytky. Stezka začíná v samotném Muzeu východních Čech, kde návštěvníci uvidí například dokonalý model pevnosti. Na další trase nechybí ani odbočka k hradeckému vojenskému, respektive dříve pevnostnímu hřbitovu, kde leží společně vojáci z prusko-rakouského konfliktu i z obou světových válek. Celá nová stezka měří celkem osmnáct kilometrů a ústí na bojiště u Chlumu. U Sendražic se ale rozděluje na dva směry, z nichž jeden se napojuje na již dříve vybudovanou stezku Centrální bojiště a druhá na dvě další stezky připomínající rok 1866 – na stezku po bojištích této války Josefov – Smiřice – Chlum nebo na stezku Bitva u Dvora Králové 29. června 1866. Bohužel turistický zážitek by vám v letošním roce poněkud mohla kazit skutečnost, že památník roku 1866 na Chlumu letos zůstane kvůli rozsáhlé rekonstrukci a přístavbám uzavřen a s jeho novým zpřístupněním pro veřejnost se počítá až zhruba v polovině roku 2010. Přesto si milovníci vojenské historie 19. století na Královéhradecku určitě přijdou na své. (MaFr)

Císařské manévry na Konopišti

Pětadvadesát let letos uplyne od smrti následníka rakousko-uherského trůnu, arcivévody Františka Ferdinanda d'Este. Příslušník habsburského rodu zahynul na následky atentátu spáchaného v Sarajevu srbskou organizací Černá ruka a jeho smrt se stala rozbuškou pro vznik první světové války. Událost připomíná i jeden z nejproslulejších exponátů Heeresgeschichtliches Museum ve Vídni – arcivévodův automobil. Ve stejném muzeu najdete i prostřelenou blůzu Františka Ferdinanda a otoman z bytu tehdejšího posádkového velitele Sarajeva, generála Potiorka, na kterém rakousko-uherský následník vydechl naposledy. Obraz arcivévody, který většinu času trávil na svém zámku Konopiště u Benešova, je v české historiografii dost rozporný. Pyšný aristokrat se často dostával do

rozporů se svými sousedy a rozpaky budila i jeho snad až chorobná lovecká vášeň. I když byl proslulý svou nechutí vůči Maďarům, neznamená to, že by mu české národní snahy byly o moc bližší. Spíše měl blízko ke kruhům, které snily o kompletní germanizaci Rakouska-Uherska a doufaly, že jedině tak vznikne skutečná velmoc, která se bude moci směle postavit po bok nejvýznamnějším státům tehdejší Evropy. Na druhou stranu v jedné věci bývá František Ferdinand hodnocen víceméně pozitivně – dokázal si přes zkostrnatělé zásady habsburského domu prosadit svatbu se svou láskou Žofií Chotkovou. Cena, kterou za to musel zaplatit, přitom nebyla malá – jeho žena se nikdy nemohla stát císařovnou a jejich potomci neměli nárok na následnictví v monarchii. O toto vyloučení z rodu Habsburků se mimo jiné potomci Františka Ferdinanda, kterým byl udělen titul vévodů z Hohenbergu, opírají ve své snaze získat zpátky do svého držení zámek Konopiště společně s dalším majetkem – o ten totiž přišli v souvislosti se zabařením veškerého habsburského majetku v meziválečném Československu. Dnes tvrdí, že neprávem, protože vlastně do habsburské rodiny nepatřili. Ať už tento právnícky nepochybně náročný spor dopadne tak, či onak, platí, že zámek Konopiště se svou expozicí připomínající především život Františka Ferdinanda d'Este patří mezi nejnavštěvovanější české památkové objekty vůbec. A nelze se divit, že smrt svého nejslavnějšího obyvatele chtějí na Konopišti náležitě připomenout. V samotném zámku otevřeli 1. dubna speciální výstavu věnovanou sarajevskému atentátu na Františka Ferdinanda, která potrvá přes celou letní sezónu až do 30. září. Hlavní doprovodnou akcí se však mají stát Císařsko-královské manévry, které proběhnou 23. května. Na nich bude především připomenut velký válečný konflikt, který František Ferdinand pomáhal připravovat, ale jehož zahájení se nedožil – první světovou válku. Bojovat na Konopišti mají vojáci Rakouska-Uherska, ale i Německa a Ruska. Pořadatel celé akce, obecně prospěšná společnost Posázaví, přitom doufá, že půjde nejen o první ročník, a věří, že se z manévru stane tradice zpestřující program na Konopišti každý rok. V České republice jsou podobné akce rok od roku populárnější – válčí se ve stylu třicetileté války, napoleonských bojů, rakousko-pruského válečného konfliktu či bitev první nebo druhé světové války. Skoro se zdá, jakoby si Češi chtěli kompenzovat nedostatek příkladů své bojové udatnosti z moderních dějin inscenováním ozbrojených střetů v současnosti. Ale podobné hraní na vojáčky lze asi sotva vnímat jako nějakou posilu skutečného militarismu. Spíše by se dalo mluvit o neškodné sublimaci – chlapi si na sebe navlečou pečlivě nazdobené uniformy, proběhnou se po bojišti a pak si svorně popovídají či případně i zazpívají v hospodě. Jak by bylo krásné, kdyby všechny války vypadaly tak, jak je předvádějí podobné inscenace. Chyběla by bída, neštěstí, bolest a hlavně – nikdo by v nich neumíral. Účastníci by jen ze sebe setřásli prach a v nejbližší hospodě utkáni zapili s přáteli i nepřáteli. Sice to není moc ve stylu Františka Ferdinanda, ale racionalitu takovému přístupu upřít nelze. (MaFr)

Ani pro psy, ani pro dětičky

Velkou pozornost v českých médiích vzbudila kavárna Café Blended v centru Brna, na Starobrněnské ulici. Zdánlivě se nejedná o nějak extrémně zvláštní podnik – jde

o podnik mírně vyšší třídy, s klidným prostředím, kvalitní kávou a vcelku obstojnými zákusky s pravou šlehačkou, což bohužel v českých a moravských kavárnách stále není úplně běžným zvykem. Neobvyklé je ovšem vymezení skupiny, pro kterou majitel kavárny vstup zakázal. Ne, nejde o žádnou rasovou diskriminaci, která by se mohla stát podnětem k různým tahanicím, končícím třeba až u soudu. Majitel prostě zakázal přístup psům (to také není až taková zvláštnost, i když někteří „pejskaři“ své čtyřnohé miláčky nechtějí opustit ani na okamžik) a – dětem. Na své internetové stránce to formuloval velmi pregnantně. „Poskytujeme našim hostům klidné posezení nenarušované projevy dětí a jejich rozvíjejících se osobností.“ Zákaz vstupu dětí podtrhl majitel i přeškrtnutým kočárkem na dveřích provozovny. Reakce jsou samozřejmě nejrůznější. Pobouřeně reagují zejména některé matky, vnímající zákaz jako víceméně osobní útok na své potomky. Ty často reagují ve stylu tygřice hájící svá mláďata. Také často připomínají, že majitel kavárny jde přesně opačným trendem než většina jeho kolegů v západní Evropě, kteří se naopak snaží mladým maminkám všemožně usnadnit pobyt v podniku s ratolestmi v kočárku. Na druhou stranu však nechybí ani vášniví obhájci opatření, kteří zase poukazují na své negativní osobní zážitky s různě vřeštěcími a nevychovanými dětmi, které vás nejrůznějšími nevhodnými projevy obtěžují právě ve chvíli, kdy si chcete odpočinout nebo něco důležitého projednat. Připomínají také některé matky, které jakékoliv omezení projevů dítěte zuřivě odmítají jako necitlivé zasahování do jejich rozvoje osobnosti a při ochraně svého dítěte neberou ohled na nic a nikoho kolem. Zákaz vstupu dětí do kavárny a bouřlivou diskusi kolem něj lze vnímat jako symbol současných společenských trendů v České republice. V posledních letech se v zemi výrazně zvedla porodnost – svoji roli v tom sehrála především generace babyboomu ze začátku sedmdesátých let, takzvané Husákovy děti. Ženy z této generační skupiny měly nyní prakticky jednu z posledních příležitostí pořídit si dítě. V mnoha případech se přitom jedná o jedináčky, se vším, co k tomu patří. Navíc se v českém prostředí objevila řada návodů, jak vychovávat děti tak, aby v dospělosti nenesly v sobě žádná traumata z dětství a naopak plně rozvinuly svou osobnost. Není pak divu, že učitelé si stěžují stále více na chování žáků ve školách a návštěvníci kaváren, restaurací nebo třeba galerií a divadel se cítí často obtěžováni nevladatelnými dětmi, které navíc jejich rodiče ani příliš zvládat nechtějí. Nelze totiž přehlédnout, že za přihlášením k volné výchově stojí u řady rodičů prostě jen pohodlnost nebo nedostatek času a nechuť se dítětem skutečně zabývat. Vznikající ostré konflikty jsou pak jen logickým vyústěním. Těžko říct, kam tato situace, kterou koneckonců známe dobře i z Rakouska, povede. Zdá se nepochybné, že vztah současně evropské společnosti k dětem někdy nabývá podob až mírné hysterie. Určité formy ochrany dětí byly dovedeny až ad absurdum, což neprospívá ani dospělým, ani dětem. Ovšem na druhé straně jistě nepředstavuje akceptovatelné východisko návrat do minulosti s rákoskou a naprostým nedostatkem zájmu o skutečné potřeby dětí a o nutný rozvoj jejich osobností. Jistě by byla zapotřebí rozsáhlá společenská diskuse, která by s vyřazením nesnášenlivých extrémů jasně definovala pozici dětí v současném světě. Ale bohužel, společnost už asi neumí diskutovat jinak než hystericky.

Vyžaduje slogan, zjednodušení celého problému na jedinou větu, na jediné pravidlo. Konfliktů, jako je ten o pravidlech vstupu do brněnské kavárny, pravděpodobně bude v České republice přibývat. Jak je však řešit? Pamatujme na jeden z Murphyho zákonů – na každou složitou otázku existuje jednoduchá nesprávná odpověď. (MaFr)

Výstava vzácných květin

Pouhé tři dny měli obyvatelé Prahy možnost navštívit unikátní květinovou výstavu, která probíhala v ambitu Strahovského kláštera. Poprvé v historii bylo z jihomoravského zámku v Rájci nad Svitavou převezeno do Prahy téměř třicet kaméliových keřů různých odrůd a barev, z nichž některé jsou staré padesát let. Doplnila je skoro dvacítká květinových aranžmá inspirovaných barokem. Kamélie je květina, která pochází z Japonska a je skoro stejně populární jako růže. V 19. století byla pěstována v každém zámeckém skleníku, protože šlechta si ji natolik oblíbila, že byla ozdobou prakticky každého interiéru. O věhlas kamélie se zasloužil i Verdi operou *Traviata* a Dumas románem *Dáma s kaméliemi*. Alfons Mucha ji také zobrazil na slavném plakátu pro Sarah Bernhardtovou. (mk)

Pamětní medaile s portrétem amerického prezidenta

Při příležitosti návštěvy amerického prezidenta Baracka Obamy v Praze byla vydána zlatá pamětní medaile s jeho portrétem. Autorem návrhu je Vojtěch Dostál a rytecké práce provedl Lubomír Lietava. Líc medaile zdobí portrét amerického prezidenta a rub pak panorama Pražského hradu a silueta Bílého domu. Pamětní medaile je ze zlata, má průměr téměř 40 milimetrů, tloušťku 2 milimetry a váží 31 gramů. Pamětní medaili s portrétem Baracka Obamy si sběratelé mohou zakoupit ve specializovaných prodejnách Zlaté Mince – Numismatika v Praze v budově Obecního domu, nebo ve Vsetíně v budově Komerční banky. Zlatnictví Zlaté mince nabízí také všem zájemcům možnost objednat si medaili prostřednictvím internetových stránek. Prodejní cena pamětní medaile, která údajně odráží současnou hodnotu zlata, je 30 000 korun. Její hodnota však jistě časem stoupne a to i vzhledem k tomu, že na trhu se objevilo pouhých 500 kusů. (mk)

V 72 letech zemřel František Oldřich Kinský

František Oldřich Kinský, který se u českých soudů po léta domáhal navrácení rodového majetku svých šlechtických předků, zemřel. Jeho skonu předcházela dlouhá a těžká nemoc. Kníže zemřel 1. dubna 2009 v Argentíně, kde žil od roku 1940. Kinský se s Českou republikou soudil či

soudí například o zámky v Cholticích na Pardubicku a Šlapanicích na Kladensku nebo o pražský palác Kinských. Podle dostupných informací podal u různých českých soudů přinejmenším 157 žalob na majetek v údajné hodnotě 40 miliard korun. Kinského rodiče o něj přišli po druhé světové válce na základě Benešových dekretů, protože údajně kolaborovali s nacisty. Právníci ale tvrdí, že nemovitosti byly zabaveny neoprávněně, protože je nevlastnil Kinského otec, ale v té době nezletilý František Oldřich, jenž nekolaboroval a měl českou národnost.

V Praze jsou opět přístupné mnohé zahrady

Po zimě se znovu v Praze otevírají četné zahrady. Největší komplex zahrad pod Pražským hradem a na Hradě doplňují třeba zahrada Valdštejnská či Vrtbovská na Malé Straně. K pěti barokním palácovým zahradám, které spojují Malou Stranu a Pražský hrad a skýtají jedny z nejkrásnějších pohledů na Prahu, loni přibyla Velká Fürstenberská zahrada. Zahrady na Pražském hradě se letos otevřely 11. dubna.

Vzácný relikvíář svatého Maura z Bečova vyšel na poštovním aršíku

Vzácný relikvíář svatého Maura, který mohou obdivovat již několik let návštěvníci zámku v Bečově, se objeví rovněž na příležitostném poštovním aršíku. Jeho cena je určena na 51 korun. Aršík je k dostání na poště v Bečově nad Teplou v pracovní dny a v pokladně státního zámku Bečov o víkendech a svátcích. Se známkou vyšla rovněž obálka, včetně příležitostného poštovního razítka. Autorem grafické úpravy emise a návrhu razítka je akademický architekt Zdeněk Ziegler. Rytinu zhotovil grafik a rytec Václav Fajt. Aršík vytiskla Poštovní tiskárna cenin Praha.

Relikviář svatého Maura byl zhotoven na objednávku benediktinského kláštera ve Florennes (Belgie) pro ostatky svatého Maura, sv. Timoteje a svatého Jana Křtitele v první čtvrtině 13. století. Později se stal jeho vlastníkem Alfréd de Beaufort-Spontin. Beaufortové jako spolupracovníci nacistů museli po druhé světové válce opustit Bečov a relikvíář ukryli pod podlahu hradní kaple. Památka byla objevena až v roce 1985.

Turistickou sezónu zahájil pivovar v Dalešicích

Turistickou sezónu zahájil pivovar v Dalešicích na Třebíčsku, známý z filmových *Postřižín*. Návštěvníci si mohli ve všech prostorách pivovaru poslechnout živou hudbu, ochutnat řadu velikonočních specialit a zdarma si prohlédnout Muzeum rakousko-uherského pivovarnictví v areálu pivovaru, jehož součástí je i stálá expozice věnovaná natáčení filmu. Dalešický pivovar proslavilo natáčení filmu Jiřího Menzela *Postřižiny* už v roce 1980, slávu však sklízí až v posledních letech. Výroba byla obnovena po přestávce dlouhé čtvrt století. Nádvoří pivovaru žije v letní sezóně kulturou i společenskými akcemi. V červnu si tam například dají dostaveníčko automobiloví veteráni a uskuteční se tradiční Postřižinské slavnosti. Začátkem srpna se na nádvoří opět uskuteční jedna z akcí Mezinárodního hudebního festivalu Petra Dvorského, vystoupení zpěvačky Idy Kellarové.

V Lednici zahájili plavební sezónu

Zámecký park v Lednici již začali turisté obdivovat z vodní hladiny – zahájili tam jedenáctou plavební sezónu. Oproti loňsku se také vyjíždka prodloužila. Stará Dyje je nově splavná až k minaretu, který slouží jako vyhlídková věž a jeho štíhlá silueta tvoří součást lednického panoramatu. Třísetmetrový úsek říčního koryta vedoucí k němu se podařilo splavnit loni. Vodohospodáři opravili jez poškozený nedávnými povodněmi, koryto řeky zároveň vyčistili, což je důležité pro protipovodňovou ochranu parku. Protéká jím nejen Stará, ale i Zámecká Dyje, v centru parku je i několik rybníků. Po části vodních ploch lze proplouvat. Zámeckým parkem vozí turisty flotila pěti plavidel. Lednický zámek je coby součást Lednicko-valtického areálu zapsán od roku 1997 na seznamu památek UNESCO.

Benešova vila v Sezimově Ústí se v květnu otevře veřejnosti

Tříletá obnova Benešovy vily v Sezimově Ústí na Táborsku je dokončena a 28. května se objekt otevře veřejnosti. Bude přístupnější než dřív, zájemci si vilu budou moci prohlédnout od května do konce října každý poslední víkend v měsíci. Rekonstrukce včetně vybavení interiéru si vyžádala téměř 20 milionů korun, řekl novinářům odstupující premiér Mirek Topolánek. Zpřístupněním vily a návratem k její původní podobě bude podle něho naplněn odkaz manželů Benešových. Druhý československý prezident Edvard Beneš strávil v této vile poslední chvíle svého života. Jeho manželka Hana v závěti z roku 1973 odkázala vilu s přilehlými pozemky tábořskému muzeu, aby sloužila jako památník jejího manžela. Za socialismu však byla přestavěna na rekreační sídlo využívané ústavními činiteli. Nyní už se podle Topolánka nepočítá, že by se v ní úředníci běžně rekreovali. V druhém nadzemním podlaží jsou ale prostory pro vládní návštěvy i premiérský pokoj. Základní expozice v přízemí je jídelna a obytná hala s oblíbeným prezidentovým zákoutím včetně pohodlného křesla. V prvním patře jsou přístupné pracovna a ložnice, v níž Beneš zemřel.

Historickým městem roku se stal Šternberk

Historickým městem roku 2008 se stal Šternberk. Ocenění je odměnou za nejlepší péči o památky v rámci programu vyhlášeného ministerstvem kultury. Vyhlášení se tradičně odehrávalo ve Španělském sále Pražského hradu, mezi třemi nominovanými byly ještě Jilemnice a Beroun. Šternberk byl letos ve finále potřetí za sebou. Soutěže o nejlepší historické město se Šternberk účastní od roku 1997. V tomto roce sázel vedle oprav augustiniánského kláštera a dalších památkových objektů především na unikátní klíčko v historickém centru. Ty turistům poskytují zvukové informace o konkrétním místě. Nahrávka se spustí ve zvoleném jazyce až poté, co lidé zatočí klikou spouštějící mechanismus. Částku 1,1 milionu korun, kterou město v soutěži získalo, použije buď na vybudování pódia pro kulturní programy, nebo na opravy fasád historických domů. Městskou památkovou zónou je jeho historické centrum od roku 1992 a má 31 kulturních památek. Letos poprvé dostali peníze také vítězové krajských kol, vedle tří

finalistů si 100 000 korun odnesli starostové dalších jedenácti měst.

Na Zlatou cestu v tachovském příhraničí přibude další milník

Čtvrtý milník času, tentokrát věnovaný svatému Vojtěchovi, přibude na trase historické Zlaté cesty, která v minulosti vedla mezi Norimberkem a Prahou. Sdružení Terra Tachovia ve spolupráci s německým Via Carolina zmapovalo v česko-německém příhraničí asi 20 kilometrů dlouhý úsek, na němž jsou v terénu patrné stopy po slavné obchodní cestě. V místech, jimiž vedla, už zasadilo tři milníky, a to v německém Bärnau, Tachově a v Trnové. Zlatá cesta vedla těmito místy a byla prvním ekonomickým projektem Karla IV. Zatím osazené milníky vytesané do bloků pískovce připomínají Karla IV., Jana Lucemburského a Jana Husa. Pracovali na nich pedagogové Soukromé střední uměleckoprůmyslové školy Zámeček v Plzni. Čtvrtý milník je věnován svatému Vojtěchovi a osazen bude u hájovny Obora nedaleko osady Dolní Výšina.

Mariánskolázeňské oplatky po potížích nejspíš získají označení EU

Mariánskolázeňské oplatky nejspíš získají ochranné označení Evropské unie. Německo, které dosud mělo proti registraci námítky, své stížnosti stáhlo, a Evropská komise tak může mariánskolázeňskou specialitu do rejstříku zapsat. Spolu s Mariánskolázeňskými oplatkami označení nově získají nejspíš i pivo Černá Hora a Znojenské pivo.

Sedmimetrový Štefánik už stojí u Dunaje

4. května spatřila veřejnost bronzového Milana Rastislava Štefánika při příležitosti výročí jeho tragické smrti. Podle listu *SME* se odhalování obří sochy, která se stala dominantou budoucí moderní čtvrti Eurovea, měl zúčastnit i francouzský prezident Nicolas Sarkozy, ale Slovensko navštíví až v létě. Socha je kopií artefaktu českého umělce Bohumila Kafky. Originál nechali v padesátých letech strhnout komunisté. Nového Štefánika v kombinéze francouzských pilotů vyrobili ve slévárnách v Blansku na Moravě.

Obří mobilní zvonkohra

Slyšeli ji už v Praze, belgických Antverpách, v Polsku, v britském Birminghamu, v Chomutově i v Hradci Králové. Unikátní obří Pražská mobilní zvonkohra je jedna z největších na světě a k převozu potřebuje velký nákladní automobil, má 57 zvonů, nejtěžší váží 860 kilogramů, nejmenší 5 kilogramů. Kolos váží 12 tun, zvony tvoří necelou polovinu. Zvonkohra je společným dílem Zvonařství Matoušek a holandské firmy Royal Eijsbouts Asten a belgické Clock-O-matic Holsbeek. První koncert se uskutečnil 3. září 2001 v pražské oboře Hvězda. Nástroj má certifikát Koncertní zvonkohra a splňuje tedy požadavky mezinárodních norem pro tuto kvalifikaci. Zvonkohra má i v repertoáru Schubertovu *Ave Maria*, Bachův chorál, *Gigue* George Gershwin, Dvořákovu *Largo*, jeho *Slovanský tanec* i Mozartův *Turecký pochod*.

ČD sjednotí barvy svých vlaků, aby se odlišily od konkurence

České dráhy postupně sjednotí barvy svých vlakových souprav, které budou nově natírány kombinací tmavě modré, světle modré a světle šedé barvy. ČD se tak chtějí v době nastupující liberalizace železniční dopravy odlišit od konkurence, uvedla společnost. Do konce letošního roku by mělo na české železnici jezdit nejméně třicet vozů a deset lokomotiv, které už budou mít nový nátěr. Od poloviny letošního roku budou ČD dávat na všechny opravované vozy jen tyto nové barvy. Zároveň jednájí s dodavateli nových souprav, aby začaly vlaky co nejdříve vyjíždět z továren v novém barevném řešení.

Něco z historie – Teresie Duchácká, učitelka ze Smíchova

V letošním roce na jaře uplynulo devětasedmdesát let od smrti mimořádné osobnosti – učitelky a dlouholeté ředitelky obecné dívčí školy na Smíchově v Praze Teresie Duchácké.

Teresie Duchácká pocházela ze skromných sociálních poměrů, ze tří dětí. Obě sestry, Teresie a Anna, se staly učitelkami a bratr Bohuslav knězem. Nejstarší Teresie po absolvování vyšší dívčí školy na Smíchově vstoupila do druhého ročníku Ústavu pro vzdělávání učitelek v Praze. V roce 1874, když získala vysvědčení dospělosti, nastoupila jako prozatímní podučitelka na I. obecnou dívčí školu na Smíchově. Zkoušky učitelské způsobilosti složila v roce 1876. V roce 1903 pak byla jmenována ředitelkou IV. obecné školy dívčí na Smíchově.

Teresie Duchácká byla označována za vynikající pedagožku, která velmi pečlivě sledovala nejmodernější výukové trendy. Ve smíchovské škole pracovala téměř šestáctičtyřicet let. Její praktická příručka *Pravopis ve škole obecné* patřila po dlouhá léta k nejlepším jazykovým pomůckám.

Vedle své učitelské profese byla Teresie Duchácká navíc také organizátorkou kulturního a společenského života a věnovala se sociální a humanitární činnosti. Podporovala rovněž nemajetné děti, kterým zajišťovala ošacení a otevřela pro ně v roce 1892 žákovskou kuchyni – zde se stravovalo čtyřikrát týdně 200 dětí, později až 500. Pod jejím vedením vývařovna pracovala po dobu sedmatřiceti let.

Jako nadaná zpěvačka a pianistka navštěvovala Teresie Duchácká hodiny u Zdeňka Fibicha a byla rovněž čestnou

členkou pěveckého sboru Lukeš, kde zároveň zastávala funkci archivářky. Svoji čínorodostí a neúnnavností se jí podařilo udržet spolkový chod i v nejsložitějších společenských situacích. Vydala *Památník pěveckého spolku Lukeš na Smíchově 1863-1888* a za mimořádné zásluhy obdržela zlatou medaili a doživotní čestné členství.

Školské úřady ocenily mimořádnou pedagogickou činnost smíchovské rodačky čestným titulem ředitelky a další medailí. K jejím sedmdesátým narozeninám se konal slavnostní pořad v Národním divadle, kde byla náležitě připomenuta a vyzdvížena její celoživotní kulturní činnost a obdivuhodná práce v sociální oblasti. Ke konci svého života napsala Terezie Duchácká dokonce rozsáhlé a podrobné dějiny smíchovského školství, které vydala v roce 1930 vlastním nákladem. (mk)

Tajný jazyk čeština

Nemám na mysli umělý jazyk ptydepe, který díky zmínkám v literatuře vešel ve známost (ale ne v užívání) širší veřejnosti, ani dětský způsob vkládání jakékoli dohodnuté vložky mezi slabiky jednotlivých slov. Například s bratrem jsme v naší tajné mluvě v dětství používali slabiky „skej“, když jsme nechtěli, aby nám rodiče rozuměli. Takže náš hovor vyhlížel asi takto, Neskej řiskej kejskej roskej diskej čůmskej, žeskej jdeskej meskej dněskej hrátskej koskej paskej nouskej.

Chudáci rodiče nestačili rychlosti naší mluvy, takže jsme před nimi mohli pronášet svá tajemství beze strachu, že poznají, o co jde. Abych vám ušetřil přemýšlení, říká uvedená věta v překladu toto: „Neříkej rodičům, že jdeme dnes hrát kopanou“. Ale ani takový způsob tajného jazyka nemám na mysli, i když jde o normální mluvu s použitím slov, která se vyskytují ve všech slovnících, která však v kombinaci s naší přidanou koncovkou znějí nesrozumitelně. Při pomalém mluvení by jim rozuměli i rodiče, ale nerozuměl by jim nikdo, kdo se nenarodil v blízkém či vzdálenějším okolí hory Říp.

Nemám tudíž na mysli ani například slova brněnského slangu, jako třeba šalina místo tramvaje, což i cizinec po jednodenním pobytu v moravské metropoli pochytí. Myslím tím běžná česká slova, která v kombinaci s jiným gramaticky správným výrazem dávají osobám, neznalým českého jazyka, úplně jiný obsah a smysl. Nejsou to ani slova málo používaná, jako habaděj, fuška, hatmatilka atd., uvedená ve všech slovnících a srozumitelná i lidem nezasvěceným do našeho tajného jazyka. Zde stačí krátký pobyt v prostoru kolem zmíněné hory, a pochopí je i obyvatelé vzdálených afrických zemí, třeba Urundi a Zimbabwe.

Mám na mysli například pojem „Jdu si dát dvacet“. No, vysvětlete Urundanci či Zimbabwenci, že uvedená kombinace slov znamená „jdu si dát slofíka“. Budou vyvedeni z míry. Co má číslo dvacet společného se spánkem? zeptají se vás. To byste stejně tak dobře mohli říct, jdu si dát dvacetpět či čtyřicet tři nebo stovacet osm. Byla by to správná, oprávněná a logická námitka. Ale osoby, žijící kolem Řípu, tu dvacítku pro spánek chápou bez zvláštního uvažování. Totiž, že je to jako když se řekne „jdu na kutě“ neboli „spát“, a to bez nebezpečí, že by tomu rozuměl domorodec ze vzdálené černé Afriky či odkudkoliv jinde.

Nebo jiný příklad: nerozuměl by ani pojmu „do toho je ti stará bela“. Nemůže tušit, že se zde „bela“ píše s malým „b“ a že to tudíž není vlastní jméno, nýbrž lidu od Řípu vžitý výraz, znamenající v kombinaci se slovem „stará“ – nic.

Podobně je to s pojmy „spát jako dudek“ (tvrdě spát), „hluchý jak pařež“, „praštěnej pavlačí“ (to se říkalo už dávno před tím, než začaly za reálného socialismu balkony padat na hlavy chodců), „vypálit rybník“ (přelstít), „zmrzlý jak preclík“, „sedíš tu jako tvrdé Y“, „je všemi mastmi mazaný“ (prohnaný), „šťastný jak blecha“ (odkud víme, že blecha dovede být šťastná?), „tváří se jak kakabus“ (kdo zná význam slova kakabus?), a několik vulgárních: „lítat jak zakletý prd v lucerně“, „jak z prdu kulička“, „tvrdej jak lejno v trávě“, „má řečí jak opice chcaneč“. Dost! Píšu fejton a ne knihu. Jsou to většinou nelogické výroky, kterým však domorodec přesto rozumí, kdežto pro Ugandce, Zimbabwce, ale i občany zeměpisně bližších zemí zůstávají záhadou.

Jsou ovšem i pojmy, které ani domorodec nemusí správně pochopit. Tak jsem kdysi, za reálného socialismu, byl na služební reportážní cestě z Prahy na nejvýchodnějším bodu východního Slovenska, kde bydlel jakýsi málo známý malíř, se kterým jsem měl udělat interview. Abych čtenářům vylíčil zeměpisnou blízkost jeho chaloupky od sovětských hranic, napsal jsem, že bych z jeho okna na ruské území kamenem dohodil. Cenzor tu větu vyškrtl s odůvodněním, že prý nebudeme házet na naše nejlepší přátele kameny. A já mohl vykládat jak jsem chtěl, že jde přece o vžitý příměr, on v rámci své bdělosti a ostražitosti nepovolil. Stejně jako mi vyškrtl vysvětlení, že se slovo Bukurešť skloňuje podle vzoru kost, poněvadž by si čtenáři prý mohli myslet, že chceme naznačit hladomor tamních obyvatel, což je v socialistickém státě přece nemožné.

Chyba lávky! (Zase takový příměr srozumitelný pouze domácím čtenářům. Vždyť dřevěná lávka se nemůže sama dopustit stavební chyby, pouze její tvůrci.) Důkazy cizincům nepochopitelných, nelogických příměrů bychom mohli zaplnit celou knihu. Ale snad už se mi podařilo čtenáře přesvědčit, že takové absurdity jsou sice ve skutečnosti nemožné, ale že díky jim má český jazyk jakési tajné pododdělení, které je svou nelogičností cizincům nesrozumitelné stejně, jako naše dětská vsuvka zůstala po celý jejich život nesrozumitelná mým rodičům.

Jindřich Lion

Nová lokomotiva ze Škody Plzeň

Česká republika se po mnoha letech vrací do elitního klubu světových výrobců lokomotiv, ve kterém zatím trůní Bombardier, Alstom a Siemens. A to hned zcela unikátním výrobkem pro třetí tisíciletí. Zásahu na tom má – jak jinak – plzeňská Škoda, konkrétně společnost Škoda Transportation. Prvními odběrateli mají být koncem letošního roku České dráhy. Plzeňáci zvládli technologii elektrické i mechanické části velmi silné lokomotivy s výkonem trakčního motoru 1 600 kW na nápravu podle vlastního know-how. Podle některých odborníků bude Š 109E lepší než známý Taurus od Siemensu. Třísystémová lokomotiva znamená, že je schopná plynule přejíždět mezi třemi napájecími systémy, které jsou v okolních evropských zemích. Je schopná jezdit ve všech těchto systémech. Bude to v těchto šesti zemích: Maďarsko, Polsko, Německo, Rakousko, Slovensko a Česko. Použití vlastního know-how zároveň umožnilo využít v lokomotivě převážně české komponenty. Nicméně některé komponenty, vzhledem k tomu, že se jedná o lokomotivu, která odpovídá nejpřísnějším evropským normám, se musí nakupovat v zahraničí, jde o komponenty, které na českém trhu výrobci nevyrábějí. Škoda 109E je první českou lokomotivou vyvinutou po roce 1989. Její vzhled navrhlo studio Porsche. První lokomotivy nasadí České dráhy do grafikonu v příštím roce. Počítá se s nimi hlavně na mezinárodních tratích do Německa a Rakouska, později i do dalších zemí. O Š 109E už ale nyní projevují zájem také železniční firmy v zahraničí.

Plzeňská Škoda Transportation také dodá dalších 28 nízkopodlažních tramvají do polské Vratislavi. Půjde o stejné tramvaje, které jsou v Praze známé pod jménem Porsche, rozdíl je pouze v tom, že jsou obousměrné. Nové klimatizované tramvaje mají zajistit dopravní obslužnost budovaného fotbalového stadionu, na kterém se bude odehrávat mistrovství Evropy v roce 2012. Stejný typ tramvaje v jednosměrném uspořádání jezdí v Praze (něco přes padesát) a Brně (zatím z objednaných dvaceti pouze sedm). Škodovka Transportation již nyní ale v ulicích Plzně testuje nový plně nízkopodlažní typ tramvaje pod označením ForCity 15T, který má na rozdíl od Porsche otočné podvozky a rovnou vnitřní podlahu. V následujících devíti letech by se v Praze mělo objevit celkem 250 tramvají nového typu.

V osmdesátých letech bylo Československo největším výrobcem tramvají na světě a nový výrobce se snaží na tuto slavnou dobu navázat. Škoda dodává tramvaje nejen do Polska a českých měst, její soupravy jezdí i ve Spojených státech.

Kalousek: Schodek rozpočtu se dá udržet pod 150 miliardami

Schodek rozpočtu za letošní rok se dá udržet pod 150 miliardami korun. V pořadu *Otázky Václava Moravce* České televize to řekl ministr financí v demisi Miroslav Kalousek. Stejný deficit lze podle něj dodržet i v roce 2010. Při sestavování rozpočtu na příští rok bude však nezbytné zredukovat celou řadu výdajů na státní správu a řadu programů, „o jejichž prorůstovosti lze pochybovat“. Naopak bude nutné zachovat výdaje na prorůstové priority, jako jsou věda, výzkum, investice a dopravní infrastruktura. Podle předsedy ČSSD Jiřího Paroubka bude nutné jednat o aktualizaci rozpočtu pro rok 2009, protože rozpočet na rok 2010 musí vycházet z „reálných čísel letošního roku“. Paroubek odhadl, že letošní rozpočet může skončit schodkem 150 až 200 miliard korun. Letošní schválený rozpočet počítá se schodkem 38,1 miliardy Kč, vychází ale z předpokládaného růstu ekonomiky o 4,8 procenta.

V Česku je možné platit novou pětisetkorunovou bankovkou

Češi mohou od 1. dubna platit pětisetkorunovou bankovkou doplněnou o nové a zdokonalené ochranné prvky. Česká národní banka totiž začala s vydáváním vylepšené bankovky, a to kvůli zastaralosti původní verze. Ta ale nadále zůstává v platnosti. Pětisetkorunových bankovek je v oběhu přes 21 milionů kusů.

Budou chybět díly k autům?

Díky takzvanému šrotovnému, zavedenému v Rakousku, Německu, Slovensku i v Rumunsku, tedy příspěvku státu vypláceného lidem, kteří si pořídí nový automobil a nechají starý vůz sešrotovat, prudce vzrostl odbyt zejména malých vozů, které se produkují v České republice i na Slovensku. Zatímco ještě v lednu například mladoboleslavská Škoda Auto omezovala pracovní dobu na čtyři dny v týdnu, nyní už vážně přemýšlí o znovuzavedení pracovních sobot. V řadě míst došlo k vyprodání fabrik a dalších lacinějších modelů. Automobilky však možná v některých případech budou muset zápolit s nečekaným problémem – s nedostatkem některých dílů. Ekonomická krize totiž dolehla mimořádně tvrdě nejenom na samotnou výrobu automobilů, ale především na producenty různých komponentů, které už předtím tížily tvrdé podmínky jejich smluv s automobilkami. Odbytová krize některé z nich dovedla až k naprostému bankrotu a ukončení výroby. To se samozřejmě týká i českých firem, jako byla společnost Precision Parts Manufacturing nebo moravská Automotive Components Czech. S velkými potížemi zápasí i některé další továrny. Ještě hůře vypadá situace v některých jiných státech a není neobvyklé, že dosud poměrně prosperující český závod výrazně ohrožuje nestabilita vlastníka ze západní Evropy nebo ze zámoří. V některých případech

se snaží dodavatelům autodílů v potížích pomoci samotné automobilky, které si tak zajišťují bezproblémový a plynulý přísun součástek. Výrobci automobilů jsou často vstřícnější při jednání a zároveň někdy jsou ochotni i platit dodávky předem, aby producenti autodílů odvrátili akutní finanční obtíže. Stále však nad vzájemnými vztahy visí jedna zásadní otázka – co se stane s produkcí automobilů po vyčerpání efektu šrotovného. Zatím se zdá, že vlády ještě jsou ochotné financovat jakousi druhou vlnu tohoto příspěvku, což by umožnilo překlenout další měsíce. Bude to však stačit? A co se stane poté – nebude trh i po odeznění bezprostřední krize na dlouhou dobu nasycen? V současné době sílí snahy, aby šrotovné konečně zavedla i Česká republika, která je vzhledem ke své současné pozici velkého výrobce automobilů označována občas za jakéhosi černého pasažera Evropy. Šrotovné v České republice by možná odstartovala třetí vlna, která by vyčerpání efektu šrotovného posunula o dalších pár měsíců. Často se také hovoří o tom, že příspěvek státu by také mohlo pomoci při řešení problémů České republiky s velmi zastaralým vozovým parkem nevyhovujícím jak z hlediska bezpečné jízdy, tak z hlediska vypouštěných emisí. Celé záležitosti se energicky chopili především opoziční sociální demokraté, kteří šrotovné prezentují jako jakousi levicovou variantu již provedeného umožnění odečtu daně z přidané hodnoty z ceny automobilů pro podnikatele, což reálně pomáhá především těm nejbohatším vlastníkům firem, kteří tak získají velmi podstatnou slevu i na nejluxusnější vozy. A zdá se, že v současné situaci po překvapivém pádu středopravicové koaliční vlády je šance, že šrotovné bude patřit k opatřením, na kterém se hlavní politické síly v českém parlamentu budou schopny a ochotny domluvit. Svoji roli přitom může sehrát skutečnost, že šrotovnému je zřejmě nakloněna i část poslanců dosud vládní Občanské demokratické strany kolem ministra průmyslu a obchodu Martina Římana. Navíc mocný automobilový průmysl je patrně schopen velmi účinného lobbingu, který dokáže přehlušit hlasy části ekonomických analytiků, kteří šrotovné považují za ukázkový příklad nevhodného státního zasahování do ekonomiky a neodůvodněné selektivní podpory. Ale samozřejmě klíčovou otázkou je, jak se budou vyvíjet politická jednání o dočasné vládě a o přípravě voleb letos na podzim. Hodně záleží i na tom, jak se vyvine stávající konstelace pro dosavadního českého ministra financí Miroslava Kalouska z lidové strany, který se dosud k šrotovnému a podobným opatřením stavěl s krajní opatrností. Z hlediska předvolebního boje přitom představuje šrotovné značně ambivalentní záležitost. Na jednu stranu může sice pozitivně oslovit skupinu, která z ní bude osobně profitovat, na straně druhé však přinejmenším dosud pravicoví politici prezentovali šrotovné jako typické „socialistické rozhazování“. A nemalá část voličů vnímá hospodářské obtíže především jako výzvu k maximální šetrnosti a doporučuje hlavně cestu seškrtání státních výdajů místo snah o stimulaci poptávky. A těmto lidem mluvil z duše i premiér Mirek Topolánek, když pronášel kontroverzní výrok označující Obamova opatření za „cestu do pekel“. Vzhledem k tomu budou asi pravicové strany usilovat o vyvolání dojmu, že jejich souhlas se šrotovným je ústupkem sociální demokracii, která „nemá nic, než rozhazovat“.

(MaFr)

Pyrrhovo vítězství?

V nedávné minulosti se hodně hovořilo a psalo o úporné snaze maďarské petrochemické společnosti MOL zabránit nepřátelskému převzetí firmy ze strany rakouského ropného gigantu OMV. Maďarům v jejich úsilí aktivně pomáhal i český energetický kolos ČEZ. Hrozba ovládnutí MOL ze strany Rakušanů sice skutečně byla nakonec odvrácena, ale někteří komentátoři v této souvislosti hovoří doslova o Pyrrhově vítězství – OMV totiž svůj podíl ve výši 21 % prodali ruské společnosti Surgutněftgaz s velmi nejasnou akcionářskou strukturou. Hrozí přitom, že nový ruský vlastník půjde za snahou ovládnout MOL ještě podstatně agresivněji a bezohledněji, než jak to činil OMV, a oslabená maďarská společnost, která jako celá ekonomika v této zemi doplácí na hospodářský pád a rychlý propad kurzu forintu, mu nebude schopna čelit. Následky pro MOL přitom mohou být daleko fatálnější než dopady případné fúze MOL s OMV. Přestože i Rusko patří mezi oběti prudkého ochlazení světové ekonomiky, zdá se, že podobně jako Čína a některé arabské státy dokáže zároveň zmobilizovat značné hospodářské sumy, aby ruské firmy mohly z kalných vod stávajících hospodářských obtíží vytáhnout velmi cenné a perspektivní akvizice. Vedle MOL byly v hledáčku i České aerolinie, které se rozhodl privatizovat dosavadní středopravý kabinet premiéra Topolánka přes odpor značné části sociálnědemokratické opozice. Ruská společnost Aeroflot byla v tomto případě jedním ze čtyř uchazečů, kteří se přihlásili do výběrového řízení. Přitom původně se hovořilo o možné účasti až deseti firem. Krize však odehnala především možné investory z Dálného Východu (hovořilo se zejména o Korean Airlines). Současná krize přitom dopadá na České aerolinie poměrně tvrdě, takže vítěz výběrového řízení může doufat, že za společnost nakonec bude muset zaplatit podstatně méně, než kdyby ji měl získat v čase konjunktury. A přitom České aerolinie a MOL nemusí být zdaleka posledním velkým podnikem střední Evropy, které se Rusko právě nyní pokusí ovládnout a posílit tak svoji hospodářskou a zároveň politickou pozici v tomto regionu. Zřejmě i proto byl nakonec Aeroflot po prvním kole ze soutěže o České aerolinie vyřazen...

(MaFr)

Jak dál s českým porcelánem?

Výroba porcelánu patří v České republice mezi odvětví, které se potýká s nejmáznějšími hospodářskými obtížemi a hrozí jim zcela reálně i možný krach. Bankrot postihl především společnost Karlovarský porcelán, přestože jedním z jejích závodů je i proslulá porcelánka v Klášterci nad Ohří s bohatou a úspěšnou historií. Věřitelskému výboru se sice podařilo hlavní provozy prodat, ale budoucnost výroby je stále dost nejistá. I všichni ostatní producenti porcelánu pocítují kvůli krizi mohutný pokles zakázek především z tradičních odběratelských oblastí, mezi něž patří Německo nebo Rakousko. Z jiných zemí zase platby chodí se značným zpožděním. Například porcelánová Manufaktura Duchcov, která se specializuje na produkci figurek, hlásí pokles tržeb skoro o tři čtvrtiny a musela snížit počty zaměstnanců o plných padesát procent. Karlovarská firma G. Benedikt snižovala stavy o pětinu. Jediným

podnikem, který alespoň zatím proplouvá rozbouřeným mořem hospodářských nejistot, je údajně porcelánka v Dubí, producent proslulého cibuláku (Zwiebelmuster). Na vině samozřejmě není pouze krize, ale snad především levný asijský dovoz, na který zatím řada českých podniků dosud nenalezla vhodnou odpověď. Zejména v domácím porcelánu čínští a asijské producenti vůbec jednoznačně dominují. Podle českých výrobců to souvisí i se změnami společnosti a fungování rodiny – dávno pryč je doba rozsáhlých a exkluzivních porcelánových jídelních servisů, které byly ozdobou středostavovských domácností na každé jejich rodinné oslavě. V současnosti se vyžaduje spíše jednoduchost a také snadná údržba porcelánu – to znamená možnost dát ho do myčky nádobí. Navíc v posledních letech v řadě českých porcelánek zaostávala péče o výtvarnou kvalitu produkce – vyráběly se osvědčené, klasické, ale zároveň často zastaralé vzory, které už dávno Asiaté dokázali velmi jednoduše napodobit. Ke změnám dochází jen váhavě a bez potřebného elánu. Rokokové rúžičky sice mohou potěšit určité procento staromilců, ale mladí lidé, kteří si zařizují bydlení, po takovém vzoru asi stěží sáhnou. Neosloví asi ani většinu hoteliérů nebo majitelů restaurací, kteří patří mezi potenciálně daleko nejzajímavější zákazníky. Navíc je těžko může uspokojit často nepřilíživá kvalitní asijská produkce – většinou požadují silnější okraje talířů, nízkou tepelnou vodivost a odolnost glazury vůči četnému mytí v myčkách. Podle některých odborníků současná asijská produkce přitom vydrží desetkrát méně než kvalitní evropské výrobky. Některé české firmy si tyto skutečnosti už začaly uvědomovat a snaží se svůj sortiment pozměnit. Stávající situace ale jakýmkoliv experimentům nepřije a pro mnoho společností už může být teď symbolických pět minut po dvanácté. Navíc zejména tuzemský trh restauračním a hotelovým porcelánem se rychle zasycuje, zejména v časech hospodářského ochlazení, kdy klesá počet návštěvníků z ciziny a kapacity restaurací a hotelů už na většině míst není potřeba nijak výrazně rozšiřovat. Útlum lze pozorovat i v zemích sousedících s Českou republikou, ať už jedná o Německo, Slovensko nebo Rakousko. Ale porcelánky, které i v této nelehké chvíli dokážou přežít a zahájí perspektivní produkci, se mohou stát lávkou, která převede slávu českého porcelánu do budoucích desetiletí. Přidružit by se k nim mohly i firmy s nadějnými designérskými pracovišti, které navrhují kvalitní malosériový nebo kusový porcelán nenapodobitelných kvalit. Jedině taková produkce je schopna zajistit, že o českém porcelánu ještě uslyšíme. (MaFr)

Češi jako Maďaři?

Současná nejistota na finančních trzích s sebou přinesla značnou rezervovanost západních investorů vůči celé východní a střední Evropě. Poznalo to dokonce i Rakousko, zejména jeho bankovní sektor, který se v minulosti výrazně angažoval v mnoha státech střední a východní Evropy. Výsledkem byly hrozby některých agentur, že rakouským ústavům kvůli rizikovému podnikání sníží hodnocení, což vedlo k určité hysterii a jemným náznakům paniky. Nechuť vůči východní a střední Evropě naplno pocítila i Česká republika – výrazně oslabil kurz koruny, projevil se odliv zahraničního kapitálu. Čechy samozřejmě

nesmírně rozčiluje, že jsou házeni do stejného pytle jako Maďarsko, kde značná část obyvatelstva zápolí s půjčkami v západních měnách, které se s prudkým oslabením domácí měny proměnily v naprostou pohromu. Čeští ekonomové se předháněli ve vysvětlování rozdílů mezi situací v České republice ve srovnání s Maďarskem nebo s Lotyšskem. Jenže negativní úder jim v tomto ohledu zasadil pád vlády. I když si solidní světová média povšimla, že na rozdíl od již zmiňovaného Maďarska a Lotyšska zde pád kabinetu má úplně jiné pozadí, které jen velmi omezeně souvisí s ekonomickým vývojem, bohužel nemalá část investorů asi pro podobné jemné nuance nemá příliš pochopení. V této souvislosti se objevilo hysterické odsuzování opozičních představitelů v České republice, že výrazně ohrozili stabilitu země, když v době ekonomické nejistoty svrhli vládu. Skutečnost, že Česká republika v současnosti navíc předsedá Evropské unii, byla pokládána v této souvislosti za přitěžující okolnost. Jenže na druhou stranu se domnívám, že není podobná panika na místě. Rozhodující spíše bude, jak se se vzniklou situací dokážou nyní čeští politici popasovat. Pokud se v nějakém rozumném termínu dokážou dohodnout na dočasné vládě a na termínu parlamentních voleb, neznamená pád kabinetu nic dramatického. Ani v ekonomické oblasti nemusí dojít k jakémukoli ohrožení stability. Samozřejmě rychlejší přiblížení voleb s sebou nese nebezpečí náklady populismem ve snaze získat na svou stranu nerozhodnuté voliče. Ale na druhou stranu se zdá, že čeští voliči zatím příliš neocenují recepty založené na zvýšeném utrácení ze státního rozpočtu, takže strany budou možná muset sáhnout po překvapivě umírněné rétorice. Navíc snad z voleb, které patrně proběhnou na podzim, vzejde stabilnější vláda, která se nebude muset opírat o hlasy podivným způsobem získaných přeběhlíků. Nový silnější kabinet snad lépe zvládne úkol provést zemi hospodářskými obtížemi. Samozřejmě jistě nebezpečí se skrývá v přechodné vládě, která bude předcházet. V současné době to vypadá, že se bude jednat o „nepolitický“ kabinet „odborníků“, na němž se dosavadní vládní koalice shodne s hlavní opoziční stranou – sociálními demokraty. Zkušenosti z roku 1997 však napovídají, že právě tento kabinet může přistoupit k nepopulárním krokům, do nichž se ani jedné straně nechce. Na druhou stranu však takovou konstelaci z makroekonomického hlediska lze považovat spíše za přednost, i když pro české občany to patrně nepřinese příliš pozitivních zážitků. Zkrátka sečteno a podtrženo – pád vlády v současné době je sice velmi riskantním krokem, ale při troše snahy může paradoxně přinést nezanedbatelné výhody při řešení následků hospodářského ochlazení bez ohledu na to, která strana nakonec vybojuje vítězství. (MaFr)

Cestovní kanceláře v ČR – žádná krize?

O dopadech současného hospodářského ochlazení na domácí rozpočty v České republice se v současnosti hodně spekuluje. Samozřejmě nechybí očekávání velkých propadů, především v souvislosti s rychle rostoucím procentem lidí bez práce a dramaticky se snižující průmyslovou výrobou v řadě odvětví. Naopak některé průzkumy alespoň prozatím nijak dramatické změny nesignalizují. I maloobchodní tržby nadále zůstávají na překvapivě slušné

úrovni. I různé průzkumy spotřeby domácností naznačují spíše překvapivý optimismus. Dosud se nezdá, že by Češi mínili na většině komodit nějak výrazněji šetřit. Tento závěr potvrzují přinejmenším i některé cestovní kanceláře působící v České republice – vesměs tvrdí, že s prodejem zájezdů nemají žádné obtíže a nepozorovali prý ani žádný přesun zájmu od exkluzivnějších nabídek k levnějším zájezdům do hotelů s nižší úrovní. Vysvětlují to tím, že zejména o zahraniční zájezdy mají Češi obrovský zájem a raději se snaží uspořít kdekoli jinde, než že by chtěli oželeť svoji pravidelnou letní dovolenou. Navíc zde funguje i jistý společenský mechanismus – na člověka, který nevyrazí na dovolenou k moři nebo na svahy Alp, se v určitém prostředí v České republice stále dívají jako na definitivního „loosera“, člověka, který je totálně dole. Na druhou stranu je však třeba informace cestovních kancelářů brát s určitou rezervou. Jejich tvrzení občas připomenou „svalnaté“ řeči realitních makléřů z přelomu roku, kteří se dušovali, že poptávka po bytech a domech nadále trvá a že propad nelze očekávat. Nyní už mnozí z nich hovoří jinak, i když se stále část developerů dušuje, že zrovna jejich projektů se pád cen nemůže ani náhodou dotknout. I pro cestovní kanceláře je tak výhodné vytvářet dojem velkého zájmu o jejich produkty a motivovat tak klienty k urychlenému nákupu. To samozřejmě může přinášet s sebou poměrně nebezpečné problémy. Český tisk už nedávno přinesl alarmující zprávy, jak se snaží část občanů překonat stávající hospodářskou situaci rychlým zadlužováním. Přitom klesá podíl racionálního zadlužování za účelem pořízení vlastního bydlení a naopak vzrůstá váha běžných spotřebitelských úvěrů. To znamená, že lidé si stále více a více půjčují například na novou televizi či na nákup zahraniční dovolené. Činí tak velmi často ve víře, že jejich současný pokles příjmů je záležitost pouze několika měsíců, které se snaží překonat bez sebemenší újmy na svém životním standardu. Mohou se však snadno ocitnout v těžko kontrolovatelné spirále dluhů, z nichž prakticky nebude možno najít východisko. Značná část populace dosud optimisticky doufá, že se hospodářství začne zotavovat snad již na konci tohoto roku, přestože naprostá většina analytiků už raději opatrně hovoří o konci krize spíše až v závěru roku 2010. Objevilo se i varování před takzvaným W vývojem – to znamená, že dojde k zdánlivému oživení, po kterém bude následovat nový, možná ještě hlubší pád. V současné době se skutečně zdá, že i v českém hospodářství se skutečně začalo objevovat pověstné světýlko na konci tunelu, což souvisí i s pozitivním efektem šrotovného zavedeného v sousedních zemích, ale zda se jedná o skutečné příznaky nadcházejícího oživení, se teprve ukáže v příštích asi šesti měsících. Jestli se naopak nynější naděje ukážou jako klamné, bude muset asi nemalý počet českých domácností výrazně pozměnit své spotřebitelské strategie, což se nepochybně odrazí i ve změnách v poptávce po produktech cestovních kancelářů. Ale pravda je, že v té době už mohou být mnozí kvůli nákupu neodpovídající zahraniční dovolené nešťastně zadluženi. (MaFr)

Družby měst stále lákají

V Československu se před rokem 1989 mohutně rozvíjel kult „družebních styků“ českých a slovenských měst

s jejich protějšky především ve východním bloku. Prakticky každé významnější město mělo uzavřenou smlouvu s nějakým sovětským partnerem na odpovídající úrovni. Často se pak jméno družebního města objevovalo i v názvech hotelů (proto třeba v Opavě místo dnešního hotelu Koruna existoval hotel Kamyšin). Jen vzácněji se navazovaly i styky s některými západními lokalitami, především těmi, kde byly u moci komunistické samosprávy. Devadesátá léta přinesla v tomto ohledu obrovskou a rychlou změnu – svazky s východním blokem byly až na výjimky zapomenuty a nové samosprávy horlivě hledaly kontakty především k městům v západní Evropě, především v sousedních zemích. Ne všechny tyto rychle uzavřené družební smlouvy se však osvědčily. V mnoha případech došlo k rychlému vyčerpání vzájemných styků a pomalému odumírání partnerství. Přesto však v mnoha případech přátelské svazky mezi jednotlivými městy dokázaly přetrvat a nyní se rozvíjejí k oboplné spokojenosti. Příznivě se situace obvykle vyvíjela tehdy, když se podařilo vzájemně spojit města podobné velikosti, podobného postavení v celé struktuře země a s podobnými zájmy. Na dobré úrovni bývají obvykle vztahy mezi českými a slovenskými lokalitami, ale často se prosadila i úzká spolupráce mezi českými městy a jejich partnery z Rakouska a Německa. Pomalu dochází také k obnovování kontaktů v rámci bývalého východního bloku. V rámci Evropské unie partnerství mezi městy podporuje i možnost získat ve vzájemné spolupráci i nějaké finanční prostředky. Na straně druhé však lze předpokládat, že nynější hospodářská krize přinutí řadu samospráv k pečlivému zvažování, zda je ta či ona spolupráce se zahraničním městem skutečně funkční a může dojít i k určité redukci některých styků. Doufáme ale, že tento proces nepostihne svazky mezi rakouskými a českými (či případně moravskými) městy. Odstranil by se tak důležitý kanál, jehož prostřednictvím dochází k vzájemnému sblížování a vytváření sítě kontaktů, které jsou nejspolehlivější ochranou před probuzením nebezpečných duchů minulosti. (MaFr)

Belgie otevře od května svůj pracovní trh pro Čechy

Češi a Slováci budou moci od května volně pracovat prakticky v celé Evropské unii s výjimkou Německa a Rakouska. Belgie se totiž rozhodla, že otevře svůj pracovní trh pro občany osmi států, které se staly členy EU v roce 2004. Ke stejnému datu se pro ně otevře pracovní trh i v Dánsku. Česká republika, která v tomto půlroce předsedá EU, po odstranění bariér dlouhodobě volá. Podporu v tom má i u Evropské komise, která opakovaně vyzvala k úplnému otevření pracovních trhů. Právě Evropské komisi budou muset také do konce dubna Německo s Rakouskem předložit důkazy o tom, že by zrušení omezení mohlo ohrozit jejich pracovní trhy. Komise pak bude hodnotit, zda jsou zdůvodnění pro prodloužení omezení na místě. Pokud by dospěla k závěru, že nikoli, mohla by proti nim zahájit nějaké kroky. I v Německu a Rakousku nicméně bez povolení Češi a Slováci budou moci pracovat nejpozději od května 2011, kdy skončí poslední možné přechodné období.

Česko-rakouské spory o kůrovce pokračují

Kůrovec se vedle Benešových dekretů a jaderné elektrárny Temelín stal dalším sporným bodem mezi Českou republikou a Rakouskem, zároveň je ovšem zdrojem konfliktů i uvnitř České republiky. O co vlastně jde? V České republice v dlouhých a vleklých sporech o vhodnou strategii při boji s kůrovcem zvítězil alespoň pro současnou chvíli názor, že je lepší napadené stromy nekácet a nechat přírodu, aby si s celou kalamitou poradila vlastními silami. Tento postoj zastává především stávající vedení národního parku Šumava a také vedení stávajícího Ministerstva životního prostředí ČR v čele s ministrem Martinem Bursíkem ze Strany zelených. Odlišné názory však vedle části odborníků hájí většina starostů ze zasažených míst Šumavy a zdá se, že se k němu přiklání i nové vedení Jihočeského kraje v čele se sociálnědemokratickým hejtmanem Jiřím Zimolou. Svoji roli při rozdělení front můžou přitom samozřejmě na místo odborných argumentů hrát i politické rozdíly, protože vztahy sociálních demokratů s vedením současných Zelených v čele s Martinem Bursíkem jsou mimořádně napjaté. Ministerstvo životního prostředí však svůj postup obhájilo a tak ke kácení lesů napadených kůrovcem nedochází. To však podle některých rakouských odborníků a politiků vážným způsobem poškozuje lesy na rakouské straně. Podle některých odhadů dosahují jenom škody na rakouském dřevu hodnoty zhruba jeden milion eur, a pokud se týká hodnoty unikátních původních šumavských lesů, zde se hovoří dokonce až o sumě kolem jedné miliardy eur. Rakouská strana přitom již dala najevo, že minimálně škody na dřevu by podle nich měli uhradit Češi. Zástupci obou zemí se v druhé polovině března sešli na diskusi ve Vimperku, ale průběh jednání i jeho výsledky stále zůstávají obestřeny určitým tajemstvím. Čeští účastníci tvrdí, že jednání ukázalo, že obě strany jsou na dobré cestě k dohodě. Ze strany ČR prý byl navržen kompromis – z rakouské strany by mělo dojít k minimalizaci kácení stromů, aby nevznikaly holiny, Češi naopak jsou ochotni v pásmu širokém zhruba 200 metrů loupat kůru ze stromů, do které se kůrovec zavrtává. Pokud by to nestačilo, je prý česká strana připravena i na kácení. Stále však zůstává otázkou náhrada škod. Podle zástupce českého ministerstva životního prostředí, ministra náměstka Stanislava Pelce, se obě strany diskusi o této otázce vyhnuly, protože by to zcela zablokovalo racionální diskusi. Šumavští starostové a hejtman Zimola však připomínají, že nic nenasvědčuje tomu, že by rakouská strana hodlala ze svých požadavků slevit. Navíc varují, že se k nim mohou připojit i podobně postižení majitelé lesů v Bavorsku. České ministerstvo životního prostředí však naopak tvrdí, že případné žaloby by neměly šanci na úspěch, protože větry většinou vanou od Rakouska směrem do Čech, takže by kůrovec musel putovat proti větru, což je těžko představitelné. Lze předpokládat, že spor se ještě poměrně dlouho potáhne. Je přitom otázka, zda nedojde k určité změně v postoji českých rozhodujících míst. Očekávaná dohoda mezi dosud vládnoucí Občanskou demokratickou stranou a nyní opoziční sociální demokracií by mohla především Zelené na

celostátní úrovni odsunout víceméně do role statistů. Na druhé straně, pokud si Zelení udrží nějaké pozice v novém překlennovacím kabinetu, lze počítat s tím, že budou usilovat hlavně o vliv na ministerstvu životního prostředí, které má nejbližší k řešení problémů, kterými chtějí oslovit voliče. Rigiditu jejich názorů ovšem může poněkud pozměnit nadcházející předvolební boj. Dosud se jednoznačně ministerstvo společně s vedením národního parku snažilo držet krajské orgány i představitele šumavských starostů co nejdále od jednání, to se však nyní může ukázat jako nadále neschůdné řešení. Definitivně rozhodnou o možných proměnách českých názorů na kůrovce a s tím souvisejícím směru jednání s rakouskou stranou předčasné volby, které patrně proběhnou na podzim letošního roku. Přitom názor vycházející z postojů Zelených nebude mít vyhráno ani v případě, že se jejímu koaličnímu partnerovi, Občanské demokratické straně, podaří vybojovat vítězství. V hlavní politické síle dosavadní vládní koalice totiž mají nemalou váhu hlasy, které spojenectví se Zelenými považují za neúnosné. Navíc Zelení si ani nemohou být zcela jisti, zda se jim podaří zopakovat jejich úspěch a vůbec se proboují do nově zvoleného parlamentu, zejména když došlo k jejich rozštěpení a část dosavadních voličů by mohla odlákat nově vzniklá Demokratická strana zelených, v níž figurují i dvě dosavadní poslankyně za Stranu zelených Jakubková a Zubová a další známé osobnosti, které se v minulých letech pohybovaly ve vedení koaliční strany. Na druhou stranu by Zelení v případě opětovného proniknutí do parlamentu mohli opět sehrát roli jazýčku na vahách a stát se velice žádaným koaličním partnerem. V současnosti se sice zdá třeba možná dohoda Zelených s opozičním leadrem Jiřím Paroubkem nepředstavitelná, ale kdo by v roce 1998 věřil, že se sociální demokrat Miloš Zeman dokáže dohodnout se svým dlouholetým rivalem Václavem Klausem na opoziční smlouvě? Všechny možnosti ohledně Zelených, a tím i českého názoru na kalamitu s kůrovcem, tak zůstávají i nadále otevřené. (MaFr)

Jaderná minielektrárna v Jablonci?

Jaderná elektrárna Temelín je patrně nejcitlivějším bodem česko-rakouských vztahů. Většina českých obyvatel však přesto využívání jaderné energie podporuje a řada místních politiků intenzivně podporuje různé projekty směřující buď k rozšíření temelínské elektrárny, nebo k možné výstavbě nových reaktorů. S velmi futuristicky znějícím návrhem přišla nedávno senátorka za Stranu pro otevřenou společnost Soňa Paukrťová. V Jablonci nad Nisou by ráda postavila jadernou minielektrárnu o velikosti zhruba šatní skříň, která by byla zapuštěná do země. Reaktor by prakticky nepotřeboval lidskou obsluhu a objem radioaktivního odpadu by se pohyboval na úrovni objemu fotbalového míče. Minireaktor by dokázal zásobovat elektřinou i teplem celkem asi 25 tisíc domácností. Přestože nápad zní jako výpůjčka z vědeckofantastické literatury, má svůj reálný odpad – podobné zařízení skutečně připravuje americká společnost Hyperion Power Generation s tím, že s jeho výrobou počítá od roku 2012. Senátorka Paukrťová

odhaduje, že v Jablonci by reaktor mohl být postaven zhruba o tři roky později, tedy v roce 2015. Ředitelka českého Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ovšem optimismus politicky poněkud mírní – podle ní lze se spuštěním podobného zařízení počítat v poněkud vzdálenějším časovém horizontu – nejdříve kolem roku 2020. Zřízení nové elektrárny má ještě jedno velké ale. Jaderná minielektrárna je totiž dosud dost drahá záležitost. Celé zařízení totiž stojí asi dvacet pět milionů dolarů, tedy asi půl miliardy korun. Jedná se tedy o částku několikanásobně vyšší, než by stály například geotermální vrty, o kterých se při řešení energetické koncepce Jablonce nad Nisou také uvažuje. Přesto senátorka Soňa Paukrtová se svým nápadem našla oporu i mezi dalšími místními politiky z různých politických táborů a překvapivě dokonce i u místních představitelů Strany zelených. Ti sice prohlásili, že dávají přednost kombinaci obnovitelných zdrojů, ale pokud by to nepostačovalo, jsou ochotni se smířit i s jadernou energií. Připomněli přitom, že jaderné elektrárny na rozdíl od těch tepelných nezatěžují ovzduší oxidem siřičitým. Takže nyní zbývá snad jediné otázkou, zda by jaderná elektrárna nezbudila novou vlnu pohoršení v Rakousku. Jablonec nad Nisou je ale přece jen na rozdíl od Temelína od česko-rakouských hranic dost daleko. (MaFr)

Vědci prokázali, že na Třebíčsku se pásli mamuti

Vědci z Archeologického ústavu Akademie věd v Brně prokázali, že se na Třebíčsku v době ledové pásli mamuti, sobi, koně a pratuři. Dosud předpokládali, že v takové nadmořské výšce pro ně nebyly příznivé klimatické podmínky. Zvrat přinesl výzkum fragmentů kostí, které našli loni amatérští archeologové ve staré opuštěné cihelně u Třebíče. Podle dosavadního výzkumu kosti určitě pocházejí z období 30 000 až 17 000 let před naším letopočtem. Vědci budou také zkoumat, jak vypadalo tehdy místní životní prostředí, aby mohli zpřesnit pohled na Třebíčsko v poslední době ledové.

Ochránci poprvé zmapovali motýly v Českém lese, zjistili 49 druhů

Ochráňáři v Českém lese dva roky mapovali denní motýly. Během průzkumu, který se uskutečnil vůbec poprvé, zaznamenali devětačtyřicet druhů těchto živočichů, z nichž

je řada vzácných: například batolce duhového, běláška ovocného, hnědáka rozrazilového a otakárka fenyklového. Nedostatek údajů se ukázal zjevný při zpracování atlasu rozšíření denních motýlů v ČR z roku 2002, kde pro mnohé oblasti Českého lesa neexistovaly záznamy ani o výskytu tak běžných druhů, jakými jsou babočka paví oko nebo žlutásek řešetlákový. Ochráňáři zmapovali celkem 36 lokalit. Získané údaje pomohou zajistit ochranu motýlů vhodným obhospodařováním. Motýli střední Evropy jsou podle ochráňářů ohroženi hlavně kvůli nedostatku vhodných stanovišť.

Vedení dvorské zoo schválilo přesun vzácných nosorožců do Afriky

Představenstvo ZOO Dvůr Králové nad Labem schválilo přesun až pěti velmi vzácných nosorožců bílých severní formy do rezervace v Keni. Cílem přemístění nosorožců je pokus o záchranu tohoto druhu. Zoologové věří tomu, že ve volné přírodě by nosorožci mohli mít potomky. Pokud zvířata po posouzení zdravotního stavu vyhoví, mohla by všech pět čekat cesta do Afriky.

Ropákem roku se stal pražský primátor Bém

Ropákem roku 2008 vyhlásili ekologové pražského primátora Pavla Béma. Ocenění za nejhorší ekologický počin minulého roku si vysloužil mimo jiné za prosazování stavby mrakodrapů na pankrácké pláni a výstavby rychlostní silnice R1 přes obytnou část Suchdol. Zelenou perlu za anti-ekologický výrok získal Jaroslav Mencl, poradce předsedy dopravní komise Plzeňského kraje, neboť prohlásil: „My v současné době připravujeme vznik občanského sdružení pod názvem Stromy zabíjejí, protože lidí, kteří skončili svůj život na stromech, neustále přibývá.“

Ve věku 70 let zemřela 8. března v Praze ochránkyně přírody, ekoložka Emilie Strejčková

V roce 1994 založila a devět let vedla Ekologické centrum hlavního města Prahy. Pracovala jako učitelka a inspektorka kultury pro ochranu přírody a památek na ONV Prahy 10. V roce 1993 se stala první pracovnící Českého ekologického ústavu. S manželem RNDr. Jaromírem Strejčkem též prováděla průzkumy ohrožených lokalit.

VĚDA, VĚDCI, VYNÁLEZY

Olomoucký fyzik získal ocenění od American Physical Society

Ve vybrané vědecké společnosti po boku několika nositelů Nobelovy ceny se ocitl proděkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a člen tamní katedry optiky Tomáš Opatrný. Společnost American Physical Society, která vydává několik prestižních odborných časopisů, ho totiž zařadila mezi významné recenzenty. V České republice se oceněním zatím mohou pyšnit pouze tři badatelé, z toho dva z olomoucké univerzity. Loni se stejné pocty dostalo Jaromíru Fiuráškoví, který rovněž působí

na katedře optiky olomoucké přírodovědy. American Physical Society vydává několik odborných periodik, která patří k nejdůležitějším fyzikálním časopisům vůbec. Mezi nimi je například *Physical Review Letters*.

Čeští vědci odhalili dosud neznámý spouštěč nádorového bujení

Čeští vědci odhalili dosud nepopsaný mechanismus nádorové promoce, což je poslední podnět, po kterém se geneticky zmutovaná buňka v těle rozroste do zhoubného nádoru. S využitím experimentálních nádorů prokázali,

že nádorovým promotorem může být i buňka, která zabloudí do blízkosti geneticky pozměněné, takzvané iniciované nádorové buňky. Tato zbloudilá buňka pouze nastartuje proces, ale sama se ho neúčastní. Detailní informace o objevu zveřejní v prestižním vědeckém časopise *Cancer Research*, uvedl tiskový odbor Akademie věd. Tým vědců z Ústavu molekulární genetiky Akademie věd, Fingerlandova ústavu patologie Fakultní nemocnice v Hradci Králové a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové dospěl k závěru, že je možné, že je tímto způsobem spuštěna tvorba mnoha z takzvaných následných primárních nádorů, tedy nikoliv metastáz, jež se objevují u pacientů, kterým byl primární nádor vyléčen.

Analýza lidského hlasu

Brněnští vědci Jan Černohorský a Pavel Matějka z brněnského VUT vyvinuli systém, který dovede mezi tisíci nahrávek vyhledat hlas konkrétního člověka. Kvůli zvyšující se hrozbě světového terorismu se ukazuje, že je potřebné a důležité z bezpečnostního hlediska teroristické komunikační kanály odhalovat a i sledovat. Vynález brněnských vědců – software pro analýzu lidského hlasu – by mohl danou práci bezpečnostním složkám ulehčit. Tento systém dokáže zrychleně mezi tisíci hovory přesně určit, kdo na nahrávce mluví, a to až v 94 % případů. Systém by se mohl využívat také při zabezpečování bankovních operací v telefonickém bankovníctví, nebo se v budoucnu uplatnit i na tísňových linkách.

Jan Černohorský a Pavel Matějka z brněnského VUT

Výstava – Josef Ressel (1793-1857)

Technické muzeum v Brně ve spolupráci se Slovinským technickým muzeem nedávno otevřelo výstavu věnovanou slavnému vynálezci, českému rodáku Josefu Resselovi.

Josef Ressel se narodil 29. června 1793 v Chrudimi ve smíšeném manželství. Jeho otec Rakušan, Anton Hermann Ressel, zastával nižší úřednická místa, byl výběřčím daní a kolkovním, matka Marie Anna, rozená Konvičková, byla Češka. Malý Josef v Chrudimi chodil do české školy, následovalo gymnázium v Linci a roku 1809 byl přijat na dělostřeleckou školu v Českých Budějovicích, ze zdravotních důvodů přešel na vídeňskou univerzitu. Z finančních důvodů nedostudoval, získal místo na lesnické akademii v Mariabrunnu u Vídně, po jejímž dokončení hledal uplatnění v oboru. Stal se lesníkem na Istrii ve městě

Motovum, působil ve Slovinsku a Kraňsku, kde se zasloužil o zalesnění krasové oblasti. K jeho práci patřilo mimo jiné vyhledávat vhodný materiál ke stavbě válečných lodí pro rakousko-uherské válečné loďstvo. Už ve Slovinsku na řece Krka poprvé testoval svůj lodní šroub. Po přeložení do Terstu, kde pokračoval v kariéře lesmistra a kde se také věnoval kontrole kvality stavby lodí, jeho pokusy vyvrcholily spuštěním lodi Civetta – to bylo první historické použití lodního šroubu. Loď byla funkční, ale kvůli poruše parního stroje se po krátké plavbě zastavila, proto bylo Resselovi rakouskými úřady zakázáno pokračovat v dalším výzkumu a zkouškách. Protože Ressel si nenechal svůj vynález patentovat – Rakousko další pokusy zakázalo – byli to Francouzi, kteří jeho vynález uvedli v život a jako první zahájili pravidelnou dopravu s pomocí lodního šroubu. Ressel až do konce života usiloval o přiznání vynálezu.

Parník Civetta byla první námořní loď, která byla poháněna šroubem navrženým Josefem Ressellem. Stalo se to v roce 1829. Na snímku je model z první republiky.

V roce 1857 na zpáteční služební cestě z Lublaně (musel jet, přestože byl nemocný, pravděpodobně malárie) zemřel zcela vyčerpan v hostinci u Lublaně. V roce 1866 americká akademie věd oficiálně přiznala vynález lodního šroubu Josefu Resselovi, v roce 1867 byl postaven Resselův pomník před budovou Technické univerzity ve Vídni.

Ressel je znám především jako vynálezce lodního šroubu, měl však, co se týče technických objevů, široký záběr. Byl odborníkem v lesnictví, byl jedním z prvních zastánců ekologie lesních porostů, bránil se plošnému kácení, začal vysazovat nové školky. Přišel i na spoustu dalších vynálezů, např. zčásti na pneumatickou potrubní poštu, navrhl mechanické divadelní jeviště či lisovací válcový stroj na drobné kovové předměty aj.

Změna ve vedení Akademie věd

Profesor Jiří Drahoš

Novým šéfem Akademie věd v Praze se stal devětapadesátiletý fyzikální chemik, profesor Jiří Drahoš. Profesora Drahoše zvolil do čela Akademie sněm akademiků již koncem loňského roku a před měsícem jej do funkce jmenoval prezident Václav Klaus. Nový šéf Akademie věd uvedl, že se zaměří především na kvalitu výzkumu, podporu mladých vědců a na větší spolupráci s vysokými školami.

(mk)

Alergolog Špičák se stal Rytířem českého lékařského stavu

Přední český dětský alergolog Václav Špičák byl pasován v Tereziánském sále břevnovského kláštera na Rytíře českého lékařského stavu. Je šestnáctým nositelem titulu, který uděluje Česká lékařská komora (ČLK) od roku 1996 lékařům, jenž se mimořádně zasloužili o etiku povolání, rozvoj medicíny a humanismu nebo projevil mimořádně statečný občanský či lékařský postoj.

Památník národního písemnictví má nového ředitele

Ministr kultury v demisi Václav Jehlička (KDU-ČSL) jmenoval ředitelem Památníku národního písemnictví (PNP) Zdeňka Freislebena. Freisleben v Památníku dlouho pracoval a poté jej vedl jako pověřený ředitel od té doby, co se jeho minulý šéf Pavel Hazuka stal loni na podzim ředitelem Národní knihovny.

ARCHEOLOGIE

Archeologové našli v Čejkovicích torza sklepů, hrob i kachle

Archeologové objevili v uplynulých dnech při výkopových pracích v centru Čejkovic na Hodonínsku četné historické artefakty. Patří k nim torza tří zaniklých sklepů, středověký hrob s dýkou a zdobené kachle z 18. století, z nichž by chtěli vědci opět sestavit kamna. Nálezy dokládají, že Čejkovice byly už před mnoha staletími, kdy v nich sídlil tehdy mocný křesťanský rytířský Řád templářů, důležitou aglomerací. Sklepy, jejichž torza se podařilo najít, zanikly patrně někdy ve 14. a 15. století. Zuhelnatělé zbytky nasvědčují tomu, že se tak mohlo stát při rozsáhlém požáru nebo vojenském útoku. K zajímavostem patří objevený středověký hrob. Archeologové v něm našli mužské pozůstatky, u nichž ležela železná ocilka, dýka, přezka a dva hroty.

ASTRONOMIE

Meteorit Buvolí hlava

Druhý největší meteorit v Evropě, který se jmenuje Buvolí hlava a váží 60 kilogramů, si prohlédlo na výstavě minerálů na brněnském výstavišti 3 000 lidí. Jeho majitelem je geolog Jindřich Kynický z Brna. Získal jej před bezmála dvěma lety z Argentiny. Nejtěžší meteorit Evropy váží 65 kilogramů a je v Polsku. Jeden z největších meteoritů v Česku má Národní muzeum v Praze. Váží 50 kilogramů a je tedy menší než ten Kynického. Brněnský vědec a sběratel si zakládá především na tom, že jeho hvězdný kámen je i podle jiných odborníků jedním z nejkrásnějších. Jsou v něm i části grafitu a diamantů. Meteorit se našel před třemi a půl lety v Argentině. Podle vědců dopadl na Zemi přibližně před 6 000 lety.

Astronomové si připomenou 50. výročí pádu příbramských bolidů

Astronomové si připomenou 50. výročí pádu příbramských bolidů. V Praze uspořádají mezinárodní konferenci *Bolidy a pády meteoritů*, na kterou se už přihlásilo na 60 specialistů nejen v Evropě, ale i ze Spojených států, Kanady a Japonska. Konference se koná od 11. do 15. května a má připomenout nejen výročí pádů příbramských bolidů (našly se čtyři kusy) 7. dubna 1959, ale také 80. výročí narození zakladatele české vědecké školy meteorické

astronomie Zdeňka Ceplechy. Nejznámějším úspěchem Ceplechy a jeho týmu byl záznam mimořádně jasného meteoritu, který je známý pod názvem příbramský bolid. Ceplechova metodika umožnila rychle spočítat dráhu tělesa ve sluneční soustavě. Podařilo se mu poprvé na světě prokázat, že příbramský meteorit přiletěl z hlavního pásu planetek. Tato světová priorita rázem uvedla Ceplechu na vrcholnou mezinárodní astronomickou scénu. Kromě toho Ceplechův tým podle dráhy meteoritu po obloze určil místo dopadu jeho úlomků, takže je vzácný nález uchován v Národním muzeu. Součástí konference bude také stejnojmenná výstava v sídle Akademie věd, na které budou příbramské bolidy vystaveny.

Družice Kepler má objevit planety podobné Zemi

Americká raketa Delta II s družicí Kepler, která má pátrat po obyvatelných planetách u vzdálených hvězd, se vydala začátkem března tohoto roku na svou kosmickou misi, pozorování by měla začít v květnu. Dalekohled nazvaný po slavném hvězdáři ze 17. století by měl být v provozu minimálně tři a půl roku. Sonda nebude obíhat kolem Země, ale okolo Slunce. V okolí zhruba sta tisíce vybraných hvězd, vzdálených od nás šest set až tři tisíce světelných let, tam bude pátrat po „druhé Zemi“, jejíž podmínky by umožňovaly život. Kepler je první sondou vyslanou Národním

úradem pro letectví a vesmír (NASA), která dokáže najít planety velikosti Země obíhající okolo hvězd jako Slunce.

Od roku 1995 bylo objeveno už tři sta třicet sedm takzvaných exoplanet, ale všechny jsou mnohem větší než Země a všechny se nacházejí v takových místech, kde je život s naprostou jistotou vyloučen.

Johannes Kepler (1571-1630)

Německý matematik, přírodovědec, astronom a astrolog. Působil v Praze jako asistent Tychona Brahe na dvoře císaře Rudolfa II. Habsburského. Formuloval tři zákony o pohybu vesmírných těles. Také je známo, že v roce 1608 sestavil třiadvacetiletému Albrechtovi z Valdštejna, tehdy

mladíkovi, který se snažil o kariéru na dvoře císaře Matyáše, horoskop.

Umělecké pojetí kosmického dalekohledu Kepler

Bratislava je deväťdesiatročná

V roku 1919 bola Bratislava nemecko-maďarské mesto a meštania chceli dať Bratislave nové meno. Rozhodli sa pre názov Wilsonovo mesto, a to preto, že Wilson hovoril o práve na sebaurčenie. Názov mesta sa však udržal len necelý rok.

Do roku 1918 sa mesto volalo Poszony. Keďže názov Wilsonovo mesto sa neudržal, hľadal sa iný názov pre mesto. V tomto období však ešte nebolo jasné, kde bude Bratislava pridelená – ležala totiž na rozhraní troch štátov. Bratislava bola nakoniec pripojená k Československu a tak začala v roku 1919 písať novú éru. V tomto roku Bratislava zažila kultúrny, architektonický, urbanistický a aj hospodársky rozmach. V roku 1919 vznikla v Bratislave Univerzita Komenského, otvorilo sa Slovenské národné divadlo, vznikli nové spolky a organizácie. V Bratislave až do druhej

svetovej vojny vedľa seba žili Slováci, Česi, Nemci, Maďari, Židia a Chorváti.

K výročiu mesta sa pripravuje aj výstava a niekoľko-zväzková monografia. Knihy majú zachytávať vývoj mesta od praveku až po začiatok 21. storočia. Autorkou prvého zväzku je PhDr. Tatiana Štefanovičová. Výstava o Bratislave a jej obyvateľoch v rokoch 1919 a 1920 bola otvorená v Primaciálnom paláci 25. apríla počas podujatia „Bratislava pre všetkých“ a potrvá až do 28. júna. (oz)

Bratislavský Starý most sa opravuje

Hlavné mesto v spolupráci so spoločnosťou Metro Bratislava, a. s., začína opravovať Starý most. Oprava mosta by mala stáť okolo 18 mil. eur a ukončená by mala byť v roku 2010. Konkrétny termín ukončenia si však kompetentní netrúfajú odhadnúť. Podľa splnomocnenca primátora pre dopravné systémy Tomáša Fabora budú vedieť povedať konkrétny termín až po tom, ako bude známa celková miera poškodenia Starého mosta. „Diagnostika určí mieru poškodenia a rozsah korózie častí mosta. Až potom budeme vedieť povedať definitívny termín,“ povedal Fabor.

Oprava sa začína kontrolnými a injektážnymi vrtmi na piatom mostnom pilieri. Ten je známy tým, že v minulosti do neho narazila loď. Piliér síce patrí do ochrannej zóny, na rozdiel od iných častí mosta však nie je pamiatkovo chránený. Až následne by sa malo pristúpiť k oprave ďalších častí mosta, ktoré sú však pamiatkovo chránené. V ich prípade bude musieť projekt opravy odsúhlasiť aj Krajský pamiatkový úrad v Bratislave.

Práce budú rozdelené do dvoch etáp. V prvej etape sa opraví železničná časť mosta, kde sa položí nová mostovka a koľaje. V druhej etape opraví cestnú časť mosta, zrekonštruovať by sa malo Šafárikovo námestie a vybudovať by sa mal aj úsek medzi mostom a Bosákovou ulicou. Primátor ubezpečil, že počas celej opravy nebude z mosta vylúčená mestská hromadná doprava.

Na opravený most by sa následne mohli vrátiť opäť aj autá, individuálna automobilová doprava je totiž z mosta vylúčená od 31. decembra minulého roka. Podľa primátora však budú môcť autá premávať po moste len v smere z mesta do Petržalky. Súčasťou opravy je aj rozšírenie lávky pre peších a cyklistov. Podľa primátora Bratislavy Andreja Ďurkovského by po opravenom moste mohla premávať električka.

Havarijný stav Starého mosta potvrdil minuloročné výsledky pravidelných meraní a skúšok. Posudok z novembra

minulého roka totiž obsahuje aj upozornenia na kritický stav mosta. Mesto sa preto rozhodlo, že po Starom moste nebudú môcť premávať od konca roka autá a most je tak prístupný len pre MHD, peších a cyklistov.

Pôvodne mesto zvažovalo komplexnú rekonštrukciu mosta, ktorá by stála okolo 50 mil. eur. Kritický stav mosta ako aj finančná kríza donútili mesto zmeniť názor a prístup zatiaľ len k oprave mosta. Primátor však niekoľkokrát zdôraznil, že mesto sa myšlienky zrekonštruovať most nevzdalo. Zároveň sa plánuje aj obnovenie architektonickej súťaže na budúcu podobu Starého mosta. Termín vypísania súťaže ešte nie je známy. (ao, BN)

Začali búrať Park kultúry a oddychu

Investorská spoločnosť Henbury Development, s. r. o., začala s búraním Parku kultúry a oddychu (PKO) na bratislavskom nábřeží. Spoločnosť je pritom vlastníkom pozemkov pod PKO s rozlohou 29 400 metrov štvorcových od leta 2005, keď ich predalo mesto za takmer 9,33 mil. €. Investor tu plánuje postaviť komplex pod názvom River Park II. Vlastník areálu však už v minulosti niekoľkokrát prehlásil, že akceptuje zotrvanie a prevádzkovanie stavieb PKO na pozemkoch v jeho vlastníctve dovtedy, kým nebude zabezpečená adekvátna náhrada PKO.

Proti búraniu PKO bojujú už niekoľko rokov občianski aktivisti, po marcovom rokovaní s primátorom Andrejom Ďurkovským vedenie hlavného mesta vyhlásilo, že chce späť odkúpiť predmetné pozemky. Spoločnosť ich ponúkla za 24,7 mil. €, čo sa mestu aj aktivistom zdá byť „premrštená“ suma. O pozemkoch a cene za ne sa malo diskutovať na trojstrannom rokovaní, z ktorého však zišlo. Spoločnosť totiž v deň rokovania informovala primátora o tom, že najprv má záujem o dvojstranné rokovanie. Primátor toto rozhodnutie akceptoval, aktivisti konanie investora označili za netransparentný a neetický postup. Spoločnosť Henbury Development svoje konanie odôvodňuje tým, že je to jediná možnosť, ako sa vyhnúť stámiliónovým stratám pre dlhodobé neriešenie situácie zo strany mestskej samosprávy.

Spoločnosť už totiž nie je ochotná čakať, ústretovosti hlavnému mestu už podľa jej vedenia prejavila dosť, keďže viackrát súhlasila s oddialením búracích prác a asanačii starých budov vo vlastníctve mesta. Mesto však podľa spoločnosti dodnes nevyriešilo problém náhradných priestorov za PKO. Spoločnosť pripravila aj niekoľko riešení budúcnosti PKO, mesto sa podľa nej dodnes žiadnym z týchto modelov nezaoberalo.

Regionálny zväz SDKÚ-DS v Bratislavskom kraji očakáva, že primátor Andrej Ďurkovský podá v súvislosti s búraním budovy Parku kultúry a oddychu (PKO) trestné oznámenie za poškodzovanie cudzej veci. Staromestský stavebný úrad vydal búracie povolenie mestu, nie spoločnosti. Tá však vyhlásila, že ak aj predĺženie povolenia vydané nebude, spoločnosť obnoví asanačné práce. Podľa staromestského starostu Andreja Petreka nebude mať staromestský stavebný úrad dôvod nepredĺžiť búracie povolenie, ak mesto predloží „relevantnú“ žiadosť na búranie PKO. Takúto žiadosť zatiaľ úrad nedostal, preto búracie povolenie zatiaľ nepredĺžil. Zväz je zároveň presvedčený, že vyhlásenia zástupcov mesta majú „malú“ váhu. Prísť mali v čase, keď mesto, ktoré vlastní PKO, má na rozhodovanie vlastníka pozemkov minimálny dosah. Predstaviteľom zvä-

zu nie je jasné, akým spôsobom sa rozhoduje o mestskom majetku a prečo búra budovy cudzí subjekt, keď búracie povolenie bolo vydané pre mesto. Mestská budova a jej nosné múry boli „hrubým zásahom“ poškodené, statika stavby zatiaľ ohrozená nie je. Na celej veci je podľa neho paradoxné, že budova PKO, ktorá stále slúži kultúre v Bratislave, nemá v súčasnosti žiadnu fungujúcu alternatívu.

Primátor je v súvislosti s radikálnejším riešením situácie zdržanlivejší. Na otázku novinárov, či mesto nezvažuje podanie trestného oznámenia, primátor Ďurkovský odpovedal, že všetko je otázkou rokovaní.

Koncerty z Reduty sa presúvajú do rozhlasu a SNG

Kvôli zlému technickému stavu budovy uzavrelo ministerstvo kultúry od 10. apríla 2009 Redutu, v ktorej sídli Slovenská filharmónia. Všetky podujatia plánované do konca 60. koncertnej sezóny Slovenskej filharmónie sa od termínu 10. apríla uskutočňujú v náhradných priestoroch – komorné koncerty vo Vodných kasárňach Slovenskej národnej galérie a symfonické koncerty vo Veľkom koncertom štúdiu Slovenského rozhlasu. Abonentom a návštevníkom, ktorí majú zakúpené abonenty a vstupenky na koncerty po termíne 10. apríla, platia tieto vstupenky na koncerty v náhradných priestoroch s voľným výberom miesta na sedenie. Pokladnica SF bude naďalej v prevádzke v budove Slovenskej filharmónie a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania. (BN)

Stará tržnica zatvorená – asi na 2 roky

Hlavné mesto zatvorilo Starú tržnicu a 9. apríla 2009 vypovedalo posledných nájomníkov. Novým nájomcom celého objektu by sa mala stať spoločnosť Devel Gallery, s. r. o., ktorá už dávnejšie prejavila záujem o tržnicu. „Je to tu zrušené,“ oznámil v utorok 14. apríla záujemcom o vstup do Starej tržnice jeden z jej ochrankárov. Krátky oznam pred hlavným vchodom zavesený od rána na reťazi a stĺpkoch jasne oznamoval: Zákaz vstupu! „Budú ju rekonštruovať,“ oznámil mladý okoloidúci zvedavcom, ktorí sa do nej chceli dostať, ale už nepochodili.

Podľa informácií z magistrátu mesto nedávno rokovalo s viacerými potenciálnymi nájomcami. „Niektorí však stratili záujem o prenájom pre potrebné investície na rekonštrukciu budovy Starej tržnice.“ V súčasnosti sa pracuje na príprave a uzavretí zmluvy o prenájme so spoločnosťou Devel Gallery, s. r. o., ktorá by mala byť podpísaná v najbližších dňoch. Pôjde o zmluvu o prenájme na dobu desiatich rokov.

„Hlavné mesto sa rozhodlo od 9. apríla 2009 definitívne ukončiť zmluvy o prenájme aj so zvyškom malých predajcov. Urobilo tak z viacerých dôvodov; najväčší bol ten, že mesto muselo veľmi doplácať na prevádzku skoro prázdnej budovy,“ píše mesto v stanovisku. Magistrát súčasne informoval *Bratislavské noviny*, že ešte pred prevzatím tržnice súkromnou spoločnosťou si priestory po Veľkonočných sviatkoch prenajala produkčná firma. Bude tu organizovať módnou prehliadku a jej prenájom potrvá do 22. apríla 2009.

„Po tomto termíne by sa mohla začať rozsiahla rekonštrukcia priestorov Starej tržnice, ktorá by sa mala skončiť do dvoch rokov od nadobudnutia právoplatnosti zmluvy

o prenájme," informovalo hlavné mesto. Bratislavskí mestskí poslanci nedávno nesúhlasili s prenájomom súkromnej spoločnosti Devel Gallery, s. r. o., a o predloženej materiiáli napokon ani nerokovali. Mnohým sa nepozdávali podmienky prenájmu, ktoré mali byť pre hlavné mesto nevýhodné. Súkromná spoločnosť si chcela prenajať Starú tržnicu na 52 rokov a mestu by za nájom zaplatila 481 311 eur.

Primátor mesta Andrej Ďurkovský však napriek nesúhlasu mestských poslancov využil svoje právo a nájomnú zmluvu s firmou Devel Gallery, s. r. o., podpísal – na desať rokov, na čo nepotrebuje súhlas mestského zastupiteľstva. Táto firma vlastní susednú Central passage, ktorá však napriek nákladnej rekonštrukcii živa prázdnotou. (BN)

V bratislavskej ZOO sa začala letná sezóna

Aj v tomto roku bude ZOO bohatšia o niekoľko nových druhov zvierat, okrem bažanta tragopana Temminckovho pribudne aj pár kusu líščieho, tamaríni andskí, koncom roka dvaja samci orangutana či pár šimpanzov.

V bratislavskej zoologickej záhrade (ZOO) sa začala letná sezóna, ktorá potrvá až do konca októbra. Na príprave areálu sa podieľajú všetci zamestnanci ZOO – od záhradníkov, cez chovateľov, údržbárov až po administratívnych pracovníkov. Po zime je nutné vyčistiť chovné zariadenia, vonkajšie výbehy zvierat, ponatierať ploty, namoriť drevené komponenty chovných zariadení a lavičky pre návštevníkov. Pripravujú sa voliéry vtákov, ktoré postupne sťahujú zo zimoviska do expozíčnej časti ZOO. Súčasťou úprav chovných zariadení sú aj menšie rekonštrukčné práce a opravy brán preddvorčekov, krmidiel a napájačiek, prípadne dostavba prístreškov a odpočívadiel. Pracovníci záhrady tiež čistia a upravujú senník, sklad krmív a detské ihriská.

Aj tento rok čakajú na deti prichystané tradičné atrakcie ako lanová preliezačka, trampolína, rodeo býčiek a víkendové vozenie na koníkoch. S jarným upratovaním začali už aj nájomcovia bufetov, celkovo pribudne v ZOO viac nápojových, kávových a snackových automatov.

Chcú tiež doviezť dve samičky psa hyenovitého zo ZOO Dvůr Králové nad Labem. Okrem nových druhov budú dopĺňať chov ostatných zvierat, plánujú dopárovanie samice ary zelenej novým samcom, rovnako aj dopárovanie samice výra skalného a doplnenie chovného páru kosmáča trpasličieho. Niektoré zvieratá budú vymenené s inými ZOO, iné zo ZOO vyvezené. Napríklad so ZOO Zlín vymenia samice ťavy dvojhrbej a samcov jeleňa milu. ZOO opustí samec kulana turkménskeho, ktorý poputuje do ZOO Helsinky. Na základe odporúčaní európskych koordinátorov chovu odtransportujú do iných ZOO prebytočné jedince tamarínov pinčích a žltorukých a dvoch samcov adaxa núbijskeho. Odpredajú alebo vymenia aj odchovy svine domácej vietnamskej a v ponuke je aj samičia skupina antilopiek jeleňovitých. Transporty zvierat robí ZOO počas celého roka. Termíny transportov sú plánované podľa potreby a aktuálnych požiadaviek, väčšina transportov sa uskutočňuje na jar, v lete a na jeseň. V zime je transportný útlm, a to z dôvodu zníženej zjazdnosti ciest a rizika prechladnutia prevážaných zvierat.

Od začiatku tohto roka sa v ZOO narodilo niekoľko mláďat, napríklad vo februári samček a samička kozy kamerúnskej, mláďatko zebry Chapmanovej a samička zubra

európskeho, v marci samička kozy kamerúnskej a začiatkom apríla deväť prasiatok svine divej.

Aj v tomto roku pripravuje ZOO niekoľko akcií, napríklad od 25. do 26. apríla v rámci podujatia Bratislava pre všetkých alebo 30. mája Deň detí v ZOO Bratislava s TV Minimax. Od mája sa plánuje počas víkendov uskutočňovať pre návštevníkov tzv. komentované krmenia zvierat, ktoré bolo uvedené minulý rok.

Tento rok má byť atraktívnejšie, a to stimuláciou prirodzeného správania zvierat prostredníctvom tzv. enrichmentu – hračky, preliezačky či netradičnej formy krmenia. Zvieratám žijúcim v zajatí tak chcú obohatiť život zábavou, rovnako sa môžu zabaviť aj návštevníci, ktorým budú zvieratá s patričným výkladom predstavovať. Oznam o čase konania krmenia s krátkou prednáškou bude vždy pri pokladni ZOO a pri expozícii vybraného druhu zvieratá.

Komentované krmenia budú prebiehať len v prípade priaznivého počasia do konca septembra, alebo polovice októbra. V júni uvažuje ZOO o zorganizovaní podujatia k medzinárodnej kampani na záchranu európskych šeliem s názvom Lovci v ohrození, avšak uskutočnenie podujatia bude podľa Piroškovej závisieť od rozpočtu ZOO ako aj získania potrebných sponzorov.

Soboty počas júla a augusta budú patriť rodinným zoológiám s BKIS. V septembri pripravuje ZOO podujatia ako Európska noc netopierov či ZOO na oblohe, v októbri Svetový deň zvierat a v decembri Mikuláša v ZOO. Bratislavská ZOO je otvorená denne, počas letnej sezóny ju možno navštíviť od 9:00 do 18:00 s tým, že o 18:00 je posledný vstup a areál je otvorený do 19:00. (ao, BN)

Mirbachov palác uvádza obrazy Josefa Čapka

Tajuplný, nostalgický, dojemný aj vzrušujúci Josef Čapek sa po osemnástich rokoch opäť vracia do Bratislavy. V Galérii mesta Bratislavy v Mirbachovom paláci na Františkánskom námestí 11 otvorili výstavu obrazov českého majstra s názvom *Tajomstvá obrazov*. Profilová výstava obsahuje 130 vybraných diel, ktoré pochádzajú z 11 popredných českých galérií a SNG v Bratislave. Viac než 60 percent obrazov pochádza zo súkromných zbierok. Poistenie exponátov je najvyššie v histórii slovenského výstavníctva a predstavuje viac než 7 miliónov eur, 220 miliónov Sk. Na výstave sa autor predstavuje svojou tvorbou od jej kubistických začiatkov, cez civilizmus a magický realizmus smerujúci k expresívnym symbolickým krajinám 30. rokov, ktoré boli inšpirované jeho pobytmi na Slovensku. Názov výstavy je odvodený z myšlienky, v ktorej Čapek prirovnáva maľovanie k čarovaniu s tvarmi, farbami a líniami.

Josef Čapek (1887-1945), český maliar, grafik, ilustrátor, karikaturista, spisovateľ (autor známej knižky pre deti *Povídaní o pejskovi a kočičce*), dramatik, básnik, scénograf, kritik a mysliteľ svetového významu. Výnimočný, citlivý umelec, veľká osobnosť, mimoriadne pracovitý a skromný – milovník života, prírody a hlavne detí. Odvážny bojovník proti bezpráviu zaplatil daň najvyššiu, zomrel po šesťročnom väzení v nacistickom koncentračnom tábore, pravdepodobne v apríli 1945, vo veku 58 rokov. Jeho telo sa nikdy nenašlo. Čapkovo rozsiahle výtvarné i slovesné dielo je nadčasové a patrí k zlatému fondu európskeho kultúrneho dedičstva. O význame tohto maliara svedčí aj to, že o jeho diele vyšlo až 11 monografií. Výstava potrvá do 21. júna. (ao, BN)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.at

Tel./fax: ++43 1 604 87 04
Starosta:

Dr. Thomas Frey-Materna
(e-mail: thomas.frey-materna@rl.co.at)

Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří Nováček
(e-mail: novacek.wien@aon.at)

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školními vedoucími s velkou praktickým zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Pibilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 18:00

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	foťbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	Jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

(Info: tel. 01/480 13 57)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy + muži)
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	17:30 – 18:30	cvičení žactva + stolní tenis
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

(Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
připravuje:

Neděle 7. června 2009

Jarní veselice na zahradě české školy

10. října 2009

Moravské hody

Tyršův OETZ

O svatodušních svátcích ve dnech od 30. května do 1. června 2009 se již po šestatřicáté koná sokolské setkání v tyrolském OETZU, v místě tragické smrti jednoho ze zakladatelů Sokola dr. Miroslava Tyrše. Tento rok se ujali organizace členové Švýcarské župy, kteří věří a těší se na hojnou účast. Proto na shledanou v Oetzu!

SOKOLSKÁ ŽUPA ŠVÝCARSKÁ

Verband der Schweizer SOKOL-Vereine

Milé sestry, milí bratři,
v minulém roce v OETZU jste slyšeli myšlenku uspořádat slet Zahraničního sokola. Při diskusích ve výboru župy vzešel tento návrh:

zorganizovat sokolské setkání členů ZOS v roce 2010
datum: 2.-4. 7. 2010

místo: sportovní hala Rossmoos v Emmenbrücke
náplň setkání: turnaj v minigolfu, volejbalový turnaj, závody dětí, štafeta dvou generací, společné sletové skladby, např. Písnička, Léto, společné historické skladby, např. kužele, pódiové skladby, folklórní vystoupení, vystoupení lidových tanců, taneční večer, výlet parníkem na Vierwaldstättersee, prohlídka Luzernu

Sestry a bratři, možná i ve vašich jednotách si myslíte, že takové sportovní a společenské setkání patří k sokolskému životu v zahraničí. Sportovní hala není sletový stadion, skupiny cvičících jsou tedy menší. Náradí je v hale také. Myslím si, že do konce letošního roku už budete znát výsledek rozhodnutí vaší jednoty, vaší župy. Těším se na všechny vaše odpovědi, na vaše další návrhy.

NAZDAR

Beatrice Jordan, Ahornweg 2, 6020 Emmenbrücke
Náčelnice župy Švýcarské
Tel./fax: 0041 (0) 41 260 98
E-mail: georgj@swissonline.ch

Ája Vrzáňová v síni slávy

V dubnu uplynulo již šedesát let od doby, kdy krasobruslařka Ája Vrzáňová poprvé vyhrála zlato na mistrovství světa. K tomuto výročí byla během šampionátu v Los Angeles uvedena do Světové krasobruslařské síně slávy. Dvojnásobná mistryně světa z let 1949 a 1950 opustila svoji vlast

po londýnském MS v roce 1950. Jako devatenáctiletou ji v té době chtěli komunisté poslat do Moskvy, aby tam trénovala sovětské krasobruslaře. „Je to velká čest, jsem šťastná a hrdá. Doufám, že Česká republika na mě bude hrdá taky,“ popsala své pocity sedmasedmdesátiletá pražská rodačka a také jediná sólová krasobruslařka se světovým titulem v historii československého a českého sportu po návratu do New Yorku, kde žije. (mk)

Pamětní deska

V bývalé hospůdce u Herclíků ve Pštrossově ulici, přezdívané jako Zlatá, skončila před devětapadesáti lety kariéra československých hokejových reprezentantů, kteří v roce 1947 a 1949 na světovém šampionátu vybojovali mistrovský titul. V roce 1950 již na další mistrovství nedoletěli, protože se z letiště museli vrátit domů. Při následném setkání ve Zlaté hospůdce část družstva pozatýkala StB. O osudu jednoho z nich, Bohumila Moudrého, jsme Vás již zevrubně v minulosti na stránkách Klubu informovali. Pamětní deska, jejímž autorem je architekt Jaroslav Zahradka, připomíná tuto komunistickou zločín. Na desce je text o události v bývalém hostinci a jména hokejistů včetně výše jejich trestu. Ze strany vyobrazený hráč střílí hokejkou proti strážníkovi.

Augustin Bubník, který patří k posledním žijícím tehdejším mistrům světa, se spoluhráčem Antonínem Španínglerem a starostou Prahy 1 Petrem Hejmovou před domem, kde bývala Zlatá hospůdka

20. března 2009 zemřel hokejový trenér československé reprezentace Jaroslav Pitner

Bývalý brankář Moravie Olomouc byl nejdéle působícím koučem v historii jihlavského hokeje, byl vynikajícím trenérem československé reprezentace. Vyhrál v roce 1972 v Praze MS, získal stříbro na zimních OH v Grenoblu (1968) a o čtyři roky později bronz v Sapporu. Národní tým vedl v letech 1966-1973. Byl objevitelem legendárních hráčů, jako byli bratři Holíkové, Suchý, Klapáč, Hrbatý a další. Napsal paměti *Hokejový generál vzpomíná* (1997) a loni vstoupil do české hokejové Síně slávy.

Vzácný host na představení Vlastenecké omladiny *Oddací list*

Pan Jan Kačer, herec, režisér a legenda těch krásných pražských jar kolem roku 1968, tenkrát také tažný kůň kočáru bohyně Thálie v pražském Činoherním klubu, přijel do Vídně. Podruhé a jistě ne naposledy. Přivedly ho osobní důvody a také možnost vidět nějaké vídeňské divadlo.

Profesionální? Ale jaké? Je jich mnoho. Ochotnické? Je jenom jedno. Tak je to jednoduché! Malá komplikace nastala pouze v tom, co by chtěla vidět jeho vnučka Jozefina, jinak strážný anděl svého dědečka. Věřte ale vnučkám!

Profesionálního herce zajímá vždy nejvíce profesionální konkurence, ale bohužel Goldonih *Mirandolina* v úpravě pana Turriniho, vedená pod názvem *Die Wirtin* v Theater in der Josefstadt, asi nebylo to pravé ořechové, a proto přijede pan Kačer znovu, ale ne proto, aby tento kus viděl ještě jednou. Ani se mu nedivím, že nemá rád starou klasiku hrát v dnešním civilu. Sorry.

K uměleckému zážitku byla potom zcela adekvátní odřená pata pražského hosta, jako by jeho tělo dostalo strach z nedělního maratonu, kterým Vídeň v těchto dnech žila, a diskvalifikovalo se předem. Nepovedený páteční večer zachraňovala jodová tinktura, náplast a trocha červeného vína. Strážný anděl Jozefina unaven zbaběle odešel spát.

Sobota ale měla být slavnostnější, včetně oběda v restaurantu pana Plachuty, neboť znají vůbec v Čechách Tafelspitz? Ne? Potom asi ani neví, co vařené zadní hovězí v polévce stojí!

Odpolední představení Vlastenecké omladiny *Oddací list* a následující premiérové křepčení ve velké klubovně školy Komenského byla pro Jana Kačera třešnička na dortu. Cituji jeho slova: „Na profesionální divadlo se dívám jinak, protože ti představitelé to mají jako profesi, při amatérském divadle to ale často jde víc od srdce, i když třeba nemají tu hereckou rutinu profesionálů. Proto mi dal váš *Oddací list* víc divadelní radosti než představení včera. A večer v klubovně byl velice milý.“

Herec a režisér Jan Kačer s vnučkou Jozefinou

Foto: Georg Worring

V neděli přání pana Kačera vidět Rembrandta v Albertině skončilo na zátarasech Ringu a jiných dopravních tepen Vídně kvůli vídeňskému maratonu. A tak jsme jeli ke

kostelu, který je ve Vídni znám jako Wotruba-Kirche (hrozné, že já o něm vím méně než pan Kačer!) a potom oklikou do Prátru k tomu echt vídeňskému kolaříkovskému kolenu a k Budvaru. Konec vše napraví a grilované koleno i pivo nemělo chybu!

Tím skončila tato nečekaná návštěva a na nádraží již čekal rychlík směr Bratislava a tam hostování ND Praha s Donem Juanem. Dokonce i strážný anděl Jozefina přišel včas!

Sbohem a šáteček, třeba to nebylo naposledy...

Zdenek Homolka

Vynikající představení Vlastenecké omladiny

V sobotu 18. dubna sehrála Vlastenecká omladina v divadelním sále školy Školského spolku Komenský skvělou komedii Ephraima Kishona *ODDACÍ LIST* o proměnách lásky v manželství po pětadvaceti letech.

Bodrý, ale neustále se nad maličkostmi rozčilující instalatér Daniel Brozowsky v podání vynikajícího Vlastislava Jančí žije více než čtvrt století v poměrně spokojeném manželství s trpělivou manželkou Ellou, kterou dokonale vystihla Jindra Morizová. Pravděpodobně by se na tom nic nezměnilo, jenže...

...jejich dospělá dcera Viki se chce vdát, a tak nastane usilovné hledání potřebných dokumentů. Vikin snoubenec Robert je prkenný úředník z „dobré rodiny“, pod pantoflem své matky, která se rozhodla celou svatbu zorganizovat. Nezbytným dokladem toho, že Viki pochází z mravně nezávadného svazku, je oddací list rodičů snoubenky. A tak začne hledání, protože ve skřínce s dokumenty najde Ella všechno možné, jen ne tento důležitý dokument.

V tom okamžiku nabírá komediální zápletku obrátky. Ephraim Kishon, dokonalý znalec poměrů v izraelských kibucech, ve hře ukazuje způsob myšlení jejich obyvatel, pro které jsou především důležité lidské vztahy. Papírování je až na druhém místě. Ella s Danielem usilovně přemýšlejí, jak to tehdy před pětadvaceti lety vůbec bylo. Žili tehdy v kibucu, měli se rádi, chtěli jít k rabinovi a vzít se. Jenže když už si údržbář Daniel oblékl jedinou bílou košili v kibucu, přišla do toho ta zatracená rozbitá pumpa, kterou musel jít okamžitě opravit a košili strašně umazal. Šli k rabinovi někdy později, nebo nešli? Asi nešli, protože jinak by ten „zatracený papír“ měli. V jejich životě byly důležitější věci a hlavní bylo, že se měli rádi. Roztomilá, něžná Viki, citlivě zahraná Kateřinou Andrejsovou, s hrůzou zjišťuje,

že patrně vzešla z nemanželského svazku a Robert si ji proto nebude smět vzít. Daniel se tedy kvůli ní rozhodne se svou ženou dodatečně oženit. Jenže Ella se náhle začne zdráhat. Jejich soužití vidí najednou v jiném světle a vyčte Danielovi všechny jeho nectnosti. Daniel nevěří svým uším a bezmocně se vzteká. Láteřícího Daniela začne obletovat neodbytná ovdovělá sousedka. Dana Šulová ji zahrála tak přesvědčivě, že každého musela z představy takové „roztočilé“ sousedky obcházet hrůza. U Brozovských se objeví Bunky, úspěšný mladý kibucák. Ovšem jakmile se na scéně objeví Viki, má najednou času víc než dost. Oba mladíci, výborně zahrání Tomášem Procházkou a Matešem Malým, nemohou být rozdílnější. Robert, systematicky důsledný a přesto toporně nesamostatný úředník, a Bunky, veselý, vtipný, lehkomyšlný mladý zemědělec. Viki začne oba mladé muže srovnávat a ztrácí jistotu, že Robert je ten pravý. Hádka mezi rodiči vrcholí Elliným rozhodnutím od manžela odejít. Balí si kufr a chce přibalit i svatební fotografii. Sejmeme zarámovaný obrázek ze zdi a vtom zjistí, že na zadní straně svatební fotografie je připevněn jejich

oddací list, kvůli kterému to všechno začalo. Ten „zatracený papír“ je sice na světě, ale najednou už o něj vůbec nejde. Viki se zamiluje do Bunkyho, Ella s Danielem se usmíří s vědomím, že těch pětadvacet let společného života přece jen stálo zato a když už se tehdy opravdu vzali, zůstanou rádi manželi.

Kishonův hluboce lidský humor vystihuje problémy každodenního života a dokazuje, že jsou vyšší hodnoty než nějaký „důležitý“ papír. Divadelní spolek Vlastenecká omladina potvrdil v této divadelní komedii svou neustále stoupající úroveň. Ve skvělé režii Petry Kalouskové podali herci tak přesvědčivý výkon, že diváci mohli skutečně zapomenout na to, že je to „jen“ divadlo a ne skutečný život. Jak už bylo před zahájením představení řečeno, podobnost s našimi denními problémy byla jen „čistě náhodná“. Krajané, kteří toto skvělé představení neviděli, mohou skutečně litovat.

Crka

Fota: Georg Worring

„Když mi bylo v životě nejhůř, obrátila jsem se o pomoc na kněze...“

(Z edice: **Jsou mezi námi – o nevědnicích lidech všedního dne**)

V jednom z pražských kostelů můžete pravidelně potkat paní Martu s manželem Jiřím. Protože jsou již celá desetiletí přátelé naší rodiny, často se navštěvujeme. Proto znám také jejich životní osudy, o kterých běžně nemluví. Ty se mi zdají natolik zajímavé, poučné a povzbudivé, že jsem se rozhodl o nich napsat. Za tím účelem jsem strávil v bytě paní Marty v lednu letošního roku dvě odpoledne, abych ji vyzpovídal a ve svých poznámkách zachytil co nejvíce důležitých a zajímavých faktů. Nyní tedy předkládám své postřehy.

Paní Marta je Ukrajinka. Narodila se 7. března 1926 jako jedno z osmi dětí manželům Romanovi a Ireně Bilyk ve vesnici Dubyna v západní Ukrajině poblíž města Lvov. Při křtu dostala jméno Maria. V Česku žije od roku 1947. Od té doby žije pod cizím, úplně jiným jménem. Máme ji snad pokládat za podvodníka, či člověka z nečistým svědomím skrývajícím se před rukama zákonů? Budme však

radši trpěliví, počkejme s rychlým úsudkem a nechme promluvit samotnou paní Martu.

„Když mi bylo v životě nejhůř, vždy jsem hledala pomoc u kněží a vždy mi pomohli. Cítila jsem, že v těžkých životních situacích, když šlo o život a nebylo lehké někomu se svěřit, se mám obrátit právě na ně. Možná mi ty kněze poslal do cesty sám Pán Bůh, mohu však dosvědčit, že mne nikdy nezklamali a to, že dnes ještě žiji, je také jejich zásluha...“ Tuto větu v různých obměnách mi řekla paní Marta během dvoudenního interview několikrát. Dnes zní taková formulace – hledat pomoc u kněží – dosti podivně. Kdo by dnes ještě hledal pomoc u kněze? Na to jsou zde přece psychologové, psychiatři, lékaři, sociální pracovníci a celá řada jiných funkcí, které dnešní moderní, s dobou krácející lidé vykonávají.

Že to Marta v životě neměla vůbec lehké a mnohokrát byla nutně odkázána na pomoc jiných, o tom svědčí tato slova: „Narodila jsem se v té části západní Ukrajiny, která za Rakouska-Uherska patřila pod tuto monarchii. Po otci jsem vlastně Rakušanka, dodává s humorem. Jenže po rozpadu monarchie a po Brest-litevském míru připadla tato část pod Polsko a na Ukrajině nastaly tvrdé časy, protože

mezi Poláky a Ukrajinci byly neustálé třenice. Střední a východní Ukrajina připadla pod Sovětský svaz. Po napadení Polska Hitlerem byl vytvořen pakt o vzájemném neútočení mezi Stalinem a Hitlerem, celá západní Ukrajina připadla Sovětskému svazu. Sověti neváhali s rychlou okupací této části Ukrajiny. Začala rychlá bolševizace, rusifikace, každý Ukrajinec, sympatizující vlastenectvím ke své zemi, byl okamžitě zatčen, začaly první deportace Ukrajinců na Sibiř, které neměly konce, bylo vyvezeno několik desetitisíců Ukrajinců. Protože většina půdy byla v rukou bohatých židovských polských velkostatkářů, kterým se ve většině podařilo včas utéct před Sověty, začala na těchto pozemcích kolektivizace spojená se všemi projevy násilností, hladu a křivd, jak je známe i z období združstevňování na území československé republiky. V zemi zavládla silná protiruská nálada. (Jejich kořeny nesou své ovoce i nyní, kdy kvůli ceně za plyn jsou znovu napjaté vztahy mezi Ruskem a Ukrajinou.) Když ale později Hitler navzdory paktu o neútočení napadl Sovětský svaz, lid na Ukrajině si částečně vydechl, protože z jejího území byli vyhnáni nenávidění Rusové. Jenže zdání o přátelskosti německé armády netrvalo dlouho, znovu začalo zatýkání, pronásledování, strach... Když se válka u Volgogradu obrátila a Rusové začali vyhánět Němce a dostali se tak znovu na Ukrajinu, proces rusí- a sovětizace znovu začal, znovu začali zatýkat a vyvážet lidi na Sibiř. Když se dnes kteréhokoli staršího Ukrajince zeptáte, která okupace – německá nebo ruská – byla pro ně horší, bez delšího přemýšlení vám odpoví, že ruská, protože její konsekvence nesou Ukrajinci dodnes. Martin otec pracoval ještě za Rakouska-Uherska, ale taky pod polskou a krátkou dobu i německou nadvládou jako finanční úředník. Když však přišli Rusové v roce 1944 a začali systematicky odstraňovat všechny lidi z důležitých pozic a nahrazovat je svými lidmi, byl zatčen mezi prvními, bez soudu obviněn z velezrady a ze záškodnické činnosti proti Sovětskému svazu. Martě bylo tehdy osmnáct let a studovala právě ve Lvově na střední pedagogické škole. O zatčení otce se však dozvěděla mnohem později od matky.

Jednoho říjnového dne si ji zavolal ředitel školy, předal jí dopis v uzavřené obálce a vyzval ji, aby ten dopis osobně odnesla na městský úřad. I když jí bylo divné, proč má jako studentka v čase vyučování doručovat dopis, vzala ho a vydala se směrem k úřadu. Jen co vyšla z budovy, všimla si, že se pomalu za ní rozjelo auto. Po nějaké době ji předjelo, zastavilo a vystoupili z něho policisté KGB. Bez vysvětlení ji donutili nastoupit do auta, vzali jí dopis a za stálého mlčení ji odvezli do největší lvovské věznice na Lonského ulici. Došlo k výslechům s použitím násilí a obvinění, že je spojkou banderovců, což ale, dle slov Marty, nebyla vůbec pravda. Strčili ji do cely, ve které bylo již asi dvacet polských žen. Byl to samozřejmě úmysl, protože Rusové věděli, že mezi Ukrajinci a Poláky vládne napjaté vztahy. Protože všechny vězenkyně sdílely společný osud, v cele se mezi sebou dosti sblížily a v těžkých chvílích se spolu modlily nebo zpívaly. V místnosti pořád svítilo světlo, i v noci, aby je mohli pozorovat. K jídlu dostaly ráno kus chleba, teplou vodu a polévku, ve které bylo občas kousek brambory. To bylo vše na celý den. Mezitím pokračovaly výslechy, násilí a obviňování z činů, o kterých Marta a ostatní vězenkyně neměly ani ponětí. „Bylo to děsné,“ říká Marta. (Slovo „děsné“ nebo „děsně“ Marta během

několikahodinového rozhovoru se mnou použila nápadně mnohokrát. Kromě poukazu na pomoc kněží se mi právě toto slovo nejvíce vrylo do paměti.) „Jednoho dne, krátce po zatčení, si mne vyzvedl v cele můj vyšetřovatel a předložil mi dopis otce. Neměla jsem o něm žádnou zprávu a teď najednou čtu, jak mne otec vyzývá, abych se ke všemu, z čeho mne obviňují, přiznala. „Dopis byl autentický, bylo to opravdu jeho písmo,“ říká Marta, „ale bylo mi nad slunce jasné, že ho otec napsal pod nátlakem, z donucení. Uvědomovala jsem si, že se něco děje a jestli se nestane nějaký zázrak, tak se z tohoto vězení nedostanu ven živá. Po několikaměsíčním pobytu ve vězení k tomu zázraku opravdu došlo. Bylo to 22. února 1945, v den sovětské armády, kdy se najednou otevřely dveře cely, objevil se v nich můj vyšetřovatel. Bylo vidět, že je opilý. Zřejmě oslavují den sovětské armády, pomyslela jsem si. Přišel ke mně a vyzval mne, abych ho následovala. Se strachem, kam mne vede, jaké má se mnou úmysly, jsem za ním vykročila. Vedl mne chodbami věznice, pak jsme najednou vyšli ven, přes nádvoří, z celého vězeňského objektu a vešli jsme do domu, který sloužil pravděpodobně jako ubytovna pro dozorce věznice. Vešli jsme do jeho bytu. Zamknul dveře a klíč si strčil do kalhot. Byla jsem vnitřně celá roztřepaná, čekala jsem to nejhorší. Pak vytáhl láhev vodky, nalil mi a sám taky popíjel. Když se na mne nedíval, vylila jsem obsah skleničky za sebe. V domnění, že mi vodka chutná a že mu zřejmě nebudu dělat problémy, rychle pil, až toho měl najednou dost a náhle usnul. Věděla jsem, že teď nastala pro mne ta chvíle, kdy musím něco udělat, jestli se chci zachránit. Nenápadně jsem mu vytáhla klíč z kalhot, ale vtom jsem si uvědomila, že mám na sobě jen ženské šaty a nemohu jít takhle na ulici, protože by mne okamžitě zatkli. Byla už sice tma, bylo však nemyslitelné opustit v takovém oblečení tento byt. A tak jsem se vši možnou silou a opatrností vysvlékla toho vojáka z kabátu, oblékla jsem si ho a na hlavu posadila jeho čepici. I když na mně všechno viselo a působilo podezřele, neměla jsem jinou možnost. Byla již tma, doufala jsem, že mne nikdo neuvidí. Pomalu jsem opustila byt a vyšla na ulici. Věděla jsem, že nedaleko bydlí jedna stará paní, vdova po řecko-katolickém faráři, kterého jsem ovšem já už neznala. Neměla jsem samozřejmě žádnou jistotu, že ji najdu doma, byl to však v tu chvíli můj jediný záchranný bod. Zamířila jsem směrem k jejímu bytu. Měla jsem obrovské štěstí, vdova byla doma. Když jsem jí řekla, co se mi stalo a že potřebuji pomoc a nové oblečení, řekla mi: »Mám jen svůj jediný kabát, jestli se ti podaří utéct, tak mi ho časem prosím vrať. Jestli ne, Pán Bůh se nějak postará. Mám dva syny, odvěkli je na frontu a nevím, co se s nimi děje, prosím pomodli se za ně, aby se mi vrátili ve zdraví domů.« Pak mne zavedla do jednoho pokoje, sundala ze stěny malou ikonu a podala mi ji se slovy: Nic jiného nemám, čím bych tě obdařila na riskantní cestu. »Vem si tuto ikonu, Panna Maria tě určitě ochrání...« V tu chvíli se paní Marta zastavila ve vyprávění, v očích se jí třpytily slzy a řekla mi: „Petře, pojď teď se mnou do vedlejšího pokoje, něco ti ukážu.“ Beze slov jsem vstal a následoval ji. Ukázala na zeď, na které visela malá ikona s obrazem Panny Marie a malého Ježíška. Postavy byly odlitkem v kovu. Nemohl jsem odhadnout, o jaký kov se jednalo, možná to bylo zlato, nebo mosaz, teď měl však kov matnou, zašlou barvu. „To je ta ikona, která mi tenkrát zachránila život a dodnes mne

ochraňuje," řekla mi teď již plačící paní Marta... Chvilí jsem v té místnosti zůstal, Marta odešla, já jsem se v pietní úctě tiše před ikonou pomodlil a pak jsem si ji změřil, měla rozměry kolem 15 x 20 cm. Když jsem se vrátil zpátky do obýváku, Marta pokračovala ve vyprávění: „Vyšla jsem z jejího domu a vydala se směrem k naší vesnici. Měla jsem samozřejmě strach. Jenže na druhé straně, tenkrát byla válka, ulice byly prázdné, nebylo to jako dnes, když v noci jezdí sem a tam auta. Šla jsem pěšky celou noc a celý den podél silnice. Když se blížila další noc, přišla jsem právě do vesnice, ve které byl kostel a fara. Zaklepala jsem na dveře a poprosila kněze o pomoc. Chtěl mi pomoci, velice se však bál nechat mě přespat na faře, protože v noci dělali „oblevy“ (zátahy, dělali je sovětsí vojáci, policajti, ale taky partyzáni), kontrolovali dům za domem a hledali banderovce. Nakonec mě ale přece nechal na faře přespat. Ráno mi dal láhev vodky a řekl: Zvedni tu láhev, když budeš stopovat, uvidíš, že tě někdo vezme. A tak se i stalo. Zastavilo mi nákladní auto a řidič mne svezl asi 30 km směrem k naší vesnici. Když přišel další večer, znovu jsem hledala pomoc na řecko-katolické faře. Farář mne chtěl vzít na noc, jeho manželka měla však velký strach. Měli totiž dvě malé děti a obávali se „oblev“, aby je v noci nepřekvapili partyzáni. Naštěstí se nic nestalo a brzo ráno jsem se znovu vydala na cestu. (V čase sovětizace Ukrajiny působily na Ukrajině dvě proti sobě válčící partyzánské skupiny – kovpakovci [sovětsí partyzáni] a banderovci [partyzáni UPA]. Banderovci, řečeno velice jednoduše, byli proukrajínští patrioti válčící nejen proti německé fašistické okupaci, ale taky proti bolševizaci Ukrajiny Sověty. Udělali mnoho dobrého pro záchranu ukrajinské národní hrdosti, ale protože členy této partyzánské organizace byly různé typy lidí, různého vzdělání a protože se jednalo o skupinu nadšenců ovládaných často více city než logickým řádem, dopouštěli se, žel, často mnoha křivd a násilností i vůči nevinným lidem. Kvůli těmto činům byli po válce všeobecně odsouzeni.) Přišla jsem až do Brod, sousední vesnice. Bála jsem se jít domů, protože jsem si říkala, kdo ví, co se u nás děje, potom, co zatkli mého otce. Zaklepala jsem na dveře známých na začátku vesnice. Ti mi řekli, že můj otec již nežije. Pak se vydali do Dubyny, aby oznámili mamince a sestře Katerině, že jsem u nich. Po nějaké době přišla maminka, padla na kolena a v pláči děkovala Bohu, že mne zachránil. Pak vstala, objala mne a začala mi vykládat, co vše se za tu dobu, co jsem z ničeho nic zmizela a byla ve vězení, událo. Otce zatkli, dlouho nevěděli, co se s ním děje. Teprve před pár dny ho přivezli domů zemřít. Museli ho ve vězení hodně týrat. Byl celý vyhublý, dobitý, měl úplně bílé ruce, známí nám řekli, že to mohlo být v důsledku sepse, kterou dostal pravděpodobně v důsledku brutálního bití, když krvácel. Otec zřejmě tušil, že jsem ve věznici, ale nevěděl proč a kde. Když ho přivezli domů, poslal mou sestru Annu (pozdější Terezu) do lvovské věznice, aby se zeptala, jestli tam náhodou nejsem. Bylo to 23. února, den po mém útěku. Jeden sovětský důstojník jí řekl, aby mi vyřídila, že se mám vrátit, že se mi prý nic nestane. Mezitím však můj otec zemřel, odpovědi mé sestry o tom, že jsem z vězení utekla, se již nedožil. Zemřel v noci 22. února – tedy přesně v ten den, kdy jsem já pozdě odpoledne utekla.“ Pak se paní Marta na chvíli zastavila ve vyprávění, podívala se na mně a řekla: „Petře, já nevěřím na žádné náhody. Utekla jsem v den, kdy můj otec zemřel. Já si dodnes myslím, že

svou obětí a smrtí mi vyprosil u Pána Boha záchranu...“ Martin otec byl již jejím třetím příbuzným, kterého Rusové utýrali k smrti. Při první ruské okupaci v roce 1940 byl zatčen manžel sestry Kateriny. Přivezli ho domů zemřít, natolik dobité bylo jeho tělo. Byl ředitelem školy. Vodili ho tak často na výslechy, až se z toho psychicky zhroutil a brzy na to zemřel. V roce 1944 při druhé ruské okupaci zatkli manžela sestry Anny (Terezy). Byl úředníkem. Když ho přivezli o několik dnů později domů, měl pobodaný obličej. Dva dny po převozu z věznice zemřel...

„Setkání s maminkou působilo jako balzám na naše utrápené duše. Bylo toho tolik, co jsme si chtěly a měly říct. Čím déle jsme však u našich známých pobývaly, tím větší bylo nebezpečí, že nás odhalí sovětsí partyzáni. Maminka se musela vrátit domů. Všichni jsme usoudili, že z bezpečnostních důvodů, protože by po mně mohli pátrat, bych domů chodit neměla. Naši měli přátele asi 2-3 dny cesty odtud a ti měli chutir (Marta použila ukrajinské slovo pro usedlost na samotě) blízko Volyně, tedy blízko vesnice, kde žili ještě z dob rakousko-uherské monarchie Čechů. A tak jsem se s maminkou rozloučila. Bylo to naposledy v životě, co jsme se viděly. Tenkrát jsme ale netušily, že se už nikdy nevidíme. Známi, u kterých se naše setkání konalo, mne přivezli k těmto přátelům na chutir. Když maminka přišla domů, byla tam už taky má sestra Anna, vdova po utýraném manželovi z roku 1944, která se mezitím vrátila ze Lvova. Usoudili, že bude lepší, když i ona odejde spolu se mnou na chutir. Jak se později ukázalo, bylo to prozřetelné rozhodnutí. S maminkou zůstala v domě starší sestra Katerina a její dvě děti, Oksana a Pavel.

Na chutire bylo hodně banderovců, kteří pomáhali Ukrajincům a znali taky naše známé, u kterých jsme se měli skrývat. Jenže právě proto tam často konali oblevy – nečekané přepady – sovětsí partyzáni. Naši známí tedy usoudili, že bude lepší, když se budeme skrývat na jiném místě, které bylo vzdáleno několik kilometrů dál na sever. Neměli jsme žádné dokumenty a nikdo nechtěl riskovat ani naše, ale ani životy jiných lidí. A tak jsme se vydali za doprovodu banderovců přes les na sever. Jenže cestou nás přepadli sovětsí partyzáni, došlo k bojům, museli jsme se znovu vrátit na chutir. Teď však bylo jasné, že ani zde již nemůžeme zůstat. Všichni hledali nějaké rychlé, ale taky bezpečné řešení. Asi 5 km od chutiru byla česká vesnice Volyň. Rusové měli v té době přátelské vztahy s Čechy. Koneckonců, hodně českých a slovenských vojáků bojovalo na straně Rusů. Poradili mi, abych se šla zeptat do jedné české rodiny, jestli nepotřebují služku nebo někoho, kdo by jim pomáhal. Zaklepala jsem na dveře domu, ve kterém bydleli manželé Krátkých. Se strachem, jak pochodím, jsem mluvila jen v jednotném čísle a zeptala se, jestli by mi nemohli dát nějakou práci. Řekli, že ano. Teprve pak jsem se osmělila a dodala jsem: nezlobte se, prosím, ale my jsme dvě, se mnou je taky má sestra. Pousmáli se a řekli: tak tedy přijďte obě. S nadšením jsme k nim přišly, jenže naše radost netrvala dlouho. Rusové, pronásledující banderovce, brzy přišli i do jejich vesnice. A tak pan Krátký zapřáhl koně, naložil nás na vůz a zavezl k jedné své tetě. Ta však měla strach nás přijmout. Znovu jsme se vrátili ke Krátkým, znovu si všichni lámali hlavu nad tím, kam nás mají ukrýt. Situaci zachránil bratr pana Krátkého Jiří. Přišel s návrhem, že nás ukryjí v nedalekém městečku Dubnu

v bytě jejich tří sester. Znovu nás naložili na vůz a zavezli do Dubna. Ubytovali nás v místnosti, která se nacházela nad koňskou stájí. Na tento pobyt taky nikdy nezapomenu. Protože byla válka, všude byla bída, hlad, lidi se pořádně nemyli a nepoužívali čisté prádlo, šířily se různé nemoci. Dostaly jsme svrab. Jenže kde sehnat za takových podmínek medicínu? Jiří Krátký přišel se spásnou myšlenkou: když onemocněli svrabem koně, připravili sirmou koupel, ve které koně umyli. A tak připravili podobnou – koňskou sirmou koupel i pro nás a vida, svrab pominul. Dnes si na tuto historku vzpomínám samozřejmě s úsměvem, i když vím, že to tenkrát nebylo jednoduché. U sester Krátkých jsme mohly bydlet, problém byl však v tom, že jsme pořád neměly žádné papíry a že mohlo kdykoliv dojít k domovním prohlídkám. Příležitost k získání papíru se brzy naskytla. V Dubně se konal v jedné rodině masopust, něco na způsob našich fašinkových slavností. Na tuto slavnost, kde se jedlo, pilo a tancovalo, přišli nejenom Češi, ale i několik Rusů, kteří měli za manželky Ukrajinky. Mezi těmito Rusy byl i náčelník pasového oddělení, manžel jedné Ukrajinky z Dubna, kterou rodina Krátkých znala. Jiří Krátký šel za ženou náčelníka, řekl jí oč jde a s její přímluvou se pak obrátil na náčelníka s prosbou o vydání dvou nových pasů pro jejich známé. Náčelník pomoc přislíbil, řekl však, že potřebuje alespoň nějaké papíry, nějaké dokumenty, na základě kterých by pasy mohl vydat. Co dělat? Jedna pomoc byla již přislíbená, teď bylo potřeba hledat někoho, kdo by nám vydal falešné dokumenty o naší existenci. V nouzi jsem se vždy obracela na kněze,“ pokračuje Marta „a tak jsem znovu uvažovala o tom požádat o pomoc nějakého kněze. Věděli jsme, že v Dubně působí jeden dobrý kněz. Nevěděli jsme, jestli je to Čech nebo Polák, nebo řecký-katolík. Vydali jsme se za ním. Šla jsem k němu do zповědnice a vše jsem řekla. Když si mne vyslechl, řekl mi, abychom za ním přišli po mši do sakristie. V sakristii nám naznačil, že znal jednu českou rodinu, která bydlela v Ludchardě, asi 2 km od Lvova, jmenovala se Svobodova. Tato rodina měla dvě dcery a před válkou se jim podařilo emigrovat do Ameriky. Jedna dcera se jmenovala Tereza, druhá Marta. Vyhledal v matrice patřičné údaje a na jména těchto dvou dcer pak vystavil potvrzení.“ Od tohoto momentu se Maria jmenovala Marta Svobodová a místo 18 jí bylo o čtyři roky víc, tedy 22. Anna se od tohoto momentu jmenovala Tereza a její rok narození, 1917, zůstal stejný. (Paradoxem je, že Maria – Marta po tolika štrapácích a touze po svobodě dostala právě příjmení Svobodová jako nově.) Teď už zůstával poslední, nevyřešený problém: sehnat peníze pro ruského náčelníka na zhotovení dvou pasů. Protože nevěděli, na koho se mají obrátit, vydala se Tereza do sousední vesnice za jednu paní, která znala jejich matku a sestru Katerinu, s prosbou, aby je navštívila a zeptala se jich, jestli by jim oni mohli pomoci. Ani Tereza ani Marta si z bezpečnostních důvodů netroufaly matku navštívit. Jenže ani ony neměly žádné peníze. Měly však dva šicí stroje. Nevěděly, komu a jak je prodat, v čase války, kdy nikdo neměl peníze, nikdo taky neměl zájem o takové věci, lidi potřebovali hlavně něco k jídlu a oblečení. Vydaly se tedy za místním knězem, kterého dobře znaly a nabídly mu oba šicí stroje. Kněz znal jejich situaci, věděl velice dobře, jak jsou na tom špatně, jak je jejich rodina těžce zkoušená. Řekl: šicí stroje nemám komu prodat. Vezměte si však tyto peníze. Jestli je jednou dostanete zpátky a vrátíte mi je, budu rád. Ale jestli se vám nepodaří je sehnat, nic se nestane.... „Nevím,

Petre,“ říká mi po krátké pauze Marta, „jestli si dokážeš představit, kolik ty různí kněží, na které jsme se tenkrát obracely o pomoc, riskovali. Kteréhokoliv z nich mohli kdykoliv zatknout, poslat do vězení nebo dokonce popravit, kdyby se někdo dověděl, co pro mne nebo pro naši rodinu udělali. Kněží se tenkrát těšili obrovskému respektu u lidí. Lidi jim důvěřovali, protože v těžkých situacích stáli vždy na jejich straně a lid to dovedl ocenit. Všem těm kněžím, o kterých vůbec nevím, jak po válce skončili jejich osudy, když zavládl na Ukrajině tvrdý komunismus, jsem dodnes nesmírně vděčná a zavázaná. Proto říkám, že jsem toto vše přežila jedine díky jejich pomoci. Dnes se za ně modlím, děkuji a prosím Pána Boha, aby jim jejich ochotu a pomoc mnohonásobně odměnil. (Při této příležitosti si vzpomínám na jednoho člověka, který se mi jednou jako knězi svěřil se svým životem: Prožil mnoho let ve vězení za krádeže aut a za vraždu. Ve vězení ho často navštěvovali psychiatři a psychologové a dělali s ním různé testy za účelem poznání sama sebe, hledání nové cesty, nového smyslu života. Později se stal konvertitou, bez lidského zásahu uvěřil v Boha. Pak se jednou svěřil ve zповědnici knězi se vším, co ho tížilo. To, co po zповědi zažil, mi popsal těmito slovy: „Psychologie je nádherná věda, zkoumající duši. Je to náš horizont. Dokáže nás doprovázet na cestě poznávání sama sebe. Ale když mne tíží utrpení, bolest, vlastní vina, kam nebo na koho se mám obrátit o pomoc? Zde dává psychologie jen nedostačující odpovědi: hledej příčiny u svých rodičů, předků. To je však příliš málo. To mé utrpení neodstraní, mou vinu (hřích) nevymaže. Ten úžasný pocit uvolnění a svobody po zповědi nemůže dát žádné sezení či testy u psychologa nebo psychiatra...“)

Když už jsme konečně měly potřebné papíry a učily se pilně česky, byl konec války a nastala doba reemigrace Čechů z Ukrajiny do Čech, požádala jsem i se sestrou o cestu do Čech. Jako Češky jsme neměly šanci na Ukrajině zůstat a jako Ukrajinky, jejichž rodina byla sovětskými Rusy považována za nepřátelskou, jsme šanci taky neměly. Kromě toho se má sestra Tereza zamilovala do Jiřího Krátkého a vzali se. Jiří se vydal za naší matkou a sestrou Katerinou, aby jim oznámil, že spolu s jejich rodinou vycestujeme do Československa. Souhlasily, protože viděly, že je to za dané situace naše jediná šance. Katerina, jelikož byla učitelkou, stihla rychle vystavit s razítkem školy na mé nové jméno – Marta Svobodová – vysvědčení z 9. třídy. V dubnu 1947 byl vypraven speciální vlak z Dubna do Prahy. Byly to tenkrát samozřejmě dobytčí vagóny, bylo těsně po válce, žádné pohodlné vlaky jako dnes neexistovaly, ale nebylo to špatné. V Praze nás přeložili do vlaku s konečnou stanicí Rychnov u Jablonce. Nějakou dobu jsme pobýli v lágru a pak se začali všichni nově přistěhovaní Češi usídlvat v opuštěných domech bývalých sudetských Němců. Rodina Krátkých spolu se mnou se usídlila v Chomutově. Tragédie naší rodiny však pokračovala dále. Tak, jak předpokládala naše matka, že po skončení války nastane na Ukrajině silná rusifikace a bolševizace, brzy po válce začala vlna nekončících vlakových transportů na Sibiř, tak jako již tomu bylo při první ruské okupaci v roce 1940. Tvrdý los vystěhování padl, žel, i na mou matku, sestru Katerinu a její dvě děti. Ostatní naši sourozenci byli v té době již mrtví. A tak v roce, kdy jsem já se sestrou Terezou nabyla svobody, byli naši poslední pozůstalí vyvezeni na Sibiř. Bylo to v říjnu 1947. Zvláště smutný byl fakt, že jen pár měsíců před vyvezením dostala má sestra Katerina vyznamenání

za nejlepší učitelku v kraji. Na dalekou cestu si mohli s sebou vzít jen nejnútnější věci. Policajt, který dohlížel na jejich odchod z bytu, si všiml šicího stroje. Z nějakého soucitu řekl mé sestře, ať si ten šicí stroj vezme s sebou. Ten stroj ji na Sibiři pak možná zachránil život, protože ženy ruských vojáků a důstojníků chodily za ní a ona pro ně šila. Vyvezli je do Kemerovské oblasti do osady Osynnyky, kde byly tehdy doly. Bydleli ve velice jednoduchých barácích. Matka byla již stará, ta byla většinou doma. Katerina musela nejdřív pracovat na povrchu dolů, později se ale věnovala většinou šití, což bylo mnohem příjemnější, než pracovat za každého, i chladného počasí venku. Mladší Oksana musela chodit do školy, Pavel, přestože mu bylo tenkrát jen třináct let, musel fátat jako dělník v dolech.“ Zde na chvíli přeruším vyprávění paní Marty, abych dodal tyto svoje postřehy. Jednou jsme je navštívili v jejich pražském bytě na vánoce. Stromek byl ozdoben tak, jak jsou běžně ozdobené vánoční stromky. Až na jednu výjimku: na samém vrcholu nebyla ani hvězda ani špice, byl tam kus papíru, na kterém byl vyprahlými barvami namalovaný anděl oznamující radostnou zvěst. Když jsem ten papír uviděl, řekl jsem si sám pro sebe: takový kus papíru tam není jen tak náhodou, to má určitě nějaký tajuplný, nostalgický význam a hned jsem se zeptal Marty, proč tam ten papír mají. „Petře, to je jediná památka, která mi zbyla na mou matku a mou sestru Katerinu. Když je vyvezli na Sibiř a nemohli si nic moc se sebou vzít, vzali si toho anděla. Pamatuji si jako dítě, že jsme ho vždy dávali na vrchol vánočního stromku. Má matka brzy na Sibiři zemřela a pohřbili ji tam. Když se má sestra po jedenácti letech vrátila a později jsme se potkaly, dala mi toho anděla. Pamatuji si, jak mi líčila jejich první vánoce na Sibiři: Venku byla ukrutná zima. Neměli čím topit, k jídlu měli jen trochu jáhel. Chtěli je uvařit. Najednou přišel pošťák a donesl jim balík. Byl z Dubyny od tamního kněze, kterého dobře znali. V balíku byla sušená cibule, sušený chléb a kroupy...”

Pak se na mne Marta dlouze podívala, chvíli jakoby hledala slova a řekla: „A teď mi Petře řekni, jestli si nemám vážit kněží. Byli to řecko-katoličtí kněží, bez jejich pomoci bychom byli na této zemi ztraceni...”

Pro úplnost dodávám už jenom pár faktů:

V Chomutově se Marta seznámila s rodinou jednoho ukrajinského lékaře. Ukrajinci a Volyňští Češi hodně spolu po válce drželi. Tohoto doktora občas vozil a přivydělával si jako řidič mladý student Jiří Studený. Budoucí manžel Marty...

Protože chtěla studovat, přihlásila se na ruské gymnázium v Praze. Jako Ukrajinka znající ruskou řeč, s vysvědčením, které jí kdysi vystavila sestra Katerina, neměla s přijetím žádné problémy. Po maturitě v ruštině se v roce 1949 přihlásila na vysokou školu chemickou. Po absolvování studia pracovala celý život až do své penze v jednom pražském chemickém podniku. Často musela na služební cesty do Sovětského svazu. Jak dodává, „vždy po přiletu na moskevské letiště mi bylo velice úzko“.

Sestru Katerinu propustili ze Sibiře v roce 1958. Někdy v roce 1960 ji Marta poprvé navštívila. Při tom prvním setkání jí Katerina dala vánočního anděla. Katerina se dožila 83 let, zažila pád komunismu, zemřela v roce 1993. Když Marta navštívila poprvé po pádu komunismu rodinou Dubynu a hřbitov se svými nejbližšími, vstoupila do

místního řecko-katolického kostela, aby dala odsloužit mše za své příbuzné. Byla právě bohoslužba, u které nádherně zpíval dětský sbor. Knězi řekla, že sbor zpívá velice krásně. Kněze pochvala očividně potěšila a s hrdostí odpověděl: „Ten chór vede moje manželka!“

Mnohé z vyprávění Marty mi uniklo, avšak pamatuji si přesně, jakými slovy své vyprávění zakončila: „Měla jsem nahoře velkou protekci. Pán Bůh a Panna Maria mě asi měli rádi. Nemám v sobě žádný pocit křivdy či nenávisť. Neměla jsem ráda NKVD-isty (ruská tajná policie), ale i mezi nimi byli lidé“ – a pochválila policajta, který dovolil sestře Katerině vzít si sebou na Sibiř šicí stroj...

Když člověk tolik nepříjemného v životě zažije, několikrát unikne o vlásek smrti, nevěří v náhody, ale v osud řízený Bohem jako paní Marta, pak je na místě otázka: jak probíhal její život dál, co dělá dnes, proč se to všechno muselo v jejím mládí stát? Jak ji to ovlivnilo, zformovalo, v čem ji to utvrdilo, jak se změnila? Na to si netroufám dát odpověď, tu by nám mohla dát jen ona sama. Na základě toho, co vím, mohu však říct jedno: Neznám rodinu, která má tak propletené svazky, jako má rodina paní Marty a jejího manžela. Jejich děti se rozvedli, přivedli do rodiny děti z nových manželství. Na tom dnes není nic mimořádného, protože rozvedených lidí a nemanželských dětí je kolem nás i mezi věřícími lidmi víc než dost. To, co mi však na paní Martě a jejím manželovi imponuje, je, že nejenom nedělají svým dětem výčitky kvůli rozvodům, akceptují jejich rozhodnutí, staré i nové partnery a nesmírně vzorně se starají bez výjimky o všechny vnoučata a pravnoučata. Jedno dítě si dokonce adoptovali a vychovali. Vzhledem k jejich věku jsem si již tolikrát říkal, že by mohli mít tisíc důvodů proto, aby se věnovali sami sobě a občas si odpočinuli nebo zařídili volný čas jen pro sebe. Nevím, jestli je to pocit zodpovědnosti, touha pomoci nuzným, křesťanská výchova, kterou jako děti dostaly od svých rodičů, anebo jestli je to konsekvence všech těch bolestných zkušeností z války, které paní Marta zažila... Možná je to souhra všech těchto faktorů, které ji i jejího manžela uschopňují k tomu, že lidi neodsuzují, neposuzují, že je berou takové, jací jsou, s respektem, ale i s láskou. Každopádně to, jak pečují o celou svou rozvětvenou přízeň, ve mne vzbuzuje úctu a obdiv a mám radost z toho, že takoví lidé existují.

Na začátku jsem napsal, že paní Marta žije v Česku pod falešným jménem, ale že ji nemáme za to odsuzovat. Teď však doufám, že čtenář nejenom že nebude paní Martu odsuzovat, ale že ji na základě napsaného bude obdivovat podobně, jak ji obdivuji já. Kolem nás žije mnoho lidí, kteří jsou svým vzhledem nenápadní. Když se však k některým z těchto lidí přiblížíme tak, jako jsem měl možnost já přiblížit se k paní Martě, objevíme jejich duchovní krásu, hloubku a opravdovost. Ne všechno, co je zlato, se třpytí. Ne všechno, co je v očích světa cenné, má taky hodnotu. Avšak ten, kdo žije z důvěry v Boha a kdo nebere život jako samozřejmost, ten může a měl by být našim vzorem.

ThLic. Peter Žaloudek, Vídeň, březen – duben, 2009
www.peterzaloudek.com

P. S.: Ačkoliv od popisovaných událostí uběhla již spousta let, zkušenosti z minulého režimu zanechaly v Martě a Jiřím značnou nedůvěru a obezřetnost. Vyhovují jejich přání, jména osob, názvy osad a některé detaily tohoto příběhu záměrně měním. Obsah zůstává pravdivý.

Jarka FLORIÁN už není mezi námi

V pátek 27. března 2009 ve věku 78 let ve Vídni zemřel Jaroslav Florián. Jaroslav Florián se narodil 6. 7. 1930 ve Vídni do české rodiny. Vychován byl dvojjazyčně, navštěvoval české školy spolku Komenský, během války německé. Vyučil se malířem a natěračem a až do roku 1984, do roku jeho ochrnutí, toto povolání vykonával. Byl muzikálně nadaný, proto jej rodiče nechali učit hrát na klavír a později na harmoniku. Dvacet let byl členem divadelního spolku Vlastenecká omladina a nacvičil zpěvy pro 83 operetek. Legendární byl jeho soubor, se kterým vyhrával celých 37 let při všech příležitostech (plesy, Kierling apod.) pro českou menšinu. Do Sokola vstoupil v roce 1935. Napřed do jednoty I/V., později přestoupil do jednoty XII/XV. Ve výboru plnil vzorně osmadvacet let funkci zapisovatele. Posledních sedm let převzal funkci předsedy V. výboru Českého srdce. V roce 1958 se oženil se svou milovanou Lízinkou, se kterou se loňského roku dožil zlaté svatby (padesát let). Bylo to vzorné manželství v každém smyslu. V roce 1968 se jim narodil syn Martin a v roce 2000 jeho milovaný vnuk Stefan.

Jarka Florián se pohyboval převážně v české společnosti. Bude nám moc chybět a my na něj určitě nezapomeneme.

8. dubna jsme se s ním rozloučili v kapli evangelického hřbitova ve Vídni 10.

Čest jeho památce!

Kulturní klub v něm ztratil nejen čtenáře, ale také příspěvatele článků s českou menšinovou tematikou, příznivce Kulturního klubu, ale především člověka tolerantního, otevřeného všemu novému.

Čest jeho památce!

*Výbor a redakce Kulturního klubu
Čechů a Slováků v Rakousku*

Oddací list nie je vždy ľahké nájsť

Sobota, 18. apríla 2009. Vlastenecká omladina tentokrát pripravila špecialitu. Známa hra od ešte známejšieho autora Ephraima Kishona *Oddací list*, ktorá je humoreskou z manželského života – kde sa mladý vzťah meria zo starým, hádky a udobrenia, provokácie a nežnosti. V tomto turbulentnom virvare si herci museli dávať pozor na texty, ale aj na hlasitosť, čo sa im aj dobre podarilo. Publikum opúšťalo sálu vysmiata a pobavené, čo možno pripísať aj „podobnosti s vlastným životom – ale čisto náhodnej!“ Špeciálnym hosťom večera, s ktorým sa prítomní hostia mohli stretnúť neskôr v sále, bol významný režisér a herec Jan Kačer. Príjemný večer hostia zakončili tancom a zábovou v sále Českej školy Komenský. (ao)

Výstava slovenského dizajnu

Dňa 11. 3. 2009 bola v Slovenskom inštitúte na Wipplingerstraße 24-26 otvorená výstava, ktorá bola venovaná

slovenskému dizajnu. Kurátorkou výstavy bola Ľubica Fábri. Ľubica Fábri (1961) absolvovala štúdium architektúry na Univerzite Bauhaus Weimar v Nemecku. Po skončení štúdia sa venovala navrhovaniu interiérov a dizajnu nábytku, neskôr pracovala ako marketingová manažérka nábytkárskej spoločnosti. V rokoch 1999-2003 riadila štátnu organizáciu v pôsobnosti Ministerstva kultúry SR – Slovenské centrum dizajnu v Bratislave. V súčasnosti sa špecializuje na marketing a propagáciu špičkového dizajnu. Od roku 2004 vydáva magazín *design!in* o dizajne a firmenej kultúre, vedie agentúru DESIGN IN a pôsobí ako riaditeľka mimovládnej organizácie Design Slovakia, ktorú založila. Ako manažujúca kurátorka koncipovala viaceré úspešné výstavy a prezentácie slovenského dizajnu v SR a v zahraničí. (oz)

„Otvorte dvere do sveta zrakovo handicapovaných“

Pod týmto názvom bola 1. apríla 2009 otvorená výstava v Slovenskom inštitúte vo Viedni. Výstavu organizačne pripravila Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov SR.

Zdroj: Ivo Hanus – SV

Na výstave boli prezentované výrobky zo skla, keramiky, ukážky krásnej slovenskej čipky. Tiež boli vystavené obrazy známeho fotografa Jána Miškoviča, ktorý sa predstavil športovou a zimnou tematikou. Na otvorení

prezentovali aj mladých handicapovaných umelcov, návštevníkov zaujalo vystúpenie nositeľov 3. ceny Majstrovstiev Európy a Majstrovstiev sveta a trojnásobných majstrov SR v spoločenských tancoch kategórie LWD 1 (Level of Wheelchair Dancer) Petry Kolberovej a Juraja Adama. Na otvorení okrem organizátorskej agentúry, ktorej predsedom je pán Arpád Beník, pani riaditeľky Slovenského inštitútu Dr. Viery Polakovičovej, Ph.D., sa zúčastnil aj obchodný radca Ivo Hanuš z Ministerstva hospodárstva SR.

Na záver veľmi milej a srdečnej akcie mohli návštevníci ochutnať slovenské pagáčiky a víno, ktoré bolo prichystané. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou štátnej tajomníčky Ministerstva zahraničných vecí SR Diany Štrofovej.

Petra Kolberová

Petra patrí medzi mladých ľudí, ktorí sa aj napriek handicapu snažia prežiť život naplno. So svojim tanečným partnerom sa už deväť rokov venujú spoločenským tancom. Počas týchto deviatich rokov mali len raz polročnú prestávku, pretože Petra popri tanci ešte aj študuje na Bratislavskej vysokej škole práva masmediálnu komunikáciu. Petru k tancu priviedla pani riaditeľka Nahajossiová, ktorá vyučuje na špeciálnej škole pre handicapovaných na Mokrohájskej ulici v Bratislave. Pani Nahajossiová spolupracovala s trénerom pre spoločenské tance. Petra si tanec vyskúšala a tak sa jej zapáčil, že pri ňom už aj zostala. Za svoje tanečné majstrovstvo bola už viackrát ocenená. V roku 2003 na Majstrovstvách Európy v Rusku spolu so

svojím partnerom Jurajom Adamom získali tretie miesto. V roku 2006 na Majstrovstvách sveta v Holandsku získali taktiež tretie miesto v štandardných tancoch. Petra spolu s partnerom sú aj trojnásobní majstri v štandardných tancoch na Slovensku. Získali aj trikrát ocenenie pre najúspešnejší pár v kategórii LWD 1. Petra popri štúdiu, práci a tanci už nemá veľa času na iné koníčky a tak vo voľnom čase, ktorý jej ostáva, podľa vlastných slov najradšej spí.

Zdroj: Ivo Hanus – SV

Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov

Slovenská agentúra vznikla 15. 12. 2006 a je to nezisková organizácia, ktorá si dala za úlohu podporovať zdravotne handicapovaných ľudí. Táto organizácia so sídlom v Klatovej Novej vsi, okres Partizánske, má vysoko sociálny program. Nad organizáciou prevzal záštitu aj štátny tajomník MPSVR SR Ing. Peter Sik, Ph.D. V sociálnej oblasti organizácia prezentuje chránené dielne, výtvarné konferencie, výstavy. V súčasnom období organizácia realizuje celoslovenskú prezentáciu chránených dielní handicapovaných občanov SR pod záštitou štátnej tajomníčky Ministerstva zahraničných vecí Diany Štrofovej. Organizácia, ktorej predsedom je Arpád Beník, má za sebou úspešné akcie: v máji 2008 prezentovali práce v priestoroch Podjavorinského múzea v Novom Meste nad Váhom, v júni 2008 na Orave, v auguste v tom istom roku v Nitre, v októbri v Bratislave a v decembri v Piešťanoch. Cieľom agentúry je nadviazať spoluprácu aj s inými organizáciami podobného charakteru doma i v zahraničí tak, aby sa výrobky, ktoré sú ručnou prácou handicapovaných mladých ľudí, mohli nielen vystavovať, ale aj predávať.

Pripravila: K. Ozábalová

14. mezinárodní filmový festival vo Viedni

V dňoch 2.-5. apríla 2009 sa v kine Metro konal už 14. ročník prehliadky študentských filmov. Slovensko bolo zastúpené filmom *Studený spoj*, ktorého autorom je Miroslav Remo a film bol jeho diplomovou prácou. Miroslav Remo študoval na Akadémii umenia v ateliéri pre dokumentárny film pod vedením Vladimíra Balca. (oz)

České hvězdy – Tschechische Stars

31. března 2009 zavítala do Českého centra ve Vídni, Herrengasse 17, putovní výstava Českých center *České hvězdy*, koncipovaná jako doprovodná akce v rámci předsednictví ČR v Radě EU. Tento den byl zároveň pojat jako den otevřených dveří České republiky, a proto se návštěvníci mohli těšit ze zajímavého programu celý den (10:00-20:00). Na organizaci a přípravě této prezentace se velkou měrou podílel i CzechTourism ve Vídni, sídlící tamtéž. Expozice byla rozestavěna v celém prostoru Českého centra a byla doplněna informacemi o prezentovaných firmách a nejruznějšími informativními brožurami o České republice.

Zdroj: ČCV

Po slavnostním zahájení velvyslancem ČR v Rakousku J. E. Janem Koukalem, ředitelkou Českého centra ve Vídni Tatjanou Langáškovou a ředitelkou CzechTourismu ve Vídni Norou Dolanskou a za přítomnosti autorky projektu Jany Horáčkové a vedoucí programového oddělení Českých center ČR – Praha Jolany Součkové měli návštěvníci možnost seznámit se prostřednictvím speciálně vyrobených informačních tabulí s historií a se současnou činností

významných českých firem, prezentujících se v rámci tohoto projektu. V hodinových intervalech seznamovaly filmy početné publikum s významnými českými a moravskými destinacemi. Byla představena letošní zemská a první společná přeshraniční výstava Dolního Rakouska s ČR pořádaná v rámci výročí pádu železné opony pod názvem *Česko – Rakousko. Rozdělení – odloučení – spojení*.

Vedle prezentace dvou hostujících krajů – Vysočiny a Jižní Moravy – proběhl i rychlokurs češtiny pro začátečníky, který připravili studenti Bilingvního gymnázia školy Komenského, a ochutnávky moravských a českých specialit z restaurace Villa Richter, vín z vinařství Templářské sklepy Čejkovic, piva a limonád z Černé Hory, minerální vody Mattoni a Becherovky. O dobrou náladu se postarala cimbálová hudba Strážničan a Ivan Kremlička (jazzové variance).

Závěrečnou součástí bohatého programu bylo losování o atraktivní ceny (hlavní cenou byl víkendový pobyt v hotelu Alcron v Praze pro dvě osoby). Ale i ti, kteří nic nevyhráli, neodešli s prázdnou. Každý návštěvník obdržel od CzechTourismu upomínkové drobnosti a prospekty o České republice. Podle odhadu Českého centra navštívilo tento den jeho prostory ve Vídni na 600 zájemců.

Trochu jiná výstava

V rámci projektu *Prezentace české tvorby pro děti a mládež* a také v rámci předsednictví ČR představilo ve středu 1. dubna 2009 České centrum ve Vídni ve spolupráci s Českým centrem Praha a Nakladatelstvím Labyrint putovní výstavu k dětské knize *Zed'. Jak jsem vyrůstal za železnou oponou* českého výtvarníka a spisovatele žijícího v New Yorku Petra Sise. Průvodního slova se chopil kurátor výstavy Joachim Dvořák. Výstava byla doplněna čtením ze stejnojmenné knihy v přednesu Markéty Richterové a ukázkami z krátkých kreslených filmů Petra Sise.

Zatímco na západě probíhá hospodářský zázrak a nastupují divoká šedesátá léta, Petr Sís vyrůstá v Československu, zemi východního bloku. Děťství a mládí v totalitním režimu, cenzura v médiích, omezený přístup k potravinám a zřeknutí se všeho západního, jako byly modré džíny, coca-cola nebo Beatles... V jedinečné koláži obrazů a textů nabízí Petr Sís autentický pohled na život za železnou oponou.

Zdroj: ČCV

Petr Sís jistě není neznámý čtenářům Kulturního klubu, a proto není potřeba velkého představování. Pravidelně o jeho práci informujeme na klubových stránkách, minulý rok jsme přinesli ukázkou a obrázky z dané knihy. Někteří z Vás byli na pásmu literárního čtení, které Klub pořádal společně se Slovenským institutem a již tehdy měli možnost seznámit se v přednesu herečky Renaty Olárové s obsahem knihy.

Výstavou jsem kvůli zaneprázdněnosti pouze proběhla, ani jsem všechny vitríny neviděla, pořad už začínal, čtení ani zahájení jsem neslyšela a jaksi nespokojeně spěchala dál. Byly to v mých očích jenom přepřádané nástěnky stejné těch z doby mého mládí, čekala jsem výstavu, a byla mi nabídnuta slepenice budovatelských článků a další relikvy tehdejší doby, dostala jsem špatnou náladu. Ale pak jsem na to přišla, bylo to geniální, lépe přiblížit danou dobu se snad ani nedá.

Replika svatováclavské koruny na výstavě v Hornu

Do města Horn dorazila z Prahy krátce před otevřením výstavy za přísných bezpečnostních opatření replika české svatováclavské koruny. Podle agentury APA je korunovační klenot „zvláštním exponátem“ zemské výstavy s názvem *Česko – Rakousko. Rozdělení – odloučení – spojení*, která začala 18. dubna a potrvá do 1. listopadu. Koná se současně v rakouských městech Horn a Raabs a v Telči. Svatováclavská koruna je součástí českých korunovačních klenotů. Jejich originály se v Česku vystavují jen při mimořádných příležitostech. I když ČR do Rakouska půjčila jen repliku, i ta je velmi cenná. Originál si nechal ke své korunovací zhotovit v roce 1347 Karel IV. Poté ho věnoval patronovi české země svatému Václavovi a určil z něj korunovační korunu pro české krále. Svatováclavská koruna je vytvořena z 21 karátového zlata a váží přes dva kilogramy. Zdobí ji 19 safírů, 44 spinelů, 1 rubín, 30 smaragdů a 20 perel. Důležitou roli hraje svatováclavská koruna i v rakouských dějinách. Od roku 1527 jí totiž byli českými králi korunováni také rakouští Habsburkové. Poslední z nich, který si ji nasadil na hlavu, byl v roce 1836 Ferdinand V.

Rakouská miss z České republiky

Zatímco v České republice je volba miss obvykle provázena snahou udělat z celé akce pompézní celonárodní událost, podobná událost v Rakousku vypadá podstatně odlišně. Hledat důvody těchto rozdílů není nic jednoduchého. Určité vysvětlení snad nabízí historie – zatímco v Rakousku fungovala klasická konzumní společnost, v dřívějším Československu se volby královen krásy musely až postupně prosazovat. První volba miss se konala až v roce 1966 pod názvem *Hledáme ideální dívku*. V období takzvané normalizace se zase Češi i Slováci dlouho museli obejít bez volby královny krásy, protože něco takového bylo kritizováno jako ideové podléhání západní buržoazii, která nedokáže vnímat ženu jako soudružku, ale hodnotí ji jen podle vzhledu. Zlom na jaře 1989, kdy byla soutěž obnovena, v Československu probíhal ještě v atmosféře monopolní zábavy, která se snažila sama sebe prezentovat jako něco vyššího a nepřiznávala se ke své konzumnosti. Proto

i volba miss byla zahalena do reprezentativního hávu, který do značné míry vydržel i v současnosti, přestože nyní existují dvě navzájem nepřátelské soutěže podobného typu. Proto si také lze jen těžko představit, že by v České republice finále akce proběhlo v kasinu jako v Rakousku. A právě v kasinu na bývalém hraničním přechodu Hatě u Znojma se konala volba královny krásy Rakouska, přestože kasino vlastněné Rakušany leží na území České republiky. Český tisk přitom také zaujala na místní podmínky neobvykle uvolněná atmosféra a skutečnost, že akce připomínala spíše společenských večírek. Palmu vítězství si nakonec z Hatí odvezla Anna Hammel z Horního Rakouska. Bude jistě zajímavé sledovat, zda volba miss „po rakousku“ nějak ovlivní podobné akce v České republice. Nicméně proti dlouholeté tradici asi zatím ojedinělá zkušenost asi moc nezmůže. Je však otázka, zda to přece jen není trochu škoda. I když na druhou stranu kasina asi nejsou zrovna tím kulturním prostředím, kterým by Rakousko české země nějak zvlášť obohatilo. (MaFr)

Miss Rakouska Anna Hammel

Bohemica a slovacica v Dorotheu a Im Palais Kinsky

Na tradiční dubnové aukci vídeňské sítě Dorothea nazvané *Kaiserhaus und historica* se opět jako v minulých letech objevují i kusy nějakým způsobem spojené s českou historií. Odkazy na Království české sice vcelku pochopitelně nenalezneme v jednom ze zlatých hřebů celé dražby, tedy v konvolutu předmětů z majetku proslulého vídeňského starosty Karla Luegera, ani v dalších vrcholech, jakými nepochybně bylo křeslo z vily císařovny Sissi nebo

vykající portrét nešťastného mexického císaře Maximiliána od Franze Xavera Winterhaltera. Do aukce ale byly zařazeny předměty z majetku konopištského pána, následníka trůnu arcivévody Františka Ferdinanda d'Este. Právě na českém panství se konala například večere 6. listopadu 1912, jejíž menu a zasedací pořádek bylo nabídnuto jako součást čísla 150. Již tradičně také Dorotheum nabízí řadu předmětů z aristokratického majetku, včetně rodů s českými kořeny nebo s českými zeměmi nějakým způsobem spojenými. Najdeme tu tedy například dýmku s lichtensteinským erbem, uzdu na koně z majetku Fürstenbergů, tabatěrky s erby Černínů, Kolowratů nebo knížat Lobkoviců. V aukci se stejně jako v jiných letech setkáme také i s vyobrazením jedné z nejproslulejších rakouských postav 19. století, s hrdinným vítězem italského tažení, generálem Radeckým z Radče. Velmi lákavou zajímavost představuje číslo 155 – zlatý náramek s dámskými hodinkami z majetku jediné dcery korunního prince Rudolfa, arcivévodkyně Elisabeth zvané Erzsi, která se roku 1902 vdala za knížete Ottu Windischgrätze. Klenot, který je ozdoben nádherným emailovým aliančním znakem a opatřený pražským dovozním puncem, byl patrně jedním ze svatebních darů. Z hlediska bohemik však nepochybně představuje vrchol celé aukce jeden z artefaktů dříve vlastněných manželkou již zmiňovaného korunního prince Rudolfa, princeznu Stefanií (nebo po česku Štěpánkou), který se skrývá pod číslem 127. Jde o nádherné víko z nedochované truhličky, kterou věnovalo město Praha princezně u příležitosti její návštěvy 10. května 1881. Víko kombinuje dřevo, hedvábí a stříbro zdobené emailem, polodrahokamy a skleněnými kameny. Prostředku vévodí znak české metropole, nápis připomínající okolnosti věnování je proveden v němčině i češtině. Vlastence může snad jen trochu zamrzet, že nádhernou ukázkou dobového historismu otcové města Prahy nechali vyrobit ve Vídni – jak svědčí vídeňský punc i signatura klenotníka E. Kautsche. České země ovšem nemohla opomenout ani další aukce Dorothea – dražba hudebních nástrojů. Z exkluzivnějších kousků spojených s českými či slovenskými zeměmi z této akce připomeňme třeba na 5 až 6 000 euro odhadované mistrovské housle známého českého houslaře Františka X. Drozenu vytvořené v Turnově v roce 1933. S tímto nástrojem je prodáván i autograf jednoho z nejproslulejších českých houslových virtuozů Jana Kubelíka datovaný do roku 1931. O něco levněji na 4 až 5 000 eur si Dorotheum cení cello znojemského mistra Josepha Wassermanna z roku 1791 a na stejnou cenu byly odhadnuty mistrovské housle z roku 1964 od Oswalda Willmanna z Bratislavy. A ještě levněji, jen na 2 000 až 2 400 eur by měly přijít pražské housle z roku 1753 pocházející z dílny Johanna Udalrica Eberleho. Dorotheum ale není jedinou vídeňskou aukční síní, která v dubnu nabídla předměty spojené s českými zeměmi či Slovenskem. Zajímavá bohemika nechyběla ani na dražbě v Paláci Kinských ve Vídni na Freyung. Za zmínku ze zdejší nabídky určitě stojí velké plátno dvorního malíře Rudolfa II. v Praze Roelanta Saveryho znázorňující boj lva s býkem, které ovšem vzniklo až po malířově pražském pobytu, v závěrečném období jeho života v Utrechtu. Z dílny nebo okruhu dalšího významného rudolfinského malíře Bartolomea Sprangera pak pochází nabízená *Mytologická scéna*, k jejíž charakteristice v katalogu se vyjadřovala i známá česká znalkyně umění éry Rudolfa II. Eliška Fučíková.

Z obrazů 19. století nabízených v aukci souvisí alespoň vzdáleně s českými zeměmi dílo pozdějšího profesora Akademie výtvarných umění v Praze Rudolfa von Ottenfelda *Pozdní záchrana* z roku 1878. Mezi klasickými mistry zaujme zájemce o bohemikální práce zajímavá tempera s námětem Prahy, konkrétně malostranské mostecké věže od Wilhelma Nicolause Prachenského z roku 1935, dražená pod katalogovým číslem 243 s odhadní cenou 10 až 18 000 eur. Nechybí ani dvě tušové kresby slavného litoměřického rodáka Alfreda Kubina nebo pastel *Klanění Adolfa Richarda Hölzla* pocházejícího z Olomouce. Ani mezi současnými malíři, jejichž díla jsou také nabízena v Paláci Kinských, nechybí rodáci z bývalého Československa, konkrétně ze Slovenska – například Anton Lehmden z Nitry či Johann Hauser z Bratislavy. V oddíle starožitností samozřejmě hraje důležitou roli české sklo – například pohár z období kolem roku 1835, který připomíná proslulou vraždu Albrechta z Valdštejna v roce 1634 v Chebu, respektive události s tímto činem spojené nebo lithyalinové nádoby z produkce hutě hraběte Buquoye v Jižních Čechách či od šluknovského rodáka Friedricha Egermanna. Mezi keramikou se rozhodně neztratí dva habánské talíře ze západního Slovenska. Z nábytku snad můžeme uvést psací stůl od jednoho z nejproslulejších francouzských nábytkářů 19. století Françoise Linkeho, který se ovšem narodil v Jitravě (Deutsch Pankraz) na Liberecku (dnes součást Rynoltic) a v sedmdesátých letech 19. století jako truhlářský pomocník dva roky působil i v Praze. Nejsem si pak zcela jist, zda katovský meč z roku 1681 kata Meta Dinkla nabízený pod katalogovým číslem 650 pocházel z Turnova, protože pod jménem Turnau se skrývá více lokalit, ale zdá se to dost možné. Velmi zajímavý se z hlediska českých zemí jeví také konvolut pečetidel z katalogového čísla 649, kde najdeme pečetidla např. porotního soudu v Plzni, c. a k. vrchního zemského soudu v Praze nebo okresního soudu trestního v Litomyšli. Sběratelé předmětů s bohemikální nebo slovacikální tematikou si zkrátka na nedostatek výběru ve Vídni nemohou stěžovat. Jen kdyby těch finančních prostředků bylo k dispozici víc. (MaFr)

Plzeň se inspiroje v Linci

Západočeské město Plzeň a hornorakouský Linec spolu mají leccos společného. Obě místa musí dlouhodobě zápolit s nálepkou špinavého a nepříliš zajímavého industriálního centra. Nicméně v Plzni i v Linci se snaží udělat vše, aby se v tomto bodě jejich postavení změnilo. Nelze přehlédnout, že rakouská lokalita má v mnoha ohledech poměrně značný náskok. Již v minulosti tu třeba vzniklo Ars Electronica Centrum nebo třeba významný výstavní prostor v podobě galerie moderní umění Lentos. Linec také pravidelně pořádá ve svém centru řadu zajímavých a pro návštěvníky velmi atraktivních akcí, které někdy navazují na historické tradice města. A Linec také v letošním roce patří mezi evropská města kultury a dokázal tak naplnit svůj rozchod s érou šedivosti a nezajímavosti. Pro Plzeň proto hornorakouská metropole představuje významný inspirační vzor při její snaze stát se také evropským městem kultury v roce 2015. Plzeňští dokonce vytvořili speciální delegaci, která přímo v Linci místní zkušenosti studovala. Do Horních Rakous se v této souvislosti vypravil například i plzeňský primátor Pavel Rödler (z Občanské demokratické

strany), jeho náměstkyně Marcela Krejsová a jeho předchůdce v čele města a v současnosti místopředseda Senátu Poslanecké sněmovny ČR Jiří Šneberger. České návštěvníky především překvapilo, jak vysoké sumy peněz se v Horních Rakousích investují do kulturní infrastruktury, což se týká nejenom samotného Lince, ale zároveň i příslušné spolkové země a celého Rakouska. Přesto však nevedla představitele města Plzně jejich výprava do Lince k nějakému rezignovanému pesimismu a ke ztrátě sebevědomí. Stále věří, že se svou kandidaturou můžou při šikovném využití rakouských zkušeností dobře uspět. Připomínají, že jejich město se může pochlubit i některými tradicemi, které v Linci chybí. A nejde přitom jen o produkci vynikajícího piva. Plzeň se třeba pyšní např. svým divadelnictvím, reprezentovaným proslulou místní scénou, Divadlem J. K. Tyla, na jehož prknech hráli i velv ýznamní představitelé celé české divadelní scény, jako například Otýlie Beníšková. Plzeň má významné místo i v českých dějinách knihtisku či v loutkářství. Samozřejmě ještě mnohé bude ve městě třeba zlepšit, vylepšit stav fasád i komunikací, přispět k vybudování dostatečně reprezentativních prostor, ale to vše se jistě dá v dalších pěti letech zvládnout. Titul Evropské město kultury přitom není jen prázdnou slupkou, jeho zisk může mít až překvapivě významný dopad do komunálního rozpočtu a do příjmů místních podnikatelů. Například v britském Liverpoolu, Evropském městě kultury v roce 2008, údajně spočítali, že každá investovaná libra vynesla tři libry zisku. Význam zisku titulu potvrzují i zástupci Lince, kteří zdůrazňují, že v atmosféře velkého propadu turismu ve všech tradičních centrech zaznamenal naopak Linec na počátku letošního roku jako jediná lokalita zvýšený příliv návštěvníků. Takže – snad to za šest let Plzni vyjde. (MaFr)

Nový česko-rakousko-německý euroregion

Především vidina získání peněz z Evropské unie pro podporu nejrůznějších projektů vede příhraniční regiony k jednáním o vzájemné spolupráci a vytváření přeshraničních regionů, které na prostředky z evropské kasy dosahují přece jenom snadněji. Tato chvályhodná iniciativa se v posledních letech čím dál častěji projevuje i v česko-rakouských stycích, zejména v oblastech sousedících i s Německem, protože obzvláště vítané jsou euroregiony zahrnující území více než dvou států. Proto také v současnosti jedná o vytvoření společného euroregionu Jihočeský kraj s Dolními Rakousy, Horními Rakousy a Bavorskem, který by zahrnul vedle části Jižních Čech také Dolní Bavorsko, Waldviertel a přilehlé hornorakouské území. Jednotliví partneři spolu už na bilaterální úrovni spolupracují již dlouhé roky, ale dosud se jedná o těžko přehlédnutelnou tříšť nejrůznějších jednorázových akcí a projektů. V euroregionu by všechny aktivity mohly být podstatně lépe provázané. Místní politici hledí přitom ve svých plánech i dost hluboko do budoucnosti – euroregion by jim mohl pomoci při financování projektů i po roce 2013, kdy skončí současné rozpočtové období evropských fondů. A zároveň nelze přehlédnout, že euroregion by se mohl stát trvalým prvkem vzájemné spolupráce a poznávání, který bude představovat pevnou hráz proti snahám vrátit čas zpět do temných epoch vzájemné nedůvěřivosti a nepřátelství tří národů žijících vedle sebe ve střední Evropě. (MaFr)

Svatební fotky na výstavu

O Dolnorakouské zemské výstavě a o její části, která se uskuteční v České republice, v historickém městečku Telč, jsme psali v našem časopise již několikrát. Nelze se divit – expozice a s ní úzce spojené akce mají představit rakouskou i českou historii a zabývat se i tématem, které pro mnoho z našich čtenářů má specifický emoční význam – hranicemi, a to především těmi česko-rakouskými. Název výstavy říká prakticky vše: *Česko. Rakousko. Rozdělení – odloučení – spojení*. Co všechno se v těchto pouhých pěti slovech skrývá! Výstava ale nemá jen ukázat minulost, ale s její pomocí chce zařadit do správného kontextu i současné dění, které organizátoři akce vnímají jako návrat k etapám, kdy společné soužití představovalo naprostou samozřejmost. Na poslední chvíli organizátoři sháněli některé exponáty, které měly dokumentovat zejména nejnovější dějinné úseky – například projevovali zájem o svatební fotografie česko-rakouských párů z doby po pádu „železné opony“. Těžko asi lze najít symboličtější předmět pro přiblížení nové éry, která přichází přes zuřivé snahy některých poblázněných nacionalistů a šovinistů na obou stranách hranice, kteří se snaží ze všech sil oba národy proti sobě všemožně poštvat, aby ze vzájemného strachu vytvořili svůj vlastní politický kapitál. Výstava, která proběhne od 18. dubna do 1. listopadu tohoto roku v městech Horn, Raabs a Telč, by právě jim vůbec neměla být po chuti, protože ukazuje přátelské spolužití jako normální, přirozený stav, o jehož narušení se starají lidé s různými nízkými a obvykle značně temnými cíli. Přitom bohatost společné historie jasně ukazuje, jak se oba národy v minulosti dokázaly obohatit a jaký potenciál vzájemného obohacování v sobě ještě skrývají pro budoucnost. Nezbyvá než doufat, že organizátorům výstavy se jejich dílo povede a letošní Dolnorakouská zemská výstava se stane díky svému tématu jedním z významných okamžiků česko-rakouské spolupráce a pomůže odbourat alespoň část předsudků, kterých v obou národech zůstává bohužel i v současné době stále dost a dost. (MaFr)

TROCHU Z HISTORIE

**Jaroslav Goll
(1846-1929)**

Po maturitě na pražském Akademickém gymnáziu studoval na filozofické fakultě. V roce 1871 se stal tajemníkem velvyslance USA v Berlíně. O devět let později byl jmenován profesorem v oboru všeobecných dějin – v roce 1907 byl jmenován rektorem pražské univerzity. Během první světové války zůstal přes všechny výzvy do poslední chvíle loajální k Rakousko-Uhersku.

Kdo byl Josef Hlávka?

*U příležitosti výstavy **Josef Hlávka – vídeňský stavitel, český architekt, evropský mecenáš** v budově vídeňské Státní opery vám znovu přibližujeme osobnost Josefa Hlávky, a i když jsme čtenářům časopisu Kulturního klubu osobu architekta a mecenáše minulý rok na stránkách časopisu důkladně představili, věříme, že si taková osobnost, jakou byl Josef Hlávka, zaslouží opakování.*

Architekt, stavitel, podnikatel, křesťan, mecenáš, zakladatel nadací, sběratel, střežitel, milionář, iniciátor, velkostatkář, vrchní stavební rada, politik, staroček, poslanec zemského a říšského sněmu, člen panské sněmovny, prezident České akademie, prezident Národohospodářského ústavu, čestný doktor technických věd České vysoké školy technické, čestný občan Prahy, držitel velkokříže řádu Františka Josefa I., držitel mnoha dalších ocenění a funkcí...

Josef Hlávka se narodil 15. února 1831 jako druhý syn purkmistra Antonína Hlávky a jeho ženy Anny v Přešticích u Plzně. Po studiích na gymnáziu v Klatovech a Kolíně přešel v roce 1846 do Prahy na stavovskou reálku a po jejím absolvování v roce **1847** se věnoval na Stavovské polytechnické škole studiu pozemního stavitelství, protože architektura se zde ještě nevyučovala. Od roku **1851** pokračoval ve studiích na Akademii výtvarných umění ve Vídni, zde již studuje architekturu a zde v roce **1854** poprvé získal státní ocenění. V době studií pracoval Josef Hlávka ve Vídni hlavně o prázdninách jako zedník, poté jako stavbyvedoucí a nakonec jako ředitel kanceláře ve firmě stavitele Františka Šebka. Zde získal výuční list a v roce 1860 i mistrovské vysvědčení.

Po roce 1855 započala Hlávková stavitelská činnost při spolupráci s architektem Heinrichem Ferstem. Hlávka řídil stavbu jeho vídeňských projektů, především burzy a Votivního chrámu. V roce **1855** získal Hlávka státní cestovní stipendium, tzv. Římskou cenu, a v letech **1856-1858** podnikl studijní cestu do Itálie, na Sicílii, do Řecka, Francie, Anglie, Belgie a Německa. Po návratu v roce **1859** byl zproštěn nástupu do státních služeb, stavitel Šebek mu předal svoji firmu a Hlávka požádal o udělení stavitelské koncese, kterou získal na jméno firmy Josef Hlávka architekt – městský stavební mistr ve Vídni.

Portrét Josefa Hlávky od Václava Brožíka

Zanedlouho poté, v roce **1860**, byl vyzván ministerstvem kultu a vyučování, aby vypracoval projekt areálu rezidence řecko-pravoslavného biskupa v Černovicích na Bukovině (dnes Ukrajinská republika, původně Rakousko-Uhersko). V tomto roce zemřel v Humpolci Hlávkův otec.

Hlávkovy akvarely – realizace areálu v Černovicích

Roku 1861 Josef Hlávka vyhrál soutěž na stavbu vídeňské Dvorní opery podle plánů architektů Eduarda van der Nülla a Augusta von Sicardsburga.

Konečně v roce 1862 se Hlávka oženil se svojí studentskou láskou a příbuznou Marií Čermákovou, kterou

nesmírně miloval. V této době byl pověřen zemským výborem vyprojektovat budovu Zemské porodnice v Praze, a tak jejich svatební cesta vedla do Prahy, aby si Hlávka prohlédl místo určené pro stavbu.

Josef Hlávka tedy současně pracoval na projektu areálu rezidence řecko-pravoslavného biskupa v Černovicích na Bukovině, následně tento areál svojí vídeňskou firmou i postavil, stavěl vídeňskou Dvorní operu, při otevření v roce 1869 mu císař věnoval zlatý klíč a symbolické nářadí, kterým bylo poklepáno na základní kámen, a projektoval Zemskou porodnici v Praze na Albertově. Dále ve Vídni stavěl kostel Panny Marie při klášteře lazaristů a kostel Svatého Othmara podle projektu architekta Friedricha Schmidta, věnoval se mnoha dalším zakázkám, stavěl činžovní domy, obchodní domy, paláce, kostely, z části podle vlastních projektů. Celkem šlo o 142 staveb. Díky své podnikatelské činnosti ve Vídni velmi zbohatl.

Viedeňská opera

Roku 1866 koupil Hlávka matce od barona Ringhofferů zámek v Lužanech. Vyčerpán z rozsahu prací a cestování, ochrnul na obě nohy, a proto roku 1869 zrušil svojí vídeňskou stavební firmu. Posléze se přidaly potíže se zrakem a v roce 1873 odešel do ústraní, pobýval v Nizze, Karlových Varech a nejvíce v Lužanech, nikdy se zcela neuzdravil, k stáru pak měl trávící potíže a těžký kloubový revmatismus. V roce 1882, v době, kdy se Hlávka začal uzdravovat, zemřela jeho manželka Marie Hlávková-Čermáková na tuberkulózu.

V letech 1886-1887 Hlávka kompletně přestavuje a dostavuje zámek v Lužanech, buduje zámecký park a staví rodinnou hrobku v Přešticích.

V roce 1886 Josef Hlávka uzavřel druhý sňatek se Zdeňkou Havelkovou, výtečnou klavíristkou a pěvkyní, dcerou rytíře Havelky. Manželé žili v Praze, kde začal stavět Hlávka činžovní domy ve Vodičkově ulici. Od sedmdesátých let se Hlávka zapojil do prací na obnově a stavbě architektonických skvostů Čech, odborně dohlížel na dostavbu katedrály sv. Víta, byl členem poroty pro stavbu Národního muzea, podílel se na úpravě jeho interiéru, řídil restaurátorské práce v Kutné Hoře ve Vlašském dvoře a chrámu svaté Barbory, jako umělecký poradce působil při rekonstrukci Karlštejna, účastnil se rekonstrukce Karlova mostu po povodni, která zasáhla Prahu v roce 1891.

Od osmdesátých let Hlávka zahájil svoji mecenášskou činnost, zakládal množství různorodých nadání. Největšími Hlávkovými počiny v tomto ohledu byly: iniciování a prosazení České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v roce 1891; zřízení studentských kolejí v roce 1904, ze kterých vzešlo mnoho nadaných studentů; založení Národohospodářského ústavu při Akademii v roce 1906; ustanovení Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, které se stalo podle jeho poslední vůle z roku 1904 po jeho smrti v roce 1908 univerzálním dědicem jeho majetku a zajistilo tak fungování jím založených institucí do budoucnosti a podporu nadaných studentů. Ačkoliv od roku 1939 až do roku 1989 bylo usku-tečně několik pokusů o zrušení tohoto Nadání, existuje jako jediná rakousko-uherská nadace dodnes.

Hlávková účast na velkých projektech spočívala v tom, že dal svými finančními vklady impulsy pro ostatní, nejčastěji zemský výbor, pražskou obec a stát, a podílel se pak na vypracování stanov jednotlivých institucí a dohlížel na jejich fungování a získával další příznivce.

Josef Hlávka zemřel 11. března 1908 v Praze a po slavnostním pohřbu v Panteonu Musea Království českého byl pohřben v Přešticích v rodinné hrobce.

Ocenění:

V roce 1867 získal Hlávka první cenu a medaili na světové výstavě v Paříži za návrh areálu v Černovicích, v roce 1866 Řád železné koruny III. třídy a v roce 1870 Zlatou medaili pro umění a vědu. Dále mu byl udělen titul c. k. stavebního rady za úspěšnou výstavbu Dvorní opery ve Vídni. V roce 1883 byl Hlávka zvolen do říšské rady a o rok později do zemského sněmu, v roce 1885 mu byl udělen Řád železné koruny III. třídy, roku 1890 obdržel komturský kříž Řádu císaře Františka Josefa, roku 1891 byl povolán za doživotního člena panské sněmovny říšské rady, v roce 1900 byl Hlávka jmenován čestným doktorem filozofie na Jagellonské univerzitě v Krakově, o rok později byl vyznamenán čestným doktorátem věd technických ČVUT a v roce 1907 mu byl udělen velkokříž Řádu císaře Františka Josefa I.

24. května 1869

Slavnostní otevření vídeňské Státní opery.

Karel Škoda (1878-1929)

Syn Emila Škody, zakladatele Škodových závodů v Plzni. Studoval na vysokých technických školách ve Stuttgartu a Curychu, později pracoval ve všech odděleních otcova závodu, aby se seznámil s praxí. V letech 1909-1917 byl generálním ředitelem Škodových závodů, které v době první světové války zažívaly velký rozmach díky ohromné zbrojní výrobě. Karel Škoda byl národnostně nevyhraněný, rozpad Rakouska nesl nelibě a v roce 1919 z firmy vystoupil a prodal své akcie. Ve dvacátých letech žil na svém velkostatku v Rakousku.

1949

Založeno Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku se sídlem ve Vídni.

Karel Toman: *Básně****Májová pobožnost***

Je u nás v Čechách jaro zelené
a květen, měsíc tvůj, nadevše nejkrásnější,
Maria Panno.

Ne libanonské cedry studené
a upjaté, květ sám jsou sladké stromy zdejší
v zeleni plaché

a voní k chvále tvé a zpívají
od šera jitřního až do nočního tmění
Maria Panno.

A stromů vrcholy se kývají,
květ s květem líbá se v tajemném proměnění,
noc dýše chladem.

Tvá sestra Venuše jde mezi nás
a s námi modlí se tvé věčné litanie,
Maria Panno.

Jen hvězdy plát nech, všechna světla zhas,
nech milost přseti, ať se nám v srdce lije,
Maria Panno!

(mk)

František Halas: *Básnické dílo****Jaro***

Kreslí jaro krásu žen
Do křivek všech příslibností
chodím láskou zasažen
jako vždycky do úzkosti.

Taví vítr sněžnost těl
Kreslí něžně jímku klína
jaro jsi můj nepřítel
bolí ta a bolí jiná.

Každá nosí v sobě zmar
pošetilých pološtětí
Jaká to jen řada mar
chodí dole po náměstí.

(mk)

INFORMACE

Ve dnech **16.-20. září 2009** se uskuteční v Praze **3. mezinárodní krajský festival**.

Organizátor festivalu Občanské sdružení Sedm paprsků se spolupořadatel, Stálou komisí Senátu České republiky pro krajany žijící v zahraničí, Folklórním sdružením ČR a Středočeským krajem zvou krajany k účasti na festivalové přehlídce pěveckého nebo tanečního umění.

Účastníkům nabízí výlety, výstavu nazvanou *Středočeský kraj – srdce Evropy*, přehlídku dokumentárních filmů o krajanech v zahraničí, společná setkání u tradiční české kuchyně, exkurze ad.

Pořadatel taktéž přivítá zapůjčení ukázek památek nebo fotografií ze života prvních přesídlenců a také ze současného života krajské obce, které budou využity na výstavě, která bude součástí festivalu.

Účinkující krajské spolky mají zajištěné ubytování po dobu festivalu.

Přihlášky je nutno zaslat do **20. června 2009** na adresu:

Občanské sdružení Sedm paprsků, Spořická 328,
184 00 Praha 8,

nebo faxem na číslo: 00420 233 543 760,

nebo e-mailem: info@sevenrays.cz

Registrační formuláře pro účinkující a **další informace** jsou na adrese: www.sevenrays.cz.

Festival se koná pod záštitou Senátu ČR, místopředsedkyně Senátu PaeDr. Aleny Gajdůškové a místopředsedy Senátu MVDr. Jiřího Lišky.

Židovský odboj za druhé světové války

V Jeruzalémské synagoze v Praze začala výstava, která připomíná odboj československých Židů za druhé světové války. Pořádá ji Židovská obec v Praze ve spolupráci s Historickým ústavem Akademie věd. Měla by ukázat, že se českoslovenští Židé nepoddali údělu pronásledované komunity a přes stupňovaný teror se zapojili do odboje v Čechách, na Moravě i na Slovensku. Expozice dokazuje, že se Židé zúčastnili bojů proti nacismu a fašismu se zbraní v ruce v překvapivě vysokém počtu. Výstava *Židé v boji a v odboji* byla poprvé prezentována v českém parlamentu v roce 2005. Nyní bude rozšířena o samostatný celek pojednávající o odboji na Židovské obci v Praze. **Potrvá až do 28. října.**

20 JAHRE OPERN AIR FESTSPIELE GARS

Intendanz
Karel Drgac

OPERN AIR
GARS

**DIE
VERKAUFTE
BRAUT** von
Bedřich Smetana

In tschechischer Sprache mit
deutschen Untertiteln

Die Oper für die ganze Familie

„Prodaná nevěsta“
Kdybych se co takového
o tobě dovedla
krutou pomstychtivou zálibou
na tě svých zanevlela.

Premiere: 17., 18., 24., 25., 26., 31. Juli 2009
1., 2., 7., 8., 9. August 2009 Beginn: 20.00 Uhr

IN DER BURGRUINE GARS AM KAMP

TICKETS: 01-319 39 39
www.opernair.at

DIE LANDESAUSSTELLUNGSOPER 2009

ZUWINBAT
(Priestor budúcnosti Viedeň -
Dolné Rakúsko - Bratislava - Trnava)

ZUWINBAT vznikol zo spolupráce ÖGB (Rakúsky odborový zväz) a KOZ SR (Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky). Projekt ponúka bezplatné právne poradenstvo (v slovenčine) pre slovenských zamestnancov v Rakúsku, organizuje semináre, jazykové kurzy a konferencie.

Právne poradenstvo v nemčine

Kto: Emil Gula, právny poradca v oblasti pracovného a sociálneho práva

Kedy a kde:

- utorok 15.00 – 17.00, ÖGB centrála, Laurenzerberg 2, Viedeň
- streda 16.30 – 18.30 (striedavo v pobočkách vo Schwechate a Gänserndorfe)
- štvrtok 13.00 – 15.00, ÖGB centrála

Kontakt:

+43 1/ 534 44-162, e-mail.gula@oegb.at

Bližšie informácie nájdete na dvojjazyčnej (nemecko-slovenskej) homepage www.zuwinbat.at.

ZUWINBAT je projekt podporovaný Európskou Úniou a z prostriedkov Spolkového ministeria pre rodinu, sociálne veci a ochranu spotrebiteľa.

Historický odkaz legií

V prvom patre magistrátu na Mariánskom námestí v Praze byla zahájena výstava Československé obce legionářské, jejíž autorkou je členka historicko-dokumentární komise Československé obce legionářské, profesorka Zlata Fořtová. Expozice přibližuje návštěvníkům účast legií na událostech při vzniku republiky před devadesáti lety. Legionáři, ale i Sokolové, byli jádrem branné moci nově vznikajícího státu. Na Slovensku a Těšínsku tehdy proběhly těžké boje, ve kterých padlo přes šest set československých vojáků.

(mk)

Návrat T. G. Masaryka do Prahy 21. 12. 1918.
Kolem auta pochodují legionáři.

Prednášky o slovenskej literatúre 19. a 20. storočia

Na katedre slavistiky Univerzity Viedeň prebieha cyklus prednášok, ktorý je venovaný literatúre 19. a 20. storočia. Cyklus prednášok pripravil Dr. phil. Stefan-Immanuel Teichgräber, Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur v spolupráci s Ústavom slovenskej literatúry SAV v Bratislave.

Pripravila K. Ozábalová

Zeitplan

Vortragszyklus zur Geschichte und Entwicklung der slowakischen Literatur im 19. und 20. Jahrhundert

Beginn März 2009

Vortragstitel	Name	Datum und Uhrzeit (Beginn jeweils um 17 Uhr)	Ort
Märchen im slowakischen Romantismus	Mgr. Janka Pácalová, PhD.	17.3.2009	Slawistik Seminarraum 1
Literatur der Slowakischen Moderne	Mgr. Dana Kršáková, CSc.	28.4.2009	Slawistik Seminarraum 1
Das Werk von Svetozár Hurban Vajanský im Kontext der nationalistischen Ideologie	Mgr. Ivana Taranenková, PhD.	12.5.2009	Slawistik Seminarraum 1
Messianismus im slowakischen literarischen Romantismus	Mgr. Ľubica Somolayová, PhD.	26.5.2009	Slawistik Seminarraum 1
Paradoxe der Memoire in der Zwischenkriegsliteratur des 20. Jahrhunderts	Mgr. Karol Csiba, PhD.	9.6.2009	Slawistik Seminarraum 1
Die Verwandlung des Schreibens über Poesie (in der slowakischen Literatur und Kritik) ab Ende der 50er bis 90er Jahre des 20. Jahrhunderts	Fedor Matejov, CSc.	23.6.2009	Slawistik Seminarraum 1
Die Bilder der slowakischen Prosa der 60er Jahre	PhDr. Zora Prušková, CSc.	8.9.2009	Slawistik 1 Seminarraum
Prosawerk von Vincent Šikula in der 60er Jahren des 20. Jahrhunderts	Mgr. Vladimír Barborík, CSc.	13.10.2009	Slawistik Seminarraum 1
Romansituation in der zweiten Hälfte der 70er Jahre des 20. Jahrhunderts	PhDr. Eva Jenčíková, CSc.	3.11.2009	Slawistik Seminarraum 1
Das Menschenbild und die Weltauffassung in der präromantischen Prosa	Doc. PhDr. Erika Brtáňová, PhD.	24.11.2009	Slawistik Seminarraum 1
Slowakische Prosa nach 1989	Mgr. Ivana Taranenková, PhD.	15.12.2009	Slawistik Seminarraum 1

Informace:

24. 5. 2009 v 10:30 a 13:30 v rámci oslav 140 let Státní opery ve Vídni je pořádán „Den otevřených dveří“. Počítá se s mnoha zájemci, proto budou rozdávána v pokladně opery pořadová čísla.

Nebo máte možnost přihlásit se v Českém centru

24. 5. 2009, 10.30, Wiener Staatsoper

Prohlídka s **Karlem Ksandrem**

Omezený počet účastníků

Tel.: 535 2360, nebo e-mail: ccwien@czech.cz

Josef Hlávka – vídeňský stavitel, český architekt, evropský mecenáš

Výstava se koná v rámci předsednictví České republiky Evropské unii a v rámci oslav 140. výročí otevření budovy dnešní Státní opery ve Vídni.

Připomíná Hlávkovy nejvýznamnější vídeňské stavby – především samozřejmě operní dům, který Josef Hlávka postavil podle projektu architektů Sicardsburga a van Nülla a který v květnu oslaví 140 let své existence a za jehož postavení získal od císaře titul c. k. stavební rada. Plány a obrazy přiblíží významné Hlávkovy architektonické realizace – tou nejvýznamnější je areál rezidence řecko-pravoslavného biskupa v Černovicích na Bukovině, za nějž Hlávka dostal v roce 1867 cenu na světové výstavě v Paříži. Opomenuta není ani obsáhlá mecenášská činnost Josefa Hlávky.

od 25. května do 30. června 2009

Místo: Wiener Staatsoper – foyer na druhém balkoně

Autor výstavy: Karel Ksandr

Architekt výstavy: Břetislav Kubíček

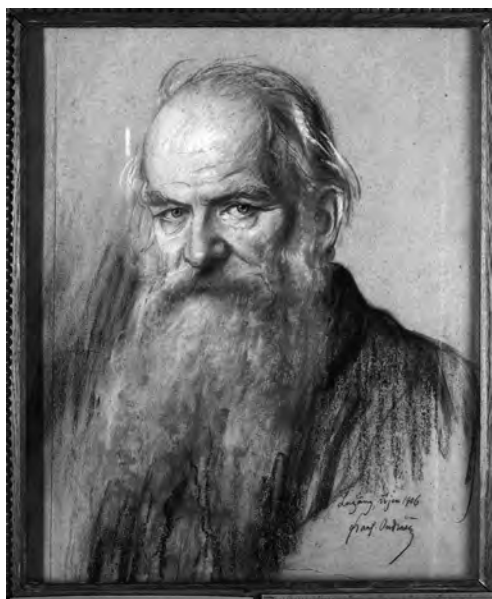
Grafik výstavy: Pavel Beneš

Komisariát: Lenka Šaldová

Pořadatelé: Národní muzeum, Ministerstvo kultury ČR, Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, České centrum ve Vídni, Státní opera ve Vídni

Podpora výstavy: Václav Jehlička – ministr kultury ČR, Jan Koukal – velvyslanec ČR ve Vídni

Termín vernisáže: pondělí 25. května 2009 o přestávce slavnostního představení Mozartova Dona Giovanniho ve Wiener Staatsoper, ovšem jen pro ty, kteří mají na přestavení vstupenku. Další možnosti jsou před představením a během přestávky.

Portrét Josefa Hlávky od Františka Ondříčka

Stříbrné zednické náčiní a klíč od opery

Erich M. Posch – *Když Rakousko ještě bylo u Čech*

Když Rakousko ještě bylo u Čech... Inu, tak od té doby už uplynula „spousta let“, a čas přinesl mnohá nedorozumění, tam i tu. Avšak tam, kde historie kope příkopy, mohou se historiky stát mostem...

Z obsahu:

Vom Räuber Hotzenplotz zum Räuberhauptmann Grasl
Trenck, der Pandur

Der rosarote Panzer

Die Rohrspatzen aus Österreich

Znaimer Gurken und Hot Ketchup

Die böhmischen Großmütter

Was uns von Böhmen geblieben ist

Autor: Emil M. Posch, rodák ze Štýrského Hradce, pracoval jako manažer skoro po celé Evropě. Tak jej jeho cesty přivedly i do České republiky. Zde se na Univerzitě Karlově učil českému jazyku a měl příležitost seznámit se s lidmi i zemí. Žije v Rakousku v Mödlingu u Vídně.

Vitalis, s. r. o., knižní nakladatelství

www.vitalis-verlag.com

232 stránek, 13 × 21 cm, vázáno, přebal

ISBN 978-3-89919-126-4

možno objednat:

Mohr Morawa, Sulzengasse 2, 1230 Wien

Tel.: 86014-0

e-mail: bestellung@mohrmorawa.at

ČESKÁ REDAKCE

Zleva: Zdeněk Vailiš, Zdeňka Kuchyňová, Vítěz Faltýnek, Josef Kubečka, Peter Gabal, Milena Štráfeldová, Martina Bílá

Každý náš pořad začíná aktuálními zprávami. Ve všední dny poté následují Události - publicistický přehled dění v Česku, kde jsou reportáže a rozhovory doplněny přehledem tisku. Závěr relace od pondělí do pátku patří pravidelným rubrikám, jejichž seznam následuje. Víkendové vysílání po zprávách vždy přináší několik tematických rubrik.

SEZNAM RUBRIK

Pondělí: Sport

Úterý: O čem se mluví

Středa: Kultura

Čtvrtek: Ekonomika

Pátek: Cestujeme po Česku

Sobota: Týden v ČR, Češi v zahraničí, Kalendárium, České „nej“

Speciální pořady vysílány ve čtyřtýdenních cyklech

v 08.30 a 17.30 a v neděli v 01.30 UTC:

Ach, synku, synku - český a moravský folklor ve všech

podobách

Kaleidoskop - novinky a zajímavosti české vědy a techniky

Literární naslouchátko - povídky, ukázky z románů,

divadelních a rozhlasových her

Toulky po regionech - kultura, zajímavosti, společenské

události v různých koutech České republiky

Neděle: Knihovnička Radia Praha, Historické obzory,

Z rozhlasového archivu, Čeština, jak ji neznáte,

Z krajského tisku

KONTAKT

E-mail: cesky@radio.cz

www.radio.cz

Odškodné

Lidé, kteří byli mezi lety 1948 až 1956 z politických důvodů vyhozeni z vysoké školy, budou mít nárok na odškodné. Novináře s rozhodnutím vlády seznámil ministr školství Ondřej Liška (Strana zelených). Jednorázové odškodné má dosahovat výše až 100 000 korun, o konkrétních případech budou rozhodovat ministerstva školství, vnitra či obrany, do jejichž kompetencí jednotlivé školy spadají. „Je to jeden z velkých dluhů společnosti vůči lidem, které postihla totalitní moc,“ poznamenal k tomu premiér v demisi Mirek Topolánek (ODS). Dodal, že při

prvních diskusích o podobném odškodnění bylo naživu okolo 900 osob, které na něj měly nárok, nyní jejich počet klesl zhruba na třetinu. Podle ministra Lišky budou muset žadatelé o odškodnění spolu s žádostí předložit písemný doklad, dekret či jiný dokument dokazující, že dotyčný je rehabilitovaným studentem. Na československých vysokých školách po únorovém uchopení moci komunisty následovaly проверки studentů a učitelů před takzvaným Akčním výborem Národní fronty a vylučování ze škol. Do roku 1949 muselo školy opustit přes 10 000 studentů a akademiků.

Zeitreise in die Welt der Erdfarben

Jahrtausendlang wurden Erdpigmente und Werkstoffe der Natur entnommen und das Wissen über Farbrezepturen und Werkstoffmischungen von Generation zu Generation weitergereicht. An diese Tradition möchte das Erdfarben-Kreativzentrum am Heldenberg anknüpfen.

In Niederösterreich und in den Nachbarstaaten besteht eine stark wachsende Nachfrage nach Schulungsangeboten für die Gewinnung und den Umgang mit Erdfarben und der Arbeit mit Naturmaterialien.

Das im Rahmen der NÖ Landesausstellung 2005 in der Gemeinde Heldenberg errichtete „neolithische Dorf“ bietet den idealen Raum dafür. Hier werden Seminare für Schulklassen, LehrerInnen, Familien, aber auch KünstlerInnen angeboten.

Die Eröffnung findet am Sonntag den **17. Mai 2009** statt.

Ab 13 Uhr können Kinder und Erwachsene an einem Wettbewerb, der „Bodenrallye“ teilnehmen, bei der es schöne Preise zu gewinnen gibt. Zeitgleich sorgt die mitreißende tschechische Kinderband „Šroti“ für gute Laune.

Von der Abteilung Landentwicklung der NÖ Landesregierung organisierte Infostände und Workshops sorgen für unterhaltsame Information rund um das Thema „unser Boden“.

Ab 15 Uhr führt Karl Prieler durchs Programm, seine Band „kreuz & quer“ verführt zum Mitsingen und Mitschwingen.

Unter der musikalischen Leitung von Frau Dipl. Pädagogin Helga Leidenfrost führt die Theatergruppe der VS Ravelbach das Musical „Frederick“ auf.

Die Besucher der Eröffnungsfeier können an den Führungen durch die Ausstellungen „Geheimnisvolle Kreisgräben“ und „Bodenkunst“ (die 30 besten Arbeiten des Mal-Wettbewerbs „Malen mit den Farben der Erde“) teilnehmen.

Bei Schönwetter ist die Eröffnungsfeier am Heldenberg, Wimpffengasse 5, 3704 Kleinwetzdorf, bei Schlechtwetter können die Besucher um 13 Uhr die Ausstellungen „Geheimnisvolle Kreisgräben“ und „Bodenkunst“ am Heldenberg besichtigen, die „Bodenrallye“, und die Festveranstaltung finden aber im Dorfzentrum Großwetzdorf (2 km), Löwensteinstr. 3, 3704 Großwetzdorf, statt.

WICHTIG! Die Einladung zur Eröffnungsfeier ist gleichzeitig die Eintrittskarte für die Ausstellungen „Geheimnisvolle Kreisgräben“ und „Bodenkunst“ – Bitte mitnehmen!

Information:

www.soilart.at
Landschaftspark Schmidatal
Di-So 9 bis 18 Uhr: 02956-81240-20
info@schmidatal.at

Irena Racek
0676/72 544 26
irena.racek@passhaus.at

Výběr letních festivalů pro rok 2009

Planet Festival

5.-6. června,
Tábor, Letiště Aeroklubu
Vystoupí: **Orbital, Klaxons,**
White Lies
Cena do 30. března: 690 Kč a poplatky
Cena na místě: 1 100 Kč

United Islands

18.-20. června, pražské ostrovy a kluby
Vystoupí: **Orka, N.O.H.A.**
Cena: zdarma

Cosmic Trip

19.-20. června, Ústí nad Labem, letiště
Vystoupí: **London Electricity, Recyver Dogs,**
Jahcoozi, Neil Landstrumm
Cena do 31. března: 650 Kč a poplatky
Cena na místě ještě není určena.

Creamfields

3.-4. července, Břeclav, letiště
Vystoupí: **Above & Beyond, ATB**
Cena do 31. května: 590 Kč a poplatky
Cena na místě: 860 Kč

Rock For People

4.-6. července,
Hradec Králové, Festivalpark
Vystoupí: **Placebo, Gogol Bordello,**
Ska-P, Bloc Party, Bouncing Souls, Therapy?
Cena do 31. března: 1 050 Kč a poplatky
Cena na místě: 1 500 Kč

Colours Of Ostrava

9.-12. července, Ostrava
Vystoupí: **Maceo Parker, Asian Dub Foundation,**
Michael Nyman Band
Cena do 31. března: 760 Kč a poplatky
Cena na místě: 1 300 Kč

Masters Of Rock

9.-12. července, Vizovice, likérka
Vystoupí: **Nightwish, Blind Guardian,**
Europe, Rage, Stratovarius
Cena do 31. března: 1 000 Kč a poplatky
Cena na místě ještě není určena.

*Pokračování výběru letních festivalů
pro rok 2009 na straně 74.*

Pohoda Festival (Slovensko)

16.-18. července, Trenčín, letiště
 Vystoupí: **Travis, Klaxons**
 Cena do 12. dubna: 49 eur (1 372 Kč)
 Cena na místě: 55 eur (1 540 Kč)

Mighty Sounds

17.-19. července, Olší u Tábora
 Vystoupí: **Buzzcocks, Aggrolites**
 Cena do 30. dubna: 580 Kč
 a poplatky, cena na místě: 750 Kč

Benátská Noc

24.-26. července, Malá Skála
 Vystoupí: **Guano Apes, Tarja Turunen, Paradise Lost**
 Cena do 31. března: 800 Kč a poplatky
 Cena na místě zatím není určena

Hip hop Kemp

20.-22. srpna, Hradec Králové
 Vystoupí: **Lady Sovereign, Kontrafakt**
 Cena do 31. března: 800 Kč
 Cena na místě: 1 100 Kč

Mezinárodní folklorní festivaly 2009

Info: www.folklornisdruzeni.cz
 Tel.: 00420 234 621 218

Termín	Ročník	Festival	Místo
4. - 7. 6.	18.	MFDS Štěpy	Veselí nad Moravou
10. - 14. 6.	13.	MFF Plzeň	Plzeň
12. - 14. 6.	17.	MAFF Rožnovská valaška	Rožnov pod Radhoštěm
15. - 21. 6.	16.	MDFF Kunovské léto	Kunovice
16. - 22. 6.	15.	MFF Frýdek-Místek	Frýdek - Místek
18. - 21. 6.	21.	MFF Čermenské slavnosti	Dolní Čermná
18. - 21. 6.	35.	MFF Slavnosti písní a tanců pod Zvíčinou	Lázně Bělohrad
25. - 28. 6.	64.	MFF Strážnice	Strážnice
3. - 5. 7.	35.	MFF Rožnovské slavnosti	Rožnov pod Radhoštěm
9. - 12. 7.	16.	MFF Klatovy	Klatovy
24. - 26. 7.	9.	MFF Mistrůvín	Svatobořice - Mistrůvín
7. - 9. 8.	11.	MFSF Jánošíkov dukát	Rožnov pod Radhoštěm
12. - 17. 8.	19.	MFF Šumperk	Šumperk
17. - 21. 8.	12.	Folklor bez hranic - Ostrava	Ostrava
19. - 23. 8.	15.	MFF Písek	Písek
19. - 23. 8.	55.	MFF Červený Kostelec	Červený Kostelec
21. - 23. 8.	21.	MFF Setkání s folklórem	Hradec Králové
26. - 31. 8.	40.	MFF Liptálské slavnosti	Liptál
26. - 31. 8.	20.	MFF Brno	Brno
28. - 30. 8.	4.	MFF Česká náves Dýšina	Dýšina
3. - 6. 9.	14.	Karlovarský folklorní festival	Karlovy Vary
25. - 26. 9.	8.	MFF Český Krumlov	Český Krumlov
17. - 20. 12.	11.	Souznění MF adventních a vánočních zvyků	Ostrava

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:**

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudý dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou
na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka (písničky J. Vyčítala)
Krtečkova dobrodružství I-II

Krútnava (písničky)
Neuvěřitelné situace: Šimek
a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelišky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 0650 400 17 10, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2009 činí **29,- €** (členský příspěvek 14 € + předplatné 15 €). Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2009 činí **30,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2009 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)**Rozměry v cm****Cena v €**

2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, tel. 0043 (0) 669 195 44 077,

tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,

informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Taťjana Langášková
tel./fax: 0043 1 535 23 60 - 14
www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska

tel.: 0043 1 533 21 933

fax: 0043 1 533 21 934

e-mail: info-at@czechtourism.com

www.czechtourism.com

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

PŘIŠLI JSME ODJINUD...

Marie Brandeis

KNIHA ROZHOVORŮ S ČEŠKY A SLOVÁCKOU PRAVOSLAVÍ

KLP Praha 2009

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo přímo v **Kulturním klubu**.

KOREC und BLÁŽEK OEG

Restaurant

PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volksgruppe

Vídeňští Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny

Band
Svazek
1

Herausgegeben von
K. vydání připravili
Helena Basler
Marie Brandeis
Jiří K. Kroupa
Jana Starek

Tschechisches kulturhistorisches Institut

České kulturněhistorické centrum

Wien - Praha
2006

KARDINAL PENZION

Danica KORECOVÁ
majiteľka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň
- café
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VELKÉ UHERCE č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

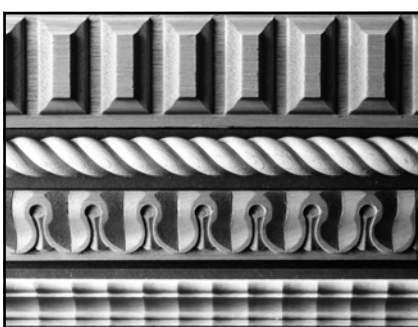
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slavistik
Universitäts-campus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

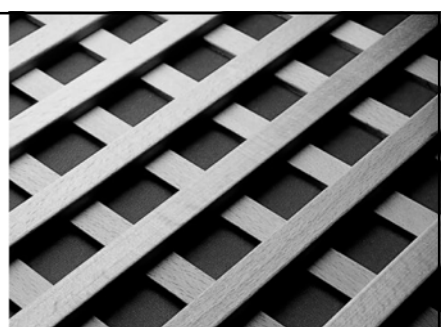
Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
tel./fax: 43 - 1 - 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: siwien@gmx.at

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at

Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

Tel.: 0676 9452096

Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles

Theater für Kinder

tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže

Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

**Výhodné ubytování
ve Vídni**

M. SEĎA
Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

**Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

**SALON
MIMI-ŽOFIE HERRMANN**

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra

Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage,
aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:

tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

Hledám paní
na částečný úvazek
k úklidu.
Podmínkou je auto.
Volejte na číslo:
0699/11 06 17 11

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRO LIN GUA

Klub, školka, družina
—
doučování

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>>> *sleva pro krajany*

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

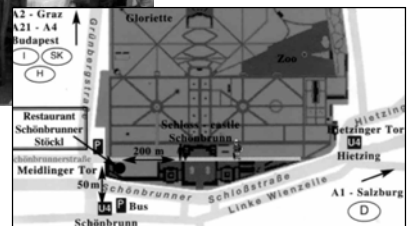
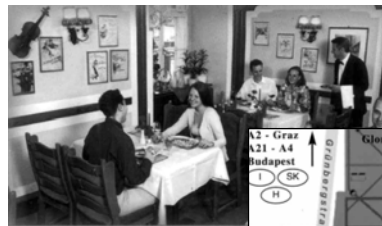
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyně

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmisches Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřšťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

sobota a neděle

zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ ČESKÝCH DĚJIN A ČESKÉ KULTURNÍ A HUDEBNÍ HISTORIE

658 nebo 659

Úmrtí Sáma ukončilo vstupní kapitolu dějin „našich“ západních Slovanů.

867-869

Cesta **Konstantina a Metoděje** z Moravy do Benátek a nakonec do Říma k papeži Hadriánovi II. Papež byl získán pro slovanskou liturgii a slavnostně ji schválil. Po hebrejštině, řečtině a latině byl tak legalizován při bohoslužbě další liturgický jazyk – církevní slovanština. **Konstantin** onemocněl, vstoupil do jednoho z řeckých klášterů v Římě (pod mnišským jménem Kyrillos – Cyrillus), kde také **14. února 896 ve věku 42 let zemřel.**

České kmeny za pomoci Srbů útočily na francké území (Bavorsko, Durynsko).

srpen

Velké vojenské tažení Ludvíka Němce proti západním Slovanům: proti Srbům, údělnému knížeti Svatoplukovi a Rostislavovi. Srbové a Čechové byli poraženi, pouze Rostislavovi se podařilo ze své pevnosti utéci a pokračovat v odporu proti Frankům.

888-889

Zemřel kníže Bořivoj (bez dospělých nástupců), vlády v Čechách se ujal moravský Svatopluk.

889

První (snad) střetnutí Moravanů s kočovnými ugrofinskými Maďary.

999

7. února

Úmrtí knížete Boleslava II. Boleslav bývá označován za zakladatele jednotného českého státu a podporovatele křesťanství (vedl do země benediktinský řád, došlo k založení prvních klášterů, dal podnět k založení kláštera sv. Jana na Ostrově u Davle). Novým knížetem se stal jeho nejstarší syn Boleslav III. (zvaný Ryšavý).

1039

počátek léta

Břetislav vpadl do Slezska, opanoval Krakov, dobyl Poznaň a Hvězdo. Zde v bazilice P. Marie nad hrobem sv. Vojtěcha vyhlásil (podle Kosmy) spolu s biskupem Šebířem nová právní ustanovení a předpisy, takzvané **Břetislavovy dekrety**. První tři články upravovaly neuspořádané manželské poměry, nařizovaly monogamii (proti dosud běžnému mnohoženství), tvrdě trestaly cizoložství (prodejem do otroctví do Uher) a alkoholismus. Další ustanovení se vztahovala k hrdelním zločinům, zakazovala práci o neděli a svátcích a pohřbívání mimo hřbitovy. Dekrety měly definitivně odstranit přežívající pohanské zvyky.

24. srpna

Návrat Břetislavovy výpravy z Polska do Prahy s bohatou kořistí a zejména s uloupenými ostatky sv. Vojtěcha.

Sv. Vojtěch se stal vedle sv. Václava předním patronem českým. Vojtěchovo tělo bylo pohřbeno v kapli rotundy sv. Víta.

1189

květen

Na dvorském sjezdu v Řezně převzal Konrád II. Ota z rucko císaře Barbarossy Čechy v léno.

léto

Na sjezdu šlechty a prelátů v Sadské u Nymburka vyhlášen nejstarší zákoník v českých zemích, takzvaná **Statuta Konráda Oty**.

1309

srpen

Diplomatická mise cisterciáckých opatů u nového římskoněmeckého krále Jindřicha Lucemburského. Konrád Zbraslavský nabídl Jindřichovi českou korunu pro jeho jediného syna Jana a s tím spojený dynastický sňatek s jednou ze čtyř dcer Václava II. Eliškou. Římskoněmecký král s rozhodnutím téměř rok váhal, měl obavy z anarchie v Čechách.

1329

2. dubna

Jan Lucemburský prodal polovinu Dobříňska a Mazovska řádu německých rytířů.

19. května

Král Jan zakoupil Zhořelecko a použil poprvé státoprávní pojem **Koruna a stůl Českého království** (Corona et mensa Regni Bohemie). Tento pojem zahrnoval jak původní území českého státu, tak i přičleněné země včetně zahraničních lén. Jeho symbolem se stala svatováclavská koruna.

27. srpna

V Brně zemřel **Jindřich z Lipé**, zemský hejtman na Moravě (1320-1329).

1339

červenec

Při dobytí hradu Potštejn, jehož se osobně zúčastnil markrabě Karel, bylo poprvé použito střelného prachu.

1349

červenec

Janu Jindřichovi byl povolen papežem Klementem VI. rozvod s Markétou Tyrolskou. Koncem roku 1349 vstoupil do druhého manželství s Markétou, dcerou vévody Mikuláše II. Opavského.

25. července

Korunovace Karla římskoněmeckým králem v Cáchách.

1389

18. dubna

Velký židovský pogrom v Praze na Starém Městě, jemuž padla za obět značná část Židů v pražském ghettu.

1409**jaro**

Na koncilu v Pise byl **Václav IV. uznán za římskoněmeckého krále**. Český panovník však nedokázal tento diplomatický úspěch zužitkovat.

1419**jaro – léto**

Na venkově dochází k prvnímu konání mší pod širým nebem – na horách, protože jen tam bylo možné se zachránit (podle šířené představy chiliasmu) před spravedlivou odplatou Krista.

6. červenec

Král Václav IV. dosadil na Novém Městě pražském nové konšely, vesměs z odpůrců Husových, a dokonce nechal zatknout a uvěznit některé stoupence kalicha.

30. července

Po kázání v kostele P. Marie Sněžné se kazatel Jan Želivský odebral s tajně vyzbrojeným zástupem k Novoměstské radnici. Želivský vyzval konšely, aby propustili uvězněné kališníky. Když odmítli, vtrhl lid na radnici a vyházel přítomné radní z oken. Ti našli smrt na kopích shromážděného davu. Pražská chudina vedená Janem Želivským se zmocnila novoměstské radnice. Byli zvoleni čtyři hejtmani, které král Václav IV. uznal. První pražská defenestrace se stal signálem k husitské revoluci.

Olomoucká právní kniha Václava z Jihlavy.
Karel IV. s Václavem IV. a markrabětem Joštem

16. srpna

Král Václav IV. (poslední měsíc těžce nemocný) pobýval na svém hrádku u Kunratic, kde, rozrušen zprávou o událostech v Praze, byl raněn mrtvicí a **zemřel**. V zemi zavládly zmatky a nepokoje.

17. srpna

Houfy městské chudiny a drobného řemeslnictva se vrhají na pražské kostely a kláštery. Davy ničí varhany, obrazy, ornáty kněží. O dva dny později útočí na staroměstské nevěstince.

1429**4.-9. dubna**

Shůzka krále Zikmunda se zástupci husitů (delegaci vedl

Prokop Holý a Angličan v českých službách Petr Payne) v Prešpurku skončila nezdarem.

10. srpna

V Praze zemřel náboženský reformátor Jakoubek ze Stříbra, který zavedl roku 1414 spolu s Mikulášem z Drážďan přijímání podobojí (latinsky sub utraque specie, odtud utrakvisté, resp. kališníci).

1439**červen – listopad**

V Čechách vypukla morová epidemie, která si vyžádala na 50 tisíc životů.

červenec

Rakouský vévoda a římskoněmecký, uherský a český král Albrecht Habsburský vyrazil s uherským vojskem proti Turkům. V jihomaďarských bažinách onemocněl úplavicí.

1459**25. dubna**

Na sjezdu v Chebu dosáhl **Jiří z Poděbrad** mezinárodního uznání. Definitivní návrat uchvácených částí severozápadních Čech (hlavně Mostecka a Duchcovska) bylo důležitým úspěchem v boji za jednotu a celistvost zemí Koruny české.

31. července

Císař Fridrich III. udělil v Brně Jiřímu z Poděbrad Království české v léno.

1469**3. května**

Hlasy katolického panstva vedlejších zemí Koruny české a také předáků jednoty Zelenohorské byl v Olomouci v biskupském kostele zvolen za českého krále král Matyáš Korvín (1469-1490). Z Olomouce odjel Matyáš do Vratislavi, kde přijal hold stavů slezských a lužických. Matyáš se však nikdy nestal legitimním králem.

5. června

Český sněm odmítl svévolnou olomouckou volbu Matyáše Korvína českým králem a na návrh Jiřího z Poděbrad uznal nástupnictví Vladislava Jagellonského, syna polského krále Kazimíra.

červenec

Znovu vypukla česko-uherská křížová válka. Jiří začal bojovat proti katolickým hradům v Čechách. Syn Viktorin obnovil vojenskou činnost na Moravě.

1519

Hrabě Štěpán Šlik začal v Jáchymově razit proslulý **stříbrný tolar** (Joachimsthaler).

1549**duben**

Prvorozený syn Ferdinanda I. **Maxmilián** byl (v nepřítomnosti) přijat za budoucího českého panovníka a byl mu přiznán titul českého krále.

1579

Sněm český přijal a tiskem vydal (v Melantrichově tiskárně) spis **Práva městská Království českého Pavla z Koldína**. Univerzitní profesor a kancléř Starého Města pražského Koldín vypracoval unifikaci městských práv

v Čechách, přičemž spojil principy práva norimberského, římského, zákony zemské i sněmovní usnesení a dobrou češtinou podal podrobný výklad. V platnost zůstala do roku 1811.

Císař Rudolf II. přestěhoval na Pražský hrad část svých sbírek z Vídně.

1599

Turci a Tataři zpustošili velkou část horních Uher. Oddíly Tatarů vnikly na Moravu a poplenily území po Uherský Brod. Moravská vojenská hotovost (ležela táborem u Strážnice) je zahnila a u Javorníka pobila.

1609

V Praze vyšlo dílo dvorního astronoma Johanna Keplera **Astronomia nova (Nová astronomie)**, v němž prohloubil Koperníkovu heliocentrickou teorii a prolomil astronomické dogma, že všechny pohyby nebeských těles se musí dít po kružnicích (nahradil teorií o proměnlivém pohybu po elipsách, v jejichž jednom ohnisku je Slunce).

9. července

Rudolf II. podepsal českým stavům (přes odpor některých katolíků) **Majestát na náboženskou svobodu**. Podle Majestátu nesměl být nikdo proti své vůli nucen k žádnému náboženství. Ve svých formulacích to byl nejliberálnější náboženský zákon v Evropě vůbec.

1619

2. června

České Thunovo vojsko posílené oddíly Moravanů a Slezanů stanulo před Vídní. Marně však dobývalo město (nedostalo se mu podpory dolnorakouských stavů).

5. srpna

Císařské vojsko (8 tisíc mužů) bylo poraženo v bitvě u Dolních Věstonic moravskými stavovskými oddíly (4 tisíce mužů).

1639

Švédský generál Johan Banér vnikl se svými vojsky do severních Čech. Značně demoralizované švédské vojsko se uchylovalo k rabování a loupežím.

konec května

Švédové stanuli před Prahou.

1739

12. května

Jan Křtitel VAŇHAL

(12. 5. 1739, Nechanice – 20. 8. 1813, Vídeň)

Johann Baptist Wanhal či dokonce van Hall byl český hudební skladatel druhé poloviny 18. století. Jan Křtitel Vaňhal se narodil v rodině koláře Jana Vaňhala a již od raného dětství projevoval hudební nadání. Nejprve se vzdělával pod vedením nechanického učitele Antonína Erbana ve hře na housle, klavír, varhany a ve zpěvu. V osmnácti letech nastoupil jako varhaník do zámeckého kostela v Opočně a později přešel do Hněvčevse jako varhaník a ředitel kůru. V roce 1760 se o jeho nadání dozvěděla majitelka panství Nechanice hraběnka Schaffgotschová a vzala jej do Vídně, kde mu umožnila studium u předních hudebních pedagogů té doby. Vaňhal se během pěti let stal jedním ze známých hudebníků Vídně. Získal si

oblíbu ve šlechtických kruzích a baron Riesch mu umožnil dvouletý studijní pobyt v Itálii. V Benátkách poznal Christopa Willibalda Glucka. V Římě zkomponoval dvě opery na libreta Pietra Metastasia (*Il trionfo di Clelia*, *Demiofonte*), které tam také byly provedeny. Po návštěvě dalších italských měst (Bologna, Ferrara, Florencie, Neapol) se vrátil do Vídně a získal si proslulost jako symfonik i jako skladatel chrámové a komorní hudby. Stal se také členem smyčcového kvarteta ve složení W. A. Mozart – první housle, Karl Ditters von Dittersdorf – druhé housle, Joseph Haydn – viola a Vaňhal – violoncello. S hrabětem Erdödyem pobýval okolo roku 1772 v Uhrách a v Chorvatsku. Pro Varaždín zkomponoval oratorium *Umučení Páně*. V závěru života vyučoval hudbě a stal se vyhledávaným klavírním pedagogem. Jeho klavírní skladby patří dodnes mezi dobrý pedagogický materiál. Dále komponoval, avšak jeho dílo bylo zastíněno dílem slavnějších spoluhráčů z kvarteta. Jan Křtitel Vaňhal napsal za svého života přes 100 symfonií a stejný počet smyčcových kvartetů, 20 mší a množství dalších hudebních skladeb, z nichž jsou obzvláště ceněny instrumentální koncerty (flétnový, violový, varhanní). Jeho vlastní dílo začalo být objevováno znovu ve 20. století, kdy počínaje rokem 1971 byly v Nechanicích založeny Vaňhalovy Nechanice – cyklus koncertů vážné hudby. Po několika letech však tato tradice opět zaniká pro slabou návštěvnost koncertů. Na místě, kde stával Vaňhalův rodný dům, byla odhalena v roce 1998 pamětní deska.

1749

František Lotrinský, manžel Marie Terezie, vybudoval soukenickou manufakturu v Kladrubech, kde zpočátku pracovalo 70 lidí, mezi nimi i odborníci z Rakouského Nizozemí, dnešní Belgie.

1. května

Zřízen nový ústřední orgán Direktorium pro veřejné a finanční záležitosti, ještě za vlády Marie Terezie změněn název na Spojená dvorská kancelář česko-rakouská a její přednosta měl titul český nejvyšší a rakouský první kancléř (hrabě B. V. Haugwitz). Dalšími proměnami procházela až do roku 1848, kdy zanikla.

7. května

Na místo Královského místodržitelského úřadu byla zřízena královská reprezentace a komora v Praze jako vrcholný politický a hospodářský úřad Království českého. Nová zemská vláda byla podřízena vídeňskému Direktoriu pro veřejné a finanční záležitosti a její radové byli jmenováni a placeni státem a jen jemu odpovědění.

1769

Založena **Soukromá učená společnost** (vědečtí pracovníci např. mineralog I. Born, fyzik J. Tesánek, historik G. Dobner a M. A. Voigt, jazykovědec J. Dobrovský aj.)

Zahájila činnost velká jihočeská manufaktura na výrobu vlněných látek v Nové Kadani. Patřila vídeňskému velkoobchodníkovi J. M. Schmidtovi.

1789

4. července

V Praze vyšlo **první číslo Krameriusových c. k. poštovních novin**.

1799**12. května****František Xaver DUŠEK****(pokřtěn 8. 12. 1731, Chotěborky u Jaroměře – 12. 2. 1799, Praha)**

Hudební skladatel, klavírista a pedagog. Vystudoval jezuitské gymnázium v Hradci Králové, skladbě a hře na varhany se učil nejprve u F. Habermanna v Praze a poté u G. Ch. Wagenseila ve Vídni. Po roce 1770 se usadil v Praze, kde se věnoval koncertní činnosti a vyučování klavíru a skladby. K jeho nejvýznamnějším žákům patřili L. Koželuh, V. Mašek a J. Vításek. Dušek komponoval v předklasickém slohu, je autorem symfonií (kolem 40), smyčcových kvartetů, klavírních sonát a mnoha dalších skladeb. V roce 1776 se oženil se svou žačkou, zpěvačkou Josefínou Hambacherovou. Manželé Duškovi byli pražskými hostiteli W. A. Mozarta, který v jejich vile na Bertramce dopsal své opery *Don Giovanni* a *Titus* a Josefíně věnoval slavnou árii *Sbohem, můj krásný plameni*.

19. května

Francouzské direktorium formálně vyhlásilo válku císaři Františkovi II.

polovina června – července

Ruský pomocný sbor (cca 27 tisíc mužů) prošel Slezskem, Moravou a Čechami do Bavorska.

1809**10. dubna**

Rakousko zahájilo čtvrtou koaliční válku s Francií vpádem do Bavorska.

21.-22. května

Po dvoudenním boji u vesnic Aspern a Esslingen v Dolních Rakousích byl Napoleon poražen a donucen ustoupit na ostrov Lobau na Dunaji. Byla to první Napoleonova porážka.

5.-6. července

Rakouské vojsko utrpělo u Wagramu porážku od Francouzů a ustoupilo ke Znojmu a Jihlavě. Francouzská okupace jižní Moravy trvala do počátku listopadu 1809.

1819**10. července**

Vydán nový učební plán pro gymnázia, který zavedl šestitřídní gymnázia se čtyřmi nižšími třídami.

1829**1. června – 16. července**

V Ledeburském paláci v Praze proběhla výstava českých průmyslových výrobků, poprvé s udělováním cen.

1839**2. ledna****Josef Krasoslav CHMELENSKÝ****(7. 8. 1800, Bavorov – 2. 1. 1839, Praha)**

Libretista. Vystudoval právnickou fakultu v Praze, pracoval jako soudce. Psal básně, texty k písním a kritiky, překládal operní libreta i poezii. Libreta k operám Františka Škroupa *Dráteník*, *Oldřich a Božena*, *Libušin sňatek*.

1849**6. dubna**

V nedožitých 58 letech zemřel **6. dubna 1849** lékař, všestranný přírodovědec a horlivý vlastenec **Jan Svatopluk Presl**. Narodil se jako předposlední z šesti dětí pražského mistra špendlíkářského, na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě studoval medicínu a přírodní vědy a v roce 1816 na ní získal doktorát lékařství. O čtyři roky později byl na téže univerzitě jmenován profesorem přírodopisu a po osmadvacet následujících let na ní přednášel zoologii a mineralogii. Spolu se svým mladším bratrem, botanikem Karlem Bořivojem, vytvořil českou botanickou terminologii a vydal monumentální dílo *Květena česká*, popisující 1 498 druhů rostlin rostoucích po českých zemích. Věnoval se i dějinám vědy, vydával první český vědecký časopis *Krok* a byl i jedním ze spoluzakladatelů Vlasteneckého muzea v Čechách (dnešního Národního muzea) a Maticе české.

noc z 9. na 10. května

Zatčení hlavních přestavitelů takzvaného májového spiknutí (K. Sabina, J. V. Frič, V. Gauč, F. Havlíček a další). Podnět ke spiknutí dal v březnu 1849 M. A. Bakunin a mělo vypuknout 12. května 1849.

10. května

Nad Prahou a okolím byl vyhlášen výjimečný stav. Byl zrušen k září 1853, většina odsouzených byla propuštěna až po generální amnestii z 8. května 1857.

8. června**V monarchii bylo zavedeno četnictvo.****26. června**

V českých zemích byla zřízena c. k. místodržitelství (v Praze a Brně).

27. června

Vydáno ministerské prováděcí nařízení pro Čechy a Moravu k zákonu o zrušení roboty – potřebné údaje a informace **k vyvazování z roboty**.

28. července

V nově rekonstruované vídeňské vládě převzal křeslo ministra vnitra **A. Bach**.

1869**11. ledna****Berta FOERSTROVÁ-LAUTERREROVÁ****(11. 1. 1869, Praha – 9. 4. 1936, Praha)**

Sopranistka. V roce 1887 debutovala v Národním divadle jako Agáta, od roku 1888 angažována na mladodramatický obor. Triumf slavila mimo jiné jako Taťána v pražské premiéře *Evžena Oněgina* (sám Čajkovskij její výkon ocenil vřelými slovy). V roce 1892 se provdala za J. B. Foerstra, roku 1893 odešla do opery v Hamburku, kde pod vedením G. Mahlera přispěla k uvedení *Prodané nevěsty*, v níž zpívala Mařenku. V roce 1901 ji G. Mahler angažoval do vídeňské Dvorní opery. Zpívala i role mezzosopránové.

30. března**Josef OMÁČKA****(30. 3. 1869, Beroun – 20. 10. 1939, Rakovník)**

Skladatel, sbormistr a pedagog. Studoval na pražské varhanní škole, zároveň hru na klavír a housle, zpěvu se učil v Pivodově a Lukešově škole. Byl ředitelem kůru v Praze

a na Zbraslavi a zakladatelem a dirigentem orchestrálního souboru, z něhož vznikla Rakovnická filharmonie, dirigent Rakovnické opery.

Dílo: *Na českém mlýně* (1909).

6. dubna

Bohumír BRZOBOHATÝ

(6. 4. 1869, Vídeň – 24. 11. 1949, Praha)

Dirigent. Absolvent vídeňské konzervatoře (žák Antona Brucknera), působil v řadě německých divadel, od roku 1911 angažován v Národním divadle. Byl úspěšný především jako dirigent Wagnerových oper. Neúnavně organizoval a pořádal operní představení v Karlových Varech.

18. dubna

Potvrzen statut České polytechniky v Praze jako České vysoké učení technické (ČVUT).

12. května

Vydán zákon o zrušení lenních svazků.

14. května

Vstoupil v platnost zákon **o všeobecné povinné školní docházce**.

polovina května

Začaly vycházet noviny *Český dělník*.

12. června

Převodem Waldsteinských závodů do vlastnictví E. Škody vznikla firma **Škoda Plzeň**.

1879

29. ledna

Gustav ROOB

(29. 1. 1879, Lochovice – 11. 9. 1947, Karlovy Vary)

Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře (violoncello), skladbu studoval u A. Dvořáka. Člen České filharmonie, později orchestru pražského Německého divadla, působil v různých hudebnických povoláních.

Dílo: *Krista* (1909-10), *Skaláci* (op. 46, 1909), *Srdce Pikangovo* (op. 51, 1909), *Host* (op. 54, 1910-11), *Ovčákova kletba* (op. 76, 1918), *Mrtvý vítěz* (op. 81, 1919), *Ve tmách života* (op. 94, 1921), *Babiččina Viktorka* (op. 97, 1922), *Duše zvonů* (1924), *O vůdcovství* (op. 114, 1942).

15. února

Otakar CHMEL

(15. 2. 1879, Říčany – 24. 6. 1957, Praha)

Barytonista. Po jedné sezóně v Národním divadle odešel do Berlína a pak s P. Ludikarem do vídeňské Lidové opery. Tam nastudoval desítky prvooborových rolí. V roce 1911 byl angažován do Národního divadla, kde se stal takřka nepostradatelnou silou Kovařovicova ansámblu zejména v inscenacích wagnerovských.

25. února

Otakar OSTRČIL

(25. 2. 1879, Praha – 21. 8. 1935)

Skladatel a dirigent. V letech 1914-1918 šéf opery Vínohradského divadla, od roku 1919 dramaturg opery Národního divadla, od roku 1921 šéf opery ND. V duchu svého učitele Fibicha se v mládí věnoval symfonické básni (*Pohádka o Šemíkovi*), melodramatu (*Balada o mrtvém ševci a mladé tanečnici*) a baladě (*Osiřelo dítě*). V symfonickém oboru patří k jeho nejvýznačnějším dílům *Impromptu*, *Svita c moll* a *Symfonietta*, v slohu operním

jsou to pak díla *Kunálovy oči*, *Poupě*, *Legenda z Erinu* a *Legenda o sv. Zitě*.

25. března

Otakar ZICH

(25. 3. 1879, Městec Králové – 9. 7. 1934, Ouběnice u Benešova)

Skladatel a estetik. Absolvoval filozofickou fakultu UK u O. Hostinského, skladbu u K. Steckera. Profesorem filozofie v Brně a estetiky na UK v Praze. Byl také spoluzakladatelem a violoncellistou Akademického orchestru, ve kterém se seznámil se Zdeňkem Nejedlým a Otakarem Ostrčillem. Ještě před válkou se značně věnoval písňové tvorbě, ve které rád uplatňoval svůj vztah k Nerudovi. Tak vznikla *Zimní balada pro sóla, smíšený sbor a orchestr* (1906), písňový cyklus *Ze srdce* (1907), orchestrální melodram *Romance o černém jezeře* (1907), cyklus *Matičce* (1911) nebo mužský sbor *Balada tříkrálová* (1911). Na Vrchlického text vzniká mužský sbor *Píseň poutníka* (1912). V roce 1924 se stává profesorem estetiky na Univerzitě Karlově, kde zakládá estetický seminář. Společně s Hostinským je považován za zakladatele moderní české hudební vědy, je autorem cenných studií týkajících se českého folklóru (*Píseň a tanec „do kolečka“ na Chodsku* – 1906, *České lidové tance s proměnlivým taktem* – 1917) a estetických děl *Estetika dramatického umění* (1931), *Hodnocení estetické a umělecké* (1917) a *Estetické vnímání hudby* (1911). Zvláštní pozornost si zaslouží jeho studie Berlioze a Smetany – *Hector Berlioz a jeho Epizoda ze života umělcova* (1914), *Smetanova Hubička* (1911) a *Umělecký odkaz B. Smetany* (1934).

Dílo: *Malířský nápad* (op. 7, 1908), *Vina* (op. 10, 1911-15), *Preciézky* (op. 12, 1922-24).

1889

16. ledna

Jaroslav JEREMIÁŠ

(14. 8. 1889, Písek – 16. 1. 1919, České Budějovice)

Klavírista a skladatel, bratr Otakara Jeremiáše. Žák Vítězslava Nováka, pak učitel na hudební škole, kapelník Zemské opery v Lublani, poté pedagog v Praze.

Dílo: *Starý král*.

26. března

Václav KAPRÁL

(26. 3. 1889, Určice – 6. 4. 1947, Brno)

Hudební skladatel, pianista, hudební pedagog, sbormistr, publicista, editor a organizátor hudebního dění v Brně, žák Leoše Janáčka a Vítězslava Nováka. V letech 1911-1934 majitel a ředitel Hudební školy v Králově Poli. V roce 1913 se oženil se zpěvačkou Vítězslavou Uhlířovou. V lednu 1915 se mladým manželům narodila dcera Vítězslava. V roce 1919 se podílí na založení Klubu mladých moravských skladatelů (od roku 1922 Klub moravských skladatelů), ve stejném roce je poprvé veřejně uvedena jeho skladba (*I. sonáta*). V letech 1920-1922 působí Kaprál i jako hudební recenzent brněnské *Rovnosti*, později i v pražském *Venkovu* a *Hudebních rozhledech*. V roce 1921 začíná deset let trvající koncertní spolupráce s kolegou a přítelem, pianistou Ludvíkem Kunderou. Jejich čtrnáctná koncertní vystoupení doma (Praha, Brno, Chrudim, Valašské Meziříčí, Košice, Hodonín) i v zahraničí (Vídeň) obsáhla hodnotný a bohatý repertoár literatury pro dva

klavíry od klasiky po soudobou tvorbu. Během tohoto plodného období absolvoval Kaprál také interpretační kurzy v Paříži u Alfreda Cortota (1923 a 1924), stál u zrodu Helfertových *Hudebních rozhledů* (1924). Z Helfertova popudu se v roce 1927 stává prvním lektorem pro hudebně teoretické předměty na brněnské univerzitě. V letech 1927-1947 lektor hudby na brněnské filozofické fakultě. V roce 1928 získává Státní cenu za *Smyčcový kvartet s barytonovým sólem* a v roce 1935 cenu Akademie za *Uspávanky*. V roce 1934 předává vedení své hudební školy prof. Theodoru Schäfrovi a o rok později se stává profesorem skladby na brněnské konzervatoři, kde vychoval řadu brněnských skladatelů (M. Barvík, D. Brázda, M. Harašta, K. Jandera, Z. Jílek, G. Křivinka, Z. Zouhar a další). V roce 1935 se stává řádným členem České akademie věd a umění. K hudebním školám si uchoval blízký vztah. Jako inspektor hudebních škol na Moravě a zkušební komisař pro učitelství hudby na školách středních a učitelských ústavech si získal oblibu hudební veřejnosti. Stal se i místopředsedou české sekce Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu. Do života rodiny Kaprálových však tragickým způsobem zasáhla okupace. Na útěku před nacisty zemřela v roce 1940 ve francouzském Montpellier dcera Vítězslava, ve svých 25 letech již úspěšná skladatelka a dirigentka. Z této rány se už nikdy nevzpamatoval. Sám byl v září 1942 zatčen gestapem, protože jeho bratr Bohumil uprchl z okupované republiky do Anglie a zúčastnil se západního zahraničního odboje. Václav Kaprál byl internován v táboře ve Svatobořicích, odkud se s vážně podlomeným zdravím dostal až v květnu 1945. Musel se léčit v nemocnici v Uherském Hradišti. Vrátil se sice k pedagogické práci na brněnské konzervatoři, byl zvolen prvním předsedou Syndikátu českých skladatelů, přednášel v brněnských třídách pražské AMU a houževnatě usiloval o vznik samostatné hudební akademie v Brně. Jejím založení se však už nedomohl, zemřel jedenáct dní po svých osmapadesátých narozeninách. Zanechal bohaté dílo skladatelské čítající několik desítek skladeb orchestrálních i komorních, písně i sbory. Na domě v Husitské ulici v Králově Poli, kde měla sídlo jeho hudební škola, byla 30. března 1989 odhalena pamětní deska (sochař Zdeněk Řehořík a architekt Milan Moráň).

18. května

Založena **Poldina huť**.

22. května – 4. června

Velká stávka horníků kladenského a slánského revíru, které se zúčastnilo na 6 500 horníků. Dosáhli částečného splnění svých požadavků.

13. června

Klementina KALAŠOVÁ

(4. 8. 1850, Horní Beřkovice – 13. 6. 1889, Bahia v Brazílii)

Mezzosopranistka. Několikrát hostovala na scéně Prozatímního divadla v Praze, ale zpívala především v cizině, v La Scale, Covent Garden, Paříži, Barceloně, Římě i v severní a jižní Americe. Verdi si ji cenil jako svoji nejlepší Amneris. V Národním divadle, kam byla angažována v roce 1883, bohužel nedostala při svém zaměření na italský repertoár mnoho příležitostí, a proto opět odešla do ciziny. Zpráva o její smrti inspirovala básníka Vrchlického k jímavému cyklu *E morta*.

1899

18. dubna

Zdeněk CHALABALA

(18. 4. 1899, Uherské Hradiště – 4. 3. 1962, Praha)

Dirigent a operní dramaturg. Jedna z největších osobností českého operního dirigentství 20. století. Začal studovat práva ve Vídni a filozofii na univerzitě v Praze, obrátil se však k hudbě. Absolvent brněnské konzervatoře, posluchač i L. Janáčka na jeho mistrovské škole. V letech 1925-36 kapelník a dramaturg ND v Brně, 1936-45 dirigent a dramaturg ND, 1945-47 šéf opery v Ostravě, 1947-49 dirigent ND, 1949-51 šéf opery a dramaturg v Brně, 1951-53 v Bratislavě, 1953-56 v ND, 1956-59 dirigent Velkého divadla v Moskvě, 1959-1962 opět v ND. Byl též výtečným koncertním dirigentem.

26. dubna

Masová stávka textilních dělníků s požadavkem zkrácení pracovní doby. Stávka skončila 1. července dílčím úspěchem stávkujících.

18. května

V Praze založen J. Guthem-Jarkovským **Český výbor pro hry olympijské**.

19. května

Ve Vídni byl publikován jednotný národní program pěti německých stran jako návrh řešení vnitropolitické krize. V tomto tzv. **svatodušním programu** byl vysloven požadavek jednotného Rakouska, byly odmítnuty české státoprávní aspirace i způsob řešení jazykových otázek cestou vládních nařízení, přičemž němčina byla pokládána za „zpravidla úřední jazyk“.

21. června

Pavel HAAS

(21. 6. 1899, Brno – 17. 10. 1944, umučen v Osvětimi)

Skladatel. Žák Leoše Janáčka se stal vyznavačem nových směrů skladebních, hledal nový zvukový projev a našel jej ve své jediné opeře *Šarlatán*, byla uvedena poprvé v Brně roku 1938. Bizarní námět této opery dosvědčuje fantastické bohatství talentu skladatelova, který byl bratrem herce Hugo Haase.

1909

10. ledna

Rudolf KUBÍN

(10. 1. 1909, Ostrava – 11. 1. 1973, Ostrava)

Skladatel. Pocházel z lidového hudebního prostředí, studoval pražskou konzervatoř, pak violoncellista pražského rozhlasového orchestru, spoluzakladatel ostravské konzervatoře a Janáčkovy filharmonie.

Dílo: *Letní noc* (1931), *Naši furianti* (1943).

16. března

Maxmilián HÁJEK

(15. 8. 1909, Praha – 16. 3. 1969, Liberec)

Dirigent a skladatel. Skladbu vystudoval soukromě u O. Ostrčila. Působil jako korepetitor, sbormistr a kapelník v Čechách i Německu. Po válce dirigent v Liberci a Jugoslávii.

Opera: *Dornička* (1945), libreto napsal Ladislav Novák původně pro Karla Kovařovice, jenž však toho roku zemřel, *Jan Výrava* (1949-50), *Rožmberští rybníkáři* (1954-56), *Galenica* (1965).

24. dubna

Jaroslav DOUBRAVA

(24. 4. 1909, Chrudim – 2. 10. 1960, Praha)

Skladatel. Sólovému zpěvu a klavírní hře se učil soukromě, ve skladbě žák O. Jeremiáše. Působil jako učitel na Podkarpatské Rusi, v Přelouči a Chrudimi. Po válce pracoval v Čs. rozhlasu jako dramaturg a lektor hudebního vysílání.

Opery: *Svatba, Sen noci svatojánské* (1945-48), *Křest sv. Vladimíra* (1949-50, nedokončena), *Líný Honza* (1952), *Balada o lásce* (1958).

14.-15. května

T. G. Masaryk vystoupil v říšské radě s kritikou praktik rakouské justice v tzv. **záhřebském procesu**.

1909-1916

V newyorské Metropolitní opeře po boku Enrica Carusa vystupovala nejslavnější česká **pěvkyně Ema Destinová**.

1919

leden

Neúspěšný **atentát na Karla Kramáře**; československé jednotky dokončily obsazení Slovenska a Těšínska.

3. ledna

Miloš KONVALINKA

(3. 1. 1919, Nové Město na Moravě – 27. 11. 2000, Brno)

Dirigent, skladatel a rozhlasový pracovník. Studoval na brněnské konzervatoři. Působil jako operní dirigent postupně v Goettingenu, pražském Divadle 5. května, Ústí nad Labem a jako šéf opery v Košicích a Olomouci. Věnoval se rovněž řízení symfonických těles. V letech 1976-79 šéf opery ND a 1949-51 šéf Karlovarského symfonického orchestru. Na podzim 1951 přešel na více než pětadvacet let do Olomouce, kde se stal na tři roky v Moravské filharmonii zástupcem šéfa Františka Stupky. Zároveň se však významně zapojil do budování v roce 1949 v Olomouci založeného rozhlasového studia, které se po krátkém období, v němž organizačně spadalo pod Brno, stalo po vzniku Severomoravského kraje v roce 1960 součástí ostravské stanice, byl činný v olomoucké (a po jejím zrušení v roce 1955 ostravské) pobožce Svazu československých skladatelů a také komponoval. Jako redaktor vysílání symfonické a komorní hudby se stal nejen výraznou osobností krajského studia Čs. rozhlasu Ostrava, jehož pořady symfonické, komorní a vokální hudby měly ten nejlepší ohlas na celostátním vysílání, ale pravidelně se uplatňoval zvláště v rozhlasových studiích jako dirigent všech našich významných symfonických a komorních orchestrů. Při svém působení v ostravském rozhlasu se stal roku 1973 šéfem opery tehdejšího Divadla Oldřicha Stibora a v 1977 byl povolán do Prahy, kde pak působil dvě a půl sezóny v téže funkci v ND, a pak byl do února 1984 ředitelem hudebního vydavatelství Panton. Po celou tu dobu se také aktivně uplatňoval jednak jako člen a funkcionář Svazu českých skladatelů a koncertních umělců, jednak jako dirigent předních českých a slovenských orchestrů na festivalových, přehlídkových a abonentních koncertech (např. Pražské jaro, Týdny nové tvorby v Praze) nejen doma, ale i v zahraničí (zvl. v Německu, Švédsku, Polsku a tehdej-

ším SSSR). V polovině osmdesátých let se odstěhoval na penzi do Brna a byl jen příležitostně zván k pohostinským koncertním vystoupením například do Olomouce, Ostravy, Brna i Prahy.

3. března

Karel BAUTZKÝ

(10. 5. 1862, Praha – 3. 3. 1919, Praha)

Skladatel. Absolvent pražské varhanické školy, žák A. Dvořáka a Z. Fibicha, ředitel kůru u sv. Haštala a sv. Mikuláše v Praze.

Dílo: *Na zmar* (1902).

14. dubna

Karel BERMAN

(14. 4. 1919, Jindřichův Hradec – 11. 8. 1995, Praha)

Pěvec, pěvecký pedagog, překladatel operních libret a operní libretista (*Medvěd* – k opeře I. Jiráka). V letech 1942-45 vězněn v koncentračních táborech, kde se uplatnil jako pěvec – basista, režisér i dirigent operních představení vězňů. Po osvobození dokončil pražskou konzervatoř a stal se sólistou a režisérem opery. Následovala Plzeň, ND, hostoval v berlínské Komické opeře (Leporello), a v další řadě států včetně Japonska a USA.

4. května

M. R. Štefánik zahynul při leteckém neštěstí nedaleko Ivanky u Bratislavy.

Milan Rastislav ŠTEFÁNIK

(1880-1919)

Od středoškolských studií jej zajímala astronomie – v roce 1905 byl přijat do observatoře ve francouzském Meudonu. Po začátku první světové války vstoupil do francouzského letectva, bojoval na arabské, srbské i italské frontě. Od roku 1915 spolupracoval s Masarykem. Soustředil se na nábor českých a slovenských dobrovolníků do nových jednotek – a to v Rusku, Rumunsku i v USA. O vzniku Československa se dozvěděl ve Vladivostoku. V první vládě byl ministrem vojenství. Zemřel při leteckém neštěstí.

8. května

Na poradě rusínských národních rad v Užhorodě byl potvrzen výsledek plebiscitu amerických Rusínů na spojení **Podkarpatské Rusi s ČSR**.

28. června

Podepsána hlavní mírová smlouva mezi mocnostmi Dohody a Německem, takzvaná **versailleská**.

září

Podepsána mírová smlouva mezi mocnostmi Dohody a Rakouskem – Podkarpatská Rus se stala územím ČSR.

1929

22. ledna

Petr EBEN

(22. 1. 1929, Žamberk – 24. 10. 2007, Praha)

Skladatel, klavírista a pedagog. Absolvent AMU v Praze. Od roku 1955 působil na katedře hudební vědy filozofické fakulty UK, vyučoval skladbu na Royal Northern College of Music v britském Manchesteru, je spoluautorem knihy *Čtení a hra partitury* a české adaptace Orffova *Schulwerku*. Jeho hudební studia v počátcích přerušila válka (vězněn v Buchenwaldu), po návratu studoval na AMU u F. Raucha (1948-52), soukromě u P. Bořkovce. V letech 1955-90 byl hudebním asistentem na katedře hudební vědy Univerzity Karlovy, posléze profesorem

kompozice na AMU (1990-94). Jako klavírista koncertoval po celém světě. Ebenovy skladby byly mnohokrát oceněny v mezinárodních soutěžích. Od francouzské vlády obdržel řád Chevalier des art et des lettres (1991), je držitelem několika čestných doktorátů. Ve své tvorbě se věnoval všem druhům a žánrům (varhanní *Laudes* a cyklus *Job*, 1987, orchestrální *Vox clamantis*, 1969, *Šestero písní milostných*, 1951, sbory); typická je pro něj inspirace středověkou a renesanční hudbou (kantáta *Pragensia*), religióznost (opera *Jeremiáš*, 1997), lyričnost a humanistické poslání jeho děl.

25. února

František NEUMANN

(16. 6. 1874, Přerov – 25. 2. 1929, Brno)

Skladatel a dirigent. Vyučil se uzenářem, hudbě se učil v Prostějově a v Chrudimi, v Praze u K. Šebora a na lipské konzervatoři. Věnoval se kapelnictví v řadě českých a německých měst. Nejvýznamnější byla jeho brněnská éra (šéf brněnské opery a profesor brněnské konzervatoře). Jeho nejvýznamnější vklad do českého interpretačního umění, totiž vytvoření autentické (za Janáčkovy přímé účasti) janáčkovské interpretace.

Dílo: *Peri* (1896), *Die Brautenwerbung* (1900), *Markýz* (1902), *Milkování* (1909-10), *Ekvinokce* (1918), *Beatrice Caracci* (1922).

25. března

Josef BOHÁČ

(25. 3. 1929, Vídeň – 31. 10. 2006)

Skladatel. Absolvent JAMU. Mj. pracoval jako šéfredaktor hudebního vysílání Čs. televize v Praze, ředitel vydavatelství Panton, místopředseda výboru Pražského jara, od roku 1979 tajemník Svazu čs. skladatelů. Byl zakladatelem a ředitelem Komorní opery Praha (1984-90), v roce 1990 spoluzakládal hudební agenturu AUVIEX a spolu s ní v následujícím roce Mezinárodní hudební festival v Českém Krumlově.

Dílo: *Námluvy* (1967), *Oči* (1973), *Goya* (1976), *Zvířátka a Petrovští* (1980), *Zlatá svatba* (1981), *Rumcajs* (1985), *Utajené slzy* (1994), *Červená Karkulka* (2001), *Zimní pohádka* (2004).

22. května

Jaroslav Dietl

(22. 5. 1929, Záhřeb – 29. 6. 1985, Praha)

Autor televizních seriálů a filmový scenárista, dramatik. V raném dětství se vrátil s rodinou do ČSR, mládí prožil v Brně, krátce studoval na FF UJEP a pracoval jako vychovatel mládeže. V letech 1950-55 byl posluchačem filmové dramaturgie na FAMU v Praze. V průběhu studia se stal dramaturgem Čs. televize, pak dramaturgem a scenáristou Čs. filmu. Poté působil jako spisovatel z povolání. Prosadil se jako autor divadelních veseloher ze současnosti, v nichž morální kritika a satira zůstala pouze prostředkem k pobavení. Těžištěm jeho literární práce se staly filmové a televizní scénáře (např. *Ženu ani květinou neuhodíš*, 1966, *Causa králík*, 1979, *Cesta hlubokým lesem*, 1963 ad.). Pro televizi zdramatizoval velké množství prozaických předloh světových či českých autorů. Psal i původní televizní hry a seriály (např. *Tři chlapi v chalupě*, 1961-63, *Píseň pro Rudolfa III.*, 1967-69, *Dispečer a kapela*, 1972). Teprve od poloviny sedmdesátých let seriály reflektují více společenskou problematiku podřízenou soudobým ideo-

logickým direktivám, např. éru kolektivizace zemědělství (*Nejmladší z rodu Hamrů*, 1975), obhajobou likvidace starých městských center a jejich nahrazování uniformní panelovou výstavbou (*Muž na radnici*, 1976) aj. V jiných pracích upouští od schematizace skutečnosti a vyvažuje oblast pracovního nasazení záběry osobního života postav (*Žena za pultem*, 1977-78, *Inženýrská odysea*, 1980). Vyvrcholením tohoto přístupu se stal seriál *Nemocnice na kraji města* (1978-79, 1982). Dietlovy seriály se staly charakteristickým projevem masové televizní kultury.

19. června

Bohumil JANEČEK

(19. 6. 1929, Domažlice – 8. 9. 1979, Ostrava)

Dirigent. Absolvent AMU, vedle dirigentství studoval i hudební vědu, violoncello a zpěv. Od roku 1954 působil s vojenskými soubory, poté angažmá v Liberci, Opavě a v Ostravě.

1939

5. února

Jan Václav NOVÁK

(30. 3. 1876, Praha – 5. 2. 1939, Praha)

Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře, v letech 1903-1905 korepetitor brněnské opery, učitel na hudebních školách, klarinetista České filharmonie, kavárenský pianista v Praze.

Dílo: *Božský mistr* (1915).

16. dubna

Za předsednictví vyslance J. Masaryka vznikl v Londýně Československý výbor ve Velké Británii (členy byli zástupci krajanské kolonie a političtí emigranti).

27. dubna

Státní prezident E. Hácha jmenoval novou **protektorátní vládu** v čele s **generálem A. Eliášem**.

30. dubna

V Krakově ustavena Zahraniční vojenská skupina československá. Jednotce velel podplukovník L. Svoboda.

květen

Vytvořeno takzvané vládní vojsko.

6. květen

Převoz tělesných ostatků básníka K. H. Máchy z Lito-měřic do Prahy. Akt se stal příležitostí k protinacistické manifestaci.

20. května

Alexandra ČVANDOVÁ

(25. 4. 1897, Oděsa – 20. 5. 1939, u Jihlavy při auto-nehodě)

Sopranistka, první Emilie Marty ve světové premiéře Janáčkovy *Věci Makropulos* v roce 1926.

21. června

Říšský protektor K. von Neurath vydal nařízení o židovském majetku.

1949

25. ledna

Emil AXMAN

(3. 6. 1887, Rataje – 25. 1. 1949, Praha)

Hudební skladatel a folklorista. Po studiích na gymnáziu v Kroměříži odešel do Prahy, kde studoval estetiku, hudební vědu a historii na Univerzitě Karlově. Souběžně navštěvoval hodiny skladby u Vítězslava Nováka, teorie

u Karla Steckera a kontrapunktu u Otakara Ostrčila. Axman se věnoval i sběru slováckých písní na Kroměřížsku. Vliv moravského folklóru prostoupil do většiny jeho skladeb. Pro své hluboké znalosti a orientaci v historii se stal pracovníkem a později i na krátký čas ředitelem Národního muzea v Praze. Byl přispěvatelem do odborného tisku, ale často publikoval i v *Lidových novinách*. Je autorem mnoha desítek vokálních i instrumentálních skladeb, které se staly pevnou součástí odkazu tradičního proudu v české hudbě první poloviny 20. století.

25.-29. května

IX. sjezd KSČ vyhlásil tzv. generální linii výstavby socialismu:

1. kolektivizaci zemědělství
2. likvidaci maloburžoazie
3. utváření společenských vztahů na základě teorie zostřování třídního boje
4. upevňování mocenské autority státu a jeho orgánů
5. výchova nové, režimu oddané inteligence
6. důsledné uplatňování vedoucí úlohy komunistické strany

10. června

V Praze se konala ustavující konference **Katolické akce**, která měla vyvolat „hnutí věřících“ proti biskupům. Provládní takzvané obrodné hnutí katolíků narazilo na odpor duchovních i věřících. Po provokaci komunistů proti arcibiskupu Beranovi při bohoslužbě na Boží tělo ve Svatovítském chrámu 19. června se Beranova izolace změnila v domácí vězení s trvalým dohledem Státní bezpečnosti.

21. června

V trestnici na Borech byl neprávem popraven generál **H. Píka**. Šlo o první velký politický proces s dosud nejvyšším činitelem armády.

1954

Před 55 lety začalo pravidelné vysílání Československé televize. Zkušební provoz začal už v roce 1953, tehdy první diváky pozdravil herec Jaroslav Marvan. Postupně narůstal počet vysílacích dnů, celý týden se vysílalo až od roku 1958. V padesátých letech zahájilo provoz také ostravské a bratislavské studio.

1959

Český fyzikální vědec, Prof. Dr. **Jaroslav Heyrovský**, obdržel **Nobelovu cenu** za chemii.

9.-11. června

Na **sjezdu socialistické kultury** vyzvalo stranické vedení tvůrčí pracovníky „**k vysoké odpovědnosti za uskutečnění cílů socialistické kulturní revoluce, za široké osvojování marxistického světového názoru, k aktivní účasti na překonávání ideologického dědictví minulosti a na formování socialistického člověka**“.

Panenka Barbie slavila padesátiny. Mezi dívkami celého světa oblíbená plastická panenka, velká 29 cm, s nepřirozenými, ale vábnými proporcemi, blondýnka Barbie, která vznikla před padesáti lety („rodiče“ Ruth a Elliot Handler, zakladatelé hračkářské firmy Mattel), nemá jenom ctitelky. Jeden americký politik podal v kongresu státu Západní Virginie návrh zákona, který by prodej panenky v celém státě zakázal. Politikovi vadí, že panenka naznačuje všem

dívčím jeho státu, že stačí být krásné, štíhlé a blond a nemusí být chytré.

1969

7. ledna

František KUBKA

(4. 3. 1894, Praha – 7. 1. 1969, Praha)

Libretista. Vystudoval slavistiku a germanistiku na Univerzitě Karlově, úředník ministerstva školství, pak v diplomatických službách. Psal romány, novely a literární studie a rovněž překládal.

Dílo: *Paleček* (Pavel Bořkovec).

9. ledna

Ladislav VYCPÁLEK

(23. 2. 1882, Praha – 9. 1. 1969, Praha)

Ladislav Vycpálek se narodil v rodině s hudebním zájmem. Vystudoval češtinu a němčinu na Univerzitě Karlově, kompozici studoval soukromě u Vítězslava Nováka (1908-1912). Od roku 1907 pracoval v Univerzitní knihovně (dnešní Národní knihovna). V roce 1922 zde založil hudební oddělení a stal se jeho prvním vedoucím. Tuto funkci vykonával až do svého odchodu do důchodu v roce 1942. L. Vycpálek hrál na violu v několika kvartetech, ale jako skladatel se instrumentální hudbě nevěnoval. Jeho skladatelské dílo není rozsáhlé a zahrnuje především tvorbu vokální. Jeho písně a sbory jsou psány především na texty českých a německých symbolistických básníků (většinou je sám překládal), čerpal také z moravské lidové hudby. Před první světovou válkou jsou to například *Tichá usmíření* (1908-1909), *Dívka z Lochrovanu* (1907, rev. 1911), *Světla v temnotách* (1910), *Tři smíšené sbory* (1911-1912) či *Z Moravy* (1910-1914). Během první světové války aranžoval moravské lidové písně, z nichž vytvořil dvě díla: *Moravské balady* (1915) a *Vojnu* (1915). Při práci na těchto cyklech jej zaujaly texty dvou písní, které vytvořily základ jeho největšího vokálně-symfonického díla *Kantáta o posledních věcech člověka* (1920-1922). Hudební myšlení L. Vycpálka je především kontrapunktické. Návaznost na tradici barokní hudby je zřejmá zejména v jeho sonátě pro housle, mezzosoprán a klavír *Chvála houslí* (1927-1928), v *Duu pro housle a violu* (1929), ve *Svitách pro sólové housle* (1930) a *sólovou violu* (1929) i dvou vokálně-symfonických dílech složených na biblické texty – kantátě *Blahoslavený člověk ten* (1933) a *České requiem* (1940).

23. ledna

Jaroslav KŘÍČKA**(27. 8. 1882, Kelč na Moravě – 23. 1. 1969, Praha)**

Skladatel. Studoval pražskou konzervatoř, hudební vzdělání doplnil v Berlíně, působil v Rusku, po návratu sbormistr Hlaholu a posléze profesor pražské konzervatoře. Dílo: *Hipolyta* (op. 20, 1916), *Ogaři* (op. 27, 1918), *Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší* (op. 50, 1930), *Jáchym a Juliána* (op. 90, 1948).

10. března

Ota HORÁKOVÁ**(29. 4. 1904, Budapešť – 10. 3. 1969, Praha)**

Sopranistka. Její Mařenka byla pokládána za jednu z nejlepších interpretací této role v dějinách české opery. V roce 1928 ji O. Ostrčil angažoval do Národního divadla, kde byla přední představitelkou mladodramatického oboru. Mařenku hrála a zpívala i ve filmovém zpracování *Prodané nevěsty* z roku 1933.

19. března

Theodor SCHAEFER**(23. 1. 1904, Telč – 19. 3. 1969, Brno)**

Skladatel, dirigent a pedagog. V letech 1922-1926 studoval na brněnské konzervatoři skladbu u J. Kvapila a dirigoval u F. Neumanna. Od roku 1926 do roku 1929 studoval skladbu na mistrovské škole u V. Nováka v Praze. Od roku 1930 působil na hudební škole v Kutné Hoře. V roce 1934 se usadil v Brně, kde učil nejprve na Kaprálově hudební škole (1934-1940), později na brněnské konzervatoři skladbu a teorii. V roce 1959 se stal profesorem skladby na Janáčkově akademii múzických umění. V Kutné Hoře i v Brně působil Schaefer také jako dirigent amatérských sborů a orchestrů (například brněnského Orchestrálního sdružení). V šedesátých letech byl předsedou brněnské pobočky Svazu československých skladatelů. Stál také v čele nově vzniklého Mezinárodního hudebního festivalu v Brně. Skladatelsky byl Schaefer ovlivněn Novákem, později také západoevropskou avantgardou. Zhudebnil čtyři roky před B. Martinů dílo *Julie aneb snář* (podle G. Neveux, 1933-34). Mezi jeho další významná díla patří *Třetí smyčcový kvartet* (1944-45), baletní cyklus podle S. Čecha *Legenda o štěstí* (1949-1954), *Diathema pro violu a orchestr* (1955-1956), *Barbar a růže* (1957-1958), *Symfonie* (1959-1962), *Rapsodická reportáž* (1960) pro symfonický orchestr.

29.-30. května

Na zasedání ÚV KSČ vystoupil **G. Husák** s návrhem takzvané **realizační směrnice, která znamenala nástup k plné restauraci byrokraticko-direktivního socialismu.**

10. června

Antonín BARTÁK**(15. 11. 1886, Praha – 10. 6. 1969, Rokycany)**

Dirigent a pěvecký pedagog. Absolvent pražské konzervatoře, pak flétnista České filharmonie, operního orchestru v Bělehradě. Sbormistr a kapelník opery divadla na Vinohradech, kapelník a posléze šéf opery plzeňské. Měl velký podíl na uvádění současné české tvorby.

30. června

Jan Evangelista ZELINKA**(13. 1. 1893, Praha – 30. 6. 1969, Praha)**

Skladatel a klavírista. Vystudoval obchodní akademii, skladbu soukromě u O. Ostrčila. Pracoval jako úředník v pražské spořitelně, zároveň vystupoval jako klavírista a věnoval se i hudební publicistice, po odchodu do důchodu se věnoval výhradně skladbě.

Dílo: *Dceruška hostinského* (1921), *Červen* (1924), *Kokodák, Devátá louka* (1929), *Odchod dona Quijota* (1933), *Paličatý švec* (1940), *Lásky žel i smích* (1946), *Meluzína* (1948), *Námluvy bez konce* (1949), *Jaro u Shakespearů* (1955), *Masopustní noc* (1959), *Blouznivé jaro, Škola pro ženy* (1959), *Dřevěný kůň* (1962-1963).

1979

1. dubna

Byl zaveden letní čas.

1989

1. ledna

Jaroslav G. KADLEC**(1. 2. 1914, Praha – 1. 1. 1989, Praha)**

Skladatel a fagotista. Absolvent pražské konzervatoře, skladbu studoval soukromě u R. Karla. Kapelník Východočeského divadla v Pardubicích, po válce fagotista.

Dílo: *Král Oidipus, O veliké řepě.*

4. dubna

Premiér L. Adamec na besedě se zástupci pražských závodů oznámil, že žijeme nad poměry, životní úroveň neodpovídá výkonnosti naší ekonomiky ... nevyhne se některým nepopulárním opatřením, takzvané nastává doba „**utahování opasků**“.

17. května

Ota Hofman**(10. 4. 1928, Praha – 17. 5. 1989, Praha)**

Filmový scenárista a prozaik v oblasti tvorby pro děti a mládež. Po studiích pracoval ve Filmovém studiu Barrandov jako dramaturg. Patřil k zakladatelům Festivalu pro děti a mládež v Gottwaldově (Zlín). Od padesátých let psal scénáře k filmovým adaptacím literárních děl nebo se na nich podílel (*Honzíkova cesta, Velké trápení, Panna a netvor* aj). Těžištěm Hofmanovy scenáristické a dramaturgické tvorby jsou filmy a televizní seriály pro děti a mládež (*Hledá se pan Tau, Pan Tau a cesta kolem světa* – filmy byly přepracovány na televizní seriály, podobně jako film *Lucie a zázraky* na televizní seriál *Lucie, postrach ulice* aj).

19. června

Další významné změny ve federální vládě (odvolání pěti ministrů).

4. června

Václav KAŠLÍK**(28. 9. 1917, Poličné u Valašského Meziříčí – 4. 6. 1989, Praha)**

Skladatel, dirigent a režisér. Studoval v Praze hudební vědu, na konzervatoři žákem R. Karla a A. Háby. Kašík byl mnohostranná umělecká osobnost. Uměleckou dráhu začal jako dirigent v divadle E. F. Buriana, pak působil jako asistent režie v Národním divadle, dirigent a režisér brněnského Českého lidového divadla. Po ukončení války založil s A. Hábou a A. Kuršem Divadlo 5. května, kde byl šéfem, režisérem a dirigentem operního souboru. V roce 1948 přešel do Národního divadla, začal spolupracovat s televizí, Laternou magikou. Byl často zván ke spolupráci do všech předních evropských i amerických operních domů. Napsal knihu pamětí.

Dílo: *Zbojnická balada* (1939, rozšířená verze 1975), *Krakatit* (1958), *Silnice* (1980), *Krysař* (1983).

21. června

Na schůzi Federálního shromáždění bylo oznámeno nové **pojetí centrálního plánování a řízení.**

29. června

Zveřejněn manifest ***Několik vět***, žádající svobodu a demokracii. Petici podepsaly v krátké době tisíce občanů. Režim rozpoutal hysterickou kampaň proto signatářům (*Rudé právo* uveřejnilo 30. června článek *Kdo seje vítr*).

2009

22. dubna

Vysílán na ČT 2 dokumentární film *V hlavní roli Gustáv Husák*. Režisér dokumentu Michal Kubala se v něm pokouší o objektivní portrét politika, který se stal symbolem éry normalizace v sedmdesátých a osmdesátých letech. Zhodnotit politický odkaz posledního komunistického prezidenta na Pražském hradě není snadné ani téměř dvacet let po jeho smrti.

Ukázka z knihy **ŠMANKOTE** – napsala Denisa Kirschnerová a nakreslil Tomáš Chlud.

Vydalo nakladatelství NETOPEJR – Karel Petřík, Praha 2007

NAZDAR, NÁRODNÍ DIVADLO!

napsala DANA FLÍDROVÁ nakreslil JIŘÍ VOTRUBA

Divadlo bylo odjakživa tím nejsrozumitelnějším druhem umění. Odpradáva si lidé rádi vyprávěli a předváděli příběhy. I babičky při povídání pohádek tak trochu hrají tím, že třeba mění hlas. Gesta a mimika se spojily s mluveným slovem, postupně se přidala hudba a výtvarná složka – tedy kostýmy a kulisy. Múzy, bohyně umění, si pěkně podávaly ruce. A lidé začali potřebovat ke svému hraní divadelní budovy.

Jak šly dějiny, ukázalo se, že divadlo není jen záležitostí zábavy, ale že ho lidé začínají chápat i jako symbol jazyka, národa a někdy i politiky. Zkrátka – že dělat divadlo není žádná legrace. To si v Evropě uvědomovaly hlavně menší národy, které žily „pod ochranou“ těch mocnějších. Se stavbou vlastního divadla předběhli Čechy třeba Poláci, Maďaři, Rumuni nebo Srbové.

V Čechách žil tehdy hrabě Nostitz, který považoval za svou vlasteneckou povinnost pomoci zdejšímu umění, a tak nechal postavit divadlo. Nazval ho Hraběcí Nostické Národní divadlo. Hraběcí bylo, Nostické také, ale národní už tolik ne. Nostitz byl totiž Němec a své vlastenectví chápal spíše zeměpisně. Takže v divadle se hrálo německy.

O vzniku „národního“ divadla z měsíčníku *Národní divadlo*

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka WIDNER
odborná dětská lékařka, alle Kassen
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2
1100 Wien, tel. 01/6880448
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař

pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.widen, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19–22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Hubec
tel.: 890 44 04-60

Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Ondřej Kohout